

**SANCTI GREGORII VII PONTIFICIS ROMANI
OPERUM PARS PRIMA.---REGISTRUM
(MANSI, Concilia, tom. XX, col. 60.)**

REGISTRA I---III: A.D. MLXXIII---MLXXVI

**[REGISTRA IV---XI: A.D. MLXXVI---MLXXXIII:
VIDE:**

<http://iteadjmj.com/PATROP/patrop.htm>

NOTA.

**Anno Dominicae incarnationis millesimo
septuagesimo tertio, indictione undecima.**

Regnante Domino Jesu Christo, anno clementissimae incarnationis ejus millesimo septuagesimo tertio, indictione et luna undecima, X Kalendas Maii, feria secunda, die sepulturae domini Alexandri bonae memoriae secundi papae, ne sedes apostolica diu luceat proprio destituta pastore, congregati in basilica Beati Petri ad Vincula, nos sanctae Romanae catholicae et apostolicae Ecclesiae cardinales, clerici, acolythi, subdiaconi, diaconi, presbyteri, praesentibus venerabilibus episcopis et abbatibus, clericis et monachis consentientibus, plurimis turbis utriusque sexus diversique ordinis acclamantibus, eligimus nobis in pastorem et summum pontificem virum religiosum, geminae scientiae prudentia pollentem, aequitatis et justitiae praestantissimum amatorem, in adversis fortem, in prosperis temperatum, et, juxta Apostoli dictum, bonis moribus ornatum, pudicum, modestum, sobrium, castum, hospitem, domum suam bene regentem, in gremio hujus

matris Ecclesiae a pueritia satis nobiliter educatum et doctum, atque pro vitae merito in archidiaconatus honorem usque hodie sublimatum, Hildebrandum videlicet archidiaconum, quem a modo [e modo] usque in sempiternum et esse et dici Gregorium papam et apostolicum volumus et approbamus [approbatis eum? approbamus]. Placet vobis? placet. Vultis eum? volumus. Laudatis eum? laudamus.

Acta Romae, decimo Kalendas Maii, indictione undecima.

REGISTRI LIBER PRIMUS.

EPISTOLA PRIMA. AD DESIDERIUM ABBATEM. (Anno 1073.)

Nuntiat se invitum in demortui Alexandri pontificis locum suffectum. Rogat ut Deum pro se deprecetur, et ad se quantocius veniat.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus **DESIDERIO** abbati monasterii Sancti Benedicti Montis Cassini salutem in Christo Jesu.

Dominus noster papa Alexander mortuus est, cujus mors super me cecidit, et omnia viscera mea concutiens, penitus conturbavit. Nam in morte quidem ejus Romanus populus, contra morem, ita quievit, in manu nostra consilii frena dimisit ut evidenter appareret ex Dei misericordia hoc provenisse. Unde accepto consilio hoc statuimus ut, post triduanum jejunium, post litanias, et multorum orationem eleemosynis conditam, divino fulti auxilio statueremus quod melius de electione Romani pontificis videretur. Sed subito cum praedictus dominus noster papa in ecclesia, [Ad. Sancti, sic ubique] Salvatoris sepulturae traderetur, ortus est magnus tumultus populi

et fremitus, et in me quasi vesani insurrexerunt, ita ut cum Propheta possim dicere: Veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me. Laboravi clamans, raucae factae sunt fauces meae (Psal. LXVIII); et: Timor et tremor venerunt super me, et contexerunt me tenebrae (Psal. LIV). Sed quia in lecto jacens, valde fatigatus, satis dictare nequeo, angustias meas enarrare supersedeo. Te itaque per omnipotentem Dominum rogo, ut suffraganeos fratres et filios, quos in Christo nutris, ad exorandum Deum pro me provoces, et ex vera charitate invites quatenus oratio, quae me liberare debuit ne incurrerem periculum, saltem tueatur in periculo positum. Tu autem ipse quantocius ad nos venire non praetermittas, qui quantum Romana Ecclesia te indigeat et in prudentia tua fiduciam habeat non ignoras. Dominam Agnetem imperatricem et Rainaldum venerabilem Cumanum episcopum ex nostra parte saluta et quantum erga nos dilectionis habuerint nunc ut ostendant nostra vice fideliter obsecra.

Data [Datum, et sic semper] Romae XI [IX]. Kalendas Maii, indictione XI.

**EPISTOLA II.
AD GISULFUM PRINCIPEM SALERNITANUM.
(Anno 1073).**

Ejusdem argumenti

GREGORIUS in Romanum pontificem electus GISULFO Salernitano principi, salutem in Christo Jesu.

Dominus noster Alexander papa mortuus est, cujus mors super me cecidit. (Omnia ut supra usque ad id quod ait): Te itaque per omnipotentem Dominum rogo, ut venerabilem Patrem Leonem et caeteros religiosos viros in partibus illis commorantes, ad exorandum Deum pro

me ex vera charitate invites, ut oratio quae me liberare debuit, ne incurrerem periculum, saltem tueatur in periculo positum. Tu autem ipse quantocius ad nos venire non praetermittas qui quantum Romana Ecclesia te indigeat et in prudentia tua fiduciam habeat non ignoras.

Data Romae XI [VIII] Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA III.
AD GUIBERTUM
RAVENNATEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Ejusdem argumenti; rogat etiam ut legatos mittat.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus **GUIBERTO** Ravennati archiepiscopo salutem in Christo Jesu.

Non dubitamus famam litteras nostras antevelasse, et tam vobis quam multis aliis, domini nostri Alexandri papae obitum nuntiasse. Quod autem mihi valde gemendum est; mors ejus super me cecidit, et omnia viscera mea concutiens penitus conturbavit. Nam in morte ejus primo quidem Romanus populus contra morem ita quievit et in manu nostra consilii frena dimisit ut evidenter appareret ex Dei misericordia hoc provenisse. Unde accepto consilio hoc statuimus ut post triduanum jejunium, post litanias, et multorum orationem eleemosynis conditam, divino fulti auxilio statueremus quod de electione Romani pontificis videretur melius. Sed subito, cum praedictus dominus noster papa in ecclesia Sancti Salvatoris sepulturae traderetur, ortus est magnus tumultus populi et fremitus, et in me quasi vesani insurrexerunt, nil dicendi, nil consulendi facultatis aut spatii relinquentes. Violentis manibus me in locum

apostolici regiminis, cui longe impar sum, rapuerunt. Ita recte ego cum propheta possum dicere: Veni in altitudinem maris et tempestas demersit me; laboravi clamans, raucae factae sunt fauces meae (Psal. LXVIII). Denique timor et tremor venerunt super me, et contexerunt me tenebrae (Psal. LIV). Sed quia multis et magnis curis fatigatus satis dictare nequeo, miserias meas enumerare supersedeo. Rogo itaque vos per omnipotentem Deum, ut charitatem, quam erga Romanam Ecclesiam maxime hoc tempore, et, ut meminisse debetis, erga me specialiter vos gerere promisistis, quoniam quidem tempus, et rerum qualitas ejus [eam] probari postulat nunc quidem in me, et si non meis meritis, saltem amore apostolorum ostendere curetis; et suffraganeos ac filios Ecclesiae vestrae ad exorandum Deum pro me invitatis, ac commoneatis, quatenus ad ferendum onus, quod mihi invito et valde reluctanti impositum est, vires tribuat, manum porrigat, ut si me totum [forte, tutum. HARD. Ita et MUTINEN.] in portu stare noluit, saltem in tam alta pericula projectum non relinquat; ego enim sicut in ea charitate non ficta vos diligo, ita eandem, et quaecunque ejus officia sunt, a vobis indubitanter exigo. Neque vero dilectioni vestrae dubitandum est, quin Romanam Ecclesiam, et eam, cui Deo auctore praesidetis, ea concordia, et quantum cum communi utriusque honore poterimus, omnimoda charitate copulare desideremus, ut in nostris etiam animis semper conjuncta pax et plena dilectio connectatur. Sicut igitur prudentiam vestram hortati sumus, ita etiam per elementa nostra nos velle ac desiderare cognoscite, videlicet ut frequenter inter nos legatis discurrentibus collaetari, et mutua consolatione gaudere possimus.

Data Romae VI Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA IV.
AD BEATRICEM DUCISSAM, UGONEM, etc.**

(Anno 1073).

GREGORIUS in Romanum pontificem electus **BEATRICI** ducissae [duci], **UGONI** abbati Cluniacensi, **MANASSAE** archiepiscopo Remensi [Ad. **SUENONI**] regi Danorum, abbati Massiliensi.

Incoeptis [in caeteris] quidem a paribus, sed circa finem singulis epistolis juxta locorum et personarum competentiam discrepantibus.

Data Romae IV Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA V.
AD RAINERIUM
FLORENTINUM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Praecipit ut vidua, quae consanguineo suo nupserat, donis et dote ab eo relictis privetur.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus **RAINERIO** Florentino episcopo, salutem in Christo Jesu.

Praesentium portitor apicum nostris insinuavit auribus fratrem suum, contra divinum jus, contra sanctorum Patrum institutum, consanguineae suae thalamis adhaesisse, canonicis Florentinae Ecclesiae ne hoc facinus perpetraret prohibentibus eum canonice. Quo viam universae carnis ingresso, relicta illius consanguinea scilicet cum dono atque dote, quam injuria divinarum nec non et humanarum legum non est verita suscipere, ad alterius viri torum disponit transmigrare, eum potius scelus quod commisit perpetuo oporteret eam flere. Tua itaque fraternitas consanguinitatis lineam a majoribus natu ejusdem loci diligenter inquirat; quam si inter defunctum virum eamdemque vivam mulierem invenerit,

ad aliarum exemplum ita studeat canonica auctoritate omnia dotalia instrumenta cassare et ad nihilum redigere, ne de illicito quod contraxit conjugio aliquam mercedem recipiat, qua laetari possit in posterum. Sicut nos diligis, ita nostrae jussionis primitias ad effectum perducere tua ne insistat charitas.

Data Romae III Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA VI AD GIRALDUM OSTIENSEM
EPISCOPUM, ET RAIMBALDUM SUBDIACONUM.
(Anno 1073.)**

Legatum mittit, qui eis Alexandri obitum et suam electionem narret. Monet ut monachos et abbatem Cluniacensem ad pacem flectant. Et si comes de Rocyo [Roceio], sicut ipse jusserat, in Hispaniam non fuerit contra paganos profectus, vel si alii principes illuc contra eosdem proficisci velint, legatus a se missus illuc tendat. Tandem monet ut quamprimum redeant.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus **GIRALDO** Ostieni episcopo et **RAIMBALDO** subdiacono, in legatione Galliae constitutis, salutem in Domino Jesu Christo.

Rumorem obitus domini nostri Alexandri papae, qui XI Kalendas Maii spiritum Deo reddidit, et nostrae promotionis famam jam ad vos pervenisse credimus, sed eadem plene vos cognoscere cupientes ad certissima eorum indicia aptiorem hoc dilecto filio et cardinali sanctae Romanae Ecclesiae presbytero, qui ambolus interfuit, in partes illas mittendum nostrorum nomine [neminem. Ita et in MUTIN.] judicavimus. Itaque quid et qualiter de utroque factum sit per hunc mera veritate percognita, ut orationes ad Deum fieri sollicite procuretis charitatem vestram valde rogamus, quatenus et illius animam ad gaudia aeterna beatitudinis transferat et

nobis ad ferendum onus impositum auxilium suae miserationis impendat. Quia vero hunc confratrem nostrum, videlicet Ugonem [Hugonem] Candidum, in partes illas dirigi tempus et rerum competentia postulasse videbatur, prudentiam vestram omnino exoratum esse volumus, quatenus Ugonem [Hugonem] Cluniacensem abbatem et totam congregationem fratrum ita ad pacem et integram hujus dilectionem flectere et conjungere studeatis ut auxiliante Deo nihil in eorum mentibus quod invisum, aut dissensionis nube sit obiectum relinquatis. Nam et hic, abjecto omni arbitrio suo, ad cor nostrum nostraque consilia rediens, in eodem sensu eademque voluntate ac studio nobis est connexus; et ea quae antehac sibi imposita sunt, vivente adhuc domino nostro papa, ex aliorum magis, quam ex [deest ex in Rom. edit] ejus culpa prodiisse cognovimus. Praeterea haec meminisse debetis quod in litteris domini nostri beatae memoriae Alexandri, et nostra quoque legatione orati et commoniti fuistis, quatenus causae Evuli [Eboli. MUTIN. Evoli] comitis de Roceo per vos, et per antedictum abbatem favorem addere insisteretis; et cognita pactione quam nobiscum de terra Hispaniae pepigit in scripto quod sibi dedimus, una cum consilio abbatis, tales illuc personas dirigi procuraretis qui et errorem Christianorum qui ibi reperiuntur in spiritualibus corrigere saperent, et in exquirendis causis Sancti Petri juxta tenorem pactionis, si res bene procederet, sat idonei forent. Quod si ita factum est, nobis multum placet; sin vero adhuc aliqua occasione praetermissum est, aut etiam si eadem conventio ab aliis quibusdam principibus quos in eandem partem seorsum ab Evulo suis copiis ituros intelleximus nondum exquisita est, volumus ut cum vestro consilio et abbatis Hugo cardinalis illuc tendat, et aequam ab omnibus ex parte Sancti Petri pactionem et debitum exigat. Vos autem ex nostra parte rogate abbatem ut tales sibi adjungat qui eum comitentur, quorum consilio et adjutorio iter et laborem illum

fiducialiter aggredi possit, legatione tamen in eo principaliter posita. Extra Hispaniam vero nullius unquam publici rerum ecclesiasticarum negotii sine vestro consensu, quandiu vos in Gallia fueritis, licentiam sibi dedimus faciendi. Caeterum de mora vestrae reversionis valde miramur praesertim cum jam redire commoniti, in tanta vestri reditus expectatione ne morarum quidem nobis causas indicastis. Unde dilectionem vestram admonemus ut quantocius possitis ad nos revertamini, quatenus et quid egeritis cognoscamus, et de caetero consultius, adjuvante Deo statuere valeamus. Praeter haec jam saepe memoratum abbatem specialiter commoneri et plurimum a vobis vice nostra exorari cupimus quatenus charitatem quam hactenus in nos habuit nunc, cum maxime opus est, indefessa exhibitione conferat, et infirmitatem nostram suis et sanctissimae congregationis suae orationibus tanto subnixius adjuvare studeat quanto imbecillitatem nostram sub accumulato pondere gravius premi non ignorat.

Data Romae secundo Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA VII.
AD PRINCIPES HISPANIAE.
(Anno 1073.)**

Significat comiti de Roceio sub quadam conditione eam Hispaniae partem concessisse, quam a Saracenorum manibus eriperet. Prohibet alios principes in eandem regionem cum copiis ingredi, partemque ullam illius provinciae sibi vindicare, nisi interveniat aequa pactio persolvendi jura Sancti Petri; qua de re legatos mittit.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus, omnibus principibus in terram Hispaniae proficisci volentibus, perpetuam salutem in Domino Jesu Christo.

Non latere vos credimus regnum Hispaniae ab antiquo proprii juris Sancti Petri fuisse, et adhuc (licet diu a paganis sit occupatum) lege tamen justitiae non evacuata, nulli mortalium, sed soli apostolicae sedi ex aequo pertinere. Quod enim auctore Deo semel in proprietatis ecclesiarum juste pervenerit, manente eo, ab usu quidem, sed ab earum jure, occasione transeuntis temporis, sine legitima concessione divelli non poterit. Itaque comes Evulus [Evolus] de Roceo, cujus famam apud vos haud obscuram esse putamus, terram illam ad honorem sancti Petri ingredi et paganorum manibus eripere cupiens, hanc concessionem ab apostolica sede obtinuit ut partem illam unde paganos suo studio et adjuncto sibi aliorum auxilio expellere posset, sub conditione inter nos factae pactionis ex parte Sancti Petri possideret. Qua in re et labore quicumque vestrum sibi adhaerere voluerit, omni charitatis affectu commonitus erga honorem sancti Petri talem animum gerat, ut ab eo et munitionis auxilia in periculis et merita fidelitatis praemia securus accipiat. Si autem aliqui ex vobis seorsum ab illo propriis copiis eadem terram aliqua in parte intrare paraverint, decet ut militiae causam ex animi devotione quam justissimam sibi proponant, jam nunc omni voto concipientes et ex corde statuentes ne, capta terra, easdem quas illi qui nunc Deum ignorantes eam occupant injurias sancto Petro faciant. Hoc enim neminem vestrum ignorare volumus quoniam, nisi aequa pactione persolvendi juris Sancti Petri in regnum illud animadvertere statueritis, potius vobis apostolica auctoritate, ne illuc tendatis interdicendo, contraferemur quam sancta et universalis mater Ecclesia, idem a filiis suis quod ab hostibus patiendo, non jam proprietatis suae, sed filiorum detrimento saucietur. Quamobrem hunc dilectum filium Hugonem et cardinalem sanctae Romanae Ecclesiae presbyterum in partes illas misimus, in cujus ore

**nostra ad vos consilia et decreta plenius apertiusque
disserenda ac vice nostra disponenda posuimus.**

Data Romae II Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA VIII.
AD UBERTUM CLERICUM ET
ALBERTUM DIACONUM.
(Anno 1073.)**

**Eorum legationem confirmat, hortatur ut orationes
pro se fieri curent.**

**GREGORIUS in Romanum pontificem electus, UBERTO
clerico, et ALBERTO diacono, salutem in Domino Jesu
Christo.**

**Obitum domini Alexandri papae jam vos accepisse
fama nuntiante credimus, et quam repente, quantaque
populi violentia nos indigni et reluctantes ad regimen
apostolicae sedis lati [forte elati. HARD. et MUTIN.
sublati] sumus. Sed ne eventus harum rerum animos
vestros in exsequenda vobis commissa legatione aut
timore seu aliqua ambiguitate pertentet, ad
confortandam charitatem vestram haec succincte vobis
scripsimus, ut omnem in Deo et sancto Petro, cujus filii et
legati estis, fiduciam habentes, ad quae missi estis,
viriliter et incunctanter apostolica vice fulciamini, et in
facienda justitia fidei constantia accingamini. Nam et ea
quae a beatae memoriae domino nostro Alexandro papa
injuncta vobis et commissa sunt, nos quoque praesenti
auctoritate injungimus, firmiterque committimus, in
quibus peragendis ut monita damus, ita auxiliante Deo,
apostolicae consolationis et auctoritatis subsidia vigilanti
studio conferre procurabimus. De caetero vos monemus ut
in locis venerabilibus, ad quos veneritis, orationes pro me
fieri obsecretis, quatenus omnipotens Deus, qui**

desiderium meum nunquam ad honorem istum anhelasse cognoscit, ad ferendum tam grave onus, quod impositum ejus timore recusare non audebam omnes facultates infirmitati meae pius impendat.

Data Romae II Kalendas Maii, indictione undecima.

**EPISTOLA IX.
AD GOTTIFREDUM DUCEM.
(Anno 1073.)**

Gratum sibi fuisse scribit quod litteris fuerit de sua promotione gratulatus; significat tamen se dolere de suscepto pontificali munere, ostendit suam erga eum et regem dilectionem, optat ut rex suis monitis acquiescat.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus **GOTTIFREDO** [**GOTEFREDO**] duci, salutem in Domino Jesu Christo.

Grata nobis est laetitia tua, quam in litteris tuis de promotione nostra te habere cognovimus, non ut hoc aliqua causae nostrae delectatio faciat, sed quod eam ex fonte sinceræ dilectionis et fideli mente derivatam esse non dubitamus. Nostra enim promotio quae tibi caeterisque fidelibus piam de nobis existimationem et gaudium administrat, nobis interni doloris amaritudinem et nimiae anxietatis angustias generat. Videmus enim quanta nos sollicitudo circumstat, sentimus quantum nos suscepti oneris sarcina gravat; sub quibus dum nostrae infirmitatis conscientia tremit, anima nostra in Christo potius dissolutionis requiem quam in tantis periculis vitam cupit. In tantum quippe commissi nobis officii consideratio nos sollicitat, ut nisi in orationibus spiritualium hominum post Deum aliqua fiducia nos sustentaret, curarum immensitate mens nostra succumberet. Peccatis enim facientibus ita pene totus mundus in maligno est positus ut omnes, et praecipue qui in Ecclesia praelati sunt, eam potius conturbare quam fideli devotione defendere vel

celebrare contendant, et dum suis aut lucris aut praesentis gloriae desideriis inhiant, omnibus quae ad religionem et justitiam Dei pertinent se, velut hostes, opponant. Quo magis nobis dolendum est, qui susceptum universalis ecclesiae regimen in tanta difficultate nec rite administrare, nec tuto deserere possumus. Caeterum quia fidei et constantiae virtutem, donante Deo, in te sitam esse cognovimus, omnem quam oportet in charissimo sancti Petri filio in te fiduciam habentes, animum tum de nostra idem constantissima dilectione, et erga honores tuos promptissima voluntate nequaquam dubitare volumus. De rege vero mentem nostram et desiderium pleno cognoscere potes, quod, quantum in Domino sapimus, neminem de ejus praesenti ac futura gloria aut sollicitiorem, aut copiosiori desiderio nobis praeferri credimus. Est enim haec voluntas nostra ut primum oblata nobis opportunitate per nuntios nostros super his quae ad profectum Ecclesiae, et honorem regiae dignitatis suae pertinere arbitramur, paterna cum dilectione et admonitione conveniamus. Quod si nos audierit, non aliter de ejus quam [add. de] nostra salute gaudebimus; quam tunc certissime sibi lucrari poterit, si in tenenda justitia nostris monitis et consiliis acquieverit; sin vero (quod non optamus) nobis odium pro dilectione, omnipotenti autem Deo pro tanto honore sibi collato dissimulando justitiam ejus contemptum non ex aequo reddiderit, interminatio qua dicitur: Maledictus homo, qui prohibet gladium suum a sanguine (Jer. XLVIII), super nos, Deo providente non veniet. Neque enim liberum nobis est alicujus personali gratia legem Dei postponere, aut a tramite rectitudinis pro humano favore recedere, dicente Apostolo: Si hominibus placere vellem, servus Dei non essem (Gal. I).

Data Romae II Nonas Maii, indictione undecima.

EPISTOLA X.

AD GUIDONEM IMOLENSEM (Anno 1073.)

Ut discordiam inter archiepiscopum Ravennatem et cives Imolenses sedet. Et si archiepiscopus eos a sedis apostolicae ditione conatur avellere, illius auxilium praebeat, donec legati illuc proficiscantur.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus GUIDONI Imolensi comiti, salutem in Domino Jesu Christo.

Quidam Imolenses nostram adeuntes praesentiam conquerendo nobis indicavere quod confrater noster Guibertus [Gibertus, et sic semper] archiepiscopus Ravennas eos contra honorem sancti Petri, cui fidelitatem juravere, suae omnino ditioni subigere, et ad juranda sibi fidelitatis attentet sacramenta compellere. Verum haec relatio tanto plus admirationis nobis attulit quanto perspecta dudum in eo et fraterna charitas, et sacerdotalis honestas suspicionis in illum indubitantius causas excludit. Neque enim credere possumus tam prudentem virum ita aut naturae aut dignitatis suae loci oblitum esse ut qui apostolorum principi fidelitatem ipse jurejurando promisit, neglecto periculo suo, alios qui idem fecerunt ad perjurium nitatur per exquisita ab eis sacramenta pertrahere. Attamen quaecunque inter eos discordia aut molestiarum sit occasio, quatenus eam sedare, et si possis, salvo honore sancti Petri, firma studeas pace decidere, prudentiam tuam valde rogamus. Quod si aliquibus malis impredientibus non possis efficere, et praedictus confrater noster archiepiscopus aut alia quaelibet persona praefatos cives a fidelitate sedis apostolicae non desinat obstinata coercitatione [forte coercitione. II.] divellere, sicut apostolorum tibi praesidia apud omnipotentem Deum prodesse, et in hac vita non sine meritorum compendio praesidere cupis ita eis [cupias, ita sit] praesenti auctoritate rogatus, et

commonitus, defensionis auxilia, donec legati nostri in partes illas veniant, conferre non desinas. Nos equidem cum omnibus, si fieri potest, pacem habere ardentem cupimus, sed eorum conatibus qui ad injuriam sancti Petri, cujus servi sumus, extendere se moliuntur, divina adjuti tam virtute quam justitia obviare non refugimus.

Data Romae Kalendis Junii, indictione undecima.

**EPISTOLA XI.
AD BEATRICEM ET MATHILDEM
EJUS FILIAM.
(Anno 1073.)**

Hortatur ut Simoniacos evitent. De Lucensi electo aliqua commemorat. Significat se mittere viros religiosos ad regem, qui illum ad Romanam Ecclesiam revocent.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus BEATRICI, et ejus filiae MATHILDI, salutem in Domino Jesu Christo.

Sicut beatus Gregorius in quodam super moralia Job explanationum libro ait: Statutum est apud supernum judicem quanta unumquemque aut ferire adversitas, aut debeat mulcere prosperitas. Quicumque ergo sive spe hujus, vel timore illius in tempore tentationis ab his quae recta sunt deviat, nec sperare in Deum, nec divinarum eloquiis Scripturarum se adhaerere manifestat. Hoc autem ideo dicimus quia nobis et vobis, imo omnibus qui consortes adoptionis filiorum Dei esse cupimus, non tam occasiones nostrae existimationis, videlicet quid hinc prosit, inde noceat, intuendae sunt, quam illud ut justitiam Dei, quae nunquam beatitudinis fine carebit, fortiter teneamus, sollicite pensandum et enitendum est. Scriptum est enim: Sed et si quid patimini propter justitiam, beati (II Petr. III). Nostis, dilectissimae sancti Petri filiae quam aperte Longobardorum episcopi

Simoniacam haeresim defendere ac fovere praesumpserint, cum Gotefredum [Gotifredum] Simoniacum, et ob hoc excommunicatum, atque damnatum sub specie benedictionis maledixerint, et sub umbra ordinationis execratum haereticum constituerint. Nempe qui hactenus lapides et sagittas latenter contra Dominum jactarunt, jam nunc ad subvertendam religionem, et immobilem sanctae Romanae Ecclesiae petram concutiendam, non dubie praecursores Antichristi, et antiqui hostis satellites in apertum furoris sui campum prosiluerunt. Quibus favere vel consentire quam periculosum sit, prudentia vestra inde perpendat; quod beatus Gregorius dicit: «Talibus non summopere obviare, quid aliud est, nisi fidem negare?» Unde nobilitatem vestram hortamur et valde rogamus ut communionem illorum evitare et declinare studeat, ne factionibus eorum consilia vel adjumenta praebat. Neque vero in hac re aliqua hujus mundi ratio, quae quidem vana, transitoria, et deceptiva est, vos commoveat; quoniam per misericordiam Dei, et sancti Petri, nulla vos inimicorum versutia laedere poterit, si mentem vestram libera conscientia defendit. De electo vero Lucensi, non aliud vobis respondendum esse pervidimus [providimus], nisi quod in eo tantam divinarum litterarum scientiam, et rationem discretionis esse percepimus, ut quae sinistra, quae sit dextra ipse non ignoret. Quod si ad dexteram inclinaverit, valde gaudemus; sin vero, quod absit ad sinistram, utique dolemus: sed nullius personae gratia vel favore impietati assensum dabimus. De rege autem, ut antea in litteris nostris accepistis, haec est voluntas nostra, ut ad eum religiosos viros mittamus, quorum admonitionibus, inspirante Deo, ad amorem sanctae Romanae et suae matris Ecclesiae eum revocare, et ad condignam formam suscipiendi imperii instruere et expolire valeamus. Quod si nos, quod non optamus, audire contempserit, nos tamen a matre nostra Romana Ecclesia, quae nos nutrit, et saepe filiorum suorum

sanguine alios generavit filios, custodiente Deo, exorbitare nec possumus nec debemus. Et certe tutius nobis est defendendo veritatem pro sui ipsius salute adusque sanguinem nostrum sibi resistere, quam ad explendam ejus voluntatem iniquitati consentiendo secum, quod absit ad interitum ruere. Valete in Christo, charissimae, et in nostro dilectione corde tenus vos annexas esse scitote.

Data Romae VIII Kalend. Junii [Julii], indictione undecima.

**EPISTOLA XII.
AD GULIELMUM PAPIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Ostendit se ipsius litteris commotum bene jam de ipso existimare; ut autem hanc opinionem de eo retineat, rogat ipsum ut ecclesiae Romanae statuta amplectens contra ejus adversarios pro viribus certet.

GREGORIUS in Romanum pontificem electus GULIELMO Papiensi episcopo salutem in Domino Jesu Christo.

Nonnulla nobis frater de te ante hac relata sunt, e quibus animus noster non immerito turbari debuit; sed in epistola tua longe alia cognoscentes, ad meliorem opinionem, et spem gaudii adducti sumus, cupientes et illa vana fuisse, et fidem eorum quae tua dilectio spondet operum attestazione percipere; cujus rei praesens et copiosa tibi materia suppetit, ut et his quae de te credenda suades, exclusa dubitatione credamus, et fraternitatem tuam integra charitate nobis, imo sanctae Romanae Ecclesiae adstrictam fore comprobemus. Fiat itaque nobis indicium, quam unanimi studio eadem nobiscum velle, et pro libertate sanctae Ecclesiae quibus nos repugnamus toto nisu resistere paratus existas, videlicet ut his qui catholicam fidem et ecclesiasticae religionis regulas conantur evertere, non solum non

consentire, sed ea parte, quae pro reverentia hujus sanctae sedis et debito perceptae fidei cultu illis contraire decrevit, tuis consiliis adjutorioque suffulta, pro tuis viribus te quoque repugnare ostendas. Hoc autem indubitanter scias, quoniam, si Mediolanenses catholici hujus rei testimonium de te nobis dederint, ut Gotefredo excommunicato, et episcopis qui ejus causa excommunicationis periculum incurrerunt, prudenter obsistas, et eis qui in certamine Christi sunt fideliter solatium praebeas, non aurum vel argentum, nec aliqua fraternitatis tuae studia vel obsequia nostrae et totius Romanae Ecclesiae charitati aequae te et causas tuas commendare et indissolubili cura annectere poterunt. In hoc etenim charissimum filium, et fidum cooperatorem sanctae Romanae Ecclesiae potissimum te demonstrare poteris, si ejus statuta, quae a tramite sanctorum Patrum non recedit, amplexando fortiter et defendendo teneris. Quod quidem prae caeteris Longobardorum episcopis te oportet agere, ut sicut apostolica et universalis Ecclesia eam cui Deo volente praeesse dignosceris, speciali gratia et honore sublimavit; ita, cum necessitas et causarum labor exegerit, in sollicitudine matris desudet acrius, quae charitatis ejus et vicariae dispensationis munus sortitur opimius.

Data Romae III [IV] Kal. Julii, indictione undecima.

**EPISTOLA XIII.
AD MANASSEM
REMENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

**Ne monachos Sancti Remigii amplius vexet, et juxta
canonicas sanctiones abbatem ibi ordinandum curet.**

GREGORIUS episcopus servus servorum Dei MANASSAE Remensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Si loci tui, frater dilectissime, dignitatem, si officii debitum, si statuta divinarum legum, denique si eam quam sanctae Romanae Ecclesiae reverentiam et charitatem debes diligenter attenderes, profecto rogatus et monita sedis apostolicae non toties apud te frustrari permitteres; praesertim cum gravis culpa sit in hujusmodi causa te monitoris vocem provocasse vel exspectasse. Nam quaecumque nobis e commissa dispensatione imminent, negligere quidem ea absque periculo nostro non possumus, nedum voluntate et studio confundere securum nobis esse putemus: siquidem meminisse debet prudentia tua, quoties dominus et praedecessor noster Alexander venerandae memoriae papa, et nos, tum per epistolas tum per legatos, de causa monasterii Sancti Remigii rogando et hortando te admonuimus, ne toties apostolicam audientiam fratrum clamoribus fatigari urgente necessitate sineres, ne quemquam ibi, cui sacri canones contradicerent, in loco abbatis apponeres, neu, bona monasterii ab usu congregationis auferendo, locum inopia dissipares; sed talem ibi ad regimen abbatiae constitui regulariter procurares, cui nec in exterioribus providendi diligentia, nec in spirituali moderamine religio deesset aut scientia. Quod cum saepe te facturum nobis per legatos tuos promiseris, necdum tamen adimplere curasti; sed, ut multorum relatione comperimus, de die in diem venerabilem locum illum asperius ac miserabilius tractas, et, ut detrimenta bonorum temporalium taceamus, religiosas quoque fratrum personas crudeli ac contumeliosa captione coarctas. Unde tui ipsius solertia perpendere potest quam gravis super hac re et te culpa et nos molestia mordeat, quod apostolicae sedis auctoritas loco et fratribus, quibus te jamdudum paternis affectibus consuluisse decuerat, necdum erga te ad

pacem et quietem prodesse potuit. Tentare tamen adhuc, frater dilectissime, et miti oratione animum flectere destinavimus, rogantes et ex parte beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostra, per eos apostolica auctoritate commoneantes, ut, si deinceps spem in nostra fraternitate et dilectione habere volueris, sine omni dilatione talem personam regulariter ibi ordinari in abbatem procures, quae huic ordini et officio decenter congruat, et caetera, quae necessitas et justitia monasterii exigit, ita corrigas et emendes, ne fratrum ulterius ad nos referri querela debeat. Quod si denuo in hac reverentiam sancti Petri et nostram qualemcunque charitatem amicitiamque contempseris procul dubio (quod nos inviti dicimus) apostolicam in te severitatem et iracundiam provocabis.

Data Romae secundo Kalendas Julii, indictione undecima.

**EPISTOLA XIV.
AD HUGONEM
ABBATEM CLUNIACENSEM.
(Anno 1073.)**

Ut litteras suas ad Remensem archiepiscopum admittat, et monachos Sancti Remigii tueatur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HUGONI** abbati Cluniacensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Noverit sanctitas vestra hos fratres monachos monasterii Sancti Remigii esse, quibus apud sedem apostolicam pro consolatione loci sui, quem Manasses Remensis archiepiscopus quotidie dissipat ac confundit, diu commorantibus, non aliud ad praesens solatium opportunius exhibere potuimus, quam quod eidem archiepiscopo litteras pariter cum istis vobis redditas

destinavimus; in quibus eum, si cum beato Petro et Romana Ecclesia pacem sperare velit, praefatum monasterium regulariter ordinare, et in quiete dimittere multum rogamus et admonemus; quas ut vestra charitas illi per idoneum nuntium mittat, et nobis quidquid pro his fecerit oblata primum opportunitate rescribat, nostra sollicitudo desiderat. Interim vero fratres istos desolationem loci sui videre fugientes benignitati vestrae commendamus, quatenus de his tandiu curam habere non pigeat, donec, miserante Deo, optatam quietem in monasterio suo eos habere posse contingat.

Data Romae II Kalend. Julii, indictione undecima.

**EPISTOLA XV.
AD OMNES CHRISTI FIDELES IN LOMBARDIA.
(Anno 1073.)**

Nuntiat se excommunicasse Gotefredum, quod Simoniace Mediolanensem ecclesiam occupaverit. Monet ne ei consentiant, et fidem defendant.

GREGORIUS episcopus servus servorum Dei omnibus fidelibus sancti Petri apostolorum principis in Longobardis commorantibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Scire vos volo, fratres charissimi, quod et multi vestrum sciunt, quia in eo loco positi sumus, ut, velimus nolimus, omnibus gentibus, maxime Christianis, veritatem et justitiam annuntiare compellamur, dicente Domino: Clama, ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum (Isai. LVIII); et alibi: Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, animam ejus de manu tua requiram (Ezech. XXXIII). Item propheta: Maledictus, inquit, homo qui prohibet gladium suum a sanguine (Jer. XLVIII), id est, verbum

praedicationis a carnalium increpatione. Haec ideo praelibavimus, quia, inter multa mala, quae ubique terrarum fiunt, quidam ministri Satanae, et praecones antichristi, in Longobardia etiam fidem Christianam conantur confundere, et iram Dei super se provocare. Nam, sicut scitis, Gotefredus [Gotifredus et sic infra] vivente Guidone dicto archiepiscopo Mediolanensi, eandem Ecclesiam, quae quondam meritis gloriosissimae virginis et genitricis Dei Mariae, nec non auctoritate clarissimi doctoris beati Ambrosii inter caeteras Longobardorum Ecclesias, religione, libertate, ac speciali [spirituali] gloria enituit, nunc quasi vilem ancillam praesumpsit emere, sponsam videlicet Christi diabolo prostituere: et a catholica fide tentans eam separare, nisus est Simoniacae haeresis scelere [eam] maculare. Quod audiens sancta Romana Ecclesia mater vestra, et totius Christianitatis, sicut scitis, magistra, congregato e diversis partibus concilio multorum sacerdotum, et diversorum ordinum consensu, fulta beati Petri apostolorum principis auctoritate, Gotefredum fidei catholicae et legis Christianae inimicum excommunicavit, et anathematis jaculo una cum omnibus sibi consentientibus transfixit. Quam excommunicationem, quod etiam inimici Ecclesiae negare non possunt, sancti Patres antiquitus censuere, et per omnes sanctas ecclesias totius orbis catholici viri confirmant et confirmaverunt. Quapropter ex parte Dei omnipotentis Patris, et Filii, et Spiritus sancti, et beatorum Petri et Pauli apostolorum principum, monemus vos, fratres charissimi, hortamur atque praecipimus ut nullo modo praedicto haeretico Gotefredo consentiatis, quia illi in hoc scelere consentire, fidem Christi est negare; sed quibus modis potestis, ut filii Dei, ei resistite, et fidem Christianam, qua salvandi estis, omnino defendite. Neque vos deterreat humana superbia; quia qui nobiscum est major est omnibus, et semper invictus; qui vult nos pro se laborare, et coronam legitime certantibus, ut Apostolus promittit,

tribuere. Solet enim dux noster paucis et humilibus multos et superbos conterere, et per ea quae sunt infirma mundi fortia quaeque confundere. Sic enim placuit, et sic decet coelestem et invictum principem. Omnipotens Deus, qui beato Petro oves suas specialiter commisit, et totius Ecclesiae regimen dedit, vos in ejus dilectione corroboret, ut, ejus auctoritate a peccatis vestris absoluti, mereamini inimicos Domini comprimere, et corda illorum ad poenitentiam provocare.

Data Romae Kalendis Julii, indictione undecima.

**EPISTOLA XVI.
AD GIRALDUM OSTIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Miratur quod se certiolem non reddiderit de synodo ab eo coacta. Significat se episcopis, qui querebantur ab eo se depositos, respondere modo non posse, et Ausciensem episcopum se absolvisse. Jubet Bigorritanum episcopum restitui, nisi alia crimina in eo inveniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GIRALDO** Ostiensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Miramur, et multum anxii sumus quod, cum semper consuetum et valde necessarium fuerit, ut, si quando legatus apostolicae sedis concilium in remotis partibus celebraverit, sine mora ad annuntiandum omnia quae egisset reverteretur, tua fraternitas post peractam synodum, in qua tot negotia emergerunt, nec ad nos rediit, nec eum qui secum est, considerata vel necessitate vel nostra exspectatione, remisit. Nobis equidem gratum est quod pro negotiis sanctae Romanae Ecclesiae in Hispanias profectus es; sed debuerat prudentia tua aut illum quem tibi adjunximus, aut aliquem qui synodo interfuisset, quique omnia vice tua nobis rationabiliter

expedire sciret, ad nos direxisse: quatenus, perspectis omnibus, confirmanda confirmaremus, et, si qua mutanda viderentur, discreta ratione mutaremus. Licet enim in litteris tuis aliqua nobis gestorum tuorum notitia apparuerit; vobis tamen absentibus, nec aliquo qui pro vobis certa eorum quae viderit et audierit assertione respondeat impraesentiarum posito, plerisque, quorum alii injuste se excommunicatos, alii inordinate depositos, alii immerito interdictos conqueruntur, respondere causarum ambiguitate et respectu conservandae auctoritatis tuae prohibemur. Non respondere vero, aut in longum tempus responsa differre, despectioni, et, propter prolongata pericula eorum qui sub censura sunt, crudelitati imputatur. De causa etiam Guilielmi dicti Ausciensis [Ausiensis, Mutin. Auxitensis] archiepiscopi, pro cuius restitutione nos postulasti, tu ipse anxietatem quamdam nobis intulisti; cum ob id solum quia excommunicato scienter communicaverat, eum esse depositum, et tamen, in examinatione ejus de objectis criminibus, praeter quod domnum et praedecessorem nostrum Alexandrum papam sibi ignovisse fatebatur, non eum canonice se expurgasse, sed expurgare voluisse dixisti. Non parvam itaque super his omnibus sollicitudinem habentes, tam tibi ipsi quam caeteris magna respondendi difficultate tenemur. Hoc tamen consulentibus fratribus et coepiscopis nostris et cardinalibus, inter caetera nos decrevisse cognoscas, ut praefatus Ausciensis archiepiscopus, propter hoc solum quia communicavit excommunicato, dejectioni subjacere non debeat: ita tamen si de objectis aliis criminibus ita se expurgare poterit, ut neque in te suspicio prodeat, nec infamia ad nos usuque pertingat: alioquin hujus rei diffinitionem ad nostram audientiam serva. Pontium vero Bigorritanum dictum episcopum, quem simili de causa depositum esse nuntiasti, ad nos venisse cognoscas: sed honori tuo providentes nulla querelis ejus responsa dedimus. Attamen quia in paribus causis paria jura

tenenda sunt, fraternitati tuae scribimus, ut, habita super his quae sibi intenduntur diligenti investigatione, si [lege nisi, HARD.] aliud quod canonica severitate puniendum sit, in eo crimen legali approbatione inveniri possit, officii sui restitutione non careat. De caetero, quid nobis de cursu fatigationi tuae credendum sit, fraternitatem tuam, reperta primum opportunitate, per scripta nobis indicare non pigeat.

Data Romae Kalendis Junii, indictione undecima.

**EPISTOLA XVII.
AD WRATISLAUM BOHEMIAE DUCEM.
(Anno 1073.)**

Agit gratias quod legatos apostolicae sedis benigne tractaverint: eosdem autem a Bragensi [Pragensi] episcopo non liberaliter exceptos queritur. Rogat ut eum hortentur obedire legatorum monitis.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **WRATISLAO** Bohemiae duci, et fratribus suis, salutem et apostolicam benedictionem.

Quia ob devotionem et reverentiam beatorum apostolorum Petri et Pauli principum apostolorum legatos nostros, Bernardum videlicet et Gregorium, qui ab hac sancta et apostolica sede ad vestras partes directi sunt, debitae charitatis benevolentia suscepistis, et eos, ut vestram condecet magnificentiam, honorifice tractatis, omnipotenti Deo gratias agimus; proinde nostrae benevolentiae vobis vicem rependimus. Quoniam enim antecessorum nostrorum negligentia, et patrum vestrorum, qui hoc fieri postulasse debuissent, agente incuria, apostolicae sedis nuntii ad partes vestras raro missi sunt, quidam vestrorum, hoc quasi novum aliquid existimantes, et non considerantes sententiam Domini

dicentis: Qui vos recipit, me recipit: et qui vos spernit, me spernit (Luc. X): legatos nostros contemptui habent, ac proinde, cum nullam debitam reverentiam exhibent, non eos, sed ipsam veritatis sententiam spernunt. Unde, ut clarius luce patet, ejus veritatis sententiam ad cumulum suae damnationis adeo in se exaggerant, ut merito, dum pusillos Domini scandalizant, molas asinarias collo suspensas [deest habentes] in profundum perditionis, nisi resipuerint, prolabantur. Quorum frater vester Larmir Bragensis [Joramir, Mutin. Jarmirus Pragensis] episcopus, olim noster amicus, his nostris legatis, Bernardo scilicet et Gregorio, ut auditu percepimus in tantum rebellis exstitit, ut (si ita est sicut dicitur) Simonis magi vestigia contra apostolorum principem imitatus fuisse videatur. Quapropter rogamus nobilitatis vestrae prudentiam ut et nostros legatos et fratrem nostrum praedictum episcopum conveniatis, et per vos et ex parte nostra fratrem vestrum attentius hortemini quatenus legatorum nostrorum monitis debitae obedientiae aurem inclinet, et, quidquid justitiae sibi suggererint, vel ex eis praejudicio pergravari, nulla sibi ab hac Ecclesia audientia denegabitur. Si vero neutrum horum facere acquieverit, et sententiam legatorum nostrorum de suspensione sui officii in eum promulgatam firmabimus (et durius contra eum, scilicet usque ad interneccionem, gladium apostolicae indignationis evaginabimus), sicque fiet ut ipse et per eum plures alii experiantur quantum hujus sedis auctoritas valeat. Inviti enim ad hoc compellimur, neque audemus hujusmodi praesumptionem dissimulare. Per Ezechielem namque prophetam sub interminatione nostri interitus impellimur dicentem: Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, ipse iniquus in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram (Ezech. XXXIII); et alibi: Vae illi qui prohibet [forte deest gladium? sed est locus ignotus, HARD.] ab eo qui peccat, et incorrigibilis perseverat. Vos autem et de his et de aliis sic agite ut temporalis vobis gloria a Domino augeatur, et

perpetuae beatitudinis abundantiam per interventum apostolorum perenniter possidere possitis.

Data Laurentii VIII Idus Julii, indictione undecima.

**EPISTOLA XVIII.
AD MICHAELEM IMPERATOREM.
(Anno 1073.)**

Dominicum patriarcham Venetiae ad eum mittit ut cum eo agat de iis quae a monachis ejus nomine acceperat. Cupidum se ineundae pacis cum Ecclesia Constantinopolitana ostendit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **MICHAELI** Constantinopolitano imperatori salutem et apostolicam benedictionem.

Quidam a vestris partibus monachi venientes, quorum unus Thomas, alter, Nicolaus vocabatur, excellentiae vestrae ad nos litteras detulere plenas vestrae dilectionis dulcedine, et ea quam sanctae Romanae Ecclesiae exhibetis non parva devotione. Quae nimirum, inter caetera nobilitatis vestrae verba, eisdem monachis, de his quae ipsi viva voce in aure nobis ex parte vestra relaturi essent, posse nos credere asserebant. Verum, quia personae non videbantur tales quibus secure fidem possemus accommodare, vel per eos de tantis rebus magnitudini vestrae respondere, confratrem nostrum Dominicum patriarcham Venetiae, Romanae Ecclesiae et imperio vestro fidelissimum, ad vos studuimus mittere, quatenus ipse diligenter a vobis intelligat si in ea, quam litteris vestris et viva eorundem monachorum secretius voce significastis, adhuc voluntate perseveratis, et legationis vestrae verba ad effectum perducere velit. Nos autem non solum inter Romanam, cui licet indigni deservimus, Ecclesiam, et filiam ejus

Constantinopolitanam, antiquam, Deo ordinante, concordiam cupimus innovare; sed, si fieri potest, quod ex nobis est, cum omnibus hominibus pacem habere. Scitis enim quia quantum antecessorum nostrorum et vestrorum sanctae apostolicae sedi et imperio patrocinium concordia profuit, tantum deinceps nocuit quod utrinque eorumdem charitas frigit. Caetera igitur, quae praesentium lateri secretius referenda commisimus, indubitanter potestis credere, et per eum quidquid majestati vestrae placuerit secure nobis significare.

Data Albani septimo Idus Julii, indictione undecima.

Constitutio quae facta est inter dominum Gregorium papam septimum, et Landulphum Beneventanum principem.

Haec est constitutio quam dominus papa Gregorius constituit cum Landulpho Beneventano principe, et quam princeps Beneventanus ipse sibi firmiter promisit in sacro Beneventano palatio, anno primo pontificatus ejus, duodecima die, intrante mense Augusto, indictione undecima. Si ab hora ipsa inantea princeps ipse fuisset infidelis sanctae Romanae ecclesiae, et papae ipsi, suisque successoribus; vel si in aliquo quaesisset minuere publicam rem Beneventanam, aut aliquam inde absque nutu papae, vel absque ordinatis [ordinationis] ejus, alicui fecisset investitionem; vel si aliquo invenerit studio, cum aliquo homine intus aut foris civitatem Beneventanam, faciendi aut recipiendi sacramentum, aut inveniendi divisiones; vel si per se aut per suppositam personam intus aut foris civitatem Beneventanam studuerit qualicumque modo aut ingenio reddendi malum meritum, aut faciendi damnitatem cuilibet de fidelibus sanctae Romanae Ecclesiae de ea quae ad fidelitatem ejusdem sanctae Romanae ecclesiae egere usque modo;

si se juxta domni apostolici judicium non potuerit inde defendere, cum fuerit appellatus, a praesenti amittat suum honorem.

Subscriptiones.

Ego Joannes Portuensis episcopus recognoscens subscripsi.

Ego Joannes Tusculanensis episcopus interfui et subscripsi.

Ego Ubertus Praenestinus episcopus subscripsi.

Ego Desiderius presbyter Romanae Ecclesiae interfui et subscripsi.

Ego Petrus cardinalis presbyter et bibliothecarius sacrae Romanae Ecclesiae interfui et subscripsi.

**EPISTOLA XIX.
AD RODULFUM SUEVIAE DUCEM.
(Anno 1073.)**

Ostendit se Henricum regem odio non habere, quin potius cupere pacem cum eo inire; quod ut commode fiat expedire, ait ut colloquantur una non solum ipse et imperator, sed etiam imperatoris uxor, et alii. Rogat ut se fidelem praebeat Romanae Ecclesiae, et ad limina apostolorum veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, RODULFO Sueviae duci salutem et apostolicam benedictionem.

Licet ex praeteritis nobilitatis tuae studiis clareat te sanctae Romanae Ecclesiae honorem diligere, nunc tamen quanto ipsius amore ferveas, quantumque

caeteros illarum partium principes ejusdem amoris magnitudine transcendas, litterae tuae nobis transmissae evidenter exponunt. Quae nimirum inter caetera dulcedinis suae verba illud nobis videbantur consulere, per quod et status imperii gloriosius regitur, et sanctae Ecclesiae vigor solidatur, videlicet ut sacerdotium et imperium in unitate concordiae jungantur. Unde nobilitatem tuam scire volumus, quia non solum circa regem Henricum, cui debitores existimus ex eo quod ipsum in regem elegimus, et pater ejus laudandae memoriae Henricus imperator inter omnes Italicos in curia sua speciali honore me tractavit, quodque etiam ipse moriens Romanae Ecclesiae per venerandae memoriae papam Victorem praedictum filium suum commendavit, aliquam malevolentiam non observamus, sed neque aliquem Christianum hominem, Deo auxiliante, odio habere volumus: cum Apostolus dicat: Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, et si dedero omnes facultates meas in cibos pauperum, charitatem non habens, nihil sum (I Cor. XIII). Sed quia concordiam istam, scilicet sacerdotii et imperii nihil fictum, nihil nisi purum decet habere, videtur nobis omnino utile ut prius tecum, atque cum Agnete imperatrice, et cum comitissa Beatrice, et Rainaldo episcopo Cumano, et cum aliis Deum timentibus [subaudi colloquar]. Nam sicut duobus oculis humanum corpus temporali lumine regitur, ita his duabus dignitatibus in pura religione concordantibus corpus Ecclesiae spirituali lumine regi et illuminari probatur. De his diligentius tractemus; quatenus, voluntate nostra bene a vobis cognita, si rationes nostras justas esse probaveritis, nobiscum consentiatis: si vero rationi nostrae aliquid addendum vel subtrahendum esse vobis visum fuerit, consiliis vestris, Deo consentiente, parati erimus assensum praebere. Quapropter prudentiam tuam rogamus ut in fidelitate beati Petri semper studeas crescere, et ad limina ejus, tum causa orationis, tum consideratione tantae utilitatis, non pigeat te venire,

quatenus sic te in utroque beato Petro debitorem facias ut et in praesenti et in futura vita ejus semper intercessione gaudeas.

Data Capuae Kalendis Septembris, indictione incipiente duodecima.

**EPISTOLA XX.
AD RAINALDUM EPISCOPUM CUMANUM.
(Anno 1073.)**

Dolet de ejus calamitatibus. Paratum se ostendit ulcisci injurias ipsi illatas. Hortatur ut Romam veniat, tum causa conciliandae pacis cum Henrico, tum pro causa episcoporum Longobardorum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **RAINALDO** Cumano episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Lectis fraternitatis tuae litteris de adversitate et contumelia quae tibi accidit, imo nobis et universae etiam sanctae Ecclesiae, ex corde tibi compassi, ex corde moerore gravi sumus contristati: quo quippe etiam audito de nobis incognito, audito de sacerdote, et [hoc est etiam, **HARD.**] Aegyptio graviter compateremur, officii etiam nostri debito condolere cogeremur; quid igitur de caetero, quam sanctae Romanae Ecclesiae primum membrorum collocavimus? quem ut fratrem dilectissimum dilectionis sinu fovemus? Viscera compassionis, viscera doloris eximii, ut pro fratre charissimo aperimus. Cujus inauditi delicti vindictam, cujus novi sceleris poenam, pro tui et multorum commodo, consilio tuo facere disposuimus; quia quanto melius tui sanguinis effusionis [fort., effusoris], totiusque sui generis et patriae mores et vitam novisti, tanto melius, quibus modis et quibus [forte, poenis] facilius cogatur, consulere nobis poteris, ut tui et aliorum episcoporum infideles hujus exemplo

deprimantur, et boni spe non dilatandi tanti et inauditi sceleris laetentur. Quod facere, et nobis scribere, et an publice vel privatim nos haec velis exercere, usque ad festivitatem sancti Martini ex obedientia volumus nullius causa dimittas. Ad ea quae de rege scripsisti, haec accipias. Tu et dilectissima nostra filia Agnes imperatrix, quod eum et sanctam Romanam Ecclesiam diligere [forte, diligeritis, HARD.], et nos pro ea, ex longo experti sumus, sic novistis quid de rege sentiam, quid etiam de eo velim, ut nemo eo mundanis ditiozem vobis melius. Novistis quidem, si bene fortasse meministis, quam saepe utrique dixerim quod eo religione sanctiorem nullum vellem vivere; hoc scilicet mente mecum versans: Si cujuspian privati et alicujus principis boni mores, vita et religio honori sanctae Ecclesiae existant et augmento, quid illius qui laicorum est caput, qui rex est, et Romae, Deo annuente, futurus imperator? Quod religionem scilicet diligere, bonos ex dilectione vera sibi adhibere, res Ecclesiarum augmentare et defendere, testis mihi Deus sit, eum vellem et ex toto corde optarem; quod eum velle aliter non speramus nisi malorum consilia ut venenum vitet, bonorum vero, ut nobis jam relatum est, acquiescat. De concordia vero inter Romanam Ecclesiam et eum, si cum utilitate utriusque vis aliquid disponere, sic sumas. Ducem Rodulfum Longobardiam intraturum in hoc primo Septembre audivimus. Efficias ergo principaliter pro apostolorum servitio, secundario vero hac etiam pro re, ut sibi et tibi Romam non sit pigrum venire, ubi de concordia Romanae Ecclesiae et regis vobiscum et cum imperatrice filia nostra dilectissima, cum Beatrice etiam, quae multum et saepe in hoc eodem laboravit, sic loqui, sic inde tractare poterimus, ut ex parte nostra omnia secure et quieta regi nuntietis, ut, si Italiam eum intrare contigerit, universa in pace invenerit. Te vero cum episcopis Longobardiae loqui mihi non displicet: ne aliter vero cum illis communices, penitus provideat prudentia tua. Quid

vero de illis disponendum sit, cum ad nos veneris determinabimus.

Data Capuae [Romae], Kalendis Septembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXI.
AD ANSELMUM LUCENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Ne investituram episcopatus ab Henrico accipiat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ANSELMO Dei gratia Lucensium electo episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam fraternitatem tuam sinceræ charitatis affectu et dileximus et diligimus, quæ tibi seu verbis, seu litteris super utilitate vitæ tuæ scribere curamus, ut indubitanter accipias oportet. Ut enim viam qua ambules postulasti tibi notificarem, nullam novam, nullam expeditiorem scimus ea quam nuper dilectioni tuæ significavimus, videlicet te ab investitura episcopatus de manu regis abstinere, donec, de communione cum excommunicatis Deo satisfaciens, rebus bene compositis, nobiscum pacem possit habere. Personæ namque tales hoc opus conantur perficere, charissima utique filia nostra Agnes imperatrix, necnon et gloriosa Beatrix cum filia Mathildi; Rodolphus quoque dux Sueviæ, quorum religiosa consilia spernere nec possumus nec debemus. Quod si præfati operis perfectio dilationem quacunque occasione contigerit habere, interea nostræ familiaritati poteris adherere Romæ, et nobiscum seu adversitatem seu prosperitatem communicare.

Data Capuae Kalendis Septembris, indictione incipiente duodecima.

Jusjurandum fidelitatis quod fecit Richardus princeps domino suo Gregorio papae.

Ego Richardus Dei gratia et Sancti Petri Capuae princeps, ab hac hora et deinceps ero fidelis sanctae Romanae Ecclesiae et apostolicae sedi, et tibi domino meo Gregorio universali [venerabili] papae. In consilio vel in facto unde vitam aut membrum perdas, vel captus sis mala captione, non ero. Consilium quod mihi credideris, et contradixeris ne illud manifestem, non manifestabo ad tuum damnum, me sciente. Sanctae Romanae Ecclesiae tibi que adjutor ero ad tenendum et acquirendum et defendendum regalia sancti Petri ejusque possessiones recta fide contra omnes homines, et adjuvabo te, ut secure et honorifice teneas papatum Romanum, terram sancti Petri; et principatus nec invadere nec acquirere quaeram, nec etiam depraedari praesumam absque tua tuorumque successorum, qui ad honorem sancti Petri intraverint, certa licentia, praeter illam quam tu mihi concedes, vel tui concessuri sunt successores. Pensionem de terra sancti Petri, quam ego teneo et tenebo, sicut statutum est, recta fide studebo ut illam sancta Romana annualiter habeat Ecclesia. Omnes quoque ecclesias quae in mea persistunt dominatione, cum earum possessionibus, dimittam in tuam potestatem, et defensor illarum ero ad fidelitatem sanctae Romanae Ecclesiae. Regi vero Henrico, cum a te [ut a te] admonitus fuero, vel a tuis successoribus, jurabo fidelitatem; salva tamen fidelitate sanctae Romanae Ecclesiae. Et si tu vel tui successores ante me ex hac vita migraverint, secundum quod monitus fuero a melioribus cardinalibus et clericis Romanis et laicis, adjuvabo ut papa eligatur et ordinetur ad honorem sancti Petri. Haec omnia suprascripta observabo sanctae Romanae Ecclesiae, et tibi recta fide; et hanc fidelitatem observabo tuis

successoribus ad honorem sancti Petri ordinatis, si mihi firmare voluerint investituram a te mihi concessam.

Actum Capuae VIII Kalendis Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXII.
AD CARTHAGINENSES.
(Anno 1073.)**

Hortatur ut deponant inimicitias, patienterque ferant impetus Saracenorum. Quaeritur quod Cyriacum episcopum injuriis affecerint. Hortatur ad poenitentiam; sin minus, minatur illis excommunicationem.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et plebi Christianae Carthaginensi salutem et apostolicam benedictionem.

Gratia vobis et pax a Deo Patre et Jesu Christo Filio ejus unico, qui gratuita misericordia vos conformare in novum hominem in sui sanguinis effusione dignatus est; cui semel mori et resurgere placuit, ut vos carne mortificaret, spiritu vero vivificaret et Deo offerret; cujus rei testimonium petra super quam ipse aedificavit dedit dicens: Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, vivificatos autem spiritu (Petr. III). De quo etiam hoc modo Apostolus: Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis (Ephes. V); et idem alibi: Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem (Philipp. II). Estote ergo imitatores ejus qui sputis pro vobis sordidari seipsum in cruce positum, et cum latronibus computatum pro peccatis vestris, voluit vulnerari, et sic finem sibi secundum carnem ponere, ut vos a peccatis ablueret, debitores non carnis, spiritu facta carnis mortificatione. Spiritualis quippe vitae si fueritis,

haereditate quidem regni ejus in aeternum ut filii fruemini, cohaeredes Christi, haeredes vero Dei. Unde omnem malitiam, simulationes et invidias, omnesque detractiones vos deponere fraterna charitate commoti admonemus. Si quid autem contingit inter arma Saracenorum positis, nolite pavescere; sed quotiescunque pro Christo patimini, gaudete, ut in adventum gloriae ejus gaudeatis exultantes. Fidelis quidem est sermo: Qui suscitavit Jesum, suscitabit et vos (Rom. VIII), si mortui carne fueritis, vita vero Dei Spiritu in adventu suo ad gloriae suae communicationem. Ineffabilis igitur gloriae spe tam fideli promissore confidentes, membra vestra mortificate; mortem Christi cordibus vestris infigite, adversa omnia pro eo pati gaudete, credentes cum Apostolo non esse condignas passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis (Rom. VIII). Rixas ergo et contentiones ut venenum vitate. Humilitatis discipuli, humilitatem induite; Christi vicem super vos habenti ex debito obedite: consilia, admonitiones ejus vero amore amplecti insudate; scientes cum sibi, Christo [cum ipso Christo; forte, ut Christo, HARD.], qui pro vobis passus est, obedieritis, ejus vero praedicationes, judicia etiam cum susceperitis, Christum per omnia suscipietis; ait enim: Qui vos suscipit, me suscipit; qui vos spernit, me spernit (Luc. X). Aliter vero si feceritis, in Christum peccatis, Christum spernitis, Christi discipuli esse desinitis. Apostolo resistitis, qui ait: Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit (Rom. XIII). Cum ergo mundanis potestatibus obedire praedicavit Apostolus, quanto magis spiritualibus, et vicem Christi inter Christianos habentibus? Haec, filii charissimi, gemens cogito, flens scribo, dolore cordis intimo vobis mitto. Pervenit quippe ad aures nostras, quosdam vestrum irreligiose in legem Christi [et] contra Christum, Cyriacum venerabilem fratrem nostrum, vestrum vero archiepiscopum et magistrum, imo vero vestri Christum apud Saracenos sic accusasse, jurgiis detractionis sic

lacerasse, ut inter latrones numeraretur, verberibus nudus caederetur. O exemplum iniquum, vestri et universae sanctae Ecclesiae dedecoris exemplum! Christus iterum capitur, falsis accusatoribus et testibus condemnatur, inter latrones numeratus verberibus caeditur. A quibus? Qui ejus dicuntur credere incarnationem, ejus etiam venerari passionem, caeteraque ejus sancta mysteria fide amplecti. Estne super his tacendum? an clamandum, et fletu corrigendum? Scriptum est: Clama, ne cesses (Isa. LVIII). Alibi etiam praeceptum: Nisi annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, sanguinem ejus de manu tua requiram (Ezech. XXXIII). Necessitate igitur clamabo, necessitate oportet corrigere, ne sanguis vester de manu mea quaeratur, ne pro peccatis vestris ante judicem tremendum, ante judicem justum et immutabilem affligar. Viscera igitur pietatis paternae, viscera misericordiae super vos hoc modo aperio; partim quia ad nos vobis facilis non est transitus propter maris longa et periculosa spatia, partim quia causam irae, causam doloris et malitiae ignoro sic discutere, ut super his sententiam determinem. Admoneo, et auctoritate apostolica praecipio ut, sicut temeritatis vestrae foetores et inauditae nequitiae mentem nostram tristitia nimia turbaverunt, sic correctionis et poenitentiae odores redolentes mentem nostram in laetitiam mutent. Quod si non feceritis, gladio anathematis vos juste percutiam, et sancti Petri et nostram super vos maledictionem emittam.

Data Capuae XVII Kal. Octobris, indictione duodecima.

EPISTOLA XXIII.
AD CYRIACUM CARTHAGINENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)

Laudat ejus constantiam, quia patienter tulerit Saracenorum et malorum Christianorum injurias, et

praesente Henrico rege ordinationes habere noluerit. Hortatur ad perseverantiam. Deum precatur pro Ecclesia Africana.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, CYRIACO Carthaginensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Visis fraternitatis tuae litteris, fraternam de molestiis quae a paganis et a pseudofiliis Ecclesiae tuae tibi inferuntur compassionem exhibuimus. Perpendimus enim te duplici certamine fatigari, ut et occultas Christianorum insidias patiaris, et a Saracenorum persecutione non solum sustentationem humanae fragilitatis, sed ipsam fidem perdere miserabiliter exigaris. Quid enim aliud est sacerdotem ad imperium mundanae potestatis legem Dei infringere, nisi fidem ejus negare? Sed Deo gratias! quia in medio nationis pravae et perversae fidei tua constantia velut luminare quoddam omnibus adeo innotuit, ut praesentatus regiae audientiae potius definires diversis cruciatibus affici, quam praecipiente rege contra sanctos canones ordinationes celebrari. Sed quanto pretiosior esset religionis tuae confessio, si post verbera quae tunc sustinuisti, errorem eorum ostendendo, et Christianam religionem praedicando, usque ad effusionem ipsius animae pervenisses? Quod licet hujusmodi studiis fraternitatem tuam non ambigimus incumbere, et pro testimonio veritatis, quantum ad te, usque ad detruncationem membrorum devenisse; tamen devotionem tuam semper ad meliora provocantes exhortamur ut paratum te semper exhibeas, sicut de Domini consolatione laetificari, ita et de tribulatione non frangi. Multae enim sunt tribulationes justorum; sed de his omnibus liberabit eos Dominus. His artibus, quibus crevit, sancta reparatur Ecclesia; hanc nobis haereditatem sancti Patres reliquere, scilicet ut per multas tribulationes intremus in regnum Dei. Gravis

quidem pugna, sed infinita sunt praemia. Non enim sunt condignae passiones hujus temporis ad superventuram gloriam, quae revelabitur in nobis (Rom. VIII). Nos igitur licet corpore absentes, spiritu tamen praesentes, mutuis litterarum consolationibus, quotiens permittit opportunitas, insistamus, et omnipotentem Deum assidue deprecemur ut ipse Ecclesiam Africanam, ex longo jam tempore laborantem, et diversarum perturbationum fluctibus conquassatam, tandem dignetur respicere, dicentes cum Psalmista: Exsurge, quare obdormis, Domine? Exsurge, et ne repellas nos usque in finem. Quare faciem tuam avertis, oblivisceris inopiae nostrae, et tribulationis nostrae? (Psal. XLIII.) Nos autem, sicut debemus, fraternam tibi per omnia compassionem exhibentes, litteras nostras clero et populo tuo dirigimus, ut ipsi, omni simultate deposita, te ut spiritalem patrem venerentur.

Data Capuae XVII Kalendas Octobris, indictione undecima [legendum, ut in aliis, duodecima. Sic et in Mutin.].

**EPISTOLA XXIV.
AD BRUNONEM EPISCOPUM VERONENSEM.
(Anno 1073.)**

Commendat ejus erga se observantiam. Pollicetur pallium, si Romam venerit, affirmatque regem a se amari.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **BRUNONI** episcopo Veronensi salutem et apostolicam benedictionem.

Litteris fraternitatis tuae susceptis evidenter intelleximus quod dispensationem nobis creditam desideres nos irreprehensibiliter gerere, et religionis tuae preces nobis et sanctae Ecclesiae necessarias

devotissimas Deo fundere. Qua in re aperte monstratur quanto amore quantaque devotione beatum Petrum venereris, cum nos licet indignos obsequiis Ecclesiae suae deputatos tanta dilectione amplecti videaris. Qui enim dominos diligit, in servos quamvis minimos dominorum dilectionem transfundit. Quam utique dilectionem tuam in his quae a nobis expostulasti, id est in pallii concessione, ad praesens non recompensamus: quia antecessorum nostrorum decrevit auctoritas nisi praesenti personae pallium non esse concedendum. Unde si fraternitas tua apostolicae sedis privilegiis munita ad nos venerit, honorem, quem Romani pontifices antecessoribus tuis contulerunt, nos tibi, Deo concedente, conferemus. Sicut enim Romanae Ecclesiae debitum honorem impendi a caeteris Ecclesiis, ita unicuique Ecclesiae proprium jus servare desideramus. Volumus etiam tunc praesentiae tuae ostendere quam sincero amore regiam salutem diligamus, quantumque circa ejus honorem et secundum Deum et saeculum invigilare desideremus, si ipse Deo debitum honorem studuerit exsequi, et formam sanctorum regum, omissis puerilibus studiis, sapienter imitari.

Data Capuae VIII Kalendas Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXV.
AD HERLEMBALDUM MEDIOLANENSEM.
(Anno 1073.)**

Narrat Normannos in dissidio perseverare, et Henricum regem litteras humilitatis plenas ad se misisse, nec se de Beatricis et ejus filiae Mathildis religione dubitare. Hortatur ut pro defensione Romanae ecclesiae viriliter agat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei,
HERLEMBALDO Mediolanensi militi salutem et apostolicam benedictionem.

Sciat prudentia tua nos, Deo miserante, sanos et laetos, non sine magna sanctae Ecclesiae utilitate apud Capuam demorari. Nam Normanni, qui ad confusionem et periculum reipublicae et sanctae Ecclesiae unum fieri meditabantur, in perturbatione in qua eos invenimus nimis obstinate perseverant, nullo modo, nisi nobis volentibus, pacem habituri. Si enim discretio nostra sanctae Ecclesiae utile approbaret, ipsi jam se nobis humiliter subdidissent, et quam solent reverentiam exhibuissent. Henricum regem praeterea scias dulcedinis et obedientiae plena nobis verba misisse, et talia qualia neque ipsum neque antecessores suos recordamur Romanis pontificibus misisse. Quidam etiam ex majoribus fidelibus suis promittunt nobis ex parte sui, eum de causa Mediolanensis Ecclesiae sine dubio consilio nostro obedire. Quantum enim sibi possimus prodesse, vel quantum, si adjutorii manum subtrahimus, obesse, cito te speramus apertissime cogniturum, et Deum nobiscum esse et nobiscum operari evidenter probaturum. De comitissa Beatrice nullo modo dubitandum putamus quin ipsa et filia ejus Mathildis, in his quae ad Deum pertinent, et religionem sanctae Ecclesiae, fideliter se erga nos habeant. Tu igitur, omnino confidens in Domino et in matre tua Romana Ecclesia, viriliter age, confortatus in Domino et in potentia virtutis ejus, sciens quia quanto vobis gravis nunc insurgit perturbationis tempestas, tanto postmodum, Deo favente, jucundius arridebit serenitas.

Data Capuae V Kalendas Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXVI.
AD EUMDEM.
(Anno 1073.)**

Monet ut cum excommunicatis resipiscentibus, de quibus se consuluerat, benigne agat, quos se etiam benigne

excepturum pollicetur. Hortatur ne metuat episcopos ejus inimico faventes, cum speret regem ejus causam judicandam sibi permissurum. Suadet ut Vercellensem episcopum sibi conciliet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei,
HERLEMBALDO Mediolanensi militi salutem et apostolicam benedictionem.

Piae sollicitudinis studio in defensione fidei sanctaeque religionis restauratione donec occupatus fueris, legationes tuas libenter audire, teque abunde adjuvare voluntas non deerit. Multiplici quidem vestrae interrogationi, aliis quia intenti sumus, paucis respondere disponimus. De sociis itaque illius excommunicati, qui accepta pecunia ad vos redire volunt, et de filiis quorum patres, aut de patribus quorum filii ipsi Gotefredo anathematizato adhaerent, atque de iis quorum correctionem sine pecuniae attributione fieri non vultis, erga quos tamen clementes vos existere monemus, si qui vestrae parti se applicare cupiunt, vestrae prudentiae, ut melius scitis et valetis, disponendum committimus. Quicumque autem horum erroris sui poenitentes ad nos venire remedii gratia desideraverint, benigne se suscipi atque misericorditer tractari noverint. Episcopos praeterea inimicum vestrum fulcire conantes non multum metuatis, cum Beatrix ac filia ejus Mathildis, Romanae Ecclesiae penitus faventes, cum quibusdam maximis regni proceribus laborent nostrum atque regis animum firmiter unire; contra quem quidem nullum odium neque debemus neque volumus exercere, nisi, quod absit! divinae religioni contrarius voluerit existere. Quem nimirum regem omnino confidunt voluntati nostrae de caeteris ecclesiasticis negotiis satisfacere, praesertim de vestro nostrae dispositioni assensum praebere. Denique Gregorium Vercellensem episcopum, quoquo honesto pacto vales, stude tibi conciliare: quia nostrae ex toto

jussioni se profitetur parere. De caetero itaque confortamini in Domino et in potentia virtutis ejus, precibus et eleemosynis ac puritate cordis indulgentiam illius postulantes, quatenus votum nostrum ac vestrum ad perfectum perducere dignetur.

Data Capuae VII Idus Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXVII.
AD ALBERTUM AQUENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Ejus religionem, de qua aliquando dubitarat, commendat. Hortatur ut Simoniacos oppugnet et Herlembaldo auxilium praestet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **ALBERTO** Aquensis Ecclesiae electo salutem et apostolicam benedictionem.

Pervenit ad aures nostras, unde aliquantulum de religione tua dubitavimus, te videlicet illius excommunicati Godefredi interfuisse ordinationi. Sed postquam testimonia eorum qui nobis verum solent dicere, fideli relatione te excusare studuerunt, non solum de te non dubitavimus, sed ad reparandum Mediolanensis Ecclesiae matris tuae honorem zelum habere intelleximus. Qua in re quantum nobis religio tua placeat, evidentibus indiciis probabitur, in quibuscunque Romanae Ecclesiae necessitas tua auxilium requisierit: in nullo siquidem magis debitorem sanctum Petrum et nos religio tua potest sibi facere, quam si contra Simonem magum, qui Ecclesiam beati Ambrosii venalitatis suae miserabiliter veneno infecit, scuto fidei et galea salutis armatus nobiscum praelieris; et si Herlembaldo strenuissimo Christi militi in his quae ad Dei cultum et ad religionem sanctae Ecclesiae pertinent manum auxilii

praestiteris. Est etiam quod prudentiam tuam sanctae apostolicae sedi nihilominus commendabit, si ipsam Simoniacam haeresim, sicut laudabiliter jam coepit, usquequo de ecclesia sua omnino evacuetur, studuerit oppugnare, et clericos a turpis vitae conversatione ad castitatis munditiam revocare. Haec itaque sanctitatis studia mens tua quotidie meditetur, quatenus quod, fama de te nobis innotuit, ex operum tuorum consideratione probetur. Age igitur, ut universalis mater sancta Romana Ecclesia in te quasi fidelissimo filio consoletur, et victis [lege vincitis] catenis mortis liberationis manus porrigatur.

Data Capuae III Idus Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXVIII.
AD GUILIELMUM PAPIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Ejusdem fere argumenti.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GUILIELMO** Papiensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Litterae fraternitatis tuae nobis directae, simulque Herlembaldi Mediolanensis verba, evidenter ostendunt quod tu sanctae apostolicae sedi eam quam debes velis obedientiam fideliter exhibere, et exhortationibus nostris, sicut decet, parere. Sed nihil est quod fraternitati tuae promptius injungamus, nihil est quod te libentius facere velimus, quam si Ecclesiam tuam, gregemque tibi commissum, ab haeresibus quae in sancta Ecclesia pestifere videntur pullulare, pastoralis vigilantia studeas defendere, et contra eas omni annisu totisque viribus, sanctorum Patrum munitus auctoritate, ardentius insurgere, et clericos a turpis vitae conversatione ad castitatem revocare. Hoc etiam scias, te admodum matri

tuae Romanae Ecclesiae commendabilem facere, si praefato Herlembaldo, in his quae nostro consilio, imo omnipotentis Dei timore operatur, manum adiutorii praestiteris, et inimicis sanctae Ecclesiae bellum Dei secum praeliaturus, viriliter restiteris. Studeat igitur prudentia tua sic se in hujus sollicitudinis partem fortem vigilantemque impendere, ut quod ex promissionibus tuis accepimus, certis rerum executionibus implendum fore probemus.

Data Capuae tertio Idus Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXIX.
AD JUDICES SARDINIAE.
(Anno 1073.)**

Hortatur ut erga Romanam Ecclesiam eorum parentum exempla secuti obedientes se exhibeant: dicitque se multa legato quem ad eum mittit, referenda imposuisse.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **MARIANO** Turrensi, **ORZOCCO** Arborensi, item **ORZOCCO** Calaritano, **CONSTANTINO** Callaurensi, iudicibus Sardiniae, salutem et apostolicam benedictionem.

Vobis, et omnibus qui Christum venerantur, cognitum est quod Romana Ecclesia universalis mater sit omnium Christianorum. Quae licet ex consideratione officii sui omnium gentium saluti debeat invigilare, specialem tamen et quodammodo privatam vobis sollicitudinem oportet eam impendere. Verum, quia negligentia antecessorum nostrorum charitas illa friguit quae antiquis temporibus inter Romanam Ecclesiam et gentem vestram fuit, in tantum a nobis, plusquam gentes quae sunt in fine mundi, vos extraneos fecistis, quod Christiana religio inter vos ad maximum detrimentum devenit. Unde multum vobis necessarium est ut de salute animarum vestrarum

studiosius admodum cogitetis, et matrem vestram Romanam Ecclesiam sicut legitimi filii recognoscatis, et eam devotionem quam antiqui parentes vestri sibi impenderunt, vos quoque impendatis. Nostri autem desiderii est non solum de liberatione animarum vestrarum curam velle habere, sed etiam de salvatione patriae vestrae sollicitius invigilare. Unde, si verba nostra sicut decet devoti receperitis, gloriam et honorem in praesenti et in futura vita obtinebitis. Quod si aliter, quod non speramus, feceritis, et ad sonum exhortationis nostrae aures debitaе obedientiae non inclinaveritis, non nostrae incuriae, sed vestrae poteritis culpae imputare, si quid periculi patriae vestrae contigerit. Caetera, quae de salute et de honore vestro tractamus, magna ex parte confratri nostro Constantino Turrensi archiepiscopo vobis referenda commisimus. At cum legatus noster, quem, Deo annuente, de proximo mittere disponimus, ad vos venerit, voluntatem nostram pleniter vobis significabit, et quod gloriae et honori vestro condecet apertius enarrabit.

Data Capuae undecimo Idus Octobris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXIX bis.
HENRICI REGIS ROMANORUM
AD GREGORIUM PAPAM.
(Anno 1073.)**

Supplex veniam petit, quod invaserit res ecclesiasticas, et ecclesias vendiderit. Rogat ut sua auctoritate Simoniacam labem ab omnibus ecclesiis, et in primis a Mediolanensi, extirpet; seque pontifici in omnibus obsecuturum promittit.

Vigilantissimo et desiderantissimo [desideratissimo] domno Papae GREGORIO apostolica dignitate coelitus

insignito HENRICUS Romanorum Dei gratia rex debiti famulatus fidelissimam exhibitionem.

Cum enim regnum et sacerdotium, ut in Christo rite administrata subsistant, vicaria sui ope semper indigeant, oportet nimirum, domine mi et pater amantissime, quatenus ab invicem minime dissentiant, verum potius Christi glutino conjunctissima indissolubiliter sibi cohaereant. Namque sic et non aliter conservatur in vinculo perfectae charitatis et pacis, et Christianae concordia unitatis, et ecclesiasticae simul status religionis. Sed nos qui, Deo annuente, regni aliquandiu jam sortimur ministerium, sacerdotio, ut oportuit, per omnia jus et honorem non exhibuimus legitimum: quippe nobis a Deo datae potestatis vindicem non sine causa gladium portavimus, nec tamen in reos, ut justum fuit, judiciaria illum semper censura evaginavimus. Nunc autem, divina miseratione aliquantulum compuncti, et in nos reversi, peccata nostra priores vestrae indulgentissimae paternitati nos accusando confitemur; sperantes de vobis in Domino ut apostolica vestra auctoritate absoluti justificari mereamur. Heu criminosi nos et infelices! partim pueritiae blandientis instinctione, partim potestativae nostrae et imperiosae potentiae libertate, partim etiam eorum, quorum seductilia nimium secuti sumus consilia, seductoria deceptione peccavimus in coelum et coram vobis, et jam digni non sumus vocatione vestrae filiationis. Non solum enim nos res ecclesiasticas invasimus, verum quoque indignis quibuslibet et Simoniaco felle amaricatis, et non per ostium sed aliunde ingredientibus, Ecclesias ipsas vendidimus, et non eas ut oportuit defendimus. At nunc, quia soli absque vestra auctoritate Ecclesias corrigere non possumus, super his, ut etiam de nostris omnibus, vestrum una et consilium et auxilium obnixè quaerimus: vestrum studiosissime praeceptum servaturi in omnibus. Et nunc in primis pro Ecclesia Mediolanensi, quae nostra

culpa est in errore, rogamus ut vestra apostolica districtione canonicè corrigatur, et exinde ad caeteras corrigendas auctoritatis vestrae sententia progrediatur. Nos ergo vobis in omnibus, Deo volente, non defuerimus, rogantes idipsum suppliciter paternitatem vestram, ut nobis alacris adsit clementer in omnibus. Litteras nostras non post longum tempus cum fidelissimis nostris habebitis; ex quibus nostra, quae adhuc dicenda restant, Deo dante, plenius audietis.

**EPISTOLA XXX.
GREGORII AD GEBOARDUM
SALZBURGENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Arguit quod clericos non coerceat. Monet ut id faciat. Commendat praesentium latorem.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GEBOARDO [GEBEARDO] Salzburgensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Si ea in vobis, quam speramus [quam in vobis sperabamus], erga nos dilectio flagraret, prius ad nos vestrae quam nostrae ad vos litterae pervenissent; cum id faciendi facilius vobis per plures ad limina apostolorum venientes, quam nobis per unum hinc ad vos proficiscentem occasio conferatur. Nos tamen insalutati officium salutationis impendimus, et, quam solemus, dilectionis tibi sinceritatem exhibemus. Sed est unde fraternitatem tuam negligentiae merito argui putamus, quod de castitate clericorum, sicut nobis relatum est, praecipitis Romanae synodi, cui interfuisti, inobediens usque hodie videaris. Qua in re tantum de te, admirantes gravius dolemus, quantum te illud sollicitius operari sperabamus. Unde apostolica te auctoritate admonemus ut clericos tuos qui turpiter conversantur, pastoralis rigore

coerceas, et quod, Romana Ecclesia testante, de immunditia clericorum statuit, neque gratiam neque odium alicujus, constanti auctoritate in Ecclesia tua praedicando exerceas. Caeterum pro amore sancti Petri, cujus limina praesentium portitor requisivit, studeat religio tua viscera pietatis sibi aperire, in quantum cum salute animae suae videtur tibi posse fragilitati suae condescendere; quatenus non poeniteat eum tanti itineris laborem subiisse, sed gaudeat, quod diu quaesivit, scilicet sancti Petri misericordiam per nos juxta votum suum impetrasse.

Data Capuae decimo septimo Kalendas Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXI.
AD LANFRANCUM CANTUARIORUM
ARCHIEPISCOPUM. (Anno 1073.)**

Reprehendit quod patiatur Arfastum [Arfatum, et sic infra] quemdam contra Alexandri praedecessoris sui decreta sancti Eadmundi abbatiae molestiam exhibere. Monet ut sua vice ejus audaciam compescat, et regem Guilielmum exoret, ne ullum ei favorem praestet. Quod si Arfastus parere contempserit, jubet eum et Balduinum abbatem sedem apostolicam ad eorum contentiones dirimendas petere.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **LANFRANCO** Cantuariorum in Anglia archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Non minima admiratione dignum ducimus qua fronte, qua mente Arfastum dictum episcopum sanctae Romanae Ecclesiae illudere, et beatae memoriae Alexandrum praedecessorem nostrum ejusque decreta contemnere patiamini. Prudentiam quippe vestram ad plenum

cognoscere nos non latet, sanctam Romanam Ecclesiam jure a Deo dato sibi defendere Ecclesiarum, sacerdotum, episcoporum consecrationes; et a nullo sumpta licentia debere et posse celebrare, suis et praeuisse, et Deo annuente praebituram firmissimam etiam in hoc defensionem, qui Romam venerint, et sedis apostolicae consilium et auxilium petierint. Quibus Arfastus dictus episcopus, qua nova audacia resistat, nisi fortasse ista: Ponam sedem meam ad Aquilonem, et ero similis Altissimo (Isaiae XIV), ignoramus. Ad quod etiam dilectio vestra super his sileat, non minimum miramur. Verum, quia de vobis non aliter quam de nobis dubitamus, fraternitatem vestram confidenter deprecamur ut vice nostra Arfasti nugas penitus compescatis, et sancti Eadmundi abbatiam contra decretum decessoris nostri inquietari nullo modo sinatis. Qui etiam cum eundem abbatem in presbyterum ordinari Romae fecisset, ipsum, et monasterium cui praeest, in tutelam apostolicae sedis accepit. Unde injurias illius in nos redundare, dissimulare non possumus; praesertim cum ad despectum auctoritatis nostrae eas sibi irrogari perpendimus. Unde etiam Guilielmum regem charissimum, et unicum filium sanctae Romanae Ecclesiae, precibus nostris et vice nostra super his admonere dilectionem vestram precamur, et ne Arfasti vanis persuasionibus acquiescat; in quo sua singularis prudentia supra modum diminuta et contracta ab omnibus cognoscitur. Si vero Arfasto [Arfastus] contra haec recalcitrare abhinc tentaverit, apostolica auctoritate sibi et Balduino abbati praecipite ut sedem apostolicam ad haec determinanda petant.

Data ad Sanctum Germanum, duodecimo Kalendas Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXII.
AD ARALDUM
CARNOTENSIIUM EPISCOPUM.**

(Anno 1073.)

Ut ad curam suae abbatis, remoto alio intruso abbate, restituat quemdam Isimbardum, si nulla alia culpa inveniatur eum privatum, nisi quod Hierosolymam devotionis causa profectus fuerit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ARALDO [ARNALDO] Carnotensium episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Praesentium portitor Isimbardus abbas monasterii Sancti Laodomarii [Launomari, Mutin. Audomari] ad apostolicam veniens sedem, nostris questus est auribus se praefatae abbatis carere obedientia, nulla interveniente culpa, nisi quia, divino succensus amore, perrexit Hierosolymam; a qua dum rediret, invenit quemdam abbatem nomine Guidonem, suae praelatum abbatis, ut audivimus, non simili praeditum religione, neque ab alio [forte, ab illo, HARD.] monasterio regulariter sumptum. Fraternitas ergo tua studeat pia inquirere sollicitudine, et istius remotionem, et illius ordinationem; atque si in hoc aliqua non invenitur culpa, nisi profectio ad Hierosolymam (quod quidem ducimus tolerandum), ac sollicitius et religiosius eo valet in regimine fratrum, iste utique restituatur, ille vero dejiciatur. Quod si et iste aliam commisit culpam quae eum a regimine juste removeat, et ille religiosius isto in administratione pervigilat, ordinatioque ejus reperitur legitima; hunc quidem Isimbardum nobis tua fraternitas cum litteris remittat, et ille in suo loco permaneat. Si vero illius promotio Simoniaca sorde invenitur foedata, tunc siquidem ille sine mora deponatur a regimine fratrum, et alter ei regulariter substituatur. Quidquid autem tua religio super utriusque causa expleverit, litteris tuis innexum nobis studeat facere notum.

Data Argenteae [Argentace, et sic infra] V Kalendas Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXIII.
AD FRATRES MONASTERII BEATAE MARIAE.
(Anno 1073.)**

Privilegium sui praedecessoris, quia falsum esse censebat, nec vult confirmare, nec aliud concedere. Ipsum electum abbatem, sibi idoneum non visum, a se monitum fuisse significat ut a praelatione desistat: jubet tamen ut interim ei obediant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, fratribus monasterii beatae Mariae, siti in episcopatu Dordonensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Veniens ad nostram praesentiam frater Benedictus, quem post obitum patris Uberti religio vestra sibi praeesse elegit in abbatem, detulit nobis quoddam privilegium, quod beatae recordationis praedecessoris nostri Alexandri nomine titulum invenimus: quod nimirum ratum non esse manifestissimis deprehendimus indiciis, corruptione videlicet Latinitatis, nec non et diversitate canonicae auctoritatis. Congruenti igitur ratione, neque vetus roborare, neque nostro nomine novum dignum duximus impraesentiarum componere: quia quae sunt justa et pia postulat ecclesiastica regula. Cum enim Dordonensis [Dertonensis et sic infra] Ecclesia, cujus parochiae adjacetis, operante superna clementia, canonice fuerit ordinata, tunc quidem, comite vita, ex consensu ejusdem sedis episcopi, proficuae utilitatis privilegium, vestrae necessitati providebimus canonica auctoritate suffultum. Quod si, peccatis exigentibus, eadem ecclesia canonice non fuerit ordinata, tunc etiam muninime, quo juste valebimus, vobis omnino

solatiabimur. Quia vero persona vestri electi, licet honestis praedita videatur moribus, ad abbatis tamen officium, cum aetate tum etiam corporis infirmitate, nobis visa est debilis, utpote, quem oportet pro omnibus sollicitudinem gerere, eundem electum monuimus a praelatione desistere, si se invalidum fratrum opportunitatibus perspexerit non posse sufficere: cui tamen, quoad praefuerit, in ejusdem religionis tenore perseverantes, in qua vester vos defunctus instituit pater, debitam reverentiam exhibete. Caeteri quoque monachi vestri consocii, per cellas ab eodem patre vestro constructas, ut vobiscum sint unanimes, eidemque vestro abbati reverenter obediant, auctoritate praecipimus apostolica. Quia epistolare compendium multa, quae fratribus vestris intimavimus, vestrae fraternitati notificare non patitur, quae huic epistolae desunt praedicti fratres auribus vestris viva voce narrabunt.

Data Argenteae IV Kalendas Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXIV.
AD REMEDIUM LINCULNIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Arcet homicidam a sacri altaris ministerio: concedit tamen illi, si poenitentiam egerit, ut stipendiis Ecclesiae ali possit

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, REMEDIO Lincolnensi in Anglia episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Latorem praesentium, quem fraternitatis tuae litterae homicidio maculatum nobis denuntiaverunt, nulla sanctorum Patrum auctoritas concedit ulterius sacris altaribus ministrare, nec nos decet constitutioni illius,

quod absit! assensum praebendo canonum statutis contraire. Tua tamen religio, si eum pro commisso crimine perspexerit dignum Deo exhibere fructum poenitentiae, hoc sibi misericorditer provideat, ne stipendiis ecclesiasticis careat, atque, paupertate pusillanimis factus, divina postponat praecepta: licet namque sacerdotium nullo pacto unquam mereatur recipere, dignum tamen est consequi eum aliquod beneficium ab apostolica sede. Absolutionem praeterea peccatorum tuorum, sicut rogasti, auctoritate principum apostolorum Petri et Pauli fulti, quorum vice quamvis indigni fungimur, tibi mittere dignum duximus, si tamen bonis operibus inhaerendo, et commissos excessus plangendo, quantum valueris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris. Quod autem precatus es nos tibi jubere, quatenus possis scire unde nobis serviendo merearis placere, hoc potissimum praecipimus, tuis videlicet juvari orationibus, ut compotes simul mereamur gaudiis perfrui perennibus.

Data Terracinae IV Nonas Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXV.
AD RODERICUM [ROCLENUM]
CABILONENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

In Philippum Francorum regem invehitur ecclesiarum venditorem et destructorem, quem ab eo moveri vult ut canonice episcopos eligi permittat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, RODERICO [ROCLENO] Cabilonensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Inter caeteros nostri hujus temporis principes qui Ecclesiam Dei perversa cupiditate venundando dissipaverunt, et Matrem suam, cui ex Dominico praecepto honorem et reverentiam debuerant, ancillari subjectione penitus conculcarunt, Philippum regem Francorum Gallicanas Ecclesias in tantum oppressisse certa relatione didicimus, ut ad summum tam detestandi hujus facinoris cumulum pervenisse videatur. Quam rem de regno illo tanto profecto tulimus molestius, quanto et prudentia, et religione, et viribus noscitur fuisse potentius, et erga Romanam Ecclesiam multo devotius. Et nos quidem tam generalis nostrae cura sollicitudinis, quam ipsarum destructio ecclesiarum, vehementer accenderat ut in tam audaces sanctae religionis excessus severius animadvertere deberemus. Sed quoniam, anteactis diebus, per familiarem suum cubicularium, videlicet Albericum, ad nostri censuram iudicii et vitam corrigere et Ecclesias ordinare firmiter nobis respondit, rigorem canonicorum interim exercere distulimus. Hujus ergo promissionis fidem in Matisconensi Ecclesia pastoris regimine diu desolata, et ad nihilum pene redacta, in primis volumus experiri; ut scilicet Augustodunensem archidiaconum unanimi cleri et populi consensu, ipsius etiam, ut audivimus, regis assensu electum, episcopatu dono gratis, ut decet, concesso, Ecclesiae praefici patiatur. Quod si facere noluerit, indubitanter noverit nos hanc Ecclesiae ruinam nequaquam diutius toleraturos, et ex auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli duram inobedientiae contumaciam canonica austeritate coercituros. Nam aut rex ipse, repudiato turpi Simoniacae haeresis mercimonia, idoneas ad sacrum regimen personas promoveri permittet, aut Franci pro certo, nisi fidem Christianam abjicere maluerint, generalis anathematis mucrone percussi, illi ulterius obtemperare recusabunt. Haec ideo, frater charissime, vigilantiae tuae intimare curavimus, quatenus ea praedicto regi insinuare, et exhortando, et rogando, modisque omnibus inculcare

studeat, ut et praefatam Matisconensem, aliasque Ecclesias canonicè concedat ordinari. Tibi ergo maxime haec idcirco injungimus, quia prudentiam tuam magnam esse, et regia familiaritate uti cognovimus. Si qua autem quae dicenda erant a nobis praetermissa sunt, haec ingenii tui acumen injungat. Itaque in hac persecutione labora, ut et Dei gratiam, et nostram benevolentiam promerearis.

Data Piperni II Nonas Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXVI.
AD HUMBERTUM LUGDUNENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1073.)**

Mandat ut ab ipso vel ejus suffraganeis electus Matisconensis etiam contra regis voluntatem ordinetur, et, si renuerit ordinari, cogatur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HUMBERTO** Lugdunensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Clamor Matisconensium clericorum pervenit ad nos, Ecclesiam suam, jam multo tempore pastore viduatam, detrimentum non modicum sustinere. Dicunt enim regum Francorum electionem [forte, sine] suo consensu factam velle impedire. Unde, quia ipse in praesenti anno per quemdam militem suum, nomine Albertum [fort., Albericum, ut in superiore epistola, et sic in Mutin.], Romanam venientem, se consilio nostro omnino acquiescere promisit; studuimus confratri nostro Rodino [Rocleno] Cabilonensi episcopo nostras dirigere litteras, ut ipse, nostra functus legatione, praefatum regem conveniat, quatenus ipse oblatae nobis memor promissionis suae, electionem Matisconensium non solum non impediat, sed eum quem debet assensum praebeat.

Qui si, in duritia sua permanens, neque necessitati hujus Ecclesiae compati, neque exhortationi nostrae parere voluerit; praecipimus apostolica auctoritate ut fraternitas tua neque pro odio neque gratia alicujus dimittat quin electum ab eis Augustodunensem Landricum archidiaconum episcopum seu per te seu per suffraganeos tuos ordinare studeat, si tamen auctoritas sanctorum Patrum probatur sibi non obviare. Si vero ipse hunc ordinem suscipere renuerit, et inflexibilem se exhibuerit, volumus ut cum episcopo suo vim sibi inferas, eumque ad recipiendum episcopalem ordinem vigilantissimo studio atque pastoralis rigore constringas. Quod si fraternitas tua in hac causa negligens fuerit, procul dubio tu motum apostolicae sedis incurres, et ipse, si ad nos venerit, Deo consentiente, a nobis ordinabitur.

Data Piperni II Nonas Decembris, indictione XII.

**EPISTOLA XXXVII.
AD ALDILASIAM COMITISSAM.
(Anno 1073.)**

Ejus religionem ac pietatem erga sacra loca commemorat, et ad meliora semper peragenda hortatur. Duorum monasteriorum protectionem ei commendat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ALDILASIAE [ADELASIAE] comitissae salutem et apostolicam benedictionem.

Quanquam noverim te sacris locis et eorum religiosis habitatoribus spontanea voluntate te ferre subsidium, exhortari te tamen et admonere curavi ut in majus meliusque excrescas; et quod ultro facere consuesti, nostro praecepto et beati Petri auctoritate jam studiosius exsequaris. Ad hoc enim tibi a Domino et honoris dignitas et potentiae amplitudo concessa est, ut in suo suorumque

servitio expendatur, et tu, eis carnalia tua libenter impartiens, de spiritualibus eorum participium merearis. Quamobrem curae tuae et defensionis Fructuariense coenobium et ejusdem congregationis fratres attentius commendamus, ut eis et opem consilii et praesidii firmamentum contra omnia infestantium gravamina impendere studeatis, ut et pro salute animae tuae orationes eorum apud Deum fructificent. Pari quoque modo Clusini monasterii abbatem, et ipsius coenobii res vigilantiae tuae tuendas ac protegendas committimus, quem sub gravi tribulationum fasce laborare audivimus. Neque te a bonae intentionis incepto alicujus gratia aut praemium deflectat: quia qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit (Matth. X). Haec tibi, filia charissima, paucis inculcare et injungere statuimus, ut ad boni operis executionem te promptiorem redderemus, et, ut dicitur, currentem incitarem: quatenus Deo devota, et bonis actibus, et Dei servorum protectioni invigilans, illam promittentis Domini mercedem valeas adipisci: Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet: et qui recipit justum in nomine justii, mercedem justii accipiet (Ibidem).

Data Seciae septimo Idus Decembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXVIII.
AD WRATISLAUM DUCEM BOHEMIAE.
(Anno 1073.)**

Commendat ejus in apostolicam sedem observantiam. Confirmat ea quae praedecessor Alexander II ei honoris gratia tribuerat. Hortatur ad promissorum constantiam. Pollicetur in illius ditione quae a legatis definiri non poterunt, se definiturum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, WRATISLAO duci Bohemiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Longa jam temporis intervalla transacta sunt ex quo et nobilitas tua beato Petro apostolorum principi non modicae devotionis animum spondit et studium, et tibi in apostolica sede inter caeteros principes larga benignitas, prae multis etiam singularis et egregia fuit adstricta charitas. Cujus rei fidem et indicium ex benevolentia domini et antecessoris nostri Alexandri papae satis percepisse potes, qui petitionibus tuis non unquam, sine sua et filiorum sanctae Romanae Ecclesiae sollicitudine et labore condescendit, et ad signum intimae dilectionis, quod laicae personae tribui non consuevit, mitram quam postulasti direxit. Neque vero nos in nostris temporibus tantae dilectionis gratiam, providente Deo, labefactari volumus: imo si quid est in quo, comitante justitia, firmiter conglutinari valeat, hoc nostra apud Deum sollicitudo impetrare valde desiderat. At te quidem erga apostolicam reverentiam, quam sis in votis constans, quam in promissis perseverans, non modo pro dignitate, verum etiam pro salute tua fideliter oportet attendere: scriptum est enim: Vovete, et reddite (Psal. LXXV). Quae autem illa vel qualia sint, a tui ipsius conscientia satis te commonitum esse putamus. Causas vero et negotia, quae, in partibus illis ad audientiam discussionemque legatorum nostrorum perlata, peccatis impredientibus, congrua determinatione diffiniri non poterant, sicut officii nostri cura nemine nos rogante compellit, ad eum quem justitia postulaverit finem, adjuvante Domino, perducere procurabimus. Porro quae ipsi inde statuerunt, interim donec ad nos negotia perferantur, immota manere volumus, atque apostolica auctoritate praecipimus. Deus autem omnipotens, qui bonorum omnium dator et auctor est, talem vos in votis vestris et actibus esse faciat, ut cum ante coelestes iudices, videlicet Petrum et Paulum, in futuro examine veneritis, nulla vos in illorum oculis, nisi

quae remuneratione digna sit, conscientia denotare et ostentare valeat.

Data Romae XVI Kalendas Januarii, indictione duodecima.

**EPISTOLA XXXIX.
AD WOZELINUM MAGDEBURGENSEM
ARCHIEPISCOPUM ET ALIOS.
(Anno 1073.)**

Queritur bellum inter eos et Henricum regem exortum fuisse. Jubet eos ab armis desistere, donec per legatos suos causam contentionis cognoscat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **WOZELINO** [VOZELONI] Magdeburgensi archiepiscopo, **BURCHARDO** Halberstadensi episcopo, et **LETONI** [TOTONI] marchioni, caeterisque Saxoniae principibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Quanta violentia quantaque fratrum impulsione universalis Ecclesiae multis perturbationum fluctibus concussae, et pene quasi quodam naufragio periclitatae, onus et regimen suscipere sum coactus, occultum vobis et inauditum esse non credimus. Testis enim mihi est conscientia mea quam imparem me tanto ponderi judicaverim, et quanta sollicitudine nomen apostolicae dignitatis evitare concupiverim. Sed quoniam via hominis non in manu ejus, sed illius est dispositione a quo gressus hominum diriguntur, impossibile mihi fuit contra divinam voluntatem concepta vota defendere. Unde mihi sollicite vigilandum atque pensandum est qualiter ea quae ad profectum ecclesiasticae religionis et salutem Domini gregis attinent, adjuvante Deo, annuntiare et fideliter administrare valeam; urgente me prae omnibus, tum eo timore ne susceptae me apud supernum judicem

negligentia dispensationis accuset, tum debito amore apostolorum principis, qui me ab infantia mea sub alis suis singulari quadam pietate nutrit, et in gremio suae clementiae fovit. Verum inter caeteras curarum anxietates ea nos maxime sollicitudo coarctat, quod inter vos et Henricum regem, vestrum videlicet dominum, tantam discordiam et tam inimica studia exorta esse cognovimus, ut exinde multa homicidia, incendia, depraedationes ecclesiarum et pauperum, ac miserabilem patriae vastitatem fieri audiamus. Qua de re regi misimus exhortantes, et ex parte apostolorum Petri et Pauli eum admonentes, ut interim sese ab armis et omni bellorum infestatione contineat, donec tales ad eum ab apostolica sede nuntios dirigamus, qui tantae dissensionis causas et diligenter inquirere, et annuente Deo ad pacem et concordiam aequa valeant determinatione perducere. Atque itidem vos exoratos et apostolica auctoritate commonitos esse volumus ut ex vestra parte omni motione sopita, easdem pacis inducias observetis, nec aliqua occasione nobis cum Dei adiutorio adstruendae pacis impedimentum opponatis. Cum etenim (ut scitis) nobis mentiri, sacrilegium; deserere justitiam, animae sit naufragium; neminem vestrum dubitare volumus quin super hac re, veritate discussa, quidquid aequum videbitur, providente Deo, decernere, et stabili pactione studeamus efficere; et quamcunque partem injurias et conculcatae justitiae violentiam pati cognoverimus, illi procul dubio, omni timore et respectu personalis gratiae posthabito, favorem, et apostolicae auctoritatis praesidia conferemus.

Data Romae XIII Kalendas Januarii, indictione duodecima.

**EPISTOLA XL.
AD COMITISSAM MATHILDEM.
(Anno 1074).**

Laetatur de ejus erga sedem apostolicam observantia. Hortatur ut perseveret, ac ad visitanda beatorum apostolorum limina una cum matre veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, MATHILDI egregiae indolis puellae salutem et apostolicam benedictionem.

Quia serenitatis vestrae litterae apostolicae sedi directae eandem testatae sunt dilectionem principi apostolorum beatissimo Petro bonitatem tuam promptam esse exhibere, quam Jesu Christo Domino nostro vas electionis sanctus Paulus coapostolus ejus usque ad mortem ferventissimo amore studuit conservare, gaudii repleti immensitate, omnipotenti Deo quas possumus reddimus gratias. Sed noverit prudentia vestra honestis inceptis, religiosisque inchoationibus, opus esse honestiori perseverantia, atque Deo opitulante religiosissima consummatione. Quapropter, si contigerit gloriosam matrem vestram hoc tempore Romam redire, toto corde admonemus, imo rogamus charitatem vestram, ad visitationem apostolorum cum eadem venire, nisi forte aliquid instet quod vos non praetermittenda necessitate detineat. Praeterea litteris quas IV Kalendas Januarii nomine vestro suscepimus, quod nobis visum est congruum jam per nostrorum apicum legationem respondisse confidimus. Omnipotentis Dei misericordia, quae fideles suos jugiter circumdat et protegit, assidua vos benignitate dignetur custodire, atque post hujus vitae cursum animam tuam aethereo regno componere.

Data Romae III Nonas Januarias, indictione duodecima.

**EPISTOLA XLI.
AD ORZOCOR JUDICEM CALARITANUM.
(Anno 1074.)**

Monet ut de causa quam ei commiserat, communicato cum caeteris Sardiniae iudicibus consilio, sibi quid visum fuerit intra annum respondeat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ORCOZOR [ORZOCCO] iudici Calaritano Sardiniae provinciae salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras tuas accepimus, in quibus te ad nos velle venire continebatur. Nobis itaque placet ut venias, et cum omni securitate; postquam ad littus nostrum veneris, eundo et redeundo per fines terrae nostrae te migrare posse nullatenus tibi dubitandum esse scias. Praeterea admonemus prudentiam tuam ut de causa quam per archiepiscopum Constantinum Turrensem hoc in anno a nobis Capuae consecratum tibi mandavimus, cum caeteris Sardiniae iudicibus loquaris; et, firmiter inter vos communicato consilio, quidquid vobis inde cordi et animo sit, celeri nobis responsione notificare; scientes quoniam, nisi in hoc anno certa nobis super hac re ratione respondeatis, nec amplius vestra responsa quaeremus, nec tamen ulterius jus, et honorem sancti Petri irrequisitum relinquemus.

Data Romae decimo septimo Kalendas Februarii, indictione duodecima.

**EPISTOLA XLII.
AD SICARDUM AQUILEIENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Indicit concilium ad depravatos principum et praelatorum mores corrigendos. Monet ut una cum suffraganeis ad id praestituta die accedat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SICARDO** Aquileiensi fratri et coepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Non ignorare credimus prudentiam tuam quantis perturbationum fluctibus Ecclesia sit usquequaque concussa, et pene desolationis suae calamitatibus naufraga et submersa sit facta. Rectores enim et principes hujus mundi singuli quaerentes quae sua sunt, non quae Jesu Christi, omni reverentia conculcata, quasi vilem ancillam opprimunt, eamque confundere, dum cupiditates suas explere valeant, nullatenus pertimescunt. Sacerdotes autem, et qui regimen Ecclesiae accepisse videntur, legem Dei fere penitus postponentes, et officii sui debitum Deo et commissis sibi ovibus subtrahentes, per ecclesiasticas dignitates ad mundanam tantum nituntur gloriam, et quae speciali dispensatione multorum utilitatibus, et saluti proficere debuissent, ea aut negligunt, aut infeliciter in pompa superbiae et superfluis sumptibus consumunt. Inter haec populus, nullo praelatorum moderamine, nullisque mandatorum frenis in viam justitiae directus; imo, eorum qui praesunt exemplo, quaecunque noxia, et quae Christianiae religioni sunt contraria edoctus, ad omnia pene quae nefaria sunt proni et studio corruentes, Christianum nomen, non dico absque operum observantia, sed pene absque fidei religione gerunt. Quapropter, confidentes in misericordia Dei, concilium in prima hebdomada quadragesimae adunare disposuimus, quatenus huic tanto periculo, suffragante divina clementia, cum communi consilio fratrum aliquod solatium et remedium invenire valeamus, ne nostris temporibus irreparabilem Ecclesiae ruinam destructionemque videamus. Ideoque et vestram fraternitatem rogamus, et ex parte beati Petri apostolorum principis admonemus, ut in praelibato termino vestram nobis praesentiam exhibeatis, convocatis

una vobiscum, tum per haec nostra tum per vestra scripta, vestris suffraganeis episcopis: ut tanto tutius tantoque firmiter ad subsidium ecclesiasticae libertatis et religionis accingamur, quanto uberius atque vicinius consiliis vestrae prudentiae, aliorumque confratrum frequentia et provida consultatione circumdamur.

Data Romae nono Kalendas Februarias, indictione duodecima.

**EPISTOLA XLIII.
AD SUFFRAGANEOS ECCLESIAE MEDIOLANENSIS.
(Anno 1074.)**

Ejusdem argumenti.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis Mediolanensis ecclesiae suffraganeis, videlicet Brixiasi, Cremonensi, Bergamensi [Bergomensi], Laudensi, Novariensi, Eporediensi, Taurinensi, Albensi, Astensi, Aquensi, Terdonensi [Dertonensi], et caeteris quibusdam, salutem et apostolicam benedictionem, quibusdam pro meritis.

Non incognitum vobis esse credimus, in Romana Ecclesia jamdudum constitutum esse ut per singulos annos, ad decorem et utilitatem sanctae Ecclesiae, generale concilium apud sedem apostolicam sit tenendum. Nos itaque hujus celebritatis hoc in tempore causam valde necessariam considerantes, in prima hebdomada quadragesimae synodum, annuente Deo, Romae celebrare disposuimus. Ad quam omnes vos, et apostolica auctoritate praesentiam vestram exhibere commonemus atque praecipimus: quatenus una vobiscum, et cum alia frequentia vestri ordinis, officii nostri debitam sollicitudinem in divinis et ecclesiasticis causis, suffragante superna clementia, commode ac reverenter

exercere valeamus. Intueri autem et diligenter vos oportet attendere quoniam quicumque miles, domino suo in praelio properante, se subtraxerit, non modo gratiam sibi labefactare, sed accepti beneficii commodum merito sibi corruisse dignoscitur. Hoc igitur exemplo appareat qui ex vobis, imo quam omnes sitis fideles Christi milites; et ad divina agmina tam prompta voluntate et studio vos conferre studete, ut, post adeptam in Christo victoriam, pariter vobis et de virtute factorum et abundantia praemiorum gloriari liceat. Sub eadem etiam auctoritate et determinatione omnes abbates Longobardiae ad praefatum concilium invitamus, nullamque in hac obedientia fictitiam excusationem praetendere admonemus atque praecipimus.

Data Romae octavo Kalendas Februarii, indictione duodecima.

**EPISTOLA XLIV.
AD JERIMORUM BRAGENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Restituit episcopo Bragensi suspenso reditus episcopatus, ut, omni postposita mora, cum legatis episcopi adversarii sui sanctorum apostolorum limina adeat. Commemorat se fratri ejus duci scripsisse, ut Moravensem episcopum et suos legatos Romam mittat.

GREGORIUS episcopus servus servorum Dei JEROMIRO Bragensi [pro Pragensi, HARD. et sic infra] episcopo.

Quanquam inobedientia tua et culpa, quam in contemptu legatorum sanctae Romanae Ecclesiae perpetrasti, preces tuas, te absente et nondum parato satisfacere, recipi non meruit; tamen ne ex apostolica, licet justa, districtione absentationis tuae moram vel occasionem diutius defendere possis, necessitatem qua

te urgeri in epistola tua conquestus es, et impedimentum ad nos veniendi remove decrevimus. Itaque praesenti auctoritate tibi restituimus et tenenda concedimus quaecunque a legatis nostris, Bernardo videlicet et Gregorio, praeter episcopale officium tibi interdicta sunt: quoniam te exspoliatum rebus Ecclesiae tuae, inopia rerum necessariarum, obedientiam debitae satisfactionis non posse exsequi (sicut supra diximus) conquerendo excusas: atque hoc idem fratri tuo Wratislao duci per epistolam nostram notificavimus, admonentes eum ut de consuetis decimis et redditibus Ecclesiae tuae nihil in potestate sua tibi denegari patiatur aut subtrahi. Admonemus igitur, et ex parte apostolorum Petri et Pauli, et nostra per eos apostolica tibi auctoritate praecipimus ut, nullis excusationibus absentiam tuam ulterius defendens, in Ramis palmarum apostolica adire limina non praetermittas; cognoscens fratrem tuum a nobis esse commonitum ut Joannem Moravensem episcopum itidem ad nos venire commoneat, et ex sua parte tales ad nos nuntios dirigat, quibus in nostra possimus examinatione diffinire dissensionum causas. Interim vero de possessionibus Moravensis episcopatus nihil te tangere volumus et praecipimus, ne et ipse aliqua molestiarum excusatione praesentiam suam conspectui nostro subtrahat. Praescriptum vero terminum adventus tui, tu ipse ita mature fratri tuo duci indicare curato, ut Moravensem episcopum et suos legatos una tecum ad apostolicam sedem dirigere possit.

Data Romae secundo Kalendas Februarii, indictione duodecima.

**EPISTOLA XLV.
AD WRATISLAUM DUCEM BOHEMIAE.
(Anno 1074.)**

Ut redditus episcopatus fratri suo restituat. Hortatur ut ad sedem apostolicam accedat, vel saltem ejus legatos una cum Moravensi episcopo mittat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, WRATISLAO duci Bohemorum salutem et apostolicam benedictionem.

Frater tuus Jeromirus Bragensis episcopus conqueritur se exspoliatum Ecclesiae suae rebus, inopia rerum necessariarum, pro reddenda ratione eorum quae sibi intenduntur, ad apostolicam sedem venire non posse. Quod quanquam ejus inobedientia et tergiversatio valde promeruerit, tamen ne hanc absentationis suae occasionem praetendere possit, volumus atque praecipimus ut in integrum sibi restituantur quaecunque a legatis nostris, Bernardo videlicet et Gregorio, praeter episcopale officium interdicta sunt, et praeter ea pro quibus Joannes Moravensis super eum clamat episcopus. Qua in re tuam maxime admonemus prudentiam, ut de consuetis decimis, vel redditibus Ecclesiae, nihil ei in tua potestate denegare patiaris, aut subtrahi, nec aliquam sibi contrarietatem facias, per quam, ut ad nos venire non possit, impedimenta sibi obsistere iterum conqueratur. Eo autem tempore quo ipse, sicut per epistolam nostram commonitus est, apostolicam sedem adire debuerit, te quoque, si fieri posset, praesentem fore maxime cuperemus. Quod si rerum aut temporum eventus prohibuerit, nobilitatem vestram multum admonemus ut episcopum Moravensem praesentiam suam nobis exhibere commoneatis: et praeterea de vestris fidelibus tales ad nos nuntios dirigatis, cum quibus, rerum veritate solerti indagatione perquisita et undique explorata, favente divina clementia, omnes dissensionum causas abscindere, et quidquid aequum fuerit determinata sententia statuere valeamus.

Data Romae II Kalendas Februarii, indictione XII.

**EPISTOLA XLVI.
AD GUILIELMUM COMITEM BURGUNDIAE.
(Anno 1074.)**

Monet ut una cum quibusdam aliis principibus (prout promiserat) Ecclesiae auxilio veniat, ut, pacatis Normannis, auxilium Constantinopolitanis ferre possit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GUILIELMO Burgundionum comiti salutem et apostolicam benedictionem.

Memnisse valet prudentia vestra quam erga affluentia dilectionis Romana Ecclesia valentiam vestram jamdudum recepit, et quam speciali charitate vestram familiaritatem dilexit. Neque enim se condecet oblivisci promissionis qua Deo se, ante corpus apostolorum principis Petri, praesente venerabili antecessore nostro Alexandro papa, et episcopis, abbatibus plurimis, atque diversarum gentium multitudine quarum non est numerus, obligavit ut, quacunque hora necesse fuisset, vestra manus ad dimicandum pro defensione rerum sancti Petri non deesset, si quidem requisita fuisset. Unde, memores nobilitatis vestrae fidei, rogamus et admonemus strenuitatis vestrae prudentiam quatenus praeparetis vestrae militiae fortitudinem ad succurrendum Romanae Ecclesiae, libertati scilicet [forte et] si necesse fuerit, veniatis huc cum exercitu vestro in servitio sancti Petri: et hoc idem rogamus vos monere comitem sancti Aegidii, et socerum Riccardi Capuani principis et Amedeum filium Adelettae [Adelictae], caeterosque quos cognoscitis sancti Petri esse fideles, et qui similiter manibus ad coelum extensis promiserunt. Si quid vero certae responsionis prudentiae vestrae nobis placet remittere, per eum nuntium nobis mandate, qui modis omnibus nos reddat indubios, et idem vester nuntius veniat per

comitissam Beatricem, quae cum filia et genero in hoc negotio laborare procuret. Hanc autem militum multitudinem non ideo coacervare curamus, ut ad effusionem sanguinis Christianorum intendamus, sed ut ipsi videntes expeditionem, dum conflagrare timuerint, facilius subdantur justitiae. Speramus etiam quod forsitan alia inde utilitas oriatur, scilicet ut, pacatis Normannis, transeamus Constantinopolim in adiutorium Christianorum; qui nimium afflictis creberrimis morsibus Saracenorum, inhiante flagitant, ut sibi manum vestri [f., nostri, et sic in Mutin.] auxilii porrigamus. Nam contra eos Normannos qui nobis rebelles sunt, satis sufficiunt milites isti qui nobiscum sunt. Certus enim esto quoniam te, et omnes qui tecum in hac expeditione fuerint fatigati, duplici, imo multiplici remuneratione, ut credimus, Petrus et Paulus principes apostolorum donabunt.

Data Roma IV Nonas Februarii, indictione duodecima.

**EPISTOLA XLVII.
AD COMITISSAM MATHILDEM.
(Anno 1074.)**

Hortatur eam ad frequenter sumendum sanctissimum eucharistiae sacramentum, et ad devotionem erga beatissimam virginem Mariam.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectae in Christo filiae **MATHILDI** salutem et apostolicam benedictionem.

Quanta sit mihi cura, quantaque incessanter de te tuaque salute sollicitudo, ipse solus qui cordis arcana rimatur intelligit, et multo melius meipso cognoscit. Tu tamen, si pensare non negligis, ut reor, animadvertis quia pro tantis tui curam me oportet habere, pro quantis te charitatis studio detinui, ne illos desereres, ut tuae solius

animae saluti provideres: Caritas enim, ut saepe dixi, et ita dicam, sequens coelestem tubam, non quae sua sunt quaerit (I Cor. XIII). Sed, quia inter caetera quae tibi contra principem mundi arma, Deo favente, contuli, quod potissimum est, ut corpus Dominicum frequenter acciperes, indicavi: et ut certae fiduciae matris Domini te omnino committeres praecepi; quid inde beatus Ambrosius, videlicet de sumendo corpore Domini, senserit, his in litteris intimavi. Ait enim in libro quarto De sacramentis inter caetera: «Si mortem Domini annuntiamus, annuntiamus remissionem peccatorum. Si quotiescunque effunditur sanguis Domini, in remissionem peccatorum funditur, debeo illum semper accipere, ut semper mihi peccata dimittantur. Qui semper pecco, semper debeo habere medicinam.» Item ipse Ambrosius in libro quinto de sacramentis: «Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumas, quemadmodum Graeci in Oriente consuevere facere? Accipe quotidie, quod quotidie tibi prosit: sic vive, ut quotidie merearis accipere. Quando [f., Qui non, ex Ambros. I. V de sacr. n. 25] meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere; quomodo Job sanctus pro filiis suis offerebat quotidie sacrificium, ne forte aliquid vel in corde, vel in sermone peccassent. Ergo tu audis quod quotiescunque offertur sacrificium, mors Domini, resurrectio Domini significetur, et remissio peccatorum; et panem istum vitae quotidianum non assumis? Qui vulnus habet, medicinam requirit. Vulnus est, quia sub peccato sumus; medicina est coeleste et venerabile sacramentum.» Item Gregorius papa in libro IV Dialogorum: «Debemus itaque praesens saeculum, vel quia jam conspicimus defluxisse, tota mente contemnere, quotidiana Deo lacrymarum sacrificia, quotidianis carnis ejus et sanguinis hostias immolare. Haec namque singulariter victima ab aeterno interitu animam salvat, quae illam nobis mortem unigeniti per mysterium reparat. Quod, licet surgens a mortuis, jam non moritur, et mors ei ultra non dominabitur, tamen in

ipso immortaliter atque incorruptibiliter vivens, pro nobis iterum in hoc mysterio sacrae oblationis immolatur; ejus quippe ibi corpus sumitur, ejus caro in populi salute patitur, ejus sanguis non jam in manus infidelium, sed in ora fidelium funditur. Hinc ergo pensemus quale sit pro nobis hoc sacrificium, quod pro absolutione nostra passionem unigeniti Filii semper imitatur. Quis enim fidelium habere dubium possit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem coelos aperiri: in illo Jesu Christi mysterio angelorum chorus adesse: summis ima sociari: terrena coelestibus jungi: unum quid ex visibilibus atque invisibilibus fieri?» Item Joannes Chrysostomus patriarcha ad neophytos: «Videte quemadmodum sponsam sibi Christus conjunxit: videte quo vos cibo satietatis enutrit. Ipse nobis cibi substantiae est atque nutrimentum. Nam sicut mulier, affectionis natura cogente, genitum alere sui lactis fecunditate festinat, sic et Christus quos ipse regenerat suo sanguine semper enutrit.» Etenim, ut idem Joannes scribit ad Theodorum monachum, «lubricum genus est natura mortalis: cito quidem labitur, sed non sero reparatur, et, ut facile cadit, ita et velociter surgit.» Debemus, o filia, ad hoc singulare confugere sacramentum, singulare appetere medicamentum. Haec ideo, charissima beatri Petri filia, scribere procuravi, ut fides ac fiducia in accipiendo corpus Domini major tibi accrescat. Talem quidem thesaurum, taliaque dona, non aurum, non lapides pretiosos, amore patris tui, coelorum videlicet principis, a me tua requirit anima, licet ab aliis sacerdotibus longe meliora pro meritis accipere possis. De Matre vero Domini, cui te principaliter commisi et committo, et nunquam committere, quousque illam videamus, ut cupimus, omittam, quid tibi dicam, quam coelum et terra laudare, licet ut meretur nequeant, non cessant? Hoc tamen procul dubio teneas, quia, quanto altior et melior ac sanctior est omni matre, tanto clementior et dulcior circa conversos peccatores et peccatrices. Pone itaque finem in voluntate peccandi, et

prostrata coram illa ex corde contritio et humiliato lacrymas effunde. Invenies illam, indubitanter promitto, promptiorem carnali matre, ac mitiorem in tui dilectione.

Data Romae decimo quarto Kalendas Maii [Martii, et sic in Mutin.], inductione duodecima.

**EPISTOLA XLVIII.
AD HUBERTUM GENUENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Praecipit uxorem cujusdam Ansaldi adulterii accusatam ad purgationem admitti, excommunicans patrem ejus, et quemcunque alium qui id impedire praesumpserit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, HUBERTO Genuensi episcopo, et universo loci illius clero ac populo, salutem et apostolicam benedictionem.

Intelligentes errorem vestrum, de periculo vestro valde timemus, quoniam sacramenta consortii conjugalis, divinis sancita praeceptis et legibus, inter vos malignis foedari studiis audivimus. Scriptum quippe est de conjugali vinculo: Quod Deus conjunxit, homo non separet (Matth. XIX, Marc. X, Matth. IX), et Veritas omnino prohibet ne vir uxorem suam, nisi forte causa fornicationis, relinquat. Nobis autem relatum est Ansaldum quemdam, concivem vestrum, a patre suo coactum esse ut uxorem propriam, de fornicatione falso criminatam, nec ulterius habeat, nec judicium purgationis ejus, id quod ipsa valde desiderat, pro discutienda veritate suscipiat. Quod quia divinis et humanis legibus valde contrarium est, primo te episcopum, deinde omnes vos admonemus, et apostolica auctoritate praecipimus ut, si mulier ad examinationem legitimam se conferre

voluerit, cum omni tranquillitate et expectatione juste cum probationibus recipiatur; et, si per misericordiam Dei innocens apparuerit, separari a viro suo nullatenus patiamini. At si pater praefati Ansaldi haec, quae divina auctoritate diximus, imo si quis mortalium haec impedire ac prohibere praesumpserit, tuam, epicope, fraternitatem apostolica auctoritate monemus ut, omni respectu gratiae personalis abjecto, reos anathematis gladio ferire, et a corpore Ecclesiae dissecare non desinas, et nobis extremam manum imposituris per litteras tuas id quantocius indicare non praetermittas. Praeterea volumus ut, quam citius possis, praesentiam tuam nobis exhibere studeas.

Data Lateranis quarto Kalendas Maii [Martii, et sic in Mutin.], indictione duodecima.

**EPISTOLA XLIX.
AD OMNES CHRISTIANOS.
(Anno 1074.)**

Monet ut Constantinopolitanis opem ferant, qui a Saracenis multis calamitatibus afficiebantur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus Christianam fidem defendere volentibus salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis esse volumus, hunc virum praesentium portitorem, dum de ultramarinis nuper reverteretur partibus, apostolorum limina et nostram praesentiam visitasse. A quo, sicut a plerisque aliis, cognovimus gentem paganorum contra Christianum fortiter invaluisse imperium, et miseranda crudelitate jam fere usque ad muros Constantinopolitanae civitatis omnia devastasse et tyrannica violentia occupasse, et multa millia Christianorum quasi pecudes occidisse. Qua de re, si

Deum diligimus, et Christianos nos esse cognoscimus, pro miseranda fortuna tanti imperii et tanta Christianorum clade nobis valde dolendum est: et non solum dolere super hac re debitae sollicitudini nostrae sufficit, sed animas pro liberatione fratrum ponere, exemplum Redemptoris nostri, et debitum fraternae charitatis a nobis exigit: quia, sicut ipse pro nobis animam suam posuit, et nos debemus pro fratribus nostris animas ponere. Scitote igitur nos, in misericordia Dei et in potentia virtutis ejus confisos, omnibus modis id agere atque parare ut adjutorium Christiano imperio quam citius, Deo juvante, faciamus. Unde vos per fidem, in qua per Christum in adoptionem filiorum Dei uniti estis, obsecramus, et auctoritate beati Petri apostolorum principis admonemus, ut et vos vulnera et sanguis fratrum, et periculum praefati imperii digna compassione moveat, et vestra virtus pro Christi nomine non invitam fatigationem ad ferenda fratribus auxilia subeat. Quidquid autem super hac re divina pietas vestris animis indiderit, sine mora certis legationibus nobis renuntiare studete.

Data Romae Kal. Martii, indictione duodecima.

**EPISTOLA L.
AD BEATRICEM ET MATHILDEM EJUS FILIAM.
(Anno 1074.)**

Committit eis causam inter episcopum Rosellanum et Ugulinum comitem terminandam.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, BEATRICI et MATHILDI gloriosis ac charissimis in Christo filiabus salutem et apostolicam benedictionem.

Non miretur vestra nobilitas super his quae vobis de causa Dodonis Rosellani episcopi scripsi, quia

inhumanitas videretur, si preces et murmur Ugulini [Ugolini] comitis parvipenderem. Importune quidem saepe me rogavit ut causam ipsius contra Rosellanum episcopum juste decernerem, et ut idem episcopus sibi justitiam faceret procurarem. Ego vero, de vobis singulariter inter omnes principes Romani imperii confidens, rogavi ut ad certum et justum ac pacificum finem per vos causa inter eos duceretur, quo ille qui justus judex est, a vestro studio vestraque pietate, me instante, glorificetur. Scit enim charitas vestra, et omnino, ut reor, intelligit quod in omnibus actibus vestris honorem Dei vestramque salutem requiro. Et ideo cum propheta dico: Sacrificate sacrificium justitiae, et sperate in Domino (Psal. IV). Et iterum: Judicate pupillo, et defendite viduas, et venite, et arguite me, dicit Dominus (Isa. I). Ex amore quidem Dei proximum diligendo adjuvare, miseris et oppressis subvenire, orationibus, jejuniis, vigiliis, et aliis quampluribus bonis operibus praepono, quia veram charitatem cunctis virtutibus praeferre cum Apostolo non dubito (I Cor. XIII). Nam si haec mater omnium virtutum, quae Deum de coelo in terram ut nostram miseriam ferret compulit venire, me non instrueret, et esset qui miseris et oppressis Ecclesiis vestra vice subveniret, ac universali Ecclesiae deserviret, ut saeculum relinqueretis, cum omnibus ejus curis, monere procurarem. Sed quia de vestra aula, ut multi principes, Deum non abjicitis, imo sacrificio justitiae ad eam venire invitatis, rogamus vos, et ut charissimas filias admonemus, bonum quod coepistis ad perfectum finem perducatis. Non favor humanus, non amor pecuniae, non desiderium vanae gloriae vestrum sacrificium possit offuscare. Vili enim pretio magnam rem vendit, qui hujus vitae intuitu Deo servit. Quod vobis, quas sincero corde diligo, parum scribo, gravi cura me implicitum esse manifesto. Vobis enim in talibus non aliquem vicarium in dictitando acquiri, sed meipsum labori, licet rusticano stylo, suppono, quia, si diligor ut diligo, nullum mortalium mihi praeponi a vobis cognosco.

Omnipotens Deus meritis supremae Dominae, per auctoritatem beati Petri et Pauli, a cunctis vos peccatis absolvat, et ad gremium universalis matris vestrae cum gaudio perducatur.

Data Romae quarto Nonas Martii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LI.
AD ARNALDUM ABBATEM SANCTI SEVERI.
(Anno 1074.)**

Arguit quod ad synodum vocatus non venerit, sententiam adversus eum latam de quodam monasterio propter contumaciam confirmat. Monet ut, si se gravatum sentiat, Romam veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ARNALDO abbati Sancti Severi salutem et apostolicam benedictionem.

Non mediocri te inobedientiae arguere possumus, quod post multas querimonias de te in Romanis conciliis factas, monasterium Sanctae Crucis de ecclesia Sanctae Mariae, nullam adhuc justitiam sit consecutum. Licet examen exquirendae veritatis hujus negotii frivolis excusationibus jam ex longo tempore evitasse videaris, praesenti tamen anno pro definienda lite nostra a legato nostro Giraldo [Gerardo] Ostiensi episcopo ad synodum vocatus, nullam Deo et sancto Petro diceris reverentiam exhibuisse, adeo ut, contempta auctoritate apostolicae sedis, neque tu venire, neque alios juste te excusatuos studueris mittere. Unde, quia absentatio tua indicium injustitiae tuae clarissimum tribuit, diffinitum est in eadem synodo, monasterio Sanctae Crucis praedictae ecclesiae Sanctae Mariae jus et possessionem

restituendam esse. Quam nimirum diffinitionem nos approbantes, praecipimus tibi apostolica auctoritate ut praefatum monasterium Sanctae Crucis, sicut statutum est, quiete tenere permittas. Quod si te justitiam habere confidis, hinc usque ad festivitatem omnium sanctorum ad nos venire studeas, teque praedicto abbati eodem termino venturum notifies; quatenus utriusque partis perquisitis rationibus, certum causae vestrae finem, Deo auxiliante, imponamus.

Data Romae in synodo, secundo Idus Martii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LII.
AD MANASSEM ARCHIEPISCOPUM REMENSEM.
(Anno 1074.)**

Laudat eum quod monasterii Sancti Remigii religiosum abbatem praefecerit, cui potestatem facit aliam abbatiam administrandi, si tantum onus ferre valeat: quod si non possit, jubet ipsum dare operam, ut alius abbas praeficiatur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **MANASSAE** Remensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Romana Ecclesia jamdudum fraternitatem tuam ulnis maternae dilectionis amplectens, speciali quodammodo charitate dilexit, et praestantissima cura dulcissime fovit; praesertim nos adeo tuae promotioni favimus et consensimus, ut nequeamus vitare grave periculum, si ea feceris quae tuum ordinem dehonestent, aut tuam non deceant dignitatem. Unde si quando ea de te audivimus quae tuo ordini non congruunt, maximo moerore confundimur, ac proinde leviter dissimulare non possumus. Inter caeteras quidem querimonias quae de te

nostris auribus sunt delatae, querimonia monasterii sancti Remigii acriter animum nostrum turbavit, et in te vehementer commovit. Verum, quia nunc cognovimus quod idem monasterium melius ordinasti quam audivimus vel speravimus, quoniam ibi honestum moribus et eruditum litteris hominem posuisti, non minima laetitia animum nostrum refocillasti. Abbas quidem nobis admodum placet: et, si posset ferre onus ut utrasque abbatias regeret, Metensem scilicet et Remensem, laudassem pro eo, quia vir et religiosus et sapiens est. Alioquin si pondus utrarumque regiminis super posse sibi est, ut ipse fatetur, ne nimia gravedine pressus succumbat, rogamus prudentiam tuam, imo apostolica auctoritate monemus quatenus suo consilio et consensu, per electionem congregationis secundum regulam sancti Benedicti, idoneum ibi rectorem, Deo concedente, constituas. Pro certo enim noveris quoniam ita chara erit nobis illius monasterii honesta et regularis regiminis ordinatio, ac si esset in monasterio sancti Pauli.

Data Romae in synodo, secundo Idus Martii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LIII.
AD HERIMANNUM METENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Suum erga illum amorem testatur. Petit ut pro se Dominum deprecetur. Significat abbatem Arnulphum velle Remensi abbatiae renuntiare, et Metensis esse contentum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei,
HERIMANNO [Hermann] Metensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras dilectionis tuae gratanter accepimus, quia in eis abundantiam devotionis tuae erga nos exuberare cognovimus. Nos quidem omnibus debitum sollicitudinis nostrae exhibere volumus et debemus, quoniam omnium curam suscepimus, et omnium salutem cupimus et optamus: quia licet indigni meritis regimen universalis Ecclesiae regendum accepimus, et ministerium evangelizandum accepimus, vae nobis si non evangelizaverimus. Et licet omnibus debitores sumus, praecipue tamen domesticis fidei curam nostrae sollicitudinis exhibere condecet et oportet. Unde noverit fraternitas vestra quoniam de vobis propensior est nobis cura et in vobis ardentior amor, pro eo scilicet quod dignae recompensationis munus a vestrae sanctitatis orationibus exspectamus. Grave enim pondus gerendum suscepimus, et, nisi vestris et totius Christianitatis fidelium orationibus fulciamur, ferre nullatenus possumus. Quapropter rogamus, ut sanctae congregationis vestrae assiduis orationibus sublevari mereamur. Non solum enim tam sanctae congregationis orationes ardentem exigimus, verum totius populi quaerimus et optamus. Praeterea abbas Sancti Arnulphi, vir (ut nobis videtur) religiosus et tibi fidelis, nobis innotuit, quod velit [f., malit] sub tuo regimine pauper vivere, quam alibi dives et potens. Vult enim (si tibi videtur) renuntiare abbaciae Sancti Remigii, et tantum vestrae [forte, vestra. H.] esse contentus: cujus rei causa misimus litteras nostras Remensi archiepiscopo, ut dictam abbaciam secundum Deum consilio istius in alium ordinet, iste vero vobis tantummodo cedat. Vos autem rogamus quatenus pro charitate nostra eum charius habeatis, ut sentiat profecisse sibi quod ad nos venit.

Data in synodo, secundo Idus Martii, indictione duodecima.

EPISTOLA LIV.

**AD CANONICOS SANCTI HILARII.
(Anno 1074.)**

Jubet Pictavensium canonicorum consuetudinem in festivitate sancti Hilarii et omnium sanctorum servari.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, canonicis S. Hilarii salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis esse volumus quod canonici Pictavenses in synodo nostra conquesti sunt, vos denegare et contradicere illis consuetudinem, quam in ecclesia Sancti Hilarii jure habere debent, videlicet, ut in festivitate omnium sanctorum, et sancti Hilarii, cum illuc ex more cum processione veniunt, si episcopus aderit, ipse missam celebret: sin autem non adsit episcopus, decanus, aut aliquis de majoribus canonicis Pictavensis Ecclesiae, officium vice episcopi peragere debeat. Quod cum apud nos in publico concilio ventilatum fuerit, Gozelino Burdigalensi archiepiscopo causam vestram cum quibusdam aliis defendente, scientes talem consuetudinem in Romana Ecclesia per singulas stationes, et fere per universum orbem in aliis Ecclesiis rite et rationabiliter teneri, dijudicante concilio, justam eos requirere causam comprobavimus, et praedictum usum eos obtinere debere apostolica auctoritate censuimus. Verum ut vobis abundantius satisfaciendo omnem reclamandi occasionem demeremus, ut Pictavenses clerici, qui praesentes aderant, partem suam (sicut approbatio agenti semper incumbit) sacramento firmarent dijudicavimus. Quod quidem ipsi, praesente Burdigalensi archiepiscopo, et caeteris, facere paratissimi erant, atque idem archiepiscopus a nobis commonitus juramentum se recipere professus est. Quapropter apostolica vos auctoritate monemus atque praecipimus ut, omni inter vos et Pictavenses canonicos lite sopita, consuetudinem et justitiam suam, sicut

superius synodali iudicio decretum esse cognoscitis, sine omni contradictione deinceps habere permittatis.

Data Romae in synodo, decimo octavo [XVII] Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LV.
AD SUFFRAGANEOS AUSCIENSIS ECCLESIAE.
(Anno 1074.)**

Praecipit ut eorum archiepiscopo, sicut apostolicae sedis legatus iusserat, obediant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Bigoritano episcopo, et caeteris suffraganeis Ausciensis [Auxitensis] Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Legatus sanctae Romanae Ecclesiae, videlicet confrater noster Giraldu[s] [Gerardus] Ostiensis episcopus, ut Gulielmo archiepiscopo vestro debitam reverentiam exhibeatis commonuit. Verum, sicut idem archiepiscopus conquerendo nobis retulit, postea nec consideratio debitae subjectionis, nec respectus apostolicae auctoritatis vos ad obedientiam flexit. Quod quanquam non parum praesumptionis et damnandae contumaciae habeat, adhuc tamen, facta vestra apostolica mansuetudine dissimulantes, mandamus vobis et apostolica auctoritate praecipimus ut nullatenus ei honorem subjectionis debitae subtrahatis. Si quid autem adversus eum habetis, una secum adite nostram praesentiam, et si quid discussione dignum protuleritis, adjuvante Deo, sollicita indagatione examinatum competenti sententia determinabimus.

Data Romae decimo septimo Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

EPISTOLA LVI.

**AD ROGERIUM CATALAUNENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Praecipit ut praestita die ad se Romam veniat, ut ejus causa definiri possit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ROGERIO dicto Catalaunensi episcopo.

Philippus rex Francorum, non modica tibi dilectione astrictus, multum nos ut te absolveremus, tum per litteras tum per legatorum verba, rogavit. Quod quidem salva justitia nequaquam nobis faciendum esse pervidimus, dum juxta vigorem canonicae disciplinae, multo gravius in te animadvertendum esse cognosceremus. Sed adhuc apostolica mansuetudine judicium in te ultionis debitae suspendentes, praesenti auctoritate tibi praecipimus ut praesentiam tuam ab hinc usque ad proximam festivitatem omnium sanctorum conspectui nostro repraesentare nullo modo praetermittas: quatenus adversum te toties iteratam proclamationem Catalaunensis Ecclesiae justo fine, Deo auxiliante, decidamus: admonentes equidem ne interim, in contemptu vel transgressione jam ante datae sententiae, periculum tibi tu ipse gravius ingeras. Quibus in rebus si nobis inobediens fueris, et aliqua tergiversatione te excusans infra praelibatum terminum praesentiae nostrae te non exhibueris, de tua damnatione et incommutabili depositione ulterius non dubitabis.

Data Romae in synodo, decimo sexto Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LVII.
AD GUILIELMUM PAPIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Monet ut cum Azone marchione de incestuosa copulatione cum ipsius episcopi sorore accusato ad se veniat, ut ejus causa discuti possit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GUILIELMO Papiensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Significandum tibi duximus marchionem Azonem in Romana synodo super incesta copulatione sororis tuae accusatum esse: qua de re ipse per propinquos mulieris satisfactionem pollicitus inducias postulavit. Propterea rogamus, et apostolica auctoritate fraternitatem tuam admonemus, ut ad servitium sancti Petri paratus, et ut melius possis instructus, cum eodem marchione ad nos venire nullo modo praetermittas, certus te a nobis honorifice recipiendum et relinquendum. Nam, etsi fraternitatis tuae auxilia in aliis minime nobis necessaria fuissent, tamen hac de causa praesentiam tuam nobis exhiberi oportet, ut exortas praefati conjugii quaestiones diligenti examinatione discutiamus, et justitiam legali iudicio decernentes, adjuvante Domino, si quid periculosum apparuerit amputemus, et quod officio nostro et illorum saluti congruit statuamus.

Data Romae in synodo [deest in synodo] decimo sexto Kalendas Aprilis, indictione XII.

**EPISTOLA LVIII.
AD GEUSAM DUCEM HUNGARORUM
(Anno 1074.)**

Commendat ejus observantiam erga sedem apostolicam, testatur suam erga eum dilectionem. Scribit ut per Azonem marchionem quaecunque voluerit sibi significet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GEUSAE duci Hungarorum salutem et apostolicam benedictionem.

Visis litteris tuis, laudabilem devotionis tuae professionem cognovimus, in qua cor et animum tuum erga reverentiam apostolicae sedis igne divino inflammatum esse intelleximus. Qua de re non incerta spes tuae salutis ostenditur; et non parvum nobis exortum est gaudium: quoniam qui debita fide et devotione apostolicae reverentiae vota concipiunt, nequaquam dubia ab eis praesidia et beneficia praestolantur. Unde etiam tuam monemus dilectionem, ut studia tua erga honorem apostolorum semper excrescant, et quanto te quotidie ex necessario fine vitae tuae iudiciis illorum appropinquare cognoscis, tanto propensius eos debitores tibi efficere studeas: quatenus per misericordiam Dei, illis suffragantibus, peccatorum tuorum indulgentiam et aeternae beatitudinis gloriam te adipisci gaudeas. De nostra vero charitate nullatenus te dubitare volumus; sed effusis in te intimis et paternis affectibus, locum apud nos agendi et impetrandi quae saluti et honori tuo digne competunt, te habere, remota omni dubitatione, promittimus. Et si quis inimicorum tuorum aliquid adversum te molire prave tentaverit, procul dubio non solum nostra carebit audientia, sed indignationem apostolicae gratiae in eum exasperari sentiet. Tu autem si quid interdum aut de tuis causis, aut quod servitio apostolicae reverentiae pertineat, nostris auribus intimare cupias, habes egregium videlicet marchionem Azonem, nobis quidem inter caeteros Italiae principes valde dilectum, per quem ea quae ad apostolicam audientiam referenda destinaveris, nobis aptissime indicari et commendari poterunt. De caetero divina clementia et ab instantibus hujus saeculi te adversitatibus protegat, et ad peragendum ea quae sibi beneplacita sunt invictas tibi vires et facultates tribuat.

Data Romae in synodo, decimo sexto Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

EPISTOLA LIX.
AD OTTONEM ET CHUONRADUM FRATRES.
(Anno 1074.)

Ne Olomucensi Ecclesiae molestiam inferant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **OTTONI** et **CHUONRADO** fratribus Wratislai ducis Bohemorum salutem, et apostolicam benedictionem.

Meminisse debet nobilitas vestra quod de causa Olomucensis Ecclesiae jam ante apostolica monita accepistis, ne justitiam ejus aliqua occasione minueretis, neque molestantibus eam aliquod adjutorium praeberetis. Nunc vos admonemus et paterna charitate rogamus ne aliquam contrarietatem eidem Ecclesiae faciatis, sed pro reverentia sanctae Romanae Ecclesiae, cujus apostolicis privilegiis munita est, amorem et piae devotionis studia erga illam exhibeatis, et, quantum vestrae potestatis est, jura et pertinentias ejus a vobis et vestris inviolata conservari studeatis. Haec enim est causa, in qua et divinae remunerationis gloriam, et apostolorum, certa praesidia, ac nostrae dilectionis plenitudinem vobis lucrari et aptissime possitis astringere: sin autem (quod non optamus) aliter feceritis, procul dubio haec eadem vobis corrumpere, et in contrarium, quod absit, vertere poteritis.

Data Romae decimo quinto Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

EPISTOLA LX.
AD SIGIFREDUM MOGUNTINUM EPISCOPUM.

(Anno 1074.)

Arguit quod causam, quae inter Jeromirum Bragensem et Joannem Moravensem episcopos vertebatur, ad apostolicam sedem jam saepe delatam, ad se convertere praesumpserit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, SIGIFREDO Moguntino archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Pervenit ad aures nostras quaedam de te indigna relatio, cui nequaquam fidem adhibuissemus, nisi quod in litteris tuis quas de causa Jeromiri Bragensis et Joannis Moravensis episcoporum nobis direxisti, idem in animum tuum te induxisse intelleximus, videlicet, ut negotium quod ipsi habent ad invicem, jam toties ad apostolicam delatum audientiam, a nostro iudicio ad examen tui arbitrii transferretur. Qua in re, quoniam evidenter apparet quam parum consultores tui iura apostolicae auctoritatis intelligant vel attendant, fraternitatem tuam ut nobiscum canonicas traditiones et decreta sanctorum Patrum percurrat invitamus, in quibus, praesumptionis suae fastum denuo recognoscens, culpam in seipsa negligentiae pariter deprehendat et ausus. Nam, cum primum Joannes Moravensis episcopus, Ecclesiae cui praeest iura defendere volens, multis injuriis ac contumeliis, flagellis etiam (ut audivimus) afficeretur, et tamen justitiam non posset consequi, tua religio nullam inde sollicitudinem, nullam in discutienda causa fatigationem suscepisse dignoscitur. Verum postquam apostolica sedes, accepta praefati episcopi querimonia, saepe per epistolas, aliquoties etiam per legatos causam justo fine determinare et litem compescere desudaverat; tunc demum evigilans solertia tua negotium animadvertit, suis hoc discussionibus referendum esse iudicavit et fratrem per apostolica suffragia ad portum justitiae et quietis enatantem in profundum (credo) renovandae

contentionis et laborum retrahere voluisti. Quanquam igitur hinc officii tui incuria, illinc suscepta adversus apostolicam sedem, accusante te, arrogantia merito in te commoveri deberemus; utentes tamen apostolica mansuetudine, placido te admonemus affectu ne ulterius tam inordinata, tam inconsulta praesumas, [ne] apostolica judicia non dico, tibi, sed nec ulli patriarcharum, aut primatum retractandi licentiam fore existimes, ne contra sanctam Romanam Ecclesiam quidquam tibi attribuere vel moliri cogites, sine cujus abundantia clementia, nec in loco quidem tuo, ut tu ipse nosti, subsistere potes. Nos etenim, adjuvante Deo, per auctoritatem beati Petri, sicut jam diu in apostolica sede decretum est, inter praefatos episcopos litem juste decidere, et Moravensi Ecclesiae quae sui juris sunt decernere et corroborare procurabimus.

Data Romae decimo quinto Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXI.
AD WRATISLAUM DUCEM BOHEMIAE.
(Anno 1074.)**

Hortatur ut in dies majores progressus faciat in observantia erga Romanam Ecclesiam. Ostendit se archiepiscopo Moguntino significasse, ne in Causa Bragensis episcopi longius progrediretur: quare quae contra ipsum egerit nulla esse declarat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **WRATISLAO** duci Bohemiae salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam afflatus igne divino studia devotionis erga sanctam et apostolicam Ecclesiam habere coepisti, silere nos charitas in te diffusa non patitur, quin ardorem divinae servitutis de die in diem ferventius te concipere

frequenti exhortatione moneamus. Illa etenim vota apud Deum praemia merentur et gloriam, quae per gradus bonorum operum ad cacumen plenitudinis tendunt, et semper in bona desideria ampliora concipiunt. Quapropter, charissime fili in Christo, bona quae, Deo inspirante, mens et devotio tua proposuit, ad effectum perfectionis extendere stude: quatenus apostolica benevolentia, nulla tibi labefactata segnitie, pro meritis tuis ampliori semper te dilectione comprehendat. De reliquiis et privilegio unde nos rogasti, cum nuntius tuus, finita et perfecta ecclesia, consecrationis consilium a nobis quaesierit, voluntati tuae satisfacere benigne procurabimus. Sigifredum vero archiepiscopum Moguntinum, de praesumptione quam in causa Jeromiri Bragensis episcopi habuit, per epistolam nostram duriter increpavimus, inter dicentes ei ne ulterius se hujusmodi inertia [forte audacia] et fatuitate occupare incipiat. Attamen si quid adversum te temerario iudicio fecerit, praeventu apostolicae auctoritatis tutus atque defensus, donec iterum ad te nostra legatio perferatur, pro nihilo ducas, magisque sibi ad periculum, quam tibi futurum esse non ambigas. De caetero apostolicis benedictionibus semper te munitum esse gaudeas.

Data Romae decimo quinto Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXII.
AD HUGONEM ABBATEM CLUNIACENSEM
(Anno 1074.)**

Miratur eum ad visitandam apostolicam sedem non accessisse. Monet id faciat et fratres suos preces pro se fundere curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HUGONI** abbati Cluniacensi salutem et apostolicam benedictionem.

Grata nobis et dulcia sunt verba vestra, sed multo uberiori delectatione nos caperent, si vestra charitas ardentius erga Romanam ferveret Ecclesiam. In hoc enim dilectionis vestrae flammam residere deprehendimus, quod consolationem vestrae visitationis toties quaesitam invenire non possumus. Id quidem non aliis occupationibus vestris imputandum esse credimus, nisi quod sanctitatem vestram labores fugere, et aliquanto graviora negotia, quasi pigritatem [f. pigritate], quibusdam occasionibus declinare videmus. Proinde noscat religio vestra quoniam qui denegatam nobis praesentiam vestram hactenus cum admiratione sustinuimus, deinceps sine multa anxietate et mentis perturbatione ferre non possumus. Meminisse enim debetis quot et quanta negotia in vestra manu, et confratris nostri Giraldis [Gerardi] Ostiensis episcopi posuerimus, quae propter absentiam vestram aut neglecta pereunt, aut competentem finem habere non possunt, quoniam, cum praefatum episcopum in servitio sancti Petri ultra montes ut ad regem misimus, vos venturum aestimabamus. Quapropter, etsi commoti, dilectionem vestram intimo admonemus affectu, ut nos in multis et magnis angustiis positos quantocius visitare curetis. Portamus enim, quanquam infirmi, quanquam extra vires ingenii et corporis, soli tamen portamus, in hoc gravissimo tempore, non solum spiritualium sed et saecularium ingens pondus negotiorum, et casum nostrum quotidie ex imminente sarcina formidamus, qui sustentationis auxilia in hoc saeculo nequaquam [nequam legendum esse arbitror] reperire nequimus. Unde per omnipotentem Dominum rogamus ut fratres vestros (sicut ab initio ordinationis nostrae postulavimus) pro nobis jugiter orare Deum commoneatis, quoniam, nisi illorum et

aliorum fidelium interventibus divina suffragia mereamur, nostrum, et, quod magis timemus, Ecclesiae periculum evitare non poterimus. Omnipotens Deus, a quo bona cuncta procedunt, vos ac commissos vobis in hac mortali vita ita vivere faciat, ut ad veram et immortalem vitam, Deo ducente, perveniatis.

Data Romae decimo quarto Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXIII.
AD SANCIUM REGEM ARAGONIAE.
(Anno 1074.)**

Commendat ejus observantiam erga Romanam Ecclesiam, quodque in sua ditone officium Romanum celebrari studeat. Absentis cujusdam accusationem non recipit: nuntium reverso legato se missurum promittit, qui causam definire curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, SANCIO regi Aragonensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras nobilitatis tuae suavitate plenas laeti suscepimus, in quibus quanta fidelitate erga principes apostolorum Petrum et Paulum ac Romanam Ecclesiam ferveas satis perspeximus: quam, tametsi litteras tuas nullas videremus, per legatos apostolicae sedis evidenter compertam habebamus. In hoc autem quod sub ditone tua Romani ordinis officium fieri studio et jussionibus tuis asseris, Romanae Ecclesiae te filium, ac eam concordiam et eandem amicitiam te nobiscum habere, quam olim reges Hispaniae cum Romanis pontificibus habebant, cognosceris. Esto itaque constans, et fiduciam firmam habeas, et quod coepisti perficias: quia in Domino Jesu

Christo confidimus quia beatus Petrus apostolus, quem Dominus Jesus Christus rex gloriae principem super regna mundi constituit, cui te fidelem exhibes, te ad honorem desiderii tui adducet, ipse te victorem de adversariis tuis efficiet. Cum enim Dominus filium amat, flagellat et castigat (Hebr. XII). Melius et utilius ex adversis pervenitur ad prospera. Qui enim dicit ridentibus: Vae vobis, quia flebitis (Luc. VI), ipse lugentes beatos asserit, quoniam ipsi consolabuntur (Matth. V). De Salomone autem ad praesens nihil respondimus, quoniam accusationem per litteras, eo absente qui accusat, sacri canones non recipiunt. Est quoque aliud, quod legatus noster, qui ad partes illas his temporibus fuit, aberat, et sine eo iudicium inde dare noluimus. Eo vero revertente habebimus, Deo favente, consilium, et ad vos nuntium nostrum mittemus, qui hanc et alias necessarias causas diligenti examine perquirens, singulis quibusque justae determinationis finem imponet.

Data Romae decimo tertio Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXIV.
AD ALPHONSUM CASTELLAE,
ET SANCIIUM ARAGONIAE REGES.
(Anno 1074.)**

Hortatur ad recipiendum Romanum officium. Excommunicationem ac depositionem cujusdam Simoniaci per suos legatos confirmat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei ALPHONSO et SANCIO, regibus Hispaniae a paribus, et episcopis in ditione sua constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum beatus apostolus Paulus Hispaniam se adiisse significet (Rom. XV), ac postea septem episcopos ab urbe Roma ad instruendos Hispaniae populos a Petro et Paulo apostolis directos fuisse, qui destructa idololatria Christianitatem fundaverunt, religionem plantaverunt, ordinem et officium in divinis cultibus agendis ostenderunt, et sanguine suo Ecclesias dedicavere, vestra diligentia non ignoret, quantam concordiam cum Romana urbe Hispania in religione et ordine divini officii habuisse [forte; habuisset, HARD. ita et Mutin.] satis patet: sed postquam vesania Priscillianistarum diu pollutum, et perfidia Arianorum depravatum, et a Romano ritu separatum, irruentibus prius Gothis, ac demum invadentibus Saracenis, regnum Hispaniae fuit, non solum religio est diminuta, verum etiam mundanae sunt opes labefactatae. Quapropter ut filios charissimos vos adhortor et moneo ut vos, sicut bonae soboles, etsi post diuturnas scissuras, demum tamen ut matrem revera vestram Romanam Ecclesiam recognoscatis, in qua et nos fratres reperiatis, Romanae Ecclesiae ordinem et officium recipiatis, non Toletanae, vel cujuslibet aliae, sed istius quae a Petro et Paulo supra firmam petram per Christum fundata est, et sanguine consecrata, cui portae inferni, id est linguae haereticorum, nunquam praevalere potuerunt, sicut caetera regna Occidentis et Septentrionis, teneatis. Unde enim non dubitatis vos suscepisse religionis exordium, restat etiam ut inde recipiatis in ecclesiastico ordine divinum officium: quod Innocentii papae ad Eugubinum directa episcopum vos docet epistola (epist. 29), quod Hormisdæ ad Hispalensem missa decreta insinuant, quod Toletanum et Bracarense demonstrant concilia: quod etiam episcopi vestri ad nos nuper venientes juxta constitutionem concilii per scripta sua facere promiserunt, et in manu nostra firmaverunt. Praeterea, sicut de aliis excommunicationibus per legatos Romanae Ecclesiae satisfacimus, depositionem et excommunicationem quam Geraldus [Gerardus] Ostiensis

episcopus cum Rembaldo [Rambaldo] in Munionem simoniacum, qui super Simeonem venerabilem fratrem nostrum Oscensem episcopum ordinatus erat, [forte deest fecit] ratam esse decrevimus, atque firmavimus, usque dum resipiscens, de episcopatu, quem indebite tenuit, sibi satisfaciat, atque inde recedat.

Data Romae, XIV Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXV.
AD RAGUSEOS.
(Anno 1074.)**

Arguit quod eorum episcopo in carcerem coniecto alium sibi elegerint. Praecipit ut eum vinculis solvant: et hac de causa legatum mittit. Quod si per ipsum legatum haec causa ad exitum perducere non poterit, jubet episcopum, et eum qui ab ipsis fuit electus, Romam venire.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus Raguseis, salutem et apostolicam benedictionem, si obedierint.

Pervenit ad aures nostras, vos Vitalem episcopum vestrum cepisse, et, eo in custodia et vinculis posito, alium vobis in episcopum elegisse. Quae quidem res quam sit inordinata, quam iniqua, quam criminosa, quam divinis et humanis legibus contraria, nulli fidelium in dubio esse credimus. Proinde misimus ad vos dilectum fratrem nostrum Giraldum [Geraldum] Sipontinum archiepiscopum, ut hac in re nostra legatione fungens, justitiam inde decernere debeat. Admonemus itaque et apostolica vobis auctoritate praecipimus ut, relaxato episcopo quem in captione tenetis, in praesentiam praefati archiepiscopi conveniatis, et ad faciendam super hac re canonicam justitiam, et in aliis etiam ecclesiasticis causis quae inter vos corrigendae sunt, eamdem quam

praesentiae nostrae deberetis obedientiam et favorem exhibeatis. Quod si peccatis impredientibus causa apud vos examinari et diffiniri non possit, volumus et utrumque videlicet episcopum captum, et eum quem irregulariter elegistis in nostram praesentiam conducatis; quatenus, adjuvante Deo, quod justum fuerit inde judicare et auctorabiliter statuere valeamus: alioquin, si nostra, imo apostolica monita et praecepta contempseritis, a liminibus Ecclesiae, et omni Christiana communione, vos apostolica auctoritate pellendos et sequestrandos esse sciatis.

Data Romae decimo tertio Kalendas Aprilis, indictione duodecima

**EPISTOLA LXVI.
AD MONACHOS SANCTI QUIRICI, ETC.
(Anno 1074.)**

Jubet episcopo Reatino restitui bona ablata monasterii Sancti Quirici.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus monachis et laicis monasterii Sancti Quirici, et omnibus Joseppingis, et filiis Alberici [Alberti, et sic infra], et filiis Rapteri, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis fieri volumus, quod monasterium Sancti Quirici juris ecclesiae Sancti Petri confratri nostro Rainerio et coepiscopo Reatino dedimus. Proinde rogamus, imo praecipimus atque jubemus ut illum in omnibus et contra omnes adjuvetis, et castra, quae vos Joseppingi, et filii Alberici, et filii Rapteri, detinetis, supradicti episcopi ditioni restituatis, et eum in his et in omnibus bonis ad supradictum monasterium pertinentibus fideliter adjuvetis, et nullam ei ullo modo molestiam faciatis, sicut gratiam sancti Petri et nostram habere

vultis; alioquin iram nostrae malevolentiae, seu excommunicationis vinculum non evadetis.

Data Romae decimo tertio Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXVII.
AD GIRALDUM SSTARICENSEM EPISCOPUM
(Anno 1074.)**

Praecipit ut ecclesiam Crosciensem quam invaserat, relinquat, et si quod jus in ea ecclesia se putet habere, ad se veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GIRALDO [Geraldo] Sistaricensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem, si obedieris.

Michael presbyter ecclesiae Crosciensis [Ocociensis] conquestus est nobis te preafatam ecclesiam, quam ipse juris sancti Petri esse non dubitas, invasisse, bona ejus diripuisse, presbyteros et clericos cepisse, ac vi contra fas et jura jurare compulisse. Cum vero Ananiam et Sapphiram (Act. V), propter propria bona quae beato Petro promiserant et non dederunt, mortem incurrisse non ignores, quo instinctu, nisi diabolico, tantam invasionem praesumpsisti? tantam contumeliam intulisti? tantum sacrilegium in apostolorum principem perpetrasti? Quapropter apostolica tibi auctoritate praecipimus ut perspectis his apicibus, absque omni occasione vel dilatione, praedictam nostram Crosciensem ecclesiam expediens liberam reddas, presbyteros et clericos absolutos, et omnia quae inde tulisti sibi restituas, et cum pace et quiete ibi Deo servire sub beati Petri ditone in tuitione nostra permittas. Si autem te aliquam justitiam in praemissa ecclesia habere existimas, ad nos cito cum praelibatis canonicis nostris venias, ut justitiam in

praesentia nostra recipias. Si autem hoc non feceris, te apostolica auctoritate excommunicandum noveris.

Data Romae XII Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXVIII.
AD FROTERIUM NEMAUSENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Queritur de injuriis illatis monasterio Sancti Aegidii, et ejus abbati, contempta apostolica sede. Jubet ipsum desistere.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **FROTERIO** Nemausensi in provincia episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Audivimus olim nostri tempore praedecessoris venerabilis memoriae Alexandri te contra justitiam monasterium Sancti Aegidii, quod idem gloriosus confessor juri beati Petri tradidit, usque adeo affecisse injuriis, ut ejusdem abbatem a Romano pontifice consecratum capere praesumeres, spreto rigore canonum, contemptisque privilegiis ab apostolica sede derivatis. Unde tunc merito et adhuc dolemus, non dubitantes abbatis contumelias Romanae majestati fuisse illatas. Nihilominus quoque nobis displicet, quod quasi de integro tibi licentiam usurpas praefatum excommunicandi coenobium, cum hoc tibi non licere hujus sanctae sedis auctoritas authenticorum testetur in datione privilegiorum. Quapropter praecipiendo rogamus, et rogando praecipimus, nullius etiam sub obtentu occasione justitiae, sive excommunicando, sive missas celebrando, fratres praedicti coenibii praesumas inquietare. Si autem illi in aliquo tibi esse videbuntur injusti, volentes ac potentes non deerimus ad faciendam tibi de ipsis justitiam. Sin vero, quod absit, nostrae exhortationis, imo praecepti neglector extiteris, illos

[deest aliquid, ut illos scias, etc.] autem a jugo servitutis, per auctoritatem quae data est apostolo Petro nos ejusdem vicarios, ut Deo libere serviant, esse absolutos.

Data Romae XI Kalendas Aprilis, indictione XII.

**EPISTOLA LXIX.
AD GUILIELMUM DIENSEM COMITEM.
(Anno 1074.)**

Remittit episcopum ab ipsis electum, et a se consecratum, jubetque eos ipsi obedire, praecipue in Simoniaca haeresi extirpanda. Minatur ipsi comiti excommunicationem, si jus suum retribuere noluerit episcopo et ejus Ecclesiae.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GUILIELMO** Diensi comiti ac universis fidelibus ac subditis Diensis Ecclesiae salutem et apostolicam benedictionem.

Venientem ad nos Hugonem episcopum vestrum benigne suscepimus, et, quia vos in electionem ejus unanimiter convenisse audivimus, episcopali consecratione eum vobis in pastorem ordinavimus; quatenus sub ejus regimine spiritualibus instructi disciplinis perceptae fidei fructum et gloriam sempiternam consequi, Deo dante, possitis. Expleto igitur in eo ministerii nostri debito, cum omni charitate eum ad vos remittimus, admonentes vos per fidem in qua redempti et per Christum salvati estis, ut eum debito honore et reverentia suscipiatis, et omnem in omnibus quae ad regimen sui episcopatus pertinent obedientiam et favorem sibi exhibeatis. Nos enim inter caetera eum sollicitè admonuimus ut contra Simoniacam haeresim totis erigeretur viribus, et Ecclesiam suae parochiae non prius consecraret, nec consecratas aliter divinum officium celebrare permetteret, nisi prius absolute

a laicorum manibus (sicut canonicum est) suo juri et episcopali ejus providentiae redderentur. Quamobrem ne quis ei contrarius in exsequendo monita nostra obsistat, apostolica auctoritate sub anathematis comminatione interdicimus. Te autem, praedictae comes, singulariter alloquentes, valde miramur, quod, postquam praefatum confratrem nostrum instinctu divinae clementiae cum consensu aliorum omnium in episcopum elegeras, et fidelitatem sibi ex more feceras, nescio quibus de causis elatus, eo praesente, commotionem adversus eum agere praesumpsisti, et postquam ad apostolica limina venit, clericos et cives urbis depraedatus es, et (quod valde nefandum est) quemdam clericum cepisti. Quamvis igitur in hac tanta et tam crudeli praesumptione censuram apostolicae animadversionis in te provocaveris, rogatu tamen ejusdem episcopi tui adhuc debitae ultionis jaculum in te vibrare distulimus. Caeterum ne haec patientia nostra te in audaciam erigat, et nos in culpam neglectae justitiae trahat, apostolica te auctoritate monemus, atque praecipimus ut, sine omni dilatione, quaecunque adversus episcopum et Ecclesiam sibi commissam temere et inique commisisti, digna satisfactione emendes, et ulterius nulla eum contrarietate molestare praesumas. Alioquin scias episcopum nostrum, apostolica jussione constrictum, te sicut hostem et impugnatorem justitiae a liminibus ecclesiae anathematis innodatum vinculis sequestrare. Quod et si ipse (quod non credimus) timore aliquo vel gratia praetermitteret, nos tamen tantae temeritatis facinus non relinquemus [forte, relinqueremus] inultum, et episcopus pro negligentia officii sui non leve suscepti ministerii perpenderet sibi imminere periculum.

Datum Romae decimo septimo [X] Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

EPISTOLA LXX.

**AD GUILIELMUM REGEM ANGLORUM.
(Anno 1074.)**

Commendat Guilielmi regis erga se et apostolicam sedem observantiam, hortaturque eum ad ecclesiarum defensionem, significat se et Ecclesiam in magnis perturbationibus versari. Quoddam privilegium sancti Stephani ratum haberi consulit. Bona sancti Petri in Anglia commendat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GUILIELMO regi Anglorum salutem et apostolicam benedictionem.

Moerore mentis tuae, fili dilecte, ex decessu antecessoris nostri beatae memoriae Alexandri, tui etiam hilaritate ex nostrae promotionis certo rumore, absque dubio credimus te ex corde matri tuae sanctae Romanae Ecclesiae adhaerere, eamque totis viribus, ut debes, diligere. Nam quia ejus quasi viduitate audita graviter angebaris, consolatione etiam sua de nostri promotione vero gaudio laetaris, statumque nostrum te velle scire per litteras tuas obnixae et humiliter precaris. Affectum boni filii, affectum filii matrem ex corde diligentis, ostendis. Exsequere ergo operibus, fili dilecte, quod ore confiteris: imple efficaciter quod dicis, ut consentias ipsi Veritati clamanti: Qui diligit me, sermones meos servabit (Joan. XXIV); et alibi: Probatio dilectionis, exhibitio est operis. Sermones matris tuae hi sunt, et hujusmodi: Justitiae per omnia, cum opportunum est, tu modo insudare non desinas, Ecclesiis tibi ad defendendum commissis sic consulere ut fomenta salutis animae tuae conficias, peccatorum maculas deleas, virtutum odores sic tibi introducas, ut cum Apostolo dicas: Christi bonus odor sumus (II Cor. II). Honorem Dei, et omnia quae Dei sunt, tuo et mundanis omnibus praeponere consulimus, admonemus et precamur: cum hoc ex certo sit unum, quod neglectum saepius tuae dignitatis potestates solet

perdere et ad inferos trudere. Haec ideo, charissime, tibi inculcamus, quia inter reges te solum habemus quem prae aliis diligere suprascripta credimus. Statum verum nostrum, quem te scire suppliciter oras, sic accipe: Navem inviti ascendimus, quae per undosum pelagus violentia ventorum, et impetu turbinum, et fluctibus ad aera usque insurgentibus in incerta dejicitur: saxis occultatis, et aliis a longe in altum apparentibus, licet cum periculo, obviat tamen et ex animo. Sancta quippe Romana Ecclesia, cui licet indigni et nolentes praesidemus, diversis tentationibus, quamplurimis persecutionibus hypocritarum et haereticorum insidiis et dolosis objectionibus continue et quotidie quatitur, mundanis vero potestatibus occulte et evidenter per diversa distrahitur. Quibus omnibus obviare, et his et quamplurimis aliis summopere cavere, post Deum, et inter homines nostri et officii et curae specialiter horum cura die noctuque coquimur, his et similibus continue divellimur, licet pro tempore ab hujus mundi filiis haec nobis videantur arridere. Quae tamen (grates Deo referimus) mundana coguntur nobis displicere. Sic vivimus, et, Deo annuente, vivemus. Privilegium vero sancti Stephani, de quo mandasti, animae tuae salus est, et pro eodem tibi consulimus sic ratum te habere, prout legati nostri Petrus et Joannes Minutus canonice observandum judicarunt. Si tamen superabundans aliquid privilegio tibi videtur adscriptum, quantum plura pro Deo et sancto Petro, beato Stephano concesseris, tanto majora in retributione ab his procul dubio habebis. Rebus vero sancti Petri, quae in Anglia colliguntur, sic te ut tuis invigilare admonemus, sic liberalitati tuae, ut tua committimus, ut pium et propitium debitorem Petrum reperiās, et eum tibi ex debito subvenire admoneas, quem sibi multa te tribuisse non latebit.

Data Romae II Nonas Aprilis, indict. XII.

**EPISTOLA LXXI.
AD MATHILDEM REGINAM ANGLORUM.
(Anno 1074.)**

Commendat ejus humilitatem et charitatem, hortatur ut in dies in his magis proficiat, et in viro suo ea suadeat quae ad animae salutem in primis pertinent.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, MATHILDI reginae Anglorum salutem et apostolicam benedictionem.

Auditis nobilitatis tuae litteris, liberalitatem tuam, filia dilecta, dilectioni et humilitati invigilare intelleximus, ex quibus tuae salutis indicium et spem certam hilariter accepimus. Non quippe dubitandum de ejus salute fore credimus, quae humilitati et dilectioni, in qua lex ex toto continetur, ex corde inservire dignoscitur. Munera haec et similia a te exspectamus, imo tota mentis desiderio accipere cupimus; ut, quae nobilis es sanguine, nobilior vivas sanctorum morum honestate. Insta viro tuo: animae utilia suggerere ne desinas. Certum enim est ut, si vir infidelis per mulierem fidelem, ut ait Apostolus (II Cor. VII), salvatur, vir etiam fidelis per mulierem fidelem in melius augmentatur.

Data Romae, secundo Nonas Aprilis, indictone duodecima.

**EPISTOLA LXXII.
AD GOTEFREDUM DUCEM
(Anno 1074.)**

Arguit quod milites auxilio sancto Petro non miserit, ut promiserat. Monet ut eos mittat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GOTEFREDO [Gotifredo] duci salutem et apostolicam benedictionem.

Si sic mentis stabilis in apostolorum principis fidelitate maneres sicut nobis promiseras, et ex corde sibi adhaereres, multa tibi quasi ex pactione, et vera charitate deberemus; verum, quia omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, et, ut Psalmista ait, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum [Psal. XIII], viam multorum aliorum secutus declinasti: ubi est auxilium quod pollicebaris? ubi milites quos ad honorem et subsidium sancti Petri te ducturum nobis promisisti? Sed quia quod beato Petro promisisti non implevisti, nos licet indigni, qui vicarii ejus dicimur, nulla alia tibi promissione adhaeremus, nisi quia ut Christiano tibi consulere debemus. Reminiscere patrem tuum multa sanctae Romanae Ecclesiae promisisse, quae si exsecutus foret, longe aliter et hilarius de eo quam sentiamus [f., sentimus] tecum gauderemus. De Sardinia vero, quia terminus quem posuimus jam transiit, nihil aliud mandamus, quam quod praesentes simul diximus. Denique, si in his quae nobis promisisti, videlicet sancto Petro ex corde adhaerere, immobiliter perstare volueris, te sicut charissimum filium habebimus, et tu nos, quanquam indignum, dulcem tamen habebis patrem.

Data Romae, septimo Idus Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXIII.
AD ISEMBERTUM PICTAVENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Ut in provinciali concilio metropolitano rationem reddat de monasterio Nobiliacensi [Obilciacensi], quod clerici sancti Hilarii per vim ab eo detineri querebantur: et, si se gravatum sentiat, ad se Romam veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ISEMBERTO Pictavensi episcopo.

Clerici congregationis sancti Hilarii venire [lege venire] ad nos, conquerentes super te de Nobiliacensi monasterio. Dicunt enim id juris sancti Hilarii esse, et a te nulla ratione justitiae detineri: unde etiam prudentiam tuam apostolicas praedecessoris nostri Alexandri litteras suscepisse testantur, sed inde justitiam recipere se non potuisse iterata reclamazione manifestant. Asserunt quoque praedium Campaniacum nomine, te consentiente, a praedonibus tuis injuste devastari. Addunt insuper se ex antiqua consuetudine cum sanctis reliquiis et plebe sua matricem ecclesiam in rogationibus adiisse, et a canonicis tuis ad contumeliam sibi clausas portas ecclesiae et introitum negatum fuisse. Quae si ita facta sunt, apostolica auctoritate tibi praecipimus ut te repraesentes in concilio episcoporum provinciae vestrae metropolitano tuo, et, reddita super his omnibus ratione, ac pura veritate discussa, justitiam inde consequenter exhibere non praetermittas. Verum, si haec aliqua occasione renueris, aut te injuste praegravari cognoveris, in festivitate omnium sanctorum cum aliquot clericis sancti Hilarii ad nos venias, ut in praesentia nostra controversia vestra diligenter perquisita et cognita legitimum finem, Deo adjuvante, suscipiat; et tam sollicitudo nostra, quae multis invigilat, quam vestra lis deinceps super his causis sopita quiescat.

Data Romae secundo Idus Aprilis, ind. XII.

**EPISTOLA LXXIV.
AD BELVACENSES.
(Anno 1074.)**

Absolvit eos ab excommunicatione precibus episcopi quem offenderant. Monet ut obediant, et ab eo poenitentiam suscipiant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Belvacensi, si resipuit, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam mira et hactenus inaudita fecistis, detestanda et abominanda perpetrastis, et super gentes quae ignorant Deum, saeviendo et inhumanas linguas exacuendo, in Deum et in Dominum vestrum praesumpsistis, idcirco sancta Romana Ecclesia auctoritate Patrum, sanctione canonum, in vos jaculum anathematis jure contorsit, et pro meritis talibus ac tantis gladium in vos dirae animadversionis evaginavit. Sed postquam filius et confrater noster Guilielmus episcopus vester, paterna pietate rogando pro vobis epistolam suam nobis in tempore synodi direxit, sentientes eum erga vos benevolum et referentem pro malo bonum, precibus ejus moti solita pietate condescendimus; et, per auctoritatem beati Petri apostolorum principis vos absolventes, indulgam absolutionem continuo vobis per litteras nostras significare destinavimus. Eadem igitur auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostra, vos monemus quatenus posthac sibi subditi et obedientes, sicut vestro episcopo, et sanctae Romanae Ecclesiae filio, sitis: et de tanta perpetracione, si poenitentiam adhuc non fecistis, ejusdem episcopi vestri salubri consilio sine mora suscipiatis; quatenus spiritus vester salvus sit in die Domini.

Data Romae Idibus Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXV.
AD PHILIPPUM I REGEM FRANCORUM.
(Anno 1074.)**

Monet ut damna Belvacensi ecclesiae illata resarciat, et suos antecessores imitetur in defendendis et amplificandis ecclesiis.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei. PHILIPPO regi Francorum salutem et apostolicam benedictionem.

Significasti nobis per litteras et legatos tuos, te beato Petro apostolorum principi devote ac decenter velle obedire, et nostra in his quae ad ecclesiasticam religionem pertinent monita desideranter audire atque perficere. Quod si ita cordi tuo divino instinctu affixum est, multum gaudere nos convenit, quod eminentia tua ad divinam prona reverentiam, quae regiae administrationis sunt cogitat atque cognoscit. Unde nobilitatem tuam ex parte beati Petri admonemus, et omni charitatis affectu rogamus quatenus Deum tibi placare studeas, et inter caetera quae tuum est corrigere, per te illata Belvacensi Ecclesiae detrimenta pro magnitudine tui nominis et honoris aliquatenus emendare non praetermittas. Attendere enim te nobiscum et diligenter considerare volumus, in quanta dilectione sedis apostolicae, quantaque gloria et laudibus fere per orbem terrarum antecessores tui reges clarissimi et famosissimi habiti sunt, dum illorum regia majestas in amplificandis et defendendis Ecclesiis pia ac devota constitit, in tenendo justitiam libera ac distracta permansit. Postquam vero divina et humana jura subvertendo tanta virtus in posterioribus coepit hebescere, totius regni gloria, decus, honor et potentia cum perversis moribus immutata sunt, et nobilissima fama et status regni a culmine suae claritatis inclinata sunt. Haec quidem et alia talia frequenter, et, si oportet, aspero etiam sermone tibi inculcare, suscepti nos officii cura compellit: quoniam licet verbum praedicationis abscondere et uspiam tacere non sit nobis tutum aut liberum, tamen quanto dignitas

est amplior et persona sublimior, tanto propensio-
 curam et clamorem pro ejus rectitudine nos habere
 convenit, admonente nos Domino per prophetam
 dicentem: Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem
 tuam (Isa. LVIII); praecipue cum virtus Christianorum
 principum in ejusdem regis castris ad custodiam
 Christianae militiae nobiscum convenire debeat. Ut igitur
 eorum quorum es successor in regno nobilitatis et gloriae
 apud Deum et homines singularis et individuus haeres
 existas, virtutem illorum summopere te imitari, et,
 justitiam Dei totis viribus exsequendo, ecclesias quantum
 potes restaurare et defendere exhortamur: quatenus
 omnipotens Deus dextera virtutis suae, et hic regni tui
 gubernacula protegat et exaltet, et coronam sempiternae
 gloriae in futura remuneratione donet.

Data Romae Idibus Aprilis, indictione XII.

**EPISTOLA LXXVI.
 AD HUMBERTUM LUGDUNENSEM
 ARCHIEPISCOPUM. (Anno 1074.)**

Episcopum Matisconensem commendat, et ad
 Ecclesiarum defensionem hortatur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HUMBERTO**
 Lugdunensi archiepiscopo et ejus suffraganeis episcopis
 salutem et apostolicam benedictionem.

Confratrem nostrum [vestrum] Matisconensem
 episcopum, quem intervenientibus quibusdam
 rationabilibus causis ordinavimus, ad vos cum nostris
 litteris et apostolico sigillo mittimus, quatenus de
 suscepto sacerdotalis officii ordine et honore non incerta
 vobis signa et indicia referat. Cui quanquam vos debitam
 et fraternam dilectionem prompte exhibere non
 dubitemus, addere sibi tamen et nostrae ad vos

commendationis quasi privilegium oportere perspeximus, quatenus ei tanto accumulatio inter vos charitas enitescat, quanto ex vinculo vestrae fraternitatis et respectu apostolicae reverentiae conjunctior et eminentior eum causa commendat. Quapropter rogamus vos, et admonemus in Domino, ut eum plenae dilectionis affectibus, et digna congratulatione suscipiatis, et ad regendam sibi commissam Ecclesiam, ejusque jura retinenda, et, ubi opus fuerit, recuperanda, cum omni cura et studio, quae potestis consilia et adjutoria conferatis. Nam quanto his temporibus pro peccatis nostris Ecclesia saevioribus usquequaque concutitur perturbationibus, tanto sollicitius nos ad defensionem earum nostra consilia et quas possumus vires adunare debemus; quatenus contra tanta pericula fortiores in militia Christi et fraternis negotiis, mutuis sustentationibus sustinere, Deo adjuvante, valeamus.

Data Romae decimo septimo Kalendas Aprilis, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXVII.
AD BEATRICEM ET EJUS FILIAM MATHILDEM.
(Anno 1074.)**

Laudat humilem poenitentiam episcopi Argentini, et eas arguit, quod venientem Romam injuste detinuerint. Mandat ut solutum Mediolanum usque dirigant. Placentino et aliis Longobardiae episcopis pro necessitate concessam confirmandi licentiam asserit. Reddit nonnullorum actorum suorum, de quibus murmurabatur, rationem.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, duci **BEATRICI** et ejus filiae Mathildi salutem et apostolicam benedictionem.

Cum Propheta testetur quod omnipotens Deus, quem imitari jubemur, cor contritum et humiliatum non spernat (Psal. L), nos quidem qui peccatores sumus, etsi contritionem cordium in aliis non satis plene respicimus, cognita tamen dissimulare, et quasi pro nihilo computare non debemus. Guarnerius Argentinensis episcopus, postquam peccatis facientibus decorem sui ordinis indigne tractavit, vocatus ad correctionem a domino nostro venerandae memoriae Alexandro papa, solus inter omnes Teutonicae terrae episcopos, quorum multi non solum carnali scelere, sed etiam simoniaca labe foedati, itidem vocati sunt, apostolorum limina petiit, locum iudicii in humilitatis forma praevenit, et veritus apostolicam virgam annuntiando et cogitando pro peccatis suis in faciem procidit. Apostolica igitur tum censura correptus jam nunc apostolicam venit expediri clementiam, et cum tanta fatigatione, sicut audivimus, jejunando pariter, et plerumque pedes eundo, compunctionem suam et obedientiam demonstravit, ut confratres nostri pro competentia horum temporum miserendum sibi fore dignum aestimarent et decernerent: cui quanquam episcopalis officii redintegrationem ad vota sua non concessimus, exercere tamen in illo rigorem canonicum hoc in tempore quid referret, cum fortasse, hoc amoto, locum ejus non alius possideret, nisi qui plurimum pecuniae dare posset? Caeterum quod vos fecistis in eum, quam inhonestum vobis, quam mihi verecundum, quamque beato Petro et apostolicae sedi contumeliosum sit, quaeso, cum animis vestris reputate, ut in quibus peregrinorum his in partibus tutissima debet esse defensio, inopinata pericula lateant, et nostra, qui hoc aliis principibus prohibemus, in hac re quasi consentanea pro familiaritate vestrae dilectionis voluntas arguatur: praesertim cum eundem fratrem per litteras nostras non sine magna fiducia vobis commendaverimus. Quamobrem nobilitatem vestram multum rogamus et admonemus ut, injurias ejus quantum potestis demulcentes, cum omni

benevolentia et manifesta charitatis exhibitione eum abire dimittatis, et, sicut in supra memoratis rogavimus litteris, tutum sibi usque ad domnum Erlembaldum [Erbombaldum] Mediolanensem ducatum praebeatis: scientes eum per epistolam nostram esse commonitum ut nullatenus super hac re contra vos aut vestros aliquid moliatur adversi. Dionysio vero Placentino, et aliis episcopis Longobardiae, qui ad nos venerant, nihil de episcopali officio, nisi confirmari pueros pro necessitate concessimus: sed totius negotii frena ita retinemus in manu, ut aut correctis de venia, aut pertinacibus non sit desperandum de poena. Quia vero ex charitate, et pro reverentia sanctae Romanae Ecclesiae, vos de talibus adversum nos murmurasse credimus, memores domni et patris nostri beati Petri apostolorum principis, qui murmurantibus adversum se discipulis satisfacere non dedignatus est, vobis quoque rationem de factis nostris non inviti reddimus, in eodemque quanta vis dilectionis, qua vobis adstringimur, non alia vobis adhuc certiora signa dedimus. Neque vero nos fugit quam diversa de nobis hominum opinio sit et iudicium, dum in eisdem causis et actibus alii nos credulos, alii nimium mites esse dicunt. Quibus profecto, nil verius, nil rectius respondendum videmus, quam quod ait Apostolus: Mihi autem pro minimo est, ut a vobis iudicer, aut ab humano die (I Cor. IV). Deus autem omnipotens, qui verus inspector est cordium, doceat nos et vos facere voluntatem suam, et ponat legem suam in medio cordis nostri.

Data Romae XVII Kal. Maii, indictione XII.

**EPISTOLA LXXVIII.
AD WRATISLAUM BOHEMORUM DUCEM.
(Anno 1074.)**

Commendat Pragensem episcopum de objectis criminibus satis purgatum suae Ecclesiae restitutum. Causas inter ipsum Pragensem et Moravensem episcopum, nec non quae inter ipsum ducem et episcopum Pragensem agitabantur, in proxima synodo ait se determinaturum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, WRATISLAO Bohemorum duci salutem et apostolicam benedictionem.

Frater tuus Larmirus [forte Jeromirus, ut supra ep. 60, et sic Mutin.] Pragensis episcopus, ad apostolorum limina veniens, conspectui nostro ea quae oportuit se humilitate praesentavit, et de objectis sibi quaedam confitens, congruam inde satisfactionem obtulit: quaedam vero denegavit, et in hunc modum se purgando removit, videlicet, quod ipse Joannem Moravensem episcopum non percusserit, neque servientes ejusdem episcopi decapillari, aut barbas eorum abradi praeceperit, aut occasione subterfugiendi synodum inducias per legatum suum petierit. Nostrae igitur dilectioni plene reconciliatum, et restituto sibi omni episcopali officio ad propriam sedem cum litteris nostris et apostolico eum sigillo remisimus, commendantes cum tuae nobilitati, ut, omni inter vos odio et inimica aemulatione sublata, fraterno corde eum diligas, et episcopalem in eo dignitatem, sicut dignum est, veneranter inspicias, et quaecunque juris Ecclesiae sibi commissae sunt, vel quolibet modo ad eum juste pertinent, tam tu ipse ei concedas, quam omnes qui sub tua potestate sunt sine contradictione sibi reddere facias. De causa vero quae inter eum et Moravensem episcopum tandiu protracta est, propter illius absentiam, ita statuimus, ut in futura synodo ambo episcopi aut ipsi ad nos veniant, aut tales nuntios mittant, quibus praesentibus, et causam ex utraque parte rationabiliter exponentibus, nos sine omni ulterius dilatione puram super hac re justitiae diffinitionem inferre, et contentionem eorum decidere, Deo favente,

possumus: ubi etiam legatos tuos interesse multum cupimus; quatenus et ipsi tua vice ad indagacionem veritatis nos adjuvent, et testes nostrae definitionis existant. Terram vero unde inter episcopos lis est, Moravensem episcopum interim tenere decrevimus. Praeter haec supra memoratus frater tuus conqueritur super te, quod praepositura et castro sancti Vinzlai [Venceslai] debitam sibi potestatem et justitiam penitus auferas. Unde excellentiam tuam paternis affectibus rogamus et admonemus ut, si te injurias ei in hac re irrogare cognoscis, respectu divini timoris, cui rationem de factis tuis in districto iudicio redditurus es, gratuita bonitate tua ad justitiam redeas, et fratri quae sua sunt sine omni contrarietate dimittas. Sin vero clamor ejus inter vos sedari nequeat, in praefato termino futurae synodi legatos tuos, vel hac de causa ad nos transmittere non praetermittas, quatenus, inquisita et percognita veritate, ex utraque parte quod justum fuerit valeamus decernere, et aliquando fraterna pace et concordia vos, opitulante Deo conjungere.

Data Romae decimo sexto Kalendas Maii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXIX.
AD ANNONEM COLONIENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Queritur quod nullas ad se litteras post adeptum pontificatum dederit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **ANNONI** Coloniensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Quanta charitate Romanae Ecclesiae Coloniensis in omnibus obsequendo conjuncta fuerit, dignitas vobis

collata testatur. Quae nimirum charitas adeo in te videtur tepuisse, ut ex eo quo susceptae administrationis laborem subivimus, nullas visitationis tuae praeter has nuperrime missas litteras receperimus: cum id nobis visitationis frequentius impendendum putemus, qui, ob recordationem disciplinae, qua tempore antecessoris nostri in Ecclesia Coloniensi enutriti sumus, specialem sibi inter caeteras occidentales Ecclesias dilectionem impendimus, et, sicut adhuc Romanae Ecclesiae filii testantur, tempore beati Leonis papae Trevirensi episcopo pro honore Ecclesiae vestrae, quod idem beatus Leo aegre tulit, viribus totis restitimus. Sed his nostris studiis debitae dilectionis non exhibentes vicissitudinem, merito vos non solum negligentiae, sed quasi promovendae litis arguere possumus, juxta illud: qui non est mecum, adversum me est (Matth. XII); licet hanc litem virga apostolicae correctionis, Deo auxiliante, nobis facillimum sit dirimere. Si enim honorem beati Petri, non in totum, sed in partem Coloniae, et non Romae probaverimus te diligere, tu nos quoque in totum, neque in partem poteris habere. At si ex negligente sollicitum, et ex tepescente calidum te amor et reverentia matris tuae sanctae Romanae fecerit, non in partem, sed in totum communis piscatoris nostri gratiam, nostramque dilectionem sine dubio obtinebis.

Data Romae decimo quarto Kalendas Maii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXX.
AD ANICIENSES.
(Anno 1074.)**

Praecipit ut Stephano eorum episcopo obediant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ANICIENSI clero et populo salutem et apostolicam benedictionem.

Stephanus electus vester ea qua debuit apostolicam sedem humilitate requisivit, et manum suam manui nostrae dando se Romanae Ecclesiae obediturum promisit, ac per hoc gratiam ejus, quam antea visus fuerat perdidisse, recuperavit. Quem quia Ecclesiam vestram prudenter defendisse, et Simoniacum Stephanum et invasorem studio suo expulisse probavimus, regimen totius episcopatus vestri sibi commisimus, eo tenore ut, quousque ad nos redeat, de pontificali officio se non intromittat, sed quemcunque voluerit episcoporum religiosorum patriae vestrae, ea quae ad episcopale officium pertinent, facere commoneat. Vos itaque apostolica auctoritate admonemus ut sibi debitam in omnibus reverentiam exhibeatis, et ad defensionem Ecclesiae vestrae adjutorium vestrum fideliter impendatis: quatenus, expulsa simoniaca haeresis de medio vestrum omni contagione, legalem pontificem habeatis, et puram Christo Domino nostro, et beatæ Mariae genitrici ejus, servitatem impendatis.

Data Romae decimo tertio Kalendas Maii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXXI.
AD UDONEM TREVIRENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Ut Vir dunensem episcopum vice sua increpet de neglecta apostolicae sedis auctoritate, eumque moneat, ut monasterium sancti Michaelis ad communionem restituat. Si quid vero sui juris praetendat, in conventu episcoporum, vel coram summo pontifice, requirat. Quod si parere negligat, ipse archiepiscopus auctoritate propria dictum monasterium ab interdicto absolvat, et episcopum Romam venire commoneat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum, Dei, **UDONI** Trevirensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Confrater noster Theodericus Viridunensis episcopus, ut saepe nobis relatum est, habitatores loci apud monasterium quoddam sancti Michaelis infra parochiam suam, ad quasdam novas consuetudines sua virtute et potentia flectere et coercere diu conatus est, videlicet ut cum litaniis majorem ecclesiam, hoc est suam episcopalem sedem, simul congregatis singulis annis visitarent. Quod cum illi inusitatum, ne forte ad alterius [forte, id alterius daret, HARD.] novae exactionis occasionem darent, pati renuerent, divinum ibi officium fieri penitus interdixit. Ex qua re cum episcopus apostolicas jam ante litteras recepisset, commonitus ut locum absolveret; et nihil inde, nisi quod canonicum et justum foret, exigeret; verba quidem non plenae conservatae materiae parum modeste notavit, sed voluntatem, et cognitam magistrae [fort., nostrae] intentionis sententiam omnino neglexit. Unde nec nos quidem de ejus obedientia, si privatim loquimur, multum confidentes, fraternitatem tuam apostolica auctoritate monemus ut, ex nostra et tua parte convocatis et conjunctis tibi suffraganeis episcopis, videlicet Herimanno [Hermann]o Metensi, et Popone Tullensi, praefatum episcopum ad colloquium nostra vice convoces, indicans sibi nos non aequo animo neglectam ab eo sedis apostolicae reverentiam accepisse: pariterque eum admonemus ut praedicto loco communionem sacrosancti et divini ministerii reddat et si quid justitiae se confidit habere, concessio prius eisdem hominibus tanto tranquillitatis tempore, quanto eo violenter adstrinxit, postea aut in conventu religiosorum episcoporum, aut in praesentia Romani pontificis, quae sui juris aestimat, ordinate requirat. Neque enim ad hoc praelati sumus, ut nostrae commissos providentiae

potenter magis quam juste tractemus. At si ille haec nostra parte procuranda monita adimplere spreverit, tibi injungimus ut, apostolica fultus auctoritate, una cum confratribus tuis antesignatum locum ab omni interdictione et excommunicatione absolvas, et, eadem auctoritate presbyteris ibidem consistentibus ad celebrandum divinum officium roboratis, episcopum, ut nobis de pertinacia sua et contemptu nostro respondeat, ex parte beati Petri, et nostra, per illum apostolica praeceptione commoneas. Has vero litteras nostras idcirco aperte significari fecimus, ut tam Viridunensi [Viridunensi] quam caeteris episcopis ostensae, commissae tibi procurationis et auctoritatis certitudinem praebeant.

Data Romae secundo Nonas Maii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXXII.
AD UNIVERSOS CHRISTIANOS.
(Anno 1074.)**

Excommunicatos denuntiat omnes qui detinent bona Augensis monasterii collata ab Alberto Simoniaco.

GREGORIUS omnibus ad quos litterae istae pervenerint, etc.

Quanquam ad propulsandas omnium Ecclesiarum et venerabilium locorum injurias, ex debito officii nostri, et universali providentia, quam per beatum Petrum apostolorum principem licet indigni suscepimus, sollicitè nobis invigilandum et elaborandum esse noscamus; his tamen locis apostolicae auctoritatis opem et scutum impensius circumferre dupliciter quodammodo compellimur, quae et in generali sanctae Romanae Ecclesiae membrorum continentia caeteris coaequantur, et singularis patrocinii privilegia prae caeteris sortiuntur.

Et quibus quoniam Augense monasterium huic sanctae et apostolicae sedi quadam principali et individua cohaeret linea, de dispersione bonorum ejus valde dolentes, quid dominus et antecessor noster Alexander venerandae memoriae papa inde decrevit recolere et sententiam nostrae confirmationis in idipsum omnibus, ad quos hujus epistolae nostrae notitia pervenire poterit, destinavimus indicare. Postquam praedictus dominus noster papa Robertum Simoniacum, et invasorem ejusdem monasterii, nullis admonitionibus, nullisque minis ad hoc flectere potuit, ut vel abbatiam dimitteret, aut pro reddenda ratione sui introitus apostolico se conspectui praesentaret, cognita veritate, quod relicta alia abbatia ad hanc pretio anhelasset, synodali judicio eum anathematis jaculo, nisi resipisceret, percussit, et sub eadem censura omnibus accepta ab eo beneficia ad praefatum coenobium pertinentia penitus interdixit, cunctaque ab eo disposita apostolica praeceptione cassavit, atque haec eadem per epistolam episcopo Constantiensi publice praedicanda, et per episcopatum suum divulganda mandavit. Itaque, miserante Deo, factum est ut ille ab insana occupatione abbatiae desisteret, sed non ut fautores ejus, contra Deum et justitiam, accepta ab eo monasterii bona relinquerent. Quapropter, quoniam illa principali et haeretica peste depulsa charissimum sancti Petri filium Ecardum ex ipsa congregatione a confratribus electum, et a nobis diligenter examinatum, abbatem ibi, auctore Deo, consecravimus, cupientes ut monasterium post longas et multas tribulationes jam ad quietem et monasticae religionis cultum redeat, simili modo omnibus qui a saepe fato Roberto pro defendenda ejus nequitia, aut exhibenda sibi fidelitate, bona abbatiae in beneficia adepti sunt, sub anathematis districtione et animadversione interdiciamus. Nam cum ille talium institutionum auctor et distributor in loco ad quem haeretice aspiraverat permanere non potuit; quibus

legibus, aut quo jure isti sibimet vindicabunt, quod sacrilega conventionem ceperunt? Unde etiam omnibus Christi fidelibus, qui haec cognoverint, apostolica auctoritate praecipimus ut eos in nulla penitus Christianae communionis participatione recipiant, dum iniquitatis et mortis suae pretium diabolica aviditate et temeritate possident.

Data Romae octavo Idus Maii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXXIII.
AD ALPHONSUM REGEM CASTELLAE.
(Anno 1074.)**

Commendat episcopum Paulum, quem studiosum erga sedem apostolicam cognoverat. Monet regem ut antiquam ejus episcopatus sedem reparare velit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **ALPHONSO** [Idelphonso] regi Hispaniae, et episcopis regni illius, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis esse volumus, nunc fratrem nostrum et episcopum Paulum, cognomento Monio [Monito], ad apostolorum limina et nostram praesentiam venisse, et, post redditam rationem earum rerum [de] quibus eum appellavimus, sicut dignum erat, in nostram communionem et dilectionem receptum fuisse. Romanum ordinem in divinis officiis, sicut caeteri Hispani episcopi qui synodo interfuerunt, se celebraturum, et ut melius poterit observaturum promisit. De caetero, quoniam ad praesens omnia quae secum habuimus pleniter expedire et determinare non potuimus, ad futuram synodum eum ad nos iterum reverti praecepimus, et super hac re ab ipso promptae obedientiae sponsionem accepimus. Quapropter remittentes eum cum litteris nostris charitati

vestrae commendamus, quatenus et vos una nobiscum eum diligatis, et secum atque inter vos vinculo pacis Christi, in quo per ipsum ad fidem uniti, et in sortem hereditatis gloriae Dei electi estis, conjuncti firmiter persistatis. Te vero regem ut dilectissimum filium rogamus et admonemus ut, considerans, et ante mentis oculos ponens quam in districto iudicio de commissa tibi administratione rationem redditurus es, regni tui gubernacula in tenenda aequitate exornare studeas, et huic episcopo antiquam sui episcopatus sedem reparare ac stabilire cum Dei adiutorio modis omnibus insistas. Deus autem omnipotens ad omnia quae sibi beneplacita sunt cor tuum dirigat, et ea te in praesenti vita promereri faciat, unde postmodum sempiterna retribuat.

Data Romae septimo Idus Maii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXXIV.
AD HERIMANNUM EPISCOPUM BAMBERGENSEM
(Anno 1074.)**

Significat se commisisse vices suas episcopo Metensi in causa ipsius episcopi Bambergensis. Monet ut ei pareat, et quae recta sunt agat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HERIMANNO** [Hermannus, et sic semper] Bambergensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Charissimus confrater noster Herimannus Metensis episcopus, nobiscum per dies aliquot commoratus, multum nos pro te rogavit, multasque et intimas pro causa tua supplicationes effudit, referens nobis de te nonnulla, quibus in spem tuae correctionis non parva cordi nostro est oborta laetitia. Quapropter consilium, quod ad salutem tuae et animae nostrae, quodque ad utilitatem Ecclesiae cui praees, aptissimum nobis visum est, in

experientia fraternitatis suae posuimus, injungentes et committentes sibi ut, apostolica fultus auctoritate, vicem nostram in causa tua explere debeat, si modo ad obediendum his quae quasi ore nostro tibi proposuerit te paratum inveniat. In cujus prudentia, quoniam ad bene monendum te promptam et sufficientem voluntatem esse non dubitamus, nos quidem e multis hoc fraternitati tuae sollicite attendendum et pensandum scribimus, quod ad finem vitae quotidie appropinquas, et extremum diem, quem tamen nescis quam cito veniat, certus exspectas. Ideoque, frater, debita sollicitudine te admonemus ut horrendum examen et inevitabile iudicium districti iudicis ante oculos ponas, et faciem illius ea conscientiae tuae confessione et operum conversatione praeoccupare festines, quatenus in conspectu divinae praesentiae, cujus oculis omnia nuda et aperta sunt, non te culparum timor, et verecundia deprimat, sed laeta recipienda pro bonis actibus retributionis fiducia manifestum et imperterritum reddat.

Data in expeditione ad montem Ciminii [Ciminium], secundo Idus Junii, indictione duodecima.

**EPISTOLA LXXXV.
AD AGNETEM IMPERATRICEM.
(Anno 1074.)**

Gratias agit quod Ecclesiae concordiae consulat, et Henricum regem Ecclesiae communioni restituendum curet. Hortatur ut persistat. Se pro Christi Ecclesia valde laborare significat, eaque in re Beatricem et Mathildem multo sibi esse adiumento.

GREGORIUS episcopus. servus servorum Dei, **AGNETI** Christianissimae [Christianae] imperatrici salutem et apostolicam benedictionem.

Gaudemus et exsultamus in Domino, quod lumen vestrae operationis ad nos usque resplenduit, et fructus vestrae fatigationis, etsi non ad vota vestra plene cumulatus, Deo tamen ad laudem et gloriam, nobis ad laetitiam, vobis ad coronam perfectae remunerationis excrevit. Neque enim nostra spes ideo coarctari aut submitti debet, si desiderium vestrae sanctitatis facultatem intentionis explendae non habuit; quoniam apud Deum perficit omnia, qui voluntatem gerens integram, quantum potuit operari non desiit. Scimus equidem quod pro pace et concordia universalis Ecclesiae multum laboratis, et omnia quae pontificatum et imperium glutino charitatis astringere valeant, amplius quam dici possit concupiscitis, et indefessa sollicitudine quaeritis. Quorum quidem, quod maximum est, et unitati dilectionis conjunctissimum, jam peregistis, videlicet filium vestrum Henricum regem communioni Ecclesiae restitui, simulque regnum ejus a communi periculo liberari: quoniam illo extra communionem posito, nos quidem timor divinae ultionis secum convenire prohibuit: subditos vero sibi quotidie ejus praesentia quasi necessitas quaedam in culpa ligavit. Ad caetera vero quae leviora sunt, licet pietatem vestram promptam esse non dubitemus, per fiduciam tamen quam in Christo habemus, gloriam vestram ut jugiter tam sanctis studiis instet, propter revelationem gaudii vestri quodammodo exhortari impellimus, scribentes vobis, et sub omni certitudine notificantes praefato filio vestro vestra consilia vestraque multum merita profuisse, et quam misericorditer eum divina respiciat clementia, vestram adhuc beatitudinem cum gratulatione visuram esse. Hoc autem unde vel qualiter nobis compertum sit, cum vestram, miserante Deo, praesentiam viderimus, patenter indicabimus. De caetero sciat eminentia vestra nos his temporibus pro causa beati Petri apostolorum principis in labore non parvo positos, et vestram in omnibus Beatricem, nec non et communem filiam nostram

Mathildim diu noctuque in nostro multum adjutorio desudare, utpote vos sequentes, vos sicut dominam et magistram discipulae fideliter imitantes. Per vos itaque novum exemplum antiquae laetitiae, per vos, inquam, illae mulieres olim quaerentes Dominum in monumento, saepe nobis ad memoriam redeunt. Nam sicut istae prae cunctis discipulis ad sepulcrum Domini miro charitatis ardore venerunt, ita vos Ecclesiam Christi, quasi in sepulcro afflictionis positam, prae multis, imo pene prae omnibus terrarum principibus, pio amore visitatis, et ut ad statum libertatis suae resurgat, totis viribus annitentes, quasi angelicis instructa responsis caeteros ad suffragium laborantis Ecclesiae provocatis. Unde et revelationem supernae gloriae, et aeternae vitae, quae est in Christo Jesu, non dubie expectabitis, et consortes mulierum illarum praesentiam Salvatoris nostri inter angelorum agmina pace perpetua fruentes, ipso protestante [praestante, et sic in Mutin.] invenietis. Quod autem de filia vestra Mathildi nos rogatis, gratanter accepimus, collaudantes sanctitatem vestram quod tanta vobis de salute illius cura est; quae quidem in vos omni desiderio et fidelitatis affectu cor et animam suam effundit, gloriam vestram quasi gaudia propriae salutis exposcit. Ac nos quidem pro ea libenter oramus; et, licet orationes nostras nostra Deo parum commendent merita, suffragante tamen pietate Petri, cujus servi sumus, eas in conspectu Domini non omnino vacuas esse confidimus. Vestram igitur commendationem digna veneratione suscipientes, itidem vos, ut illius et nostri memoriam in vestris rogamus orationibus faciatis, et mutuis nos apud Deum juvemus intercessionibus; quatenus hic in Christo connexa charitas unam et communem nobis in regno Patris nostri, ipso praestante, sedem pariat et laetitiam.

Data in expeditione ad Sanctum Flavianum [Fabianum] decimo septimo Kalendas Julii, indictione duodecima.

In hoc primo anno pontificatus sui, ipse dominus Gregorius papa constituit et consecravit archiepiscopos et episcopos per diversa loca. In Sardinia provincia Jacobum archiepiscopum Calaritanum, Constantinum archiepiscopum Turrensem; quibus pallia cum privilegiis dedit. Brunoni episcopo Veronensi pallium cum privilegio, et Nacho concessit. Joannem Soranum episcopum consecravit. Item in marchia Firmana Irasmundum Valvensem, Teuzonem Teatinum, Leonem episcopum in Campania Aquinensem, Hugonem in Burgundia Diensem, Landericum item in Burgundia Matisconensem, Guilielmum in Maritima Massanum. Celebravit Romae synodum, in qua, inter caetera quae ibi gesta sunt, excommunicavit atque anathematizavit Robertum Guiscardum ducem Apuliae et Calabriae atque Siciliae, cum omnibus fautoribus suis, quousque resipisceret.

LIBER SECUNDUS REGISTRI.

Anno Dominicae Incarnationis millesimo septuagesimo quarto, indictione duodecima.

EPISTOLA PRIMA.

AD EPISCOPOS ET ABBATES BRITANNIAE.

(Anno 1074.)

Praecipit ad synodum veniant, et incestam copulationem subditis suis prohibeant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, universis episcopis et abbatibus Britanniae, salutem et apostolicam benedictionem.

Suscepti nos officii cura compellit omnium Ecclesiarum sollicitudinem gerere, et ut fidei documenta, ac sacrae Scripturae regulas recte teneant, vigilantibus circumspeditione perquirere ac docere. Quoniam igitur

inter vos sanctorum Patrum decreta et ecclesiasticae religionis statum non ea qua oportet aut observari diligentia aut studio tractari intelligimus, per eam quam beato Petro apostolorum principi debetis obedientiam vos invitamus, et nostra apostolica auctoritate monemus ut ad synodum, quam in secunda hebdomada quadragesimae, Deo auctore, in apostolica sede celebrare destinavimus, omni penitus fictitia occasione remota, conveniatis; quatenus, adjuvante Deo, una vobiscum, et cum alia frequentia vestri ordinis, quae nostrae dispensationis et Christianae religionis ordo requirit, perspicaci studio adinvenire et exsequi valeamus. Videtis enim quod in maligno jam totus mundus est positus, et communis nostra mater Ecclesia tanto ardentius contra antiquum hostem nos invitat surgere, quanto haec tempora plura adversum nos diabolicae fraudis arma demonstrant et bella prorupisse. Interim vero hoc praecipue studium habetote, ut quod de incesta copulatione per litteras nostras hominibus terrae vestrae mandavimus, episcopis dico, unusquisque in sua parochia subditos suos sedula praedicatione commoneatis, minores ad emendationem tanti criminis canonica vos ipsi distractione coercentes. De majoribus vero qui corrigantur, quive in obstinatione permaneant, tempore praelibati concilii certa nobis relatione nuntiantes; quatenus et obedientes apostolica missione a culpa solvantur, et rebelles synodali iudicio, anathematis continuo vinculis innodentur.

Data Laurenti quinto Kalendas Septembris, indictione duodecima.

**EPISTOLA II.
AD ISEMBERTUM PICTAVENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Arguit de contemptu apostolicae sedis, et de injuriis in apostolicos legatos illatis; mandat ut coram se compareat; interim eos, quorum ministerio ad haec usus est, excommunicatos declarat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ISEMBERTO Pictavensi episcopo.

Cum de te et factis tuis cogitare incipimus, de tam immoderata praesumptionis tuae audacia nequaquam satis admirari possumus, quoniam, sicut boni ad incrementa bonorum operum fidei desiderio nituntur, ascendere, ita tu, et, heu! ampliori cupiditate perquisita, malefaciendi studia culpae tuis cumulum iniquitatis indesinenter anhelas adjicere. Interdictus enim a legatis apostolicae sedis, officium episcopale usurpare praesumpsisti, inobedientiae crimen et contemptum apostolicae auctoritatis incurrere non erubuisti. Postea vero et eodem legato nostro Amato episcopo Ellorensi [Eborensi], et magistro tuo videlicet Gozelino archiepiscopo Burdigalensi, una cum caeteris religiosis viris, pro faciendo divortio Guillelmi Pictavensis comitis et propinquae suae, quam pro uxore tenebat, his, inquam, sub apostolica obedientia pro negotio tam gravi, tam Christianae religioni necessario congregatis, conventum illorum per milites tuos nefarie perturbasti; quippe qui perruptis monasterii claustris et foribus in consessum irruentes, archiepiscopum et legatum nostrum multa turpitudine dehonestaverunt; reliquos vero minis, conviciis ac verberibus, multisque contumeliis afflixerunt; unde apostolica tibi auctoritate praecipimus ut ante festivitatem sancti Andreae praesentiam tuam super his responsurus nostro conspectui exhibere nullatenus praetermittas. Quod si aliqua, nisi forte necessaria et inevitabili occasione te subtraxeris, ab omni etiam sacerdotali officio te privatum et sacrae communionis participatione sequestratum esse noveris. Eos vero per

quos tantum facinus effecisti, tam laicos quam clericos, a corpore et sanguine Domini, et omni divino officio, usquedum tu ad satisfactionem venias, apostolica auctoritate repellimus, et tibi sub periculo ordinis tui, et omnibus hoc sine mora notifices praecipiendo mandamus.

Data Tiburi quarto Idus Septembris, indictione incipiente decima tertia.

**EPISTOLA III.
AD GUILIELMUM PICTAVENSEM COMITEM.
(Anno 1074.)**

Commendat eum, quod dimiserit consanguineam quam in uxorem acceperat. Jubet ne eam secum habitare permittat. Significat se Romam Isembertum Pictavensem episcopum evocasse. Postremo ejus observantiam erga apostolicam sedem laudat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GUILIELMO** Pictavensi comiti salutem et apostolicam benedictionem.

Omnipotenti Deo laudes et gratias referimus, qui cordis vestri interiora penetrans ad amorem et timorem suum vos inclinavit, et ad obedientiam mandatorum suorum, superato carnis desiderio, confirmavit. Scimus equidem quoniam quod in praesenti vita nobis [forte vobis] dulcissimum fuit, exigente justitia, reliquisti, dum pro reverentia Christianae religionis ab uxore vestra, quoniam propinqua consanguinitate vobis est, vos separare consensistis. Verum quanto graviore certamine libidinem animi vestri vicistis, et ad legem Dei districtius vos humiliastis, tanto sublimiorem gloriam infinita remuneratione vobis paratam esse procul dubio sperare debetis. Quapropter et nobis multo uberius laetitia crescit, quoniam in hac correctione vestra certa spes vestrae salutis intelligitur, et ea quae semper in domo vestra fuit, miserante Deo, generositas conservabitur. Ex

hoc enim nobilitas generis valde corrumpitur, cum proles non de legitima conjugii permistione generatur. Atque eo minus eminentia vestra, quod tam acriter vobis institimus, mirari debet, quoniam Romana Ecclesia, quae domum vestram, vos, totamque prosapiam vestram, singulari et egregia semper charitate dilexit, in tanto vos jacere periculo pati non potuit. Caeterum quod domi illam in vestra potestate usque ad futuram synodum morari cupitis, licet soror vestra, quam ut matrem diligimus, inde nos interpellaverit, consentire non audemus; scientes diabolicam fraudem hominibus maxime vetita repertis occasionibus praecipua calliditate suggerere. Proinde ita eam a vestra vicinitate penitus removeri et elongari facite, ut vestra correctio, et oblata Deo reverentia, omnibus sit in exemplum, et salutem vestram nulla valeat diabolus sagacitate turbare. De caetero scitote Pictavensem Isembertum episcopum, nisi ante festivitatem sancti Andreae ad nos de praesumptione sua rationem redditurus veniat, ab omni episcopati et sacerdotali officio, et ipsa sacrae communionis participatione esse privatum. Quod autem ad servitium sancti Petri promptam vos habere voluntatem mandastis, gratanter accepimus, sed determinate vobis aliquid de expeditione scribere ad praesens non satis discretum fore praevидimus; quoniam rumor est in transmarinis partibus Christianos, miserante Deo, paganorum longe propulsasse ferocitatem, et nos de reliquo quid acturi simus adhuc divinae Providentiae consilium exspectamus. Vobis tamen et de bona voluntate plena apud Deum remuneratio est reposita; nobis autem, si necesse fuerit, in vestris promissis, sicut in dilecto fratre et filio, certa semper existit fiducia.

Data Tiburi quarto Idus Septembris, indictione decima tertia.

EPISTOLA IV.

**AD GOZELINUM
ARCHIEPISCOPUM BURDIGALENSEM
(Anno 1074.)**

Monet ut Romam veniat, vel alium mittat, qui Isembertum episcopum ad se vocatum praesentem accuset de injuriis quas ab illo se passum per litteras questus est, et Isembertum, nisi ad se venerit, sicut praeceperat, excommunicatum una cum criminis consortibus denuntiet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GOZELINO** Burdigalensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Sicut in litteris tuis intelleximus, Isembertus Pictavensis episcopus magnas Deo omnipotenti et beato Petro tibi que magistro suo injurias irrogavit, sese que nobis adversarium impugnatorem justitiae, hostem sanctae Ecclesiae, patenter ostentavit. Nunc igitur, quoniam ad vindictam malefactorum ejus non nostra tantum sed et tua opus est vigilantia, fraternitatem tuam multum admonemus ut nulla te occasio in hac causa tepidum vel aliquo modo negligentem reddat, sed, si eum ad nos venturum cognoveris, tu ipse, si queas, ad apostolorum limina fatigationis cursum non refugias. Quod si tuae minus ferre poterunt occupationes, tales personas, tam ex tua parte, quam eorum qui eadem nobis quae et tu de praefato episcopo per litteras notificaverunt, ad nos dirigi non desinas procurare, qui veritatem rei irrefragabili assertionem praesente episcopo approbare valeant. Verum haec non ut super his quae a te nobis significata sunt dubitemus hoc ordine transigenda requirimus, sed ut, Patrum nostrorum statuta servantes, omnia et rationabiliter discutamus, et auctorabili iudicio, Deo favente, concludamus. Novit enim prudentia tua quod, personis absentibus, accusationem per scripta canonica non probet auctoritas, nec, absque

partium disceptatione percognita, in examinatione recipiat causas. Quapropter saepe fatum episcopum ad apostolicam audientiam sub tali districtione per epistolam nostram vocavimus, ut, nisi praesentiam suam ante festivitatem sancti Andreae nostro conspectui exhibuerit, omni episcopali et sacerdotali privatus officio, etiam sacrae communionis sit participatione seclusus. Si ergo pertinaci induratus contumacia circa praelibatum terminum nostrae praesentiae se subtraxerit, prolatam in eum sententiam divulgata praedicatione denuntia, et sicut inimici Dei omnibus modis nequitiam et impudentiam ejus confundere non desistas. Eos quoque quos ipse ad tantum facinus perturbandi conventum vestrum applicuit, tam laicos quam clericos, quousque ad satisfactionem veniant, a corpore et sanguine Domini et ab omni divino officio apostolica auctoritate repulsos esse scias. Quod si episcopus, sicut in litteris nostris districte commonitus est, omnibus indicare neglexerit, tu palam illis facere nullatenus praetermittas.

Data Tiburi quarto Idus Septembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA V.
AD EPISCOPOS FRANCORUM.
(Anno 1074.)**

Regni Franciae calamitates, et regis nefanda scelera narrat. Increpat episcopos de eorum contra hujusmodi scelera taciturnitate. Mandat ut regi resistant: qui si obtemperare noluerit, totum regnum interdicti iubet: et si ille perseveraverit, de ejus occupatione eripi. Episcopis vero, nisi ei restiterint, depositionis poenam minatur. Mandat praeterea Lanzelinum quemdam moneri, ut illaesum dimittat peregrinum Roma revertentem ab eo captum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **MANASSAE** Rhemensi, **RICHERIO** [RACHERIO] Senonensi, **RICHARDO** Bituricensi archiepiscopis, et **ADRALDO** episcopo Carnotensi, caeterisque episcopis Franciae, salutem et apostolicam benedictionem.

Longa jam temporum curricula transacta sunt, ex quo regnum Franciae, olim famosum ac potentissimum, a statu gloriae suae coepit inflecti, et succrescentibus malis moribus, plerisque virtutum insignibus denudari. Verum his temporibus et culmen honoris, et tota facies decoris ejus collapsa videtur, cum, neglectis legibus, omnique conculcata justitia, quidquid foedum, crudele, miserandum intolerandumque est, ibi et impune agitur, et adepta licentia jam in consuetudine habetur. Ante aliquot annos, postquam, tepente inter vos regia potestate, nullis legibus nulloque imperio injuriae prohibitae sunt vel punitae, inimici inter se, quodam communi jure gentium, quisque pro viribus conflixerunt, ad vindicandas injurias suas arma copiasque paraverunt. Quibus permotionibus etsi plerumque in patria caedes, incendia, et alia quae bellum fert exorta sint, colendum quidem id fuit, sed non tantopere admirandum. Nunc autem omnes malitia, quasi quodam pestilentiae morbo, repleti, horrenda et multum execranda facinora multoties nemine impellente committunt: nihil humani, nihilque divini attendunt: perjuria, sacrilegia, incestum perpetrare, sese invicem tradere pro nihilo ducunt, et, quod nusquam terrarum est, cives, propinqui, fratres etiam alii alios propter cupiditatem capiunt, et, omnia bona eorum ab illis extorquentes, vitam in extrema miseria finire faciunt. Peregrinos ad apostolorum limina euntes et redeuntes, uti cuique opportunum fit, capientes in carceres trudent, et acrioribus quam paganus aliquis eos tormentis afficientes, saepe ab illis plusquam habeant pro redemptione exigunt. Quarum rerum rex vester, qui non rex sed tyrannus dicendus est, suadente diabolo, caput et

causa est, qui omnem aetatem suam flagitiis et facinoribus polluit, et suscepta regni gubernacula miser et infelix inutiliter gerens, subjectum sibi populum non solum nimis soluto ad scelera imperio relaxavit, sed ad omnia quae dici et agi nefas est, operum et studiorum suorum exemplis incitavit. Nec satis visum est ei dispersione Ecclesiarum, in adulteriis, in rapinis nefandissimis, in perjuriis, et in multimoda fraude, unde saepe eum redarguimus, iram Dei meruisse; quin etiam mercatoribus, qui de multis terrarum partibus ad forum quoddam in Francia nuper convenerant, quod ante hunc regem factum fuisse nec in fabulis refertur, more praedonis infinitam pecuniam abstulit, et qui legum et justitiae defensor esse debuit, is potissimum depraedator exstitit: nimirum id agens ut mala sua non jam infra terminos regni quod occupat comprehendantur, sed ad suam, credo, confusionem extendantur. Quod quia iudicium superni iudicis effugere nullatenus credendum est, rogamus vos, et ex vera charitate monemus ut caveatis vobis ne prophetica super vos maledictio veniat, qua dicitur. Maledictus homo qui prohibet gladium suum a sanguine (Jer. XLVIII, 10): hoc est, sicut ipsi bene intelligitis, qui verbum praedicationis a carnalium hominum retinet increpatione. Vos etenim fratres, etiam in culpa estis, qui dum perditissimis factis ejus sacerdotali vigore non resistitis, procul dubio nequitiam illius consentiendo fovetis (Isa. LVI). Proinde, quod inviti ac gementes dicimus, multum timemus, ut non pastorum, sed mercenariorum sententiam accipientes, qui, videntes lupum sub oculis vestris gregem Dominicum lacerantem, fugitis, dum quasi canes non valentes latrare sub silentio vos absconditis. Atque equidem eo magis de vestro periculo metuimus, quanto nullas vobis in futuro examine excusandi rationes suppetere cognoscimus dummodo non alias vestrae taciturnitatis causas, nisi aut conscientiam, si vestro, quod non credimus, instinctu tot mala perpetrat, aut negligentiam, si de ejus perditione parum curatis,

deprehendere possumus. Quae utraque quam sint fugienda, maxime in officio vobis commissae dispensationis, vos ipsi perpenditis, qui debitam pastoralis curae sollicitudinem non ignoratis. Nam si prohibere eum a delictis contra jus et reverentiam promissae sibi fidelitatis esse putatis, longe vos fallit opinio: quoniam hoc omni ratione confirmare possumus multo fideliores esse qui alium de naufragio animae suae vel invitum retrahit, quam qui in peccatorum gurgite nocivo consensu eum deperire permittit. De timore vero vanum est dicere; quoniam vobis ad defendendam justitiam conjunctis et constanter accinctis tanta virtus foret, ut et illum fidei correctione sine omni vestro periculo a consueta malefaciendi libidine possetis avertere, et vestras pariter animas liberare: quanquam etsi timor ac periculum mortis immineret, vos tamen a libertate vestri sacerdotalis officii desistere non oporteret. Unde rogamus vos, et apostolica auctoritate monemus ut, in unum congregati, patriae, famae vestrae atque saluti consulatis, et, communi consilio ac conjunctissimis animis regem alloquentes, de sua eum et regni confusione atque periculo commoneatis, et quam criminosa sint ejus facta atque consilia in faciem ei ostendentes, omni exhortatione eum flectere studeatis; quatenus rapinam suprascriptis negotiatoribus factam emendet: quae nisi reddita fuerit (sicut vos ipsi scitis), infinitam discordiam et inimicitias inter multos pariet. De caetero delicta sua corrigat, et, relictis juventutis suae moribus, attritam regni sui dignitatem et gloriam tenendo justitiam reparare incipiat: et, ut caeteros ad ea quae recta sunt coercere valeat, ipse primum quae sunt iniqua relinquat. Quod si vos audire noluerit et, abjecto timore Dei, contra regium decus, contra suam et populi salutem, in duritia cordis sui perstiterit, apostolicae animadversionis gladium nequaquam eum diutius effugere posse quasi ex ore nostro sibi notificare. Propter quod et vos, apostolica auctoritate commoniti atque

constricti, matrem vestram sanctam Romanam et apostolicam Ecclesiam debita fide et obedientia imitemini, et, ab ejus vos obsequio atque communione penitus separantes, per universam Franciam omne divinum officium publice celebrari interdicit. Quod si nec hujusmodi districtione voluerit resipiscere, nulli clam aut dubium esse volumus quin modis omnibus regnum Franciae de ejus occupatione, adjuvante Deo, tentemus eripere. Sane si in hoc tanto tamque necessario negotio tepidos vos cognoverimus, non jam amplius dubitantes quin vestra fiducia fultus incorrigibili perduret, vos ipsos sicut socios et complices scelerum ejus, episcopali privatos officio pari vindictae jaculo feriemus. Testis enim nobis est Deus, et propria conscientia, quod haec neque precibus neque pretio alicujus ducti dicimus, nec in animum induximus; sed solo dolore tacti intrinsecus, quod tam nobile regnum, et tam infinitus populorum numerus unius perditissimi hominis culpa depereat, tacendo dissimulare nec possumus nec debemus. Memores igitur illius divinae dicti Sapientiae: Qui timet hominem, cito corruet, et qui sperat in Domino, sublevabitur (Prov. XXIX): ita agite, ita vos habetote, ut quam sit vobis libera mens et lingua ostendatis: nec timentes hominem infirmitatis vestrae ruinam patiamini, sed confortati in Domino et in potentia virtutis ejus, sicut strenui milites Christi, ad celsitudinem praesentis et futurae gloriae sublevemini. Praeterea multum rogamus et admonemus dilectionem vestram quatenus, Lanzelinum Belvacensem militem convenientes, ut Folcerium Carnotensem fidelem nostrum, quem ab apostolorum liminibus revertentem cepit, nihil de bonis ejus retinens, illaesum dimittat, ex parte beati Petri, et nostra apostolica auctoritate commoneatis. Quod si facere contempserit, spiritualibus et saecularibus armis eum insequi et urgere non prius desistatis, quam, relicto sancti Petri peregrino, etiam si quid pro redemptione illius accepit, aut pepigit, simul reddere aut refutare cogatis.

Data Tiburi quarto Idus Septembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA VI.
AD GEBOARDUM PRAGENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Arguit de contempta auctoritate apostolicae sedis, de mentita fide, de fraudulenta occupatione rerum episcopi Moravensis; quas restitui jubet, et eum Romam cum dicto episcopo ad definiendam causam venire; de mendaciis contra ducem Bohemiae sibi suggestis: demum de excommunicatione in homines ejusdem ducis absque legali judicio lata.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GEBOARDO [f., JEROMIRO, ut supra lib. I epist. 44, et epist. 60. In Mut. nomen deest.] Pragensi episcopo, quod non meretur, salutem et apostolicam benedictionem.

Venientem te hoc anno [ad] apostolicam sedem, apostolica utentes mansuetudine, multo benignius multoque mitius quam facta tua mererentur, te suscepimus atque tractavimus: sed tu more tuo malum pro bono reddens, contempta nostra charitate et apostolica auctoritate, contra interdictum nostrum, de bonis et rebus unde inter te et Joannem episcopum Moravensem lis est, te intromittere ausus es: et (quod valde nobis molestum est) nostra concessione te id fecisse mentitus es. Nos equidem meminimus sic decrevisse, ut episcopus Moravensis terram, et alia de quibus inter vos discordia erat, usque ad futuram synodum cum omni pace et quiete tenere deberet. Hoc in litteris nostris fratri tuo duci expresse significavimus. Hoc tu ut nullatenus impedires, in manum nostram promittendo firmasti: sed ut verbum inde mutaremus, hoc, cum multum instares, neque

precibus neque pretio impetrare potuisti. Porro in novissimis, quasi quasdam novas querelas super fratre tuo Wratislao duce quod fraudulenter concludantur, sed orbem terrarum ad discordiam multarum gentium et te fecisse nunc cognovimus; asserens videlicet de quodam castro sancti Venzlai et de praepositura justitiam tuam tibi contradicere. Hoc tantum effecisti, ut eum in epistola nostra moneremus quatenus, si se injuriam tibi fecisse cognosceret, pro nostro, imo amore Dei, quod aequum esset, inde faceret. Hac igitur occasione et de nobis mendacium finxisti, et nostra decreta subvertisti. Sed, quaeso, non erubescis, aut non times, quod pro talibus causis non solum ordinis tui periculum tibi imminet, sed ex fraterno odio nec Christianitatis quidem in te suscepta gratia manet? Praecipimus ergo tibi ex parte beati Petri, et nostra apostolica auctoritate, ut castrum quod tam fraudulenter cepisti, et alia omnia quae in lite sunt, praefato Moravensi episcopo reddas, et tu ad diffiniendam causam (sicut statutum est) aut ipse Romam venias, aut idoneos legatos mittas: atque hoc ita tempestive Moravensi episcopo notifies, quatenus et ipse pariter se vel legatos suos ad iter praeparare valeat. Praeterea, sicut nobis relatum est, pacem quae inter te et fratrem tuum ducem convenit, multis modis perturbare non desinis, praecipue cum suos absque canonica culpa et legali iudicio excommunicas. Quod quidem tibi maxime periculosum est: quoniam, sicut beatus Gregorius dicit, qui insontes ligat, sibi ipsi potestatem ligandi atque solvendi corrumpit. Unde te admonemus ut anathematis gladium nunquam subito neque temere in aliquem vibrare praesumas, sed culpam uniuscujusque diligenti prius examinatione discutias: et, si quid est quod inter te et homines saepefati fratris tui emergerit, cum eo in primis ut suos ad justitiam compellat fratrene et amicabiliter agas; et si aequitatem tibi denegaverit, aut temeritatem suorum aliqua dissimulatione contra te, quod non credimus, intumescere sine vindicta permiserit, nobis

indicare non te pigeat: et, praestante Domino, hujus querelae occasionem sollicitis admonitionibus sine mora decidere procurabimus.

Data Romae decimo Kalendas Octobris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA VII.
AD WRATISLAUM DUCEM BOHEMIAE.
(Anno 1074.)**

Agit gratias quod censum miserit, et pacem cum fratre Pragensi episcopo inierit. Monet ut omnino Moravensi episcopo a dicto ejus fratre ablata restituenda curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, WRATISLAO duci Bohemiorum salutem et apostolicam benedictionem.

Pervenit ad nos nuntius vester, qui magnae devotionis et fidelitatis vestrae exhibitionem nobis retulit, et quae beato Petro sub nomine census misistis, videlicet centum marchas argenti ad mensuram vestri ponderis, fideliter praesentavit. Quod quidem gratanter accepimus; sed charitatem vestram multo ardentius amabiliusque, quasi quibusdam animi brachiis ad vos usque porrectis, amplectimur, qui mentem vestram et desiderium magis ac magis erga reverentiam apostolicae sedis accendi perpendimus. Beatus autem Petrus, quem vos diligitis, et cui celsitudinem potentiae vestrae humiliatis, copiosa vobis procul dubio retributionis munera praeparabit, et suo vos munimine tam in praesenti quam futuro saeculo laetificabit. De caetero grates vobis habemus quod obedientes nostris monitis, cum fratre vestro Jeromiro Pragensi episcopo pacem fecistis: quem nos quidem hoc in anno apostolicae sedi praesentatum longe misericordius quam sua meretur culpa tractavimus. Verum

ille, indebitam nobis vicem rependens, mox ut domum reversus est (sicut nos non dubia relatione cognovimus) de castro quodam et aliis rebus unde litem habet cum Joanne Moravensi episcopo, contra interdictum nostrum et contra sui ipsius in manus nostras datam promissionem, etiam de nobis mentiendo quasi id sibi concesserimus, se intromittere ausus est. De quo mendacio et fraude quid et qualiter paucis eum corripiendo praeceperimus, in transmisso tibi exemplo litterarum quas ei direximus, plene cognoscere potes. Unde et tuam nobilitatem ex parte beati Petri et nostra apostolica auctoritate rogamus, et praecipiendo monemus ut nequaquam eum de tanta deceptione ulterius gaudere sinas: sed nisi ipse (sicut ipse in litteris nostris jussus est) castrum, et alia quae in lite sunt. Moravensi episcopo sine mora reddat, tua eum virtute ejicias, et restitutis omnibus jam saepe dicto Moravensi episcopo, ipsum, et bona ecclesiae cui praeest, pro amore Dei et redemptione animae tuae ab injuriis et impiorum hominum oppressionem defendas. Hoc autem ea spe et intentione tibi procurandum mittimus, ut omnipotens Deus te et honores tuos divina virtute defendat, et, suffragante beato Petro apostolo, a peccatorum tuorum te absolutum vinculis ad gaudia aeterna perducatur.

Data Romae X Kalendas Octobris, indictione XIII.

**EPISTOLA VIII.
AD JOANNEM MORAVENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Consolatur de injuriis a Pragensi episcopo perpessus, et quantum ea re commotus sit, ex nuntio et litterarum ad duces Bohemiae missarum exemplis eum cogniturum asserit. Arguit quod putarit se sententiam leviter mutasse.

Jubet ut apostolica fultus auctoritate omnia bona a Pragensi episcopo ablata repetat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, JOANNI Moravensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Charitatem tuam, frater, erga nos promptam et sinceram esse cognoscentes, debitas tibi grates rependimus, tuisque fatigationibus fraterno corde compassi sumus. Scimus enim quanta fraude Pragensis episcopus te circumvenit: qui tamen non solum ad tuas, sed de nobis mentiando, et quasi ex nostra concessione rapacitatem suam roborando, ad nostras etiam injurias patenter erupit. Qua de re quam graviter commoti simus, vel quid inde censuerimus, hic nuntius tuus viva voce tibi indicare poterit, et tu ipse in litteris quas duci, et exemplo litterarum quas eidem episcopo misimus, pleniter cognoscere potes. Et tu quidem nimis simpliciter egisti, quod nos contra decreta nostra surgere, et sententiam nostram tam leviter mutare putasti: qui ea omnia quae inter te et illum in lite sunt, usque ad futuram synodum, et totius dissensionis vestrae discussionem, tuis possessionibus decrevisse praesens intellexeras. Nunc igitur, apostolica auctoritate jussus atque suffultus, castrum, et si quae alia praefatus episcopus tibi abstulit, sine mora repetas. Illum namque admonuimus, firmiterque tibi ea omnia sine contradictione reddere praecepimus. Ducem vero rogavimus ut, si episcopus nobis non obediret, eum de castro expelleret, et, restitutis tibi omnibus, pro amore Dei te, et bona ecclesiae cui praees, Deo adjuvante, defenderet. Hoc enim indubitanter scias, quia neque in hac neque in alia re, ad defensionem justitiae tuae, apostolica tibi, providente Deo, sollicitudo deerit vel auctoritas. Omnipotens Deus in tua sacerdotali vigilantia et officio gratum sibi sacrificium, et tibi statuatur aeternae felicitatis praemium.

Data Romae decimo Kalendas Octobris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA IX.
AD BEATRICEM ET EJUS FILIAM MATHILDEM.
(Anno 1074.)**

Suam in eas fiduciam declarat. Dolet se ex periculoso morbo emersisse, servatum ad sollicitudines pene naufragantis Ecclesiae. Roberto Guiscardo, reconciliationem suppliciter petenti, justis de causis concedere differt. Demum marchionem Azonem promississe rationem se redditurum sui conjugii ait, qua de causa se Romam vocasse Papiensem et Mutinensem episcopos.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **BEATRICI** duci, et ejus filiae **MATHILDI**, salutem et apostolicam benedictionem.

Non nos fugit varios saepe ad vos de nobis rumores afferri, sicut mos eorum est qui amicorum dilectioni invident et unanimitati. Et quidem si nos talibus aures (quod absit!) acclinare vellemus, non multi sunt in quibus sinceræ dilectionis affectum nobis patere crederemus. Sed nos, nihil fere potius quam suspectum animum fugientes, in veritate vobis loquimur quod in nullis terrarum principibus tutius quam in vestra nobilitate confidimus: quoniam hoc verba, hoc facta, hoc piae devotionis studia, hoc fidei vestrae praeclara nos constantia docuerunt. Nec dubitamus quin vestra in nobis vera nitescat charitas, cum per Petrum servus, et Petrus in servo diligitur. De caetero scitote nos, praeter spem omnium qui nobiscum erant, infirmitatem corporis evasisse, et jam bonam valetudinem recepisse: unde nobis dolendum potius quam gaudendum esse putamus.

Tendebat enim anima nostra, et toto desiderio ad illam patriam anhelabat, in qua ille qui laborem et dolorem considerat, lassis quietem et refrigerium praestat. Verum reservati adhuc ad consuetos labores et infinitas sollicitudines, in singulas horas, quasi parturientis dolores et angustias patimur, dum pene in oculis nostris naufragantem Ecclesiam nullo valemus eripere gubernaculo. Lex enim et religio Christiana ita fere ubique deperiit, ut Saraceni, et quilibet Pagani, suos ritus firmiter teneant quam illi qui Christianum nomen acceperunt, [et, quibus in regno Patris per Christum haereditas et aeternae vitae gloria parata est, divinae legis mandata custodiant]. Quo minus mirandum est si hujus lucis aerumnas spe supernae consolationis fugere cupimus, qui, in his positi, in sola cognitione inundantium periculorum singulorum poenas luimus. Praeterea scitote Robertum Guiscardum saepe supplices legatos ad nos mittere, et tantae fidelitatis securitatem se in manus nostras dari cupere, ut nemo unquam firmiori obligatione se cuilibet domino debeat vel possit astringere. Sed nos non incertas rationes cur illud sit adhuc differendum considerantes, supernae dispensationis et apostolicae procuratoris consilia praestolamur. Ad haec alteram vestrum hoc in tempore transalpinaturam intelleximus; sed prius, si fieri posset, ambarum colloquio uti multum desideramus: quoniam vestra consilia, sicut sororum nostrarum, et filiarum sancti Petri, in causis et negotiis nostris habere desideramus. De nobis vero quidquid per Deum et recte sapimus et valemus, in omni charitatis exhibitione vobis patere confidite, et memoriam vestram in nostris quotidie orationibus haberi, et (quanquam peccatores simus) intente Deo commendari scitote. Praeterea notum vobis est marchionem Azonem in synodo nobis promisisse, et fidem in manum nostram dedisse, se in nostram praesentiam, quandocunque eum commoneremus, pro reddenda ratione sui conjugii venturum. Et nos quidam hac de causa ipsum vocavimus.

Guilielmum Papiensem episcopum, et Heribertum Mutinensem, qui propinquitatem mulieris sciunt, ad nos venire per epistolas nostras invitavimus, quatenus, rei veritate percognita, quod justum fuerit, Deo adjuvante, statuamus. Quapropter dignum nobis videtur ut praefato marchioni per certum vestrum nuntium mandetis quatenus per terram vestram in eundo et redeunde securus transire possit, ne, occasione vestri timoris in hac parte justitia Christianae legis detrimentum sentiat.

Data Romae decimo octavo Kalendas Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA X.
AD UDONEM TREVIRENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Committit ei et episcopo Metensi causam quae inter Tullensem episcopum et quemdam ejus clericum versabatur. Monet ut illum tutum reddat, et omnia ablata ei restitui jubeat: tum, convocatis Tullensibus clericis, inquirat de moribus episcopi, de quibus certior vult fieri ante synodum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, UDONI Trevirorum archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Admonere te, frater, ut ea quae tibi committimus fideliter agas ex charitate, ut vero velociter, ex considerata causarum vel temporum fit competentia et necessitate: quae quidem utraque in subscripto negotio ita te observare volumus, ut, quemadmodum credimus, fidum te et indefessum nobis cooperatorem cognoscamus. Frater iste Tullensis, ut fatetur, clericus ad nos veniens, conquestus est nobis quoniam iratus sit ei dominus suus, videlicet Tullensis, ut dicitur, episcopus, se exsulem

factum, et omnibus rebus suis exspoliatum, supplicans ut apud apostolicam pietatem tantarum miseriarum aliquam inveniret consolationem. Nobis vero cur hoc sibi acciderit diligenter inquirentibus, retulit se ab episcopo quamdam ecclesiam postulasse, quae ad officium custodiae quod tenebat legali constitutione dicitur attinere. Qua de re commotus episcopus, cum ei non solum hanc denegaret ecclesiam, sed totum officium per summam interdiceret obedientiam, respondit se non debere sibi obedientiae reverentiam, quoniam archidiaconatus, consecrationes ecclesiarum, et ipsas ecclesias vendendo, Simoniaca haeresi se commaculasset; cum muliere quadam in publica fornicatione jaceret, de qua filium genuisset, quamque rumor esset sacramento et desponsatione laicorum more sibi copulasse, et praeterea quod nonnulli eum ad episcopatum pactione praemii pervenisse dicerent. His auditis episcopus, quasi de manifestis culpis poenitens, et de sua correctione tum cum hoc solo, tum cum caeteris fratribus loquens, tandem manifesta indignatione et ira super istum inflammatus est. Egressoque ab urbe episcopo, paulo post milites ejus, utpote non ignorantes voluntatem domini, huic omnem securitatem abnegavere, et intra claustrum ei minati sunt in faciem. Quos cum insidiari vitae suae et honori intelligeret, clam discessit, ut sua absentia temperaret severitatem hujus furoris. Episcopus vero confestim sua omnia diripi et publicari praecipit, et ita iste exsulem se et egenum jam diu fuisse conqueritur; verum haec nobis inordinata et valde iniqua videntur, quoniam, si illa vera sunt, episcopus, imo exepiscopus, non hunc, sed conscientiam suam odisse et persequi debuerat; sin vero falsa, et utinam falsa! non tamen milites, sed disciplinam canonum, istum corripere et flagellare aequum fuerat. Quocirca fraternitatem tuam apostolica auctoritate commonitam et in hac causa suffultam esse volumus, ut, convocato et adjuncto tibi dilecto confratre nostro Herimanno venerabili episcopo Metensi, Tullensem

conveniatis, eumque ut clericum istum sine omni periculo vitae et securum ab omni contumelia in claustrum suum recipiat, et officium custodiae cum ecclesia quam postulavit, si juste attinet, cum caeteris omnibus justis pertinentiis et utilitatibus suis, et praeposituram suam, et officium scholarum, nec non omnia ablata sibi bona, et tam irrationabiliter illata damna restituat, apostolicis jussionibus commoneatis. Deinde, convocatis Tullensibus clericis per veram eos obedientiam, imo sub comminatione anathematis, constringite, ut quidquid de introitu et vita episcopi sciunt, vobis aperiant; et vos, undique explorata veritate, quid nobis inde credendum sit, in synodo vel ante synodum quam in prima hebdomada Quadragesimae celebraturi sumus, per litteras vestras notificare nullatenus praetermittite. Quod si episcopus, ut optamus, innocens de tot ac tantis criminibus apparuerit, quod clericus temere peccavit, quoniam ad nostram venit audientiam, qualiter juste corrigatur, Deo aspirante, procurabimus. Si vero episcopus ea quae sibi intenduntur veraciter remove non poterit, nullo modo ferendum est nobis, vel vobis, ut locum pastoris lupus obtineat. Has autem litteras idcirco aperte sigillari praecepimus, ut certiore vobis auctoritatem traderemus.

Data Romae decimo septimo Kalendas Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XI.
AD ALBERTUM COMITEM, ET EJUS UXOREM.
(Anno 1074.)**

Laudat fidem et religionem eorum. Quorumdam episcoporum scelera reprehendit. Monet ut persistent, et decreta apostolicae sedis de Simoniacis et incontinentibus sacerdotibus retineant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Alberto comiti et ejus uxori salutem et apostolicam benedictionem.

Gratias Deo referimus quod vel laici et mulieres ad Dominum mentes erigunt, et cultum religionis libenter intellectu capiunt, et tenere contendunt. Nam illi qui propter lucrandas animas episcopi vocati et constituti sunt, et subditos suos verbo et exemplo viam veritatis docere deberent, his temporibus seducti a diabolo, non solum legem Dei deserunt, sed impugnare et omni conatu subvertere non desistunt. Quo minus mirandum est si ipsi inferiores ordines a delicto non prohibent, quorum aut ordinatio fuit haeretica, aut vita omni immunditia et facinoribus cooperta: qui, dum in semetipsis propria scelera nec corrigunt nec attendunt, subditorum quoque crimina aut per negligentiam aut timore propriae conscientiae portant. De quibus recte per Prophetam dicitur: Obscurentur oculi eorum, ne videant, et dorsum eorum semper incurva (Psal. LXVIII). Quapropter quidquid illi contra vos, imo contra justitiam garriant, et pro defendenda nequitia sua vobis, qui illiterati estis, objiciant, vos in puritate et constantia fidei vestrae permanentes, quae de episcopis et sacerdotibus Simoniacis, aut in fornicatione jacentibus, ab apostolica sede accepistis, firmiter credite et tenete.

Data Romae septimo Kalendas Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XII.
AD HALBERSTADENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Laudat ejus erga Romanam Ecclesiam observantiam, quam ex ejus animi dolore perspexerat, quod legati apostolici in illo regno non eo quo decebat honore

suscepti fuissent; quam rem eis contigisse mavult quam apostolicae sedis auctoritatem violasse.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Halbistetensi [BURCHARDO Alberstatensi] episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Ostendis, frater, te sanctam Romanam Ecclesiam sincero affectu diligere, quando id movet cor et animum tuum, legatos sedis apostolicae in regno vestro non eo quo oportuit honore susceptos fuisse, nec ea quae Christiana religio postulabat, et adhuc postulat, prout necesse foret, efficere potuisse. Verum nos multo magis haec illis accidisse volumus, quam ut ipsi, hominibus magis quam Deo placere cupientes, veritatem et libertatem illius quae in eis repraesentabatur auctoritatis aliqua simulatione violassent. Nam si principibus et divitibus terrae vestrae regnare pro libidine et justitiam Dei conculcare, taciti consentire vellemus, profecto amicitias, munera, subjectiones, laudem, et magnificas ab eis honorificentias habere possemus. Quod quia loco in quo sumus et officio quod tenemus minime congruit, nihil est quod nos a charitate Christi, ipso protegente, separare possit: quibus mori tutius est, quam legem ejus derelinquere, aut pro mundi gloria impiorum potius, si sint potentes, quam eorum personas respicere, qui, licet sint pauperes, legem sui conditoris exquirunt, mandata diligunt, vitam potius quam justitiam deserunt. Tuae igitur unanimitatem fraternitatis debita cum gratulatione suscipientes, hanc flammam in pectore tuo semper crescere cupimus, ut in ea quam erga sanctam et apostolicam Ecclesiam habere coepisti dilectione proficias, spem vero in nostra charitate, imo beati Petri protectione et ejus apostolica indubitanter benedictione, habere confidas.

Data Romae VII Kalendas Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XIII.
AD SALOMONEM REGEM HUNGARORUM.
(Anno 1074.)**

Queritur quod cum Hungariae regnum juris sit sancti Petri, a Teutonicorum rege in beneficium acceperit. Monet ut illud, correcto errore suo, ab apostolica sede recognoscat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SALOMONI** regi Hungarorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Litterae tuae ad nos tarde propter moram nuntii tui allatae sunt: quas quidem multo benignius manus nostra suscepisset, si tua incauta conditio non adeo beatum Petrum offendisset. Nam, sicut a majoribus patriae tuae cognoscere potes, regnum Hungariae sanctae Romanae Ecclesiae proprium est, a rege S. Stephano olim beato Petro cum omni jure et potestate sua oblatum et devote traditum. Praeterea Henricus piaе memoriae imperator ad honorem sancti Petri regnum illud expugnans, victo rege, et facta victoria, ad corpus beati Petri lanceam coronamque transmisit, et pro gloria triumphi sui illuc regni direxit insignia, quo principatum dignitatis ejus attinere cognovit. Quae cum ita sint, tu tamen, in caeteris quoque a regia virtute et moribus longe discedens, jus et honorem sancti Petri quantum ad te, imminuisti et alienasti, dum ejus regnum a rege Teutonicorum in beneficium, sicut audivimus, suscepisti. Quod si verum est, qualiter gratiam beati Petri, aut nostram benevolentiam sperare debeas, tu ipse, si justitiam vis attendere, non ignoras, videlicet te non aliter eam habiturum, nec sine apostolica animadversione diu regnaturum, nisi sceptrum regni quod tenes, correcto errore tuo, apostolicae, non regiae, majestatis beneficium

recognoscas; neque enim nos timore, vel amore, aut aliqua personali acceptione, quantum Deo adjuvante poterimus, debitum honorem ejus, cujus servi sumus, irrequisitum relinquemus. Verum si haec emendare, et vitam tuam, ut regem decet, instituere et, Deo miserante, adornare volueris, procul dubio dilectionem sanctae Romanae Ecclesiae sicut matris dilectus filius, et nostram in Christo amicitiam plene habere poteris.

Data Romae V Kalendas Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XIV.
AD GUARNERIUM ARGENTINENSEM
ET BURCHARDUM BASILEENSEM EPISCOPOS.
(Anno 1074.)**

Ut curam advocatiae monasterii Sanctae Crucis a Leone IX constructi, juxta ejusdem pontificis constitutionem, Gerardo ejus nepoti majori natu adjudicent, et Hugonem ab ea excludant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GUARNERIO** Argentinensi et **BURCHARDO** Basileensi episcopis salutem et apostolicam benedictionem.

Non ignorare vos credimus dominum nostrum beatae memoriae Leonem papam monasterium Sanctae Crucis in terra haereditatis suae fundatum, ac propriis opibus ejus constructum, sanctae Romanae Ecclesiae, cui pie et sancte praesidebat, in proprium jus tradidisse, quatenus venerabilis ille locus sub alis sancti Petri tutior et liberior in divino famulatu proficeret. Verum, sicut nos certa relatione comperimus, nepotes illius, Hugo videlicet et Gerardus sua potius quam quae Dei sunt quaerentes, nec tam sanctissimi viri excommunicationem timentes, dum inter se de advocatia contendunt, monasterii bona diripiunt, et quae ad sustentationem ancillarum Dei

constituta sunt sacrilegis invasionibus militibus suis praedam faciunt. Quapropter fraternitatem vestram multum rogamus et admonemus, ut, pro amore et debita sancto Petro obedientia, ambos in locum aliquem vestro conventui aptum convocetis, et, causam utrinque diligenter inquirentes, finem contentioni eorum imponere summopere studeatis, in nullo quidem ab ea quae in privilegio praelibati Patris nostri Leonis papae descripta est constitutione et determinatione digredientes. Ibi enim inter caetera ejus apostolica sanctione decretum est, ut qui de progenie sua in castro Egeneschen [Engesheim] caeteris major natu fuerit curam advocatiae solus teneat, et in omnem posteritatem ejus generis haec potestas ita procedat. Juxta quam ordinationem Gerardum quidem justitias agere, et advocatiam magis merito quam Hugonem administrare putamus, quia aetate priorem esse intelleximus. Quod si et vos ita esse cognoveritis, ex parte beati Petri, et nostra apostolica, vestra etiam episcopali auctoritate, Hugoni interdicitur ne ulterius ullo modo de eadem advocatia se intromittat, neque monasterium, aut bona ejus, cujuscunque modi sint, aliqua laesione vel contrarietate impetat, alioquin sciat se apostolici gladii ictum nullatenus evadere posse, et non solum a gratia beati Petri, sed a communione totius Ecclesiae judicio sancti Spiritus et apostolica sententia excommunicatum ac condemnatum penitus separari. Quidquid igitur inde factum fuerit, per litteras vestras nobis quantocius indicare curate.

Data Romae quarto Kalendas Novembris, indictione XIII.

**EPISTOLA XV.
AD HUMBERTUM ARCHIEPISCOPUM
LUGDUNENSEM ET CAETEROS.
(Anno 1074.)**

Ut clericos Lingonenses moneant ut desistant ab injuriis, et satisfaciant de damnis monasterio Pultariensi illatis: quod si facere renuerint, eos ab introitu ecclesiae arceant, et, si perseveraverint, excommunicationi subdant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, HUMBERTO archiepiscopo Lugdunensi, et AGINO Augustodunensi, et RODULPHO Matisconensi, episcopis, salutem et apostolicam benedictionem.

Humbertus Pultariensis abbas, diu apud nos pro necessitatibus monasterii sui commoratus, multas adversitates et inquietudines conqueritur se a clericis pati Lingoniensibus: cujus injuriae tanto vehementius nos attingunt, quanto sollicitudines apostolicae dispensationis per beatum Petrum, cui servi sumus, et cui monasterium illud speciali et proprio jure subjectum est, nobis prae caeteris incumbunt. Sed quia longum erat singulas querimoniarum abbatis causas hic comprehendere, fraternitatem vestram rogamus, et apostolica auctoritate monemus, ut ex ore ipsius illatas sibi molestias et monasterii detrimenta audiatis, et diligenter attendatis, convocatisque praescriptis clericis ad faciendam emendationem et satisfactionem, prout justum fuerit, super omnibus de quibus in eos conqueritur abbas nostra vice et apostolica auctoritate commoneatis. Quod si vos, imo beatum Petrum, et ejus per nos administrata monita, contempserint, et, justitiam facere renuentes, in pertinacia temeritatis suae perstiterint, ab introitu ecclesiae arcere eos et excludere nullatenus praetermittatis. Sin vero nec pro hujusmodi districtione voluerint resipiscere, et illatas beato Petro injurias, utpote privilegia ejus transgressi, caeteraque in quibus abbatem et monasterium ejus indignis offensionibus laeserunt, digna resipuerint satisfactione emendare, nostra apostolica auctoritate jussi atque suffulti eos

anathematis gladio percussos a corpore et communione totius Ecclesiae separate, et canonico iudicio condemnate. Quidquid autem inde factum fuerit, nobis per vestras litteras sine mora notificare.

Data Romae tertio Idus Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XVI.
AD RICHERIUM SENONENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

De hominibus sui episcopatus a paribus.

GREGORIUS, etc., RICHERIO Senonensi archiepiscopo salutem, etc.

Data Romae tertio Idus Novembris indictione decima tertia.

**EPISTOLA XVII.
AD SIGEBALDUM ABBATEM.
(Anno 1074.)**

Arguit quod sibi suaserit ut Albericum monasterio Sancti Anastasii, alio amoto, restitueret, quem postea cognovit multis esse criminibus diffamatum. Praecipit ut aut monasterium Albericus restituat, aut ipse una cum eo Romam veniat de objectis criminibus responsurus.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, SIGEBALDO abbati monasterii sancti Salvatoris in Perusia, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatem tuam, quam religiosam tenemus, admodum miramur nobis justum non dedisse consilium, secundum quod a pluribus dicitur, de Alberico scilicet

multis criminibus involuto, et (quod est pejus) etiam a venerabilis memoriae domno Petro, aliisque duobus episcopis ab omni honore ecclesiastico sub excommunicatione amoto, quem Sancti Anastasii monasterio ex nostra permissione restituisti; alterum vero meliorem ex abbatae honore, ut fertur, vi ac sine ratione ejecisti. Quod cum audissemus, valde nobis displicuit, nostraque charitas ut talia corrigantur has litteras tibi direxit. In his igitur unum ex duobus tibi ac praedicto Alberico praecipimus ut monasterium quod ei non recte dedisti dimittat, et alteri injuste rejecto reddat, aut tecum Romam veniens ex illis criminibus, in quibus accusatur, in nostra praesentia veritate se defendat. Sin autem neutrum horum obedire non vult, a sacra sede apostolica intelligat se procul dubio excommunicandum. Haec itaque nullatenus negligas praecipimus. Peccatum enim maximum tecum incurrimus, si omitterimus hoc, quandoquidem ita est, sicut nobis multorum testimonio est intimatum.

Data Romae Idibus Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XVIII.
AD GUILIELMUM COMITEM PICTAVENSEM.
(Anno 1074.)**

Ut una cum episcopis ac nobilibus regni Franciae admoneat Philippum regem desistere a confusione ecclesiarum atque a depraedationibus: alioquin ipsum regem, et quoscunque ei obedientiam praestantes, minatur se excommunicatum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GUILIELMO comiti Pictavensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet Philippi regis Francorum iniquitates ad notitiam tuam pervenisse dubitandum non sit, utile tamen duximus,

quantum de eisdem iniquitatibus doleamus, tibi innotescere. Nam inter caetera scelera, quibus non solum Christianos sed et paganos videtur superasse principes, post ecclesiarum, quas sibi licuit confundere, varias destructiones, adeo regiae dignitatis posthabuit verecundiam, ut, avaritia potius inflammante quam ratione aliqua poscente, Italiae negotiatores qui ad partes vestras venerant depraedatus fuerit. Qua de re, quia episcopus Franciae litteris nostris eum convenire monuimus, te quoque sanctum Petrum et nos pure diligentem, et (ut credimus) de ejus nobiscum periculis contristatum, praecipue monemus, quatenus ex illis atque nobilioribus Franciae melioribus quibusdam adhibitis, iniquitates suas sibi notificetis, et ut ipse stultorum suggestionibus renuntiando atque bonorum et sapientium consiliis adhaerendo incipiat jam a confusione ecclesiarum manum retrahere, et ad exemplar bonorum Franciae regum pravos mores suos commutare, depraedationes quas supra commemoravimus, unde oratores sancti Petri impediuntur, capiuntur atque multis modis afficiuntur, sine dilatione emendare. Qui si consiliis vestris acquieverit, nos eum qua debemus charitate tractabimus: alioquin, si in perversitate studiorum suorum perduraverit, et secundum duritiam et impenitentem cor suum iram Dei et sancti Petri sibi thesaurizaverit, nos, Deo auxiliante et nequitia sua promerente, in Romana synodo a corpore et communione sanctae Ecclesiae ipsum, et quicumque sibi regalem honorem vel obedientiam exhibuerit, sine dubio sequestrabimus, et ejus quotidie super altare sancti Petri excommunicatio confirmabitur. Diu est enim quod iniquitates suas portavimus; diu est quod sanctae Ecclesiae injuriam parcendo adolescentiae suae dissimulavimus. Nunc autem adeo perversitas morum suorum se notabilem reddidit, ut si tantae valetudinis tantaeque fortitudinis esset, quantum pagani imperatores sanctis martyribus

intulerunt, nos timore aliquo tot et tantas iniquitates suas nullo modo impunitas dimitteremus.

Data Romae Idibus Novembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XIX.
AD RICHARDUM
BITURICENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Significat se ei et Turonensi archiepiscopo litem inter Dolensem monasterium et abbatem Sancti Sulpitii commisisse, monetque ut eam decidat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **RICHARDO** Bituricensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Dolense monasterium, sicut novit fraternitas tua, juris sancti Petri esse dignoscitur, cui si aliquod discrimen inferretur, speciali sollicitudine succurrere debemus. Proinde proclamatione ipsius monasterii super abbate Sancti Sulpitii jamdudum pulsati commisimus confratri nostro Rodulpho Turonensi archiepiscopo quaestionem utriusque monasterii una tecum diligenter discutere, et ad legitimum, Deo auxiliante, definitionis finem perducere. Studeat igitur fraternitas tua sic se praefato confratri nostro in hac causa auxiliatricem impendere, quatenus in inquisitione hujus rei non sit nobis necessarium elaborare.

Data Romae decimo septimo Kalendas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XX.
AD RICHERIUM
SENONENSEM ARCHIEPISCOPUM.**

(Anno 1074.)

Ut a Lanzelino parochiano suo, qui multa scelera in archiepiscopum Turonensem perpetrarat, dignam emendationem faciendam curet: quod si ille facere recusaverit, canonicam in eum censuram exercere jubet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, RICHERIO Senonensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Confrater noster Rodulphus Turonensis archiepiscopus, veniens ad nos, innotuit se non parvam injuriam a quodam parochiano tuo, nomine Lanzelino, sustinuisse. Assertit enim ipsum in via sibi armata manu obviasse, et quibusdam suorum depraedatis, quibusdam etiam vulneratis, et (quod crudelius est) in faciem suo proprio consanguineo interfecto, multis contumeliis se dehonestasse. Unde fraternitatem tuam admonemus ut praefatum Lanzelinum convenias, et tanti sceleris praesumptionem digne emendare facias: quod quidem fraternitas tua etiam sine nostrarum litterarum admonitione facere debuisset; et si ita est, ut dicitur, prius ad nos vindictae quam proclamationis venire fama debuisset, si in te fraterna charitas vigeret. Quod si ipse spiritu superbiae ductus satisfacere recusaverit, canonicam super eum censuram exercere non differas.

Data Romae decimo septimo Kalendas Decembris indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXI.
AD ABBATEM BELLIOLOCENSEM.
(Anno 1074.)**

Ut archiepiscopo Turonensi pareat; sin aliquam idoneam excusationem habeat, ad synodum una cum nuntio ipsius archiepiscopi veniat, vel nuntios mittat, de sua inobedientia et objectis criminibus responsurus.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, abbati Bellilocensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Confrater noster Rodulphus Turonensis archiepiscopus retulit nobis te nullam sibi obedientiam velle impendere, teque usuris caeterisque sceleribus effrenata licentia deservire. Quapropter admonemus ut praedicto confratri nostro debitam non deneges obedientiam. Quod si aliquam te cognoscis idoneam posse praetendere excusationem, cum praedicti confratris nostri nuntio ad synodum quam in prima septimana Quadragesimae celebraturi sumus, venias, vel idoneos nuntios mittas: quatenus et de inobedientia archiepiscopi, et de criminibus tibi objectis respondeas. Non enim possumus, quod in laicis legaliter reprehendimus, in te indiscussum, et (si verum est quod infertur) sine condigna poena puniendum relinquere.

Data Romae decimo septimo Kalendas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXII.
AD HUGONEM DE SANCTA MAURA.
(Anno 1074.)**

Ut juste retenta ecclesiae Turonensis bona archiepiscopo reddat, et, si quid deberi putet, cum ejus nuntio Romam ad synodum veniat, alioquin excommunicandus.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, HUGONI militi de Sancta Maura.

Confrater noster Rodulphus Turonensis archiepiscopus conqueritur quod tu bona Ecclesiae suae injuste retineas, et neque timore Dei, neque reverentia beati Mauriti, ad justitiam faciendam velis mentem tuam inclinare. Unde apostolica auctoritate monemus, ut, si ita est, de bonis illis dignam satisfactionem praedicto confratri nostro offeras. Quod si fortasse ab eodem archiepiscopo praesudicium tibi fieri claruerit, cum nuntio ad futuram synodum nostram venias, quatenus, utrinque auditis rationibus, unusquisque vestrum proclamationis suae justitiam consequatur. Quod si huic admonitioni nostrae inobediens fueris, in eadem synodo, ad quam te vocamus, sine dubio excommunicaberis.

Data Romae decimo septimo Kalendas Decembris, indictione XIII.

**EPISTOLA XXIII.
AD ISEMBERTUM
PICTAVENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Confirmat interdictum a suo legato adversus eum factum, et a sacrorum participatione excludit, usque ad futuram synodum, ad quam venire jubet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ISEMBERTO Pictavensi episcopo.

Quoniam interdictus a legato nostro Giraldo Ostiensi episcopo obedire contempsisti, concilium nostro praecepto congregatum violenter conturbasti, nobis quoque [f., nostris; Mutin., matris quoque] praeceptis de causa sancti Hilarii inobediens exstitisti, auctoritate apostolorum Petri et Pauli interdictum a nostro legato episcopale officium non solum confirmamus, verum etiam te a communione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu

Christi separamus, usque ad futuram synodum, quam, Deo annuente, in prima hebdomada Quadragesimae celebraturi sumus, nisi forte periculo mortis imminente, et hoc praecedente satisfactione sacramento confirmata. Praecipimus etiam eadem apostolica auctoritate, ut in futuro concilio jam dicto te nobis repraesentes, et de his omnibus et caeteris quae tibi illata sunt rationem redditurus venias. Quod si non feceris, noveris te in eadem synodo absque spe futurae reconciliationis deponendum.

Data Romae [XVII] decimo sexto Kalendas Decembris, indictione XIII.

**EPISTOLA XXIV.
AD GOZELINUM
BURDIGALENSEM ARCHIEPISCOPUM,
ET GUILIELMUM DUCEM AQUITANIAE.
(Anno 1074.)**

Praecipit ut Pictavensi episcopo, nisi ad synodum, sicut illi praeceperat, venerit, a nemine obedientia praestetur. Burdigalensi archiepiscopo curam rerum ecclesiasticarum, Guilielmo vero comiti justitiae administrationem, committit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GOZELINO Burdigalensi archiepiscopo, atque Guilielmo duci Aquitaniae, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum fieri volumus vestrae dilectioni nos Isemberto Pictavensi episcopo mandavisse, [ex superiore epistola] quoniam interdictus a legato nostro Giraldo Ostiense episcopo (usque ad id quod ait: absque spe futurae reconciliationis deponendum.) Quod si observare noluerit, apostolica vobis auctoritate praecipimus ut nullus vestrum sibi obediat, neque eum pro episcopo habeat.

Tibi autem, Gozeline Burdigalensis archiepiscopo, ecclesiasticas res committimus tractandas; populum et clerum ne sibi obediat commoneas. Tibi vero, Guilielme comes, justitiam committo tractandam, atque in vestris manibus causam sancti Hilarii regendam, et justitiam inde exhibendam committimus.

Data Romae decimo sexto Kalendas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXV.
AD ANNONEM
COLONIENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Monet ut causam inter Osenburgensem [Osnaburgensem] episcopum et Corbeiensem abbatem et quamdam abbatissam ab apostolicis legatis ei commissam definiat. Quod si perficere non possit, commoneat eos ad synodum venire, praeterea clericis castitatem servandam inculcet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ANNONI Coloniensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Ut diligentia tua, dilectissime frater, reminisci potest, legati nostri Ubertus Praenestinus et Giraldus Ostiensis episcopi ad partes vestras destinati, litem quae inter Bennonem Osenburgensem [Osburgensem] episcopum et . . . Corbeiensem abbatem ac quamdam abbatissam versabatur, ad se ut dirimeretur delatam, tuae venerandae solertiae juste diffiniendam commiserunt. Verum nescio qua obstante causa adhuc indiscussa remanere nobis perhibetur. Quapropter charitatem tuam, frater charissime, iterum duximus adhortandam ut praefatum negotium diligenter audias, et legitime diffinias. Caeterum si aliqua ratio qua hoc

perficere nequeas obstiterit, his sibi litteris ostensis nos ad synodum in prima proxima Quadragesimae hebdomada agendam adire commoneas; quatenus controversia inter eos diu protracta, omni occasione propulsa, canonicum finem accipiat. Praeterea sollicitudinem tuam ex parte beati Petri communis Patris et domini instanter admonemus, ut non solum in ecclesiae tuae dioecesi, sed etiam in omnibus suffraganeorum tuorum parochiis, presbyteros, diaconos et subdiaconos, admonitionibus tuis caste vivere facias, quoniam, ut fraternitas tua novit, caeterae virtutes apud Deum sine castitate nihil valent, sicut nec sine caeteris virtutibus castitas. In hoc igitur diligens et sollicitus studeat, quatenus, sicut in aliis virtutibus tuis, tibi Petrum apostolorum debitorem faciat.

Data Romae decimo quarto Kalendas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXVI.
AD DIONYSIUM
PLACENTINUM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Significat abbatem Sancti Savini monasterium resignasse, tamen ejus curam illi commisisse, donec alius abbas eligatur. Monet ut ei rei una cum monachis det operam: ideo legatos mittit, nec non dirimendae controversiae causa quae inter eum et abbatem Sancti Sepulcri plebemve Placentinam versatur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **DIONYSIO** Placentino episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Rigizonem abbatem nonasterii Sancti Savini, quem ad audientiam nostram tua sollicitudo direxit, recepimus,

et tanta investigatione discussimus, ut praelibatum monasterium nostris refutaret in manibus. Absit enim ut nos eis dignitates ecclesiasticas defendere conemur, qui sibi eas interventu pecuniae arripere praesumpserunt. Verum ne praemissum monasterium gravem rerum suarum pateretur jacturam, illud praefato abbati, eoque, salvo tuae ecclesiae jure, custodiendum commisimus, quoad ibi abbas solemniter eligatur, qui Deo dignus, et praedicti monasterii fratribus acceptus, habeatur. Quapropter, diligentissime frater, talis ibi tua fratrumque simul diligentia provideatur, ut nos non appareat potius ad detrimentum monasterii vel fratrum quam ad utilitatem sui vel augmentum egisse quod egimus, ac tu dignas inde laudes inter homines habeas, et apud Deum ex hoc salubri negotio indulgentiam peccatorum et animae tuae perpetuam salutem invenias, quae tunc efficaciter acquiritur, cum Deo sacris in locis famulantibus charitatis officio pie consulitur. Porro legatos nostros, praesentium videlicet latores, ob hoc ad vos usque direximus, ut ad quem finem instans negotium perveniat aspiciant, et controversiam quae inter te et abbatem Sancti Sepulcri, plebemve Placentinam, sive Bonizonem [Bonzonem] subdiaconum, versatur, intentius audiant, ut calumniari nitentibus obstructa licentia, cujus partis tergiversatio justitiam impedire contendat advertant: et sancta Placentina Ecclesia post tot temporum interstitia, post tot tantaque litigia, se saltem nunc optatam et optandam pacem tuae nobilitatis prudenti clementia recipere congaudeat, quatenus praenominatae Ecclesiae debita quiete perfruente Deo servire liceat; tu vero, hujusmodi supervacaneis occupationibus propulsis, in nostri conditoris laudibus et servitio delectari, et in lege ejus die ac nocte meditari valeas, et ad veram beatitudinem pervenias, atque apud nos calumniantium improbitas locum ulterius non habeat.

Data Romae quinto Kalendas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXVII.
AD MONACHOS MONASTERII SANCTI SAVINI.
(Anno 1074.)**

Ut abbatem canonice eligant, et pro se, et Romanae Ecclesiae statu ad Deum preces fundant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, congregationi monasterii Sancti Savini Placentiae constituti, salutem et apostolicam benedictionem.

Rigizonem abbatem vestrum ad audientiam nostram venientem suscepimus, et tanta examinatione discussimus ut monasterium nostris refutaret in manibus. Verum ne praelibatum monasterium grave rerum suarum pateretur dispendium, illud sibi eousque commisimus, quoad in praedicto monasterio alter solemniter eligatur, qui Deo dignus et sacris canonibus conveniens inveniatur. Quapropter praesentibus vos hortamur apicibus ut, neglecta omni nefandi pretii taxatione, posthabita consanguinitatis et amicitiae gratia, talem vobis eligere secundum regulam sancti Benedicti studeatis cum quo Deo servire concorditer et sincere valeatis. Rogamus vos interea, charissimi fratres, ut pro recuperatione status sanctae Romanae Ecclesiae, sui que incolumitate, ac pro me, ut sibi consulere valeam, Deum, cui fideliter famulamini, jugiter exoretis.

Data Romae quinto Kalendas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXVIII.
AD LEMARUM BREMENSEM ARCHIEPISCOPUM.**

(Anno 1074.)

Invehitur in eum quod legatis apostolicae sedis concilium, sicut ipse jusserat, celebrare prohibuerit; quodque ab eisdem Romam vocatus venire contempserit: quare suspendit eum ab officio, quousque Romam ad synodum accedat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, LEMARO Bremensi archiepiscopo.

Quia suscepti beneficii, quo te sancta Romana Ecclesia voluit honestare, te immemorem, potius ingratum cognovimus, oblitum etiam promissionem canonicamque obligationem qua sanctae Romanae Ecclesiae te fidelem, te diligere, eique ex corde obedire canonice obligasti, non immerito super te dolendo movemur, non sine causa tibi, quem fidelem filium credebamus, irascimur. Heu inversi mores, et tempora immutata! Quem murum inexpugnabilem pro sancta Romana Ecclesia, cui licet indigni praesidemus, putabamus, quem scutum fidei, quem gladium Christi sumere debere, si oporteret, tum officio tuo, tum praedicto debito pro sancta Romana Ecclesia [atque], pro nobis etiam nostrisque successoribus credebamus, jam eum nostrumque inimicum nostrumque oppugnatorem invenimus; tuasque injurias, a te turpissimam et inauditam repulsam licet injuste patimur. Legatis quippe nostris Alberto [Huberto] Praenestinensi et Giraldo Ostiensi episcopis, quos ad partes illas ad id destinavimus, ut in unum archiepiscopis, episcopis, abbatibus religiosisque clericis convocatis, vice et auctoritate nostra fulti, quae corrigenda essent corrigerent, quae religioni addenda essent adderent, pro viribus impedisti. Ad haec ut et concilium fieret prohibuisti. Ab eisdem etiam Romam vocatus, ad institutum terminum, festivitatem scilicet sancti Andreae, non venisti. Ad haec igitur et quamplura etiam alia

corrigenda ad proximam synodum, quae proximae Quadragesimae prima hebdomada celebrabitur, Deo annuente, apostolica auctoritate tibi venire praecipimus et invitamus. Praedictis etiam delictis nobis persuadentibus, ab omni episcopali officio praedicta auctoritate, donec ad nos venias, te suspendimus.

Data Romae secundo Idus [forte, Nonas] Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXIX.
AD SIGEFREDUM
MOGUNTINUM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Queritur se frustratum ea spe atque opinione quam de eo conceperat. Monet ut ad synodum cum suis suffraganeis veniat; vel, si forte impediatur, nuntios mittat, qui tum reditus, tum mores suorum suffraganeorum indicare possint.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SIGEFREDO** Moguntino archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Recordari credimus fraternitatem tuam, quam puro amore ante hujus nostrae administrationis sarcinam te dileximus, et quomodo ejusdem nostri amoris intuitu secretorum tuorum nobis paucisque aliis commisisti consilium. Cujus rei gratia licet ex eo tempore bene de te speravimus, ex eo tamen quod Cluniacensi monasterio reliquum vitae tuae conferre voluisti, majorem ex religione tua fidem suscepimus; verum, juxta quorundam relationem, aliter quam sperabamus te egisse comperimus: quod si negligenter irrequisitum transire permittimus, fraternum tibi amorem minus impendere non sine magno taciturnitatis periculo probamur. Quapropter

apostolica auctoritate religionem tuam admonemus, ut ad synodum, quam, Deo annuente, in prima septimana Quadragesimae celebraturi sumus, cum suffraganeis tuis, videlicet Ottone Constantiensi, Guarnerio Strazburgensi, Henrico Spirensi, Herimanno Bambergensi, Imbrico Augustensi, Adelbero Guetzpurgensi, si potes, venias. Quod si aliqua infirmitate, quod absit, praepeditus venire nequiveris, tales ad nos studeas nuntios dirigere, quorum secure consilio inniti, et quorum testimonio quasi praesentiae tuae credere possumus. Et hoc per diligentissime fraternitas tua perpendat, ut neque precibus, neque gratia alicujus dimittas, quin introitum et conversationem praedictorum episcoporum diligentissime inquiras, et per eosdem nuntios tuos nobis insinues. Ne igitur mireris quod plures ex parochia tua quam ex aliis invitavimus, cum tua amplior sit caeteris, et in ea sint quidam non laudandae opinionis.

Data Romae secundo Nonas Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXX.
AD HENRICUM REGEM ROMANORUM.
(Anno 1074.)**

Laetatur quod legatos apostolicos benigne exceperit, et sibi devotae servitutis obsequium praestiterit, et det operam, ut in regno suo Simonia et fornicatio clericorum extirpetur. Monet fidos ac prudentes consiliarios sibi adsciscat, Mediolanensi Ecclesiae jus suum restituat, et episcopos vocatos ad synodum venire curet, quibuscum legatum mittat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HENRICO** regi salutem et apostolicam benedictionem.

Quanquam, fili charissime, causam Mediolanensis Ecclesiae non ita composueris, quemadmodum litterarum ad nos missarum series pollicitatioque continebat; tamen, quia legatis nostris te benevolum tractabilemque praebuisti, eorumque interventu quasdam res ecclesiasticas laudabiliter correxisti, nobis quoque per eos congrue salutationis et devotae servitutis exhibitionem transmisisti, gratanter accepimus. Sed et illud quod piae memoriae Agnes mater tua imperatrix Augusta apud nos constanter testificata est, iidemque legati episcopi attestati sunt, Simoniacam scilicet haeresim funditus de regno tuo extirpare, et inveteratum morbum fornicationis clericorum toto adnisu corrigere velle, vehementer nos hilaravit. Filiae quoque nostrae fidelissimae vestrae Beatrix comitissa, et filia ejus Mathildis, non modice nos laetificavere, scribentes nobis de amicitia et sincera dilectione vestra; quod libentissime accepimus: quarum consilio, sed et persuasu dilectissimae matris vestrae Augustae ad hoc inducti sumus ut has vobis litteras scriberemus. Quamobrem, licet peccator, memoriam tui inter missarum solemnias super corpora apostolorum et habui et habebō, suppliciter obsecrans ut Deus omnipotens, et haec tibi bona stabiliat, et ad profectum Ecclesiae suae ampliora concedat. Moneo autem te, fili excellentissime, et sincera charitate exhortor, ut in his rebus tales tibi consiliarios adhibeas, qui non tua, sed te diligant, et saluti tuae, non lucro suo consulant: quibus si obtemperaveris, Dominum Deum, cujus causam tibi suggerunt, protectorem propitiumque habebis. Porro de causa Mediolanensi, si viros religiosos et prudentes ad nos miseris, quorum ratione et auctoritate clarescat sanctae Romanae Ecclesiae bis synodali iudicio firmatum posse aut debere mutare decretum, justis eorum consiliis non gravabimur acquiescere, et animum ad rectiora inclinare; sin autem impossibile esse constiterit, rogabo et obsecrabo sublimitatem tuam, ut pro amore Dei et reverentia sancti

Petri eidem Ecclesiae suum jus libere restituas et tunc demum regiam potestatem recte [forte, recte te. H.] obtinere cognoscas, si regi regum Christo ad restaurationem defensionemque ecclesiarum suarum faciendam dominationis tuae altitudinem inclinas, et verba ipsius dicentis cum tremore recogitas: Ego diligentes me diligo (Prov. VIII, 17), et honorificantes me honorifico: qui autem me contemnunt erunt ignobiles (I Reg. II, 30). Praeterea noverit sublimitatis tuae dignatio nos Sigefrido Moguntino archiepiscopo litteras misisse, evocantes eum ad synodum, quam, Deo auctore, proximae Quadragesimae prima hebdomada celebraturi sumus. Quod si venire non posse patuerit, tales mittat legatos, qui vicem ejus concilio repraesentent. Similiter Bambergensem, Strazburgensem Spirenses adesse praecipimus, introitus sui et vitae rationem posituros. Qui si forte, ut est hominum protervia, venire distulerint, regiae tuae potestatis impulsu petimus ut venire cogantur: cum quibus volumus a latere tuo legatos tales transmitti, qui nos fideliter doceant et de ingressu et de vita eorum: quorum relatione cognita veritate, ad liquidum certius possimus de indubitatis proferre iudicium.

Data Romae septimo Idus Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXI.
AD EUMDEM.
(Anno 1074.)**

Summum in eum amorem testatur. Rogat ut avertat aures ab his qui discordiam inter se et illum seminant. Recenset Christianorum calamitates, qui in transmarinis partibus a paganis vexabantur: ad quos sublevandos se Christianos omnes provocasse, seque paratum esse affirmat: tum ea

causa eo contendere, tum ut orientalis Ecclesiae cum Romana unio fieret.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, HENRICO glorioso regi, salutem et apostolicam benedictionem.

Si Deus modo aliquo suae pietatis concederet ut mens mea tibi pateret. indubitanter scio, sua largiente gratia, nullus te a mea dilectione posset separare. Attamen de illius confido misericordia, quia quandoque clarebit, quod te sincera charitate diligam. Ad hoc enim me commune praeceptum omnium Christianorum dirigit, ad hoc etiam imperaratoria majestas, et apostolicae sedis mansueta potestas impellit; quia si te, ut oportet, non diligo in vanum de misericordia Dei, meritis beati Petri confido. Sed quia die nocteque in vinea Domini laborare, per multa pericula etiam usque ad mortem desidero, non solum tibi, quem Deus in summo culmine rerum posuit, per quem multi possunt aut a recto tramite aberrare, aut Christianam religionem observare, sed etiam minimo Christiano, adjuvante Deo, semper studebo sanctam et condignam charitatem custodire. Hac enim sine veste regales nuptias adire qui tentaverit, dedecus immane sustinebit. Heu, proh dolor! haec vigilantibus animo non attendunt, qui discordiam seminare inter nos quotidie disponunt, ut his retibus diabolico instinctu praeparatis sua possint captare commoda, sua palliare vitia, quibus iram Dei et gladium sancti Petri contra se insana mente provocant. Moneo itaque te, et hortor, charissime fili, ab his aures tuas averte, et eis auditum indubitanter praebe, qui non sua, sed quae sunt Jesu Christi quaerunt (I Cor. XIII), neque honorem suum vel lucrum justitiae praeponunt, ut eorum consilio hujus vitae gloriam non amittas, sed eam quae est in Christo Jesu fiducialiter acquiras. Praeterea indico tuae magnitudini, quia Christiani, ex partibus ultra marinis, quorum maxima pars a paganis inaudita clade destruitur, et more pecudum

quotidie occiditur, gensque Christiana ad nihilum redigitur, ad me humiliter miserunt, nimia compulsi miseria implorantes, ut modis quibus possem eisdem fratribus nostris succurrerem, ne Christiana religio nostris temporibus, quod absit, omnino deperiret. Ego autem nimio dolore tactus, et usque ad mortis desiderium ductus, magis enim vellem pro his animam meam ponere quam eos negligens universo orbi ad libitum carnis imperare, procuravi Christianos quosque ad hoc provocare, ad hoc impellere, ut appetant, defendendo legem Christi, animam suam pro fratribus ponere (Joan. X) et nobilitatem filiorum Dei luce clarius ostentare. Quam admonitionem Italici et ultramontani, Deo inspirante, ut reor, imo etiam omnino affirmo, libenter acceperunt, et jam ultra quinquaginta millia ad hoc se praeparant, ut si me possunt in expeditione pro duce ac pontifice habere, armata manu contra inimicos Dei volunt insurgere, et usque ad sepulcrum Domini, ipso ducente, pervenire. Illud etiam me ad hoc opus permaxime instigat, quod Constantinopolitana Ecclesia de sancto Spiritu a nobis dissidens, concordiam apostolicae sedis exspectat [expetat]. Armeni etiam fere omnes a catholica fide aberrant, et pene universi orientales praestolantur quid fides apostoli Petri inter diversas opiniones eorum decernat. Instat enim nostro tempore ut impleatur quod pius Redemptor speciali gratia dignatus est apostolorum principi indicare ac praecipere, dicens: Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (Luc. XXII). Et quia patres nostri, quorum vestigia licet indigni sequi optamus, partes illas pro fide catholica confirmanda saepe adierunt, nos etiam adjuti precibus omnium Christianorum, si Christo duce via patuerit, quia non est via hominis in manu ejus, et a Domino gressus hominis diriguntur (Psal. XXXVI), illuc transire pro eadem fide et Christianorum defensione compellimur. Sed quia magna res magno indiget consilio et magnorum auxilio, si hoc Deus me permiserit incipere,

a te quaero consilium et, ut tibi placet, auxilium, quia si illuc favente Deo ivero, post Deum tibi Romanam Ecclesiam relinquo, ut eam et sicut sanctam matrem custodias, et ejus honorem defendas. Quid tibi super his placeat, et quid prudentia tua divinitus aspirata decernat, mihi quantocius potes remittas. Nam si de te plusquam plurimi putent non sperarem, verba haec frustra proferrem. Sed quia forsitan non est homo, cui de sinceritate dilectionis meae adhuc indubitanter credas, Spiritui sancto, qui omnia potest, committo ut menti tuae suo more indicet quid tibi cupiam, quantumve te diligam: et eodem modo circa me tuam mentem componat, ut impiorum desiderium depereat et bonorum accrescat. Haec enim duo desideria circa nos duos, licet diverso modo, incessanter invigilant, et secundum voluntatem eorum, a quo prodeunt, decertant. Omnipotens Deus, a quo cuncta bona procedunt, meritis et auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli, a cunctis peccatis te absolvat, et per viam mandatorum suorum incedere faciat, atque ad vitam aeternam perducatur.

Data Romae septimo Idus Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXII.
AD MANASSEM
REMENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Accipit excusationem archiepiscopi Remensis, qui non visitavit limina apostolorum; seque magnam delectationem capturum, si rex Franciae scelera sua correxerit; sin minus, ei adversari in futurum, legatosque commendat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, MANASSAE Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Tantis [Sanctis] dilectionis amplexibus sanctam Romanam Ecclesiam et nos sui debito te diligere putamus, tanto dilectionis fervore in suo et nostro amore te debere fervere, ut nimium sit nobis haesitare, quin apostolorum limina, si tibi integra adesset facultas et libera, visitares. Nunc igitur caute et diligenter, ut debes, accipias, malum inauditum, scelus detestabile, quod Philippus rex Franciae, imo lupus rapax, tyrannus iniquus, Dei et religionis sanctae Ecclesiae inimicus, Italis et aliarum provinciarum mercatoribus contra Deum et regni sui honorem fecit, et alia quorum ad aures nostras clamores frequentissime venerunt, si, prout justitia dictaverit, correxerit, nos procul dubio laetari, gratiarum actionibus Deum laudare, ut pro perdita et inventa ove sciat fraternitas tua. Si vero contra haec (quod nolumus) egerit, Deum procul dubio sibi inimicum, sanctamque Romanam Ecclesiam et nos, cui licet indigni praesidemus, viribus et modis omnibus sibi adversari promittimus. Si legati nostri, ut putamus, ad partes tuas venerint, de his et quae nobis scripsisti pluribusque aliis, tecum et te auxiliante tractaturi, vice Petri suscipe, vice nostra dilige, ut quanto apostolorum principi amore nobisque adhaereas, in his etiam probare queas.

Data Romae sexto Idus Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXIII.
AD CUNIPERTUM
TAURINENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Arguit quod ad synodum vocatus non venerit, et monasterio sancti Michaelis molestiam intulerit. Praecipit ut ad aliam synodum accedat, et ne dictum monasterium detrimento afficiat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, CUNIPERTO [Cuniberto] Taurinensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet adversus praesumptionem tuam durius invehi deberemus, quia vocatus ad synodum, quam circa festivitatem sancti Andreae celebravimus, venire contempsisti, et venerabili monasterio Sancti Michaelis, neque respectu divini timoris, neque intuitu apostolicae defensionis, inquietudinis manum subtrahere voluisti; adhuc tamen fraternam tibi dilectionem reservamus, et debitae satisfactionis tuae fructum expectamus. Quapropter iterum te apostolica auctoritate monemus, ut ad synodum, quam in prima septimana Quadragesimae celebraturi sumus, venias. Nos enim abbatem praefati monasterii usque ad praedictam synodum nobiscum retinebimus, quatenus, auditis utrinque rationibus, tam Ecclesia tua quam monasterium illud propriam consequatur justitiam. Interim etiam monemus, ut nullam inquietudinem praefato loco inferas. Si vero his nostris litteris inobediens fueris, quod sancti Patres in hujusmodi negotiis fecere, nos facere, et locum illum auctoritate beati Petri defendere compelles.

Data Romae secundo Idus Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXIV.
AD RAINERIUM.
(Anno 1074.)**

Decernit irrita esse quaecunque ab abbate Sancti Gaudentii gesta sunt. Quae vero ipse Rainerius cum illo contraxit, diffinienda differt in nuntii sui adventum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, RAINERIO illustri viro salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam devotionem tuam ac fidem, sicut te decet, erga beatum Petrum jamdudum probavimus, et praemium te dignum tuis operibus te accepturum minime dubitamus, de servitio et justitia ejus tibi confidenter mandamus, sperantes nobilitatem tuam non solum se devotam praebere, sed etiam alios quos poterit ad obsequium perurgere. Quia igitur notum tibi credimus esse, charissime, quemadmodum abbatem Sancti Gaudentii, sceleratum imo invasorem haereticum, pro sua nequitia juste damnavimus, nunc tibi notificandum esse censemus quod omnia quae ab ipso perditionis filio de rebus Ecclesiae illicitae, utpote ab haeretico, perpetrata sunt, vel alienata, canonica et legali auctoritate cassanda et penitus evacuanda esse decernimus. De his vero quae tecum gessit iniquus, videlicet de ecclesiasticis cautionibus, tui respectu et charitate taliter diffinimus, ut cum venerit ad te nuntius noster, sapientes viros tecum habeas, qui Deum timeant, et te diligant quorum consilio causam discutias, et cum inveneris nulla ratione, sine periculo tuae animae et damnatione, res Sancti Gaudentii hujusmodi nefario pacto te posse retinere, studeas eas pro amore sancti Petri ac nostro quantocius Ecclesiae reddere, nec non ab aliis injuste retenta recuperare. Nuntios quoque nostros ad partes tuas venturos, sicut sancti Petri gratiam nostrumque beneficium habere desideras, ne desistas in omnibus adjuvare.

Data Romae Idibus Decembris, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXV.
AD GUILIELMUM
PAPIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1074.)**

Arguit quod ad se vocatus non venerit. Praecipit ut accedat ad concilium, in quo ei datur locus defendendi conjugium sororis suae cum Azone, quem illius consanguineum esse testes affirmabant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei GUILIELMO Papiensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet contra nos id egisse videaris, ut nec etiam apostolicam benedictionem tibi mittere deberemus, scilicet, quia ad constitutum tibi terminum nec venisti, nec legalem excusationem misisti, malumus tamen de pietatis modestia reprehendi, quam canonum rigorem sequendo inobedientiam tuam acriter ulcisci. Quapropter apostolica tibi auctoritate praecipimus ut ad synodum, quam, Deo annuente, celebraturi sumus prima hebdomada Quadragesimae, venias et de causa sororis tuae respondeas. Licet enim clarissimum sit eam Guidonem marchionem consanguineum Azonis marchionis maritum habuisse, illud etiam sacramentis et testibus in praesentia nostra probatum sit, eandem sororem tuam atque Azonem quartam propinquitatis lineam nondum excedere; dabimus tamen vobis audientiam in praefata synodo, quatenus si legalem defensionem vos habere confiditis et testimonia et sacramenta ante nos facta improbare poteritis, conjugium illorum permaneat. Alioquin, si hoc tunc facere non poteritis, vel a praedicta synodo vos subtraxeritis, nullam deinceps inde fieri quaestionem apostolica auctoritate inhibemus. Unde in sacramento, quo praedictum Azonem constrinximus, ita cauti fuimus, ut cum licentia nostra, si rationes vestrae

idoneae fuerint, ipse possit eam reducere atque in uxorem habere.

Data Romae decimo septimo Kalendas Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXVI.
AD COMITISSAM MATHILDEM.
(Anno 1074.)**

Praecipit ut a consortio Azonis se sejungat: quod si illum suum consanguineum non esse probare se posse confidat, in proximo concilio se ejus causam cogniturum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, MATHILDI, salutem et apostolicam benedictionem.

Qualiter testibus et sacramentis in praesentia nostra probatum sit te habuisse virum consanguineum Azonis, te etiam et Azonem marchionem in quarta propinquitatis linea consanguineos esse, ipsi, qui eidem causae in te fuerunt, poterunt tibi referre. Unde quia Azonem marchionem sacramento constrinximus, nullam deinceps sine licentia nostra maritalem tecum conversationem habere, tibi etiam ex parte beati Petri praecipimus, ut a consortio et cohabitatione sua omnino te auferas, et de perpetrata iniquitate ita digne poeniteas, quatenus gratiam Dei valeas recuperare, et tanti tamque turpissimi incestus infamiam declinare. Quod si fortasse praejudicium te pati existimas, et testimonia atque sacramenta de consanguinitate vestra improbare posse confidis, damus tibi audientiam in proxima Romana synodo, ubi, Deo auxiliante, neque ad dexteram neque ad sinistram in executione justitiae declinabimus, sed quod justum est statuemus.

Data Romae XVII Kal. Januarii, indictione XIII.

**EPISTOLA XXXVII.
AD UNIVERSOS FIDELES.
(Anno 1074.)**

Hortatur ad defensionem Christianorum, qui in transmarinis partibus ab infidelibus premebantur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus fidelibus Sancti Petri, maxime [deest maxime] ultramontanis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad vos jam pervenisse credimus quae sit nostra voluntas, et quid ex parte Sancti Petri dixerimus [direximus] de adiutorio faciendo fratribus nostris, qui ultra mare in Constantinopolitano imperio habitant, quos diabolus per se ipsum a fide catholica conatur avertere, et per membra sua non cessat quotidie pecudes enecare crudeliter. Sed quia invidet bonis desideriis, tentat, si potest, nos impedire ne illi gratia divina largiente liberentur, et nos dando animas nostras pro fratribus nostris coronemur. Proinde ex parte beati Petri rogamus, monemus et invitamus ut eo modo, quem portitor horum dixerit, ad nos quidam vestrum veniant, qui Christianam fidem vultis defendere, et coelesti regi militare, ut cum eis viam (favente Deo) praeparemus omnibus qui coelestem nobilitatem defendendo per nos ultra mare volunt transire, et quod Dei sunt filii, non timent ostendere. Itaque, fratres charissimi, estote ad pugnandum fortissimi pro laude illa et gloria, quae omne desiderium superant, qui hactenus fortes fuistis pugnare pro rebus quas non potestis detinere, nec sine dolore possidere. Nam per momentaneum (II Cor., IV) laborem aeternam potestis acquirere mercedem. Omnipotens Deus, qui omnem legem suam in praecepto abbreviavit charitatis, det vobis se toto corde, tota anima, tota virtute

diligere, ut proximos vestros sicut vos ipsos diligentes mereamini, si oportuerit, pro eis animas vestras ponere.

Data Romae XVII Kal. Januarii, indictione XIII.

**EPISTOLA XXXVIII.
AD UBERTUM COMITEM,
ET CLERUM FIRMANUM.
(Anno 1074.)**

Ut auxilium praestent archidiacono, cui procurationem episcopatus Firmani commiserat, donec de idoneo pastore provideatur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, UBERTO comiti, et universo clero, populoque Firmano, in fidelitate Sancti Petri persistentibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Quanquam pleraque nobis de archidiacono vestro reprehensibilia relata fuerint, eo tamen in nostra praesentia posito, et diligenter super his quibus arguebatur inquisito, nihil nisi quod ad fidelem pertinere videbatur obedientiam in ipso deprehendere potuimus. Considerantes ergo necessitatem viduatae Ecclesiae, procurationem totius episcopatus interim ei commisimus, donec divina providente clementia, cum nostra sollicitudine, tum regis consilio, et dispensatione idonea ad regendam Ecclesiam et episcopalem dignitatem persona reperiat. Quapropter admonemus vos, et apostolica auctoritate praecipimus ut unanimiter sibi ad haec peragenda vestra consilia et adjutoria praebeatis, et ea quae de bonis Ecclesiae dispersa et confusa sunt recuperare et salubriter ordinare modis cum omnibus adjuvetis. Si quis vero contra praefatam Ecclesiam aliquid injuriose commisit, aut facere conatur, absque dilatione emendare et restituere studeat. Quod si qua temeritate

neglexerit, sciat se ex apostolica auctoritate in bannum casurum esse, si dives est, centum librarum; sin vero de mediocribus, in detrimentum totius substantiae suae. Agite ergo ut appareat vos ingenuos et fideles esse vestrae matris Ecclesiae filios, et omnia quae ad honorem et utilitatem ejus pertinent, ita vestris studiis sub providentia archidiaconi strenue peragantur, ut omnipotentis Dei gratiam, et apostolicae benedictionis salutem mereamini.

Data Romae secundo [XI] Kalendas Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XXXIX.
AD DUCEM ET POPULUM VENETIARUM.
(Anno 1074.)**

Testatur suam in eos dilectionem. Hortatur ut patriarchae nimia egestate oppresso quae sunt necessaria ad vitam tuendam pro decentia tantae dignitatis suppeditent.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, DOMINICO duci, et populo Venetiae salutem et apostolicam benedictionem.

Notum esse credimus, non solum his qui nobiscum morati sunt, sed etiam plerisque vestrum, quod jam ab ineunte aetate terram vestram et libertatem hujus gentis valde dileximus, atque ob id nonnullorum principum et nobilium personarum inimicitias sustinuimus. Postquam vero apostolici regiminis onus et officium, licet indigni, suscepimus, tanto ferventius in dilectione vestra noster exarsit affectus, quanto per generalis curae debitum in administrationem vestrae salutis sollicitius astricti sumus. Quapropter litteras ad vos direximus, ut nobilitatem vestram ad respiciendum decus et sublimitatem antiquae dignitatis suae excitare possimus, ne ex longa, quod

absit, negligentia dilapsam honorem gemat, quem adhuc stantem, dum potest, colere et servare non laborat. Scitis enim quoniam prae multis terrarum partibus divina dispensatio terram vestram patriarchatus honore sublimavit, cujus dignitatis eminentia ex ipsa sui nominis et officii praerogativa adeo angusta et rara est, ut non amplius quam quatuor in toto mundo reperiantur. Quod cum ita sit, apud vos tamen hoc tantum decus, et tam excelsi gloria sacerdotii ex inopia rerum temporalium et diminutione potestatis suae adeo vilescit, et a competenti statu honoris sui penitus corrui, ut tanta tenuitas rerum nec simplicem episcopatus sedem condecere, aut ejus necessitatibus sufficere posse videatur. Unde vos tanti beneficii divinae munificentiae ingratos et immemores esse deprehendimus, timentes ne quasi degeneres filii divitias et haereditatem nobilissimae matris vestrae, videlicet Gradensis Ecclesiae, dissipantes, inde obscuriores efficiamini, unde post apostolicam sedem omnibus quae sunt in Occidente gentibus clariores exististis. Nos equidem meminimus Dominicum patriarcham beatae memoriae antecessorem hujus propter nimiam egestatem locum deserere voluisse: et hic quidem pari necessitate dicit se circumventum esse. Quapropter, sicut charissimos filios, vos admonemus ut memores pristinae nobilitatis et gloriae collatum vobis honorem, et apostolicae sedis erga vos benevolentiam ulterius non negligatis, sed convenientes in unum qualiter antesignati patriarchatus dignitatem debita cum veneratione et rerum temporalium amplificationem sustentetis, et cum Dei adjutorio ad culmen suae celsitudinis relevetis, communi consilio pertractetis. Indicavit quidem nobis hic confrater noster patriarcha, te ducem, et plerosque vestrum quam optimam super hac re habere voluntatem: propter quod et fiducialius ad explendum opus boni propositi vestram exhortari incipimus dilectionem. Quidquid igitur inde inter vos consultum et constitutum fuerit, nobis per litteras aut

certo nuntio quantocius renuntiate; quoniam si pro gloria et nobilitate, tam vestri quam praefati loci et sacerdotii, aliquid statueritis, ut aequum est, pro meritis vestris gratulabimur; sin vero aliqua minus honesta vos occasio retraxerit, procul dubio tanti ministerii nomen inter vos vilescere, et debito honore privari non patiemur.

Data Romae secundo Kalendas Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XL.
AD UNIVERSOS FIDELES.
(Anno 1074.)**

Ut legatos suos congruo honore recipiant, eisque obedientiam praestent.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus Sancti Petri fidelibus ad quos portitores praesentium venerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis est quod succrescente nequitia, et diabolica fraude usquequaque invalescente, multorum jam charitas frigit, et totius religionis studium in sancta Ecclesia pene defecerit. Sed quia impossibile est nostram in tot et tam diversas sollicitudines praesentiam exhiberi, misimus ad vos dilectos sanctae Romanae Ecclesiae filios, videlicet Gepizonem [Geizonem et sic ubique] abbatem Sancti Bonifacii, et Maurum abbatem Sancti Sabbae, per quos et nostra vobis repraesentetur auctoritas, et nostra vice ea quae ad utilitatem sanctae Ecclesiae pertinent cum Dei adjutorio studiosa procuratione peragantur. Vos igitur memores divini per Evangelium dicti: Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit (Luc. X); eos, sicut de nostra amicitia, imo de gratia Sancti Petri cujus nuntii sunt, curam habetis, debita cum veneratione et charitate recipiatis; et in omnibus quae vel causa legationis eorum,

vel fatigationis necessitas postulaverit, fidelem illis obedientiam et consensum praebeatis. Praeterea si contigerit eos ex considerata et competenti necessitate negotiorum dividi, et separatim in diversas partes proficisci, ad quoscunque alter eorum venerit, eum sicut nos audiatis, et quod nostrae deberetis praesentiae in eo ostendere et exsequi non dubitetis.

Data Romae, quarto Nonas Januarii, indictione decima tertia, anno Christi 1075.

**EPISTOLA XLI.
AD FERETRANOS ET EUGUBINOS.
(Anno 1075.)**

Significat se legatos ea de causa misisse, ut dent operam ut idoneus pastor in eorum Ecclesia eligatur. Monet ut eis obedientiam exhibeant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Feretrano, atque clero et populo Eugubino, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex quo Ecclesiam vestram pastore viduatam esse cognovimus, multa pro vobis sollicitudine anxii fuimus, et quanquam multa et gravia nos negotia occupent, ea tamen cura qualiter divina misericordia dignum vobis patrem provideat nostro cordi indesinenter adhaeret, atque eo magis hac de causa sollicitamur, et attentius Deo preces effundimus, quoniam in retroactis temporibus non sat vigilantem vobis pastorem praefuisse cognoscimus. Quapropter misimus ad vos hos religiosos sanctae Romanae Ecclesiae filios, videlicet abbatem Sancti Sabbae, et abbatem Sancti Bonifacii, ut si forte in Ecclesia vestra talis persona, quae huic regimini congrua sit, reperiat, diligenter inquirant, et eam, sicut dignum est, vestra electione collaudatam et canonico decreto

probatam, nobis ad ordinandum quantocius praesentare studeant. Sin vero inter vos talis reperiri non possit, ipsi cum omni diligentia et sollicitudine aliunde aliquem, qui vobis secundum Deum praeesse possit, invenire procurent, et ad suscipiendam episcopalis officii ordinationem ad nos sine mora transmittant. Vos igitur in omnibus eis credite et obedite, scientes eos in hac re, custodiente Deo, nihil nisi vestram salutem et Ecclesiae vestrae honorem attendere. Praeterea quidquid thesauri vel ornamenti in Ecclesia vestra habetur, illorum oculis praesentate; quatenus ex eorum providentia et commendatione in tali custodia relinquatur, ut nec Ecclesia detrimentum sentiat, nec in aliquem vestrum aliqua suspicionis infamia cadat.

Data Romae, quarto Nonas Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XLII.
AD GUIBERTUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.
(Anno 1075.)**

Ad synodum vocat in proxima Quadragesima ex more habendam.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GUIBERTO** Ravennati archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Coram oculis habes, frater charissime, et quasi palpare manibus potes miserabilem sanctae Ecclesiae perturbationem, et jam per longa tempora inimicorum et impugnatorum ejus insensatam et omnino irrefrenatam praesumptionem. Contra quos, quoniam nos qui in sortem ministerii sacerdotalis, et regnum Dei electi sumus, omni cura et studio surgere et pugnare convenit, sicut jam per aliquot annos in apostolica sede fieri consuevit in prima

hebdomada Quadragesimae synodum, Deo annuente, celebrare disposuimus: ad quam fraternitatem tuam singulari admonitione, et multo charitatis affatu, postposita omni negligentia, venire rogamus et invitamus, quatenus tua aliorumque fratrum nostrorum annitente prudentia, et spirituali tam fortitudine quam sapientia impii a suis conatibus arceantur, et Christiana religio in ea qua primum fundata est libertate et pace roboretur.

Data Romae, secundo Nonas Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XLIII.
AD HUGONEM DIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Ut recipiat a subditis ea quae Ecclesiae restituere volunt, eosque absolvat, fide accepta ad synodum veniendi.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HUGONI**, in Burgundia Diensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Videtur nobis ut quod filii Ecclesiae tuae de rebus ecclesiasticis volunt tibi reddere recipias, eosque absolvas tali tenore, ut data fide quidam illorum promittant tecum venire ad nos Romam, videlicet, Deo auctore, ad synodum celebrandam, ut illic quod nobis ratum visum fuerit peragant. Melius enim nobis placet ut pro pietate interdum reprehendaris, quam pro nimia severitate in odium Ecclesiae tuae venias. Debes quidem filios tuos quia rudes sunt et indocti conspicere, et ad meliora paulatim provocare, quia nemo repente fit summus, et alta aedificia paulatim aedificantur.

Data Romae, Nonis Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XLIV.
AD JUDITH HUNGARORUM REGINAM.
(Anno 1075.)**

Plures recenset causas sinceræ erga eam dilectionis. Consolatur ipsam, et ad patientiam hortatur. Demum se omnia quæ ad ejus honorem et salutem pertinent libenter curaturum asserit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **JUDITH** Hungarorum reginae, salutem et apostolicam benedictionem.

Multae ac diversae causae sunt, propter quas intimo et sincero cordis affectu te diligimus. Primo, quoniam ex universalitate suscepti regiminis omnibus qui in Christo sunt debitores sumus. Deinde quoniam clarissimus imperator Henricus pater tuus, et Agnes mater tua jam nunc non humanitus, sed Dei misericordia coelitus imperatrix Augusta, ex quo me cognoverunt, pro sua magnitudine honorifice et prae caeteris sanctae Romanae Ecclesiae filiis charitative habuerunt, et maxime quia nunc eadem mater et domina tua, postpositis saecularibus causis et honoribus, apostolorum limina tota devotione et veneratione complectitur: ex cujus quidem praesentia inter hujus saeculi nequam perturbationes saepe nobis accepta solatia conferuntur. Praeterea multum te commendat nobis tua praeclara et inclyta fama, quod in tam tenera aetate inter asperam et incognitam gentem generis tui gloriam decorasti: quippe quae in excelso nata imperio nihil in actibus et in habitudine tua nisi decus imperiale hactenus demonstrasti. His, inquam, de causis nos, quibus fallere quemquam nefas est, in loco germanae sororis te diligimus, et, si quid orationes nostrae apud Deum valent, non infructuosam erga te nostram fore amicitiam in Dei pietate confidimus. Scias etiam quod de tribulationibus et

angustiis, quas te sustinere cognovimus, valde dolemus, et divinam clementiam pro quiete et laetitia tua frequenter et suppliciter imploramus. Et si quando locus aut tempus opportunitatem dederit, temporalibus quoque subsidiis te honorare quam maxime cupimus. Caeterum ea quae nunc tibi instat adversitas non te terreat, nec mentem tuae generositatis deprimat; sed, si quid moestum aut grave ingruerit, vultu regalis constantiae gestuque dissimula, et molestas, quas Deus avertat, causas naturali morum tuorum virtute patienter tolera. Fiduciam et spem firmam habens in Deo Salvatore nostro, quoniam ipsi cura est de te, qui nunquam derelinquit sperantes in se (Judith. XIII): et quanto nunc animum tuum sollicitudinibus verberari sinit acerbius, tanto eum ex vicina et potenti virtute consolationis suae laetificabit uberius. Ipse enim nihil sine causa praecipit, nihil sine ratione permittit, qui regum et imperatorum omniumque causarum aequus arbiter et moderator existit. Verum inter omnia te id agere et studere monemus, ut praeclarum nomen vitae ac nobilitatis tuae ab ineunte aetate nactum in dies amplificetur et crescat, quoniam integritas famae licet prae cunctis terrarum opibus corona sit nobilium et ignobilium, tanto tamen unicuique plus ornamentum et gloriae tribuit, quanto cum eminentia generis altius extollit. Illi enim sua humilitate teguntur, isti vero innata sibi celsitudine produntur. Age ergo ut omnibus quae regnum fert et imperium tanto te excellentiorem ostendas, quanto ea omnia mutari cognoscis. Tuam vero naturam et imperiale germen, quod te est, nullis successibus nullisque adversitatibus mutari posse proponas. De caetero quod nos matrem tuam de causa tua compellere rogasti, pro certo scias, nos omnia quae ad honorem et salutem tuam pertinent et consulendo libenter ei intimare, et persuadendo ut fiant apostolica benigne adjutoria exhibere. Deus autem omnipotens qui est moestorum consolatio, infirmantium

fortitudo, praesentem vobis laetitiam cito conferat, et veram aeternamque gloriam supernae felicitatis tribuat.

Data Romae, quarto Idus Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XLV.
AD RODULPHUM SUEVIAE,
ET BERTHULPHUM CARENTANUM, DUCES.
(Anno 1075.)**

Invehitur in episcopos, qui inobedientes erant in exsequendis apostolicae sedis decretis de Simoniacis et fornicariis clericis: quare duces monet ut, quoscunque Simoniacos aut fornicarios cognoverint, nullatenus recipiant: Rodulphum vero hortatur, ut pretium quod beneficiorum causa a clericis acceperat in pios usus eroget.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, RODULPHO duci Sueviae, atque Bertulpho duci Carentano, salutem et apostolicam benedictionem.

Scimus quoniam prudentia vestra miserabilem Christianae religionis desolationem perspicaci mente perpendit, quae pro peccatis nostris in ea nunc extremitate est posita, ut infeliciora tempora nemo viventium viderit, nec a tempore beati Silvestri Patris nostri scripturarum traditione repererit. Verum hujus tanti mali nos caput et causa sumus, qui ad regendum populum praelati, et pro lucrandis animabus episcopi vocati et constituti sumus. Ab eorum namque principatibus, velut a quibusdam initiis subditorum bona vel mala veniunt, qui, aut mundanas dignitates, aut magisterium spirituale susceperunt, qui dum nihil aliud nisi gloriam et voluptates saeculi quaerunt, sine sua et populi confusione vivere nequeunt; quoniam in malefactis prava sectantes

desideria, et suae auctoritatis jura per culpam ligant, et aliis peccandi per exemplum frena relaxant. Neque enim per ignorantiam aut improvidi delinquant, sed praesumptuosa obstinatione Spiritui sancto resistentes, divinas quas cognoverunt leges abjiciunt, et apostolica decreta contemnunt. Sciunt namque archiepiscopi et episcopi terrae vestrae, quod et omnibus fidelibus notum esse debet, quoniam in sacris canonibus prohibitum est ut hi qui per Simoniacam haeresim, hoc est interventu pretii, ad aliquem sacrorum ordinum gradum vel officium promoti sunt, nullum in sancta Ecclesia ulterius ministrandi locum habeant, nec illi, qui in crimine fornicationis jacent, missas celebrare, aut secundum inferiores ordines ministrare altari debeant. Quae cum eos sancta et apostolica mater Ecclesia jam a tempore beati Leonis papae saepe in conciliis tum per legatos, tum per epistolas in se et commissas sibi plebes, utpote ab antiquioribus neglecta renovare et observare commonuerit, rogaverit, et accepta per Petrum auctoritate jusserit; adhuc tamen inobedientes (exceptis perpauca) tam execrandam consuetudinem nulla studuerunt prohibitionem decidere, nulla districtione punire, non attendentes quod scriptum est, quia ariolandi peccatum est repugnare, et quasi crimen idololatriae nolle acquiescere (I Reg. XV). Cum igitur illis apostolica, imo sancti Spiritus mandata spernentibus, et scelera subditorum criminosa foventibus patientia, divina ministeria indigne tractari, populum seduci intelligimus, alio quolibet modo contra haec vigilare nos convenit, quibus cura Dominici gregis prae cunctis incumbit. Multo enim melius nobis videtur justitiam Dei vel novis reaedificare consiliis, quam animas hominum una cum legibus deperire neglectis. Quapropter ad te et ad omnes de quorum fide et devotione confidimus nunc convertimur, rogantes vos, et apostolica auctoritate admonentes ut quidquid episcopi dehinc loquantur aut taceant, vos officium eorum quos aut Simoniacae promotos et

ordinatos, aut in crimine fornicationis jacentes cognoveritis, nullatenus recipiatis: et haec eadem adstricti per obedientiam tam in curia regis, quam per alia loca et conventus regni notificantes ac persuadentes, quantum potestis, tales sacrosanctis deservire mysteriis, etiam vi, si oportuerit, prohibeatis. Si qui autem contra vos quasi istud officii vestri non esse aliquid garrere incipiant, hoc illis respondete: Ut vestram et populi salutem non impediens de injuncta vobis obedientia ad nos nobiscum disputaturi veniant. Quia vero te, Rodulphe, dico ducem et charissimum sancti Petri filium, ad religionis spiritum desideranter anhelare confidimus, unde nos consuluisti, quidquid nobis perfectius visum est, ad correctionem tuam tibi intimamus, ut quantumcunque pretii te pro disponendis in Ecclesia clericis accepisse recordaris, aut in utilitates ejusdem Ecclesiae, si attinere ei videtur, aut in usus pauperum expendas, ut nulla in te reprehensibilitatis macula remanente inter electos regni coelestis cives ascribi merearis.

Data Romae, tertio [XIII] Idus Januarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA XLVI.
AD GEPITIUM ET MAURUM ABBATES.
(Anno 1075.)**

Mandat ut restituenda curent bona Ecclesiae Pisauensis a suo episcopo incaute alienata, et litem inter episcopum et alios definiant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GEPITIO abbati Sancti Bonifacii, et Mauro abbati Sancti Sabbae, in legatione Marchiae constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Mandamus vobis ut diligenter conveniatis homines illos, quibus Michael Pisauensis episcopus Ecclesiae

suae bona incaute tribuit, eisque auctoritate apostolica omnia Ecclesiae et episcopo restituere praecipiat, atque prout oportuerit cogatis: et insuper episcopum, si inobedientes fuerint, ex parte Sancti Petri et nostra corporaliter sub banno investire palam studeatis, eosque gratiam Sancti Petri et nostram amissuros, si rebelles extiterint, aperte insinuetis. Episcopos quoque, et comites, cunctosque Sancti Petri fideles firmiter praecipientes rogate, quatenus episcopo Pisauensi ad eos expugnandos spirituali et saeculari auxilio, prout necesse fuerit, fideliter subveniant: maxime eos qui pretio recepto terram adhuc violenter et superbe retinere non verentur, prae caeteris acerrime corrigatis et bona Ecclesiae episcopo intromittentes restituatis. Omnes etiam lites inter episcopum et adversarios ejus ad utilitatem Sanctae Mariae Pisauensis Ecclesiae definire procuretis, nullius negligentiae interveniente incuria.

Data Romae, Idibus Januarii, indictione decima tertia.

EPISTOLA XLVII.

AD RAINERIUM, etc.

(Anno 1075.)

Nuntiat se praecepisse Clusino episcopo, qui Guidonem multis criminibus irretitum, et ab Alexandro pontifice praedecessore suo a quadam praepositura expulsum, restituerat, ut eo amoto alium in ejus locum substitueret. Jubet ne dicto Guidoni ad retinendam praeposituram auxilio sint

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, RAINERIO filio Ugizonis (Uguccionis, et sic alibi], atque RAINERIO filio Bulgarelli uxori quoque Peponis donnae Guillae, filiis etiam comitis Ardingi, omnibusque in Clusino comitatu commorantibus, tam majoribus quam minoribus Christi Sanctique Petri fidelibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Constat vobis fieri notissimum Guidonem Ecclesiae Christi martyris et virginis Mustiolae perjurium multipliciter incurrisse, nec non et fornicationem publice, adulterii quoque crimen sustinuisse, satisfactionem denique exhibere omnimodo devitasse. Qua de re a felicis memoriae domno Alexandro nostro praedecessore, et a praelatione ejusdem Ecclesiae irrevocabiliter esse expulsum, ac pro contumacia inobedientiae, si unquam ulterius ad eandem praesumpsisset aspirare praeposituram, perpetuo anathemati subditum. Quia vero confrater noster Lanfrancus Clusinus episcopus quorundam suorum fidelium quae carnis sunt sapientium consilio fretus, eundem Guidonem tentavit eidem canonice iterum praeponere contra Romanae Ecclesiae auctoritatem, contraque omnium familiarium tam clericorum quam laicorum, unanimem conspiracyonem, eundem subjicimus episcopum satisfactioni dignae poenitentiae, eo scilicet tenore, quo nominatum Guidonem a nobis publice excommunicatum, et a praepositura et claustrali communione dejiciat, alterumque loco ejus secundum Deum substituat. Vos ergo, dilectissimi filii, si Deum vultis habere propitium, sanctumque Petrum peccatis vestris ferre subsidium, cavete omnino ne praefato sacrilego Guidoni aliquod contra Deum nostrumque judicium ad retinendam praeposituram, vel aliquod de rebus Sanctae Mustiolae praebatis auxilium sive consilium. Procul dubio enim, si (quod absit a vestra nobilitate!) auxiliari sibi quocunque modo tentaveritis, et ea quae de bonis ecclesiae amicis suis dedit pro retinenda praepositura retineri feceritis, excommunicationis ejus participes eritis. Si vero, ut decet Christianos viros, operam studebitis dare, eo expulso, ecclesiam Dei matremque utique vestram ad pristinum statum revocare, inter sanctos Dei in superno regno incorruptibilem possidebitis haereditatem, adepti

peccatorum indulgentiam per ineffabilem Dei clementiam.

Data Romae, Idibus Januarii, ind. XIII.

**EPISTOLA XLVIII.
AD GEPITIUM ET MAURUM ABBATES.
(Anno 1075.)**

Ut moneant quemdam fratricidam, qui ante peractam poenitentiam aliam uxorem contendebat ducere, ne id faciat; sed auditorus quae suae salutis sunt ad se veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GEPITIO** abbati Sancti Bonifacii, et **MAURO** abbati Sancti Sabbae, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis est quod Rainerius, Ugizonis quondam filius, diabolico instinctu fratrem suum interfecit; unde dignae poenitentiae nondum se subdidit, nec perfecte poenituit; sed immemor tanti facinoris et promissionis defensionum ecclesiasticarum, quam in suscipiendo fictam poenitentiam fecit, necnon et pauperum Christi, animae suae salutem oblivioni tradens, aliam studet uxorem ducere. Ideoque vestram fraternitatem sollicitam esse volumus quatenus eum conveniatis et modis quibus potestis, illum moneatis dulciter et aspere, quantum opus fuerit et vobis necessarium videbitur, ut nullo modo id facere praesumat, sed nos adeat ad audiendum ea quae sibi de salute sua dicere debemus. Si forte (quod non optamus) vos audire et nobis obedire renuerit, omni modo certum illum reddite quod nos, Deo adjuvante, quidquid justum et canonicum visum fuerit facere non negligemus.

Data Romae, decimo septimo Kalendas Februarii indictione decima tertia.

**EPISTOLA XLIX.
AD HUGONEM ABBATEM CLUNIACENSEM.
(Anno 1075.)**

Deplorat suum et Ecclesiae miserrimum statum; unde rationem pro se ad Deum effundi petit, vultque abbatem ad comprimendam impiorum saevitiam exhortari omnes fideles.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **HUGONI** Cluniacensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Si posset fieri, optarem te pleniter scire quanta tribulatio me angustat, quantusque labor quotidie innovatus fatigat, et accrescens valde perturbat, ut secundum tribulationes cordis mei fraterna compassio mihi te flecteret, et in profusione lacrymarum coram Domino cor tuum effunderet, ut pauper Jesus [lege, pauperi Jesus H.], per quem omnia facta sunt, et qui omnia regit, manum porrigeret, et solita pietate miserum liberaret. Ego enim saepe illum rogavi, prout ipse dedit, ut aut me de praesenti vita tolleret, aut matri communi per me prodesset, et tamen de magna tribulatione adhuc non eripuit, neque vita mea praedictae matri, cujus me catenis alligavit, ut sperabam, profuit. Circumvallat enim me dolor immanis, et tristitia universalis, quia orientalis Ecclesia instinctu diaboli a catholica fide deficit, et per sua membra ipse antiquus hostis Christianos passim occidit, ut quos caput spiritualiter interficit, ejus membra carnaliter puniant, ne quando divina gratia resipiscant. Iterum cum mentis intuitu partes occidentis, sive meridiei, aut septentrionis video vix legales episcopos introitu et vita, qui Christianum populum Christi amore, et non saeculari ambitione regant, invenio, et inter omnes saeculares principes, qui praeponant Dei honorem suo, et justitiam lucro, non cognosco. Eos autem inter quos

habito, Romanos videlicet, Longobardos et Normannos, sicut saepe illis dico, Judaeis et paganis quodammodo pejores esse redarguo. Ad meipsum cum redeo, ita me gravatum propriae actionis pondere invenio ut nulla remaneat spes salutis, nisi de sola misericordia Christi. Nam si non sperarem ad meliorem vitam, et utilitatem sanctae Ecclesiae venire, nullo modo Romae, in qua coactus, Deo teste, jam a viginti annis inhabitavi, remanerem. Unde fit ut inter dolorem qui quotidie in me renovatur, et spem quae nimis, heu, protenditur, mille quassatus tempestatibus quoquomodo moriens vivo. Et eum qui me suis alligavit vinculis et Romam invitum reduxit illicque mille angustiis praecinxit, exspecto. Cui frequenter dico: Festina, ne tardaveris; accelera, ne moreris, meque libera amore beatae Mariae ac sancti Petri. Sed quia non est pretiosa laus, neque sancta oratio cito impetrans in ore peccatoris, cujus est vita laudabilis, et actio saecularis, precor, exoro, rogo, ut eos qui merentur audiri pro vitae meritis, vigilantibus cura rogites, ut pro me Deum exorent ea charitate eaque dilectione, qua debent universalem diligere matrem. Et quia utraque manu debemus uti pro dextera ad comprimendam impiorum saevitiam, oportet nos, quando quidem non est princeps qui talia curet, religiosorum tueri vitam, fraterna te monemus charitate, ut, in quantum potes, vigilantibus studio manum praebeas, eos monendo, rogando, exhortando, qui beatum Petrum diligunt ut si vere illius volunt esse filii et milites, non habeant illo chariores saeculares principes, quia illi misera et transitoria vix tribuunt, iste vero beata et aeterna a cunctis peccatis solvendo promittit, et in coelestem patriam potestate sibi tradita perducit. Volo quidem luce clarius intelligere, qui revera sint illi fideles, et qui eundem coelestem Principem non minus pro coelesti gloria diligunt quam eos quibus pro spe terrena, et misera subjiciuntur.

Data Romae, undecimo Kalendas Februarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA L.
AD SANCIUM REGEM ARAGONIAE
(Anno 1075.)**

Censet absurdum esse ut is qui ex illegitimo concubitu natus erat, ad episcopatus gradum, ad quem ab eo postulabatur, ascenderet. Ait se dedisse negotium episcopo, qui morbi causa episcopatu se abdicare volebat, ut constitueret sibi hujusmodi coadjutorem, qui illius episcopatus post ejus obitum administrationem suscipere posset.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SANCIO** regi Hispaniarum, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam erga reverentiam sanctae et apostolicae sedis regiam nobilitatem tuam pia devotione et amore fervere intelligimus, te et regnum tuum dignis honoribus sublimari cupimus, et apostolicam benevolentiam non solum in nostro, verum etiam in quocunque tempore tibi et causis tuis sinceræ charitatis affectum præbere desideramus. Caeterum, quod nos de causa Aragonensis episcopatus et consulisti, et te quodammodo velle significasti, diu et multum volentes, et cum filiis sanctae Romanae Ecclesiae pertractantes, incongruum fore pervidimus quoniam in eo canonica decreta nobis obviare cognovimus. Veniens enim ad nos, sicut nosti, confrater noster Sancius Aragonensis episcopus, multa nobis de infirmitate corporis sui conquerens, deserendi episcopatum a nobis suppliciter licentiam postulavit, quod enim morbo confectus et pene consumptus diutius competenti ministerio regere et custodire non possit. Atque ut facilius hoc impetraret, indicavit nobis de duobus clericis, quorum alterum in episcopatum eligi

tuam et sui ipsius voluntatem atque consilium fore nuntiavit; de quorum vita et conversatione eum interrogantes, alia omnia, praeter quod de concubinis nati erant, bona satis et honesta accepimus. Et quia venerandi canones ad sacerdotii gradum tale provehi contradicunt, probare eos non satis cautum fore putavimus, ne quidquam a nobis contrarium sanctis patribus in exemplum et auctoritatem posteris relinquatur. Solet enim sancta et apostolica sedes pleraque considerata ratione tolerare, sed nunquam in suis decretis et constitutionibus a concordia canonicae traditionis discedere. Quapropter noverit dilectio tua nos ita consuluisse et praecepisse episcopo, ut ipse, quantum possit, episcopali officio in spiritualibus insistens, et auxilia comprovincialium episcoporum petens, ad peragendas exteriores et interiores curas talem clericum in Ecclesia constituat qui ad tantam procuracionem providus, et, si res postularet, ad percipiendam episcopalis officii dignitatem et ordinem sit idoneus. Quo per annum unum aut amplius in Ecclesia consistente, si divina clementia interim episcopo vires corporis et sanitatem reddiderit, sicut justum est, ipse in loco suo super Dominicum gregem vigilans consistat; si vero infirmitas et debilitas corporis sui adaucta fuerit, et administrationem commissae sibi curae nequaquam exsequi poterit, tunc demum, si illius vita, mores, et disciplina probabilis fuerit apostolicae sedi ejus tuis et episcopi litteris, nec non sub testimonio cleri ejusdem Ecclesiae denuntietur, et de ordinatione Ecclesiae deliberato consilio certa vobis et salubris, annuente Deo responsio dabitur. Verum haec nequaquam tam absolute dixissemus, nisi quod episcopo se excusanti, et impedimentum suae infirmitatis proponenti, fraternae compassionis auditum denegare non potuimus. Haec igitur, dilecte fili, prudenter considera, et ad observanda nostra monita episcopum, quantum potes, adjuva, quatenus et tu a beato Petro apostolorum principe ad

regendum tibi commissum populum adjuvari, ejusque meritis a peccatorum tuorum vinculis absolutus aeternae beatitudinis gloria in regno Christi et Dei merearis perfrui.

Data Romae, octavo [IX] Kalendas Februarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LI.
AD SUENUM REGEM DANORUM.
(Anno 1075.)**

Queritur quod ad se non scripserit. Hortatur ad rectam regni administrationem. Significat legatos ad eum missos ea de causa, ut satisfacerent de his quae ab Alexandro pontifice petierat ob Germaniae perturbationem esse reversos. Quare petit ab ipso ut nuntios ad se mittat, et filium suum apostolicae sedis ducem contra quosdam haereticos constituat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SUENO** regi Danorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum adhuc in ordine diaconatus eramus, saepe dilectionis tuae litteras et legatos accepimus, in quibus magnificentiae tuae promptum erga nos animum fore intelleximus. Postquam vero, quod digni non sumus, ad locum altioris curae ministeriique pervenimus, amorem tuum in subtracta visitatione tepuisse deprehendimus, qui scriptis tuis tandiu carere nescio cur meruimus. Nos equidem jam nunc non solummodo regum et principum, sed omnium Christianorum, tanto propensior sollicitudo coarctat quanto ex universali regimine, quod nobis commissum est, omnium ad nos causa vicinius ac magis proprie spectat. Verum quia eminentiam tuae nobilitatis prae caeteris regnorum principibus tam peritia litterarum quam studio ecclesiasticae exhortationis, pollere

intelleximus multo fiducialius ad te scripta nostra dirigimus, existimantes in te tanto facilius lucrifacere quanto in eruditione et prudentia morum amplius dignosceris profecisse. Rogamus igitur, et sincera te charitate monemus ut commissa tibi regni gubernacula, secundum Deum administrare studeas, et nomen regalis excellentiae congrua ac consonanti virtutum proprietate geras, quatenus eam, per cujus principatum subjectis imperas, in corde tuo semper regnare justitiam ostendas. Nosti enim quod gloria et vana hujus mundi delectatio labilis est et deceptoria; nosti quod universa caro ad finem quotidie properat, quod nec volenti aut nolenti mortis necessitas pareat [forte, parcat. HARD. paret]. Nosti quod reges aequa conditione ut pauperes futuri sunt pulvis et cinis, et quod omnes ad districtum iudicium futuri examinis venturi sumus; quod nunc non solum nobis qui sacerdotes sumus, sed et regibus caeterisque principibus tanto concussius timendum et expavendum est, quanto pro nobis et subditis nostris rationem posituri sumus. Age ergo, dilectissime, ut ita vivas, ita regnes ut tunc aeterni Regis et Iudicis faciem securus aspicias, et pro bene gesta terrena dignitatis gloria coelestis regni sublimem et incomparabilem coronam, Deo donante, recipias. De caetero notum sit tibi quod legatos ad te destinavimus, qui super his quae pro honorificentia regni tui, tum de metropolitana sede, tum de quibusdam aliis rebus, quas in tempore domini nostri Alexandri papae ab apostolica sede et postulasti et invicem promisisti, tibi responsuri ac tecum acturi essent; sed propter perturbationem Teutonicae terrae periculosum tunc fore cognoscentes ad nos reversi sunt. Quapropter si qua de his tibi cordi sunt, et si te ac regnum tuum, sicut per legatos tuos aliquoties accepimus, apostolorum principia devotione committere, et ejus auctoritate fulciri volueris, fideles nuntios ad nos sine dilatione transmittere stude quatenus per eos tuam in omnibus edocti voluntatem, deliberato consilio, quid tibi respondendum

quidque super his omnibus agendum sit perspicere ac providere valeamus. Praeterea si sancta Romana mater Ecclesia contra profanos et inimicos Dei tuo auxilio in militibus et materiali gladio opus habuerit, quae spes nobis de te habenda sit, itidem tua certa legatione cognoscere cupimus. Est etiam non longe a nobis provincia quaedam opulentissima juxta mare, quam viles et ignavi tenent haeretici, in qua unum de filiis tuis, si eum, sicut quidam episcopus terrae tuae in animo tibi fore nuntiavit, apostolicae aulae militandum dares cum aliquanta multitudine eorum qui sibi fidi milites essent, ducem ac principem et defensorem Christianitatis fieri optamus.

Data Romae, octavo Kalendas Februarii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LII.
AD LEURALDUM [EURARDUM]
CLERICUM AURELIANENSEM.
(Anno 1075.)**

Increvat de injuriis Aurelianensibus clericis illatis. Jubet eum ad se una cum ipsis clericis accidendae eorum controversiae causa praestituta die venire; interim nullam ipsis molestiam inferre, et clericum quem captivum tenebat dimittere. Minatur se excommunicationem a suo praedecessore in eum latam confirmaturum, si non obtemperet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **LEURALDO** [EURALDO. Mutin., CUNIRARDO] Aurelianensi clerico.

Admiranda res est et valde detestabilis quod adeo induratum cor habes, et in tanta ferocitate persistis ut a persecutione fratrum Aurelianensis Ecclesiae, unde pro culpis tuis te separatum audivimus, nec divini terrore

judicii, nec apostolicae animadversionis jam experta ultione manu retrahere velis. Meminimus enim dominum et antecessorem nostrum, venerandae memoriae Alexandrum papam, pro compescendo furore et nefandis temeritatis tuae ausibus, anathematis in te jaculum contorsisse, et, ne ulterius perturbationem aliquam supradictis fratribus inferres, aut de honoribus et ecclesiasticis officiis, quae contra regulas et auctoritatem canonum acquisieras, te intromitteres, apostolicis jussionibus interdixisse. Contra quae, quamvis audaciam tuam iterum se erexisse non dubia relatione multorum fratrum cognoverimus, apostolica tamen adhuc utentes mansuetudine debitae ultionis gladium exercere [forte, exserere, HARD.], interim parcimus, donec si ad humilitatem praemissis admonitionibus flecti possis comprobemus, reservantes tibi adhuc in omnibus, de quibus accusaris, apostolicam audientiam, et defensionis locum, si modo tua te non retrahit conscientia. Apostolica igitur tibi auctoritate praecipimus ut in proximam festivitatem omnium Sanctorum in nostram praesentiam venias, et adventum tuum Aurelianensibus clericis, quibus adversum te causa est, ut et ipsi praesentes fiant, sine simulatione notifies, quatenus, ex utraque parte dissensionis vestrae causis et occasionibus diligenter inquisitis et cognitis, litem vestram aequo fine decidere, Deo opitulante, possimus. Interim vero clericum, quem in captione tenes, absque omni suae personae et bonorum suorum detrimento dimittas, nullam penitus contrarietatem canonicis praefatae Ecclesiae aut per te facias, aut ab aliquo tuorum fieri permittas. Quod si te nulla justitia fultum nobis repraesentare minime ausus fueris aut volueris, et perdurans in malitia tua saepe dictis fratribus damna vel molestias aliquas amplius inferre praesumpseris, aut illata mala, quantum potes, emendare et restituere non studueris, eamdem quam praefatus antecessor noster excommunicationis in te sententiam protulit, nostra apostolica auctoritate

confirmatam esse cognoscas, et non solum te, qui tantae praesumptionis dux et auctor es, sed omnes, qui in rapina et depraedatione bonorum Ecclesiae vel infestatione clericorum aliquo modo consilium vel adiutorium sive consensum tibi dederint, pari anathematis iudicio condemnatos esse scias.

Data Romae in synodo secunda, Kalendis Martii, indictione decima tertia.

EPISTOLA LIII. (Anno 1075.)

Concordiam super controversia inter Moravensem et Pragensem episcopos de quibusdam bonis a se in concilio ambarum partium assensu compositam exponit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei

Quoniam ad memoriam semperque dilucidandam causarum negotiorumque veritatem nihil aptius, nihil durabilius quam Scripturarum paginas aestimamus, qualiter lis et discordia, quae inter confratres nostros, videlicet Joannem Moravensem episcopum, et Geboardum [Hieronymum; alias Gebeardum] Pragensem, de quibusdam decimis et curtibus diu protracta est, tandem per pactionis convenientiam in apostolica sede determinata sit, per litteras nostras non modo praesentibus, sed et futuris, notum fieri volumus. Haec enim causa, cum in secundo nostri pontificatus anno, residentibus una nobiscum in basilica Salvatoris multis fratribus, convocatis etiam et coram positis supradictis episcopis, ad audientiam nostram et totius ibidem congregati concilii perlata sit, diu et multum inquisita atque rimata, tanta ambiguitate et perplexionibus involuta videbatur ut ad sinceram veritatis et justitiae explorationem per ea quae tunc adhibita sunt iudicia

perduci non posset. Verum ne illorum altercatio absque pacis interventu diutius aut fraterna odia aut aliqua periculosa hinc vel illinc studia accenderet, cum consilio fratrum nostrorum causam ita ex aequo dirimi constituimus ut omnia, de quibus inter eos contentio foret, per medium dividerentur, et hic unam ille alteram partem interim absque omni inquietudine tenerent, donec si apertiora iudicia sive scripto aut congruis testibus invenire possent diligentissime investigarent. Ad quod faciendum, ne forte suscitandae litis infinita alterutri daretur occasio, terminum quoque eis decem annorum praefiximus, ut qui certis approbationibus ad justitiam se pertingere posse confidit, intra praelibatum terminum proclamandi et consequendi jus Ecclesiae suae licentiam et potestatem habeat; et si alterum horum, vel utrosque, quod non optamus, interim obire contigerit, successores eorum in eadem pactione et constitutione permanere debeant. Ex ea autem parte qua praefatus terminus, aut sub silentio, aut non ostensa veritatis et justitiae, propter quam clamet, approbatione transductus fuerit, nullus deinceps locus, nulla acclamandi occasio, aut super hac re renovandae quaestionis licentia supersit. Hoc igitur modo praenominatos episcopos in nostra praesentia pacificatos, et praescriptae diffinitioni gratum, ut videatur [forte, videbatur, HARD.], adhibentes assensum, ad propria cum apostolica benedictione et fraterna charitate dimisimus. Hoc ab omnibus inviolatum et perpetuo inconcussum fore apostolica auctoritate praecipimus atque sancimus.

Data Romae, sexto Nonas Martii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LIV.
AD PLACENTINOS.
(Anno 1075.)**

Scribit se deposuisse in synodo Dionysium eorum episcopum, et omnes quicumque ei fidelitatem juraverant a sacramenti vinculo absolvisse. Ait se curaturum ut omnes fideles ad eum expellendum ipsis auxilio sint.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, universis catholicis Placentinae Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Super confusione Ecclesiae vestrae, dilectissimi filii, diu ad nos querela delata est, et contritio animarum rerumque vestrarum factam per iniquum pastorem saepenumero paternum cruciavit affectum. Exspectavimus arborem malam ut faceret bonos fructus, sed plantatio iniqua radicitus vitiata et sicca per totum patientia deterior est, terram occupat; quinetiam ad infamiam totius Ecclesiae germinat fructum reprobum in communem mortem, et in vestrae perditionis exemplum. Quem olim omni officio privatum, reddita sibi sola communione Ecclesiae, multis minis ac precibus contestati sumus ut procuraret habere pacem vobiscum, redditis et restitutis quae abstulerat, cum curaque ministerii [HARD. cui restitutionem], et spem majoris beneficii dedimus, si mandata servaret. Sed, Deo nolente, sub hujus misericordiae velamento operiri peccata inobedientiae ejus, qua saepe offenderat nos, et operta impunita relinqui, iterum mentitus est, atque vir manifeste sacrilegus, et multorum scelerum reus, monita nostra posthabuit. Quapropter immutabili sententia sanctae synodi et irrevocabili consensu omnium circumsedentium fratrum Dionysium quondam dictum episcopum absque ulla unquam spe reconciliationis ab omni episcopali honore deposuimus, et in perpetuum negandam sibi audientiam decrevimus; et quicumque sibi fidelitatem juraverunt, ne contra hoc decretum sint, ab omni vinculo sacramenti absolvimus. Dabimus etiam operam ut omnes fideles sancti Petri adjuvent vos in expellendo lupo, et

ordinando pastore qui res vestras diripuit, et corpora animasque sequentium se in foveam, sicut oculus tenebrosus, mittit. Unde vos cives Dei confortamini, quia Deus nobiscum est, et licet adversentur nobis turritae urbes terrae Chanaan, et gigantea corpora filiorum Enach, dux tamen noster Jesus cum sono intrepidus terram promissionis ingreditur. Est enim et ipse gigas ad currendam viam qui dicit: Confidite, ego vici mundum (Joan. XVI). Quod si quis pro defensione justitiae moriatur ex vobis, precibus apostolorum Petri et Pauli ab omnibus peccatis liberetur.

Data Romae, V Nonas Martii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LV.
AD LAUDENSES.
(Anno 1075.)**

Laetatur ipsos eorumque episcopum contra Simoniacam haeresim et clericorum fornicationem insurgere. Hortatur ut persistent, et episcopo obediant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Laudensis Ecclesiae filiis, salutem et apostolicam benedictionem.

Gaudemus, dilectissimi, de vestro pio religionis affectu, quos audivimus adversus detestandam Simoniacam haeresim et presbyterorum fornicationem divinae legis zelo succensos laudabiliter insurgere. Gaudemus quoque super fratre coepiscopo nostro vestro pastore domno Opizone, qui se intantum nobis ejusdem zelo pietatis fervere detexit ut ad haec perficiendum sanctae hujus sedis obnixe flagitasset auxilium. Quapropter hortamur vos et ut filios charissimos monemus quatenus in his pestibus detestandis, Simoniaca videlicet haeresi et fornicatione ministrorum sacri altaris conterenda, et penitus extirpanda, cum jam dicto pastore vestro, fratre nostro, ad omnipotentis Dei

sanctaeque Ecclesiae honorem, totiusque patriae salutem, ut pii filii insistatis. In ordinandis quoque recte et canonice ecclesiis ei totis viribus auxilium praebeatis. Imo in cunctis quae ipse ad Dei honorem vestramque salutem agere disponit ei obedienter obtemperetis; ut sanctae matris vestrae Ecclesiae apud vos munditia polleat, quam Christus sine macula et ruga castam sibi copulavit sponsam. Haec autem quicumque servaverit, de omnipotentis Dei gratia confidenter praesumat, apostolicamque benedictionem se habere cognoscat. Qui vero in his quae praefati sumus ei obsistere tentaverit, eumque in omnibus quae Dei sunt non adjuverit, contremiscat se divinae animadversionis apostolicaeque maledictionis ultionem incurrere, pro gratia et benedictione quas non curat habere. De administratione vero altaris quod supra corpus beati Bassiani confessoris situm est, omnino praecipimus ut nullus ei administrare praesumat, qui vel pretio in eadem introierit ecclesiam, vel qui fornicator est, aut turpis lucri sectator.

Data Romae, quinto Notas Martii, indictione decima tertia.

SCRIPTUM A PAPA

- 1. Quod Romana Ecclesia a solo Domino sit fundata.**
- 2. Quod solus Romanus pontifex jure dicatur universalis.**
- 3. Quod ille solus possit deponere episcopos vel reconciliare.**
- 4. Quod legatus ejus omnibus episcopis praesit in concilio, etiam inferioris gradus, et adversus eos sententiam depositionis possit dare.**
- 5. Quod absentes papa possit deponere.**

6. Quod cum excommunicatis ab illo, inter caetera nec in eadem domo debemus manere.

7. Quod illi soli licet pro temporis necessitate novas leges condere, novas plebes congregare, de canonica abbatiam facere, et econtra divitem episcopatum dividere, et inopes unire.

8. Quod solus possit uti imperialibus insigniis.

9. Quod solius papae pedes omnes principes deosculentur.

10. Quod illius solius nomen in Ecclesiis recitetur.

11. Quod unicum est nomen in mundo.

12. Quod illi liceat imperatores deponere.

13. Quod illi liceat de sede ad sedem necessitate cogente episcopos transmutare.

14. Quod de omni Ecclesia: quocunque [quaecunque] voluerit, clericum valeat ordinare.

15. Quod ab illo ordinatus alii Ecclesiae praeesse potest, sed non militare, et quod ab aliquo episcopo non debet superiorem gradum accipere.

16. Quod nulla synodus absque praecepto ejus debet generalis vocari.

17. Quod nullum capitulum, nullusque liber canonicus habeatur absque illius auctoritate.

18. Quod sententia illius a nullo debeat retractari, et ipse omnium solus retractare possit.

19. **Quod a nemine ipse judicari debeat.**
20. **Quod nullus audeat condemnare apostolicam sedem appellantem.**
21. **Quod majores causae cujuscunque Ecclesiae ad eam referri debeant.**
22. **Quod Romana Ecclesia nunquam erravit, nec in perpetuum, Scriptura testante, errabit.**
23. **Quod Romanus pontifex, si canonice fuerit ordinatus, meritis beati Petri indubitanter efficitur sanctus, testante sancto Ennodio Papiensi episcopo, ei multis sanctis Patribus faventibus, sicut in decretis beati Symmachi papae continetur.**
24. **Quod illius praecepto et licentia subjectis liceat accusare.**
25. **Quod absque synodali conventu possit episcopos deponere et reconciliare.**
26. **Quod catholicus non habeatur qui non concordat Romanae Ecclesiae.**
27. **Quod a fidelitate iniquorum subjectos potest absolvere.**

**EPISTOLA LVI.
AD MANASSEM
REMENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Arguit quod negligens fuerit in causa Catalaunensium clericorum. Episcopum Catalaunensem propter

inobedientiam deponendum esse statuit, cui vult praecipere ut clericis Catalaunensibus bona erepta restituat. Quod si parere noluerit, mandat excommunicare, addens ut ille vel coram suis legatis vel coram se compareat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, MANASSAE Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Si te pastoralis regiminis cura, prout oportet, sollicitum redderet, clericorum Catalaunensis Ecclesiae causa, toties ad nos relata, jamdudum competentem terminum accepisset. Sed quoniam negligentia tua, et episcopi praedictae civitatis inobedientia, hucusque protracta est, necesse nobis fuit clericis tandiu afflictis succurrere, et inobedientis contumaciam apostolicae auctoritatis vigore contundere. Multis enim modis praefatus Catalaunensis episcopus nostrae jussioni parere contempsit. Primo enim vocatus ad synodum venire neglexit. De ore nostro praesentialiter de restitutione beneficiorum clericorum praecepta suscipiens, obaudire despexit. Litteris deinde nostris admonitus, iterum quae praecepimus adimplere sprexit. Quamobrem propter tam enormem inobedientiae temeritatem apostolica auctoritate omni episcopali officio privandum censuimus, et haec per te strenue compleri omni mora postposita statuimus. Denuo etiam firmiter praecipimus ut ei nihilominus injungas ex nostra et tua parte, quatenus praedictis clericis erepta bona et beneficia, omni excusatione postposita, ubicunque manere voluerint, restituat, adjuncto et restaurato quod de usibus rerum suarum perdiderunt, ex quo nos ei praecipimus. Hac vice, si huic nostro praecepto obtemperare noluerit, omnimodo a corpore et sanguine Domini arceatur, donec per obedientiam discat sanctae Romanae Ecclesiae colla submittere, cui per inobedientiam non erubuit recalcitrare. Si vero legati

nostri ad Galliarum partes usque ad Kalendas Octobris ierint, ante praesentiam illorum se paratum ad expurgationem suam praesentare procuret. Sin autem, ad festivitatem Omnium Sanctorum ante nos se expurgandum, omni occasione remota, praesentet.

Data Romae, quarto Nonas Martii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LVII.
AD FESULANOS.
(Anno 1075.)**

Increpat eos quod superfluis quaerimoniis contra suum episcopum repetendis Ecclesiae Fesulanae damna inferant. Unde eis silentium imponit; se autem nullo modo passurum ecclesiam devastari.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Fesulano clero et populo, majoribus videlicet atque minoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Miramur satis quod de causa Irasmundi [Trasmundi] episcopi vestri Romanae Ecclesiae sufficit quibusdam vestrum non sufficere, et querimoniam, multis ac diuturnis inquisitionibus, imo divinis indiciis ad finem perductam, superfluis disputationibus repetere, et sic Fesulanae Ecclesiae post longas tribulationes ipsas reliquias consumere. Si enim episcopus omnium quae sibi objecta sunt reus teneretur, et divino iudicio atque humana examinatione innocens nos approbaretur, deceret tamen vos matrem vestram, Fesulanam videlicet Ecclesiam, quae non peccavit, immunem custodire, et vindictam peccantis in detrimentum confusionemque minime convertere. Deceret etiam ut quos miserabilis paupertas et ruina ecclesiae vestrae compatiendo non tangit, verecundia saeculi, et infirmata et omnino contemptui habita quaestio vestra silentium imponere debuisset. Unde

admonemus, ut inter vos ulterius non sint schismata et contentiones sed quod nos sentimus, quod nobis sufficit, quod Romana approbat Ecclesia, vos idipsum sentiatis et teneatis, scientes quia nos nullo modo patiemur sub huiusmodi occasione scandali, seu inutilium disceptationum vanitatibus ecclesiam nostram devastari, sed ejus miseriae atque necessitati, prout Deus concesserit, non solum loquendo, sed et vindictam contra ipsius inimicos exercendo subveniemus.

Data Romae, quarto [III] Nonas Martias, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LVIII.
AD MANASSEM
REMENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Ut Noviomensem episcopum ad Brugensem villam, a Trajectensis episcopi jurisdictione ereptam, si id sibi constiterit, restituendum compellat, si quid autem juris se putat habere, in synodo causam agat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, MANASSAE Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Confratris nostri Trajectensis episcopi Wilelmi querelam de Brugensi Ecclesia, in Noviomensi episcopio sita litteris ipsius expositam accepimus, quam et ante dominum et praedecessorem nostrum papam Alexandrum depositam, necdum competenti termino contigit definiri. Astruit autem episcopus Trajectensis eandem Ecclesiam traditione antiqua sedi suae delegatam ducentis ferme annis absolute et quiete ad usus stipendiarios canonicorum Trajectensium detentam, donec Raboth Noviomensis episcopus, absque ullo canonico iudicio, sibi eam subripuit, et, ut affirmant legati (quod gravius est et

omnino illicitum), alteri cuidam clerico vendidit. Quapropter suffraganeum tuum Noviomensem episcopum per te conveniendum esse censuimus, et de tanta perversitate, si ita esse constiterit, severius increpandum, ac subinde admonendum, imo etiam compellendum, ut canonum statuta sequendo, ecclesiam Trajectensem, quae tanto tempore possedit sua exspoliatione sine mora reintucat ac postea, si quid habet quod jure conqueratur, synodali judicio disceptare contendat. Quod si hic auctoritati nostrae vel monitis tuis obtemperare neglexerit, tandiu episcopali privetur officio, quoadusque causas ecclesiasticas non potentiae magnitudine, sed justitiae censura, finiri oportere doceatur. Hujus ergo negotii decisionem per te studiose et impigre volumus adimpleri, et litteris inditam nobis quam citius poteris notificari.

Data Romae, tertio Nonas Martias, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LIX.
AD MONACHOS ROMANENSES.
(Anno 1075.)**

Eorum abbatiam sub Romanae Ecclesiae protectione recipit, illique bona concessa et concedenda confirmat. Vetat in ea canonicum ordinari, nisi qui regulariter victurum professus fuerit, nec abbatem nisi regularem, et a fratribus regularibus electum. Ecclesiam Diensi episcopo consecrandam committit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, fratribus consistentibus in abbacia Romana super fluvium Iseram constitutam, salutem et apostolicam benedictionem.

Fidelitatis ac devotionis vestrae studia, quae per legatos vestros nostris auribus intimastis, accepimus.

Petistis ut Romana Ecclesia [Romanae Ecclesiae] libertate, quam vestra ecclesia ab antecessoribus nostris hactenus habuit, vos donaremus. Scripsistis etiam (quod nos valde laetificat) quosdam scilicet vestrum regularem canonicamque vitam incepisse [forte, suscepisse, HARD.]. quibus quaedam ecclesiae vestrae bona vos concessisse denuntiastis, rogantes ut haec nostra firmaremus auctoritate. Vestrae itaque bonae intentioni congaudemus, et, ut semper in melius proficiatis optamus, petitionibusque vestris obtentu filii nostri Hugonis Diensis episcopi et vestri dilectione annuimus, et Romanam libertatem (sicut postulastis) concedimus. Illa vero quae fratribus vestris regularibus praepositus vester Herimannus et vos donastis et statuistis, quae et litteris ad nos missis inseruistis, videlicet quidquid ipsi de bonis ejusdem ecclesiae prius habere videbantur, et quicumque ex vobis ei se sociare regulariter voluerint, vel quod illis de suis aliquid dederit, nos quoque donamus. Possessiones autem et dispensationes ecclesiae illis qui nunc habent, aut ad regularem vitam conversis, aut de saeculo migrantibus, et terras quae deinceps praedictae ecclesiae datae fuerint, ad mensam fratrum regulariter inibi viventium pertinere, et nullum ulterius ibidem fieri aut ordinari canonicum nisi qui regulariter se victurum professus fuerit nostra auctoritate statuimus. Praepositum, vel abbatem, seu cujuslibet dispensationis ecclesiasticae ministrum, nisi quem communis electio fratrum regulariter viventium suae professionis secundum Deum elegerit, vobis praeferi apostolica auctoritate prohibemus. Ne quis autem haec a nobis salubriter statuta violare praesumat, virtute sancti Spiritus, et potestate nobis a Deo collata, interdicimus. Ecclesiam vestram, quam per legatum apostolicae sedis reconciliari quaesistis, praefato filio nostro Diensi episcopo, qui et Romanus et Viennensis Ecclesiae filius est, consecrandam commisimus.

Data Romae, VII [VIII] Idus Martii, ind. XIII

**EPISTOLA LX.
AD OTTONEM
CONSTANTIENSEM EPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Mandat ut litem inter eum et Augensem abbatem dirimat. Quod si fieri nequeat, ambo ad se veniant. Interim neuter alteri molestiam inferat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, OTTONI Constantiensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Sicut tua super Ecardo abbate Augensis [Augiae divitis] monasterii, ita et illius super te nobis est illata querimonia. Verum quia nos fatigationibus vestris parcere cupimus, consulendo mandamus vobis ut utrinque communes amicos et sapientes viros veritatis amatores, justitiae magis quam amicitiae faventes, convocetis; quorum consilio, opportuno tempore et loco convenientes, litem vestram aequis rationibus et aliqua congrua pactione dirimi in commune assensum detis. Quod si peccatis facientibus fieri nequeat, commonitos vox ex praesenti auctoritate esse volumus ut circa festivitatem Omnium Sanctorum ambo ad apostolorum limina veniatis, quatenus, annuente Deo, causam vestram diligenti examinatione discutiamus, et diuturnam discordiam justo fine decidamus. Interim vero praecipimus ut, omni lite inter vos sopita, quasi per manum beati Petri, et nostram, firma pax posita atque conducta teneatur, ut neutra pars alteram molestiis vel contrarietate provocare aut inquietare audeat. Nec leve vobis videatur, tanto mediatore interposito, pacis iura dissolvere, quoniam qui in hac constitutione apostolicae auctoritati reverentiam et fidem non exhibuerit, ex ipsa sua temeritatis impietate

adversus se et causam suam fidem et iudicium provocabit.

Data Romae, tertio Idus Martii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXI.
AD DIETWINUM
EPISCOPUM LEODIENSEM.
(Anno 1075.)**

Reprehendit eum tanquam Simoniacum; monetque ut resipiscat, fornicationem e clero extirpet, et a contumeliis abbati de sancto Huberto inferendis absteineat: utque ecclesiam quamdam in sua dioecesi vel per se vel per Metensem episcopum consecret; eique suorum peccatorum absolutionem impartitur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Leodicensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Jam multo tempore audivimus et multorum relatione comperimus te per plura in episcopatu adversus instituta sanctorum Patrum fecisse, videlicet in venditionibus ecclesiasticarum dignitatum et canonicarum praebendarum. Unde tibi multum condolemus et satis obstupescimus, cum tantum honorem gratis susceperis, et cum prudentes et religiosos viros inveneris, honores ecclesiasticos gratis non erogaveris, sed declinasti ab exemplo tui antecessoris introductione novae consuetudinis. Ratione igitur justitiae his de causis sententia in te esset animadvertenda, sed parcimus propter senilem aetatem, et quia charissimus frater noster Herimannus Metensis episcopus, tuae Ecclesiae filius, te multum apud nos excusavit, imputans aliis quaecunque super his male disposueris quorum consilio usus fueris; commonemus ergo te apostolica auctoritate ut quid egeris attendas, et iudicium ad quod properas

expavescas, et amplius desistas ab hujusmodi transgressionibus, et in quibuscunque poteris studeas corrigere, immutando quae egeris. Praecipimus etiam ut admoneas et coerceas quoscunque sacri ordinis ministros caste vivere et concubinas omnino derelinquere, et extermina nefas, secundum Patrum traditionem, quod temporibus modernis inolevit ex taciturnitate pastorum, ne cum male operantibus propter silentium damneris, et ipsi aeternae mortis incurrant periculum. Compertum est nobis te contumelias quorundam consilio intulisse abbati de sancto Huberto [Imberto] propter privilegium quod a nobis suscepit; sed excusamus eum, quod contra detrimentum et honorem Ecclesiae tuae nihil fecerit; unde te monemus et rogamus ut permittas eum in pace et in omni tranquillitate. In dioecesi etiam tua Manucensis [Namucensis] comitis ecclesiam quam adhuc consecrare distulisti, rogamus ut consecres; si vero ex debilitate corporis id agere nequiveris, committe hanc obedientiam charissimo filio nostro Metensi episcopo. Quod si non acquieveris, justam et rationabilem causam quare dimiseris rescribas. Et quia in extremo videris positus, fraterna compassione ducti, auctoritate beati Petri apostolorum principis absolvimus te a peccatis tuis, et Dominum pro te exoramus, ut interventu beatorum apostolorum inter electos aeternum merearis consortium.

Data Romae, decimo Kalendas Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXII.
AD SICHARDUM
EPISCOPUM AQUILEIENSEM.
(Anno 1075.)**

Exponit statuta in concilio contra concubenarios et Simoniacos clericos. Praecipit ut ea servari curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, SICHARDO fratri coepiscopo Aquileiensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatis tuae prudentiam latere non debet, neque tui ordinis dignitatem ignorare oportet quae statuta quaeque decreta in peracto concilio praeteritae Quadragesimae concilio confratrum nostrorum ac totius conventus assensu, sequentes sanctorum Patrum auctoritatem, statuimus. Decrevimus enim quod, si quis eorum ordinum qui sacris altaribus administrant presbyter scilicet diaconus, uxorem vel concubinam habet, nisi illis omnino dimissis dignam poenitentiam agant, sacris altaribus penitus administrare desistant, nec aliquo Ecclesiae beneficio ulterius potiantur, sive potitis fruantur. Qui vero Simoniace, videlicet per interventum pecuniae, sunt promoti, ut absque ulla spe recuperationis deponantur, apostolica censura statuimus. Monemus itaque te, dilectissime frater et coepiscope, imo apostolica tibi auctoritate praecipiendo mandamus ut tu in dioecesi tua Simoniacos omnino deponas, et fornicatoribus clericis, nisi a fornicatione abstinerint, praefata conditione officium et beneficium penitus interdicas, et suffraganeos tuos, sive litteris tuis sive viva voce ad te convocatos, ut idem faciant summa cum diligentia moneas.

Data Romae, decimo Kalendas Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXIII.
AD GEUSAM HUNGARIAE DUCEM.
(Anno 1075.)**

Commendat eum ob res praeclare gestas. Ostendit Hungariae regnum non nisi Romanae Ecclesiae subjici, et merito ejus consanguineum, qui illud a Teutonicorum rege

acceperat, eo fuisse privatum. Hortatur ad ecclesiarum curam habendam et ad obedientiam apostolicis legatis praestandam.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **GEUSAE** Hungariae duci, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet per legatos, quos pridem ad nos direxisti, miserimus tibi litteras, quas nondum te asseris percepisse, iterum tamen pro charitatis affectu, qua omnes reges et principes ut filios admonemus, scribimus ad te desiderantes tibi cum justitia quaecunque sunt honoris et gloriae. Multa quippe bona de te mihi relata sunt, atque ex tuis actibus honesta fama ad aures nostras usque pervenit; pro quibus diligimus te, et cupimus ut fama cum rei veritate semper ascendat. Notum autem tibi esse credimus regnum Hungariae, sicut et alia nobilissima regna in propriae libertatis statu debere esse, et nulli regi alterius regni subjici, nisi sanctae et universali matri Romanae Ecclesiae, quae subjectos non habet ut servos, sed ut filios suscipit universos. Quod quia consanguineus tuus a rege Teutonico, non a Romano pontifice usurpative obtinuit, dominium ejus, ut credimus, divinum iudicium impedivit. Cum vero res in manibus tuis sit, hortamur te ut interim circa ecclesias curam habeas, circa religionem summum studium geras, talemque obedientiam legatis sanctae Romanae Ecclesiae, cum ad te venerint, exhibeas, quatenus intercessione beati Petri in gloria et honore utriusque vitae proficias.

Data Romae, X Kal. Aprilis, ind. XIII.

**EPISTOLA LXIV.
AD IVONEM
ABBATEM SANCTI DIONYSII.
(Anno 1075.)**

Ut coram suis legatis ad objecta contra eum respondeat, eisque pareat, vel statuto tempore ad apostolicam sedem veniat. Interim animarum sibi commissarum curam habeat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, IVONI abbati monasterii Sancti Dionysii in Parisio.

Licet Romanae Ecclesiae excusationem introitus tui Algisi monachi vestri verba jampridem replicaverint, licet ex parte fidem nobis dederint, crescentem tamen infamiam, et usque ad sedem apostolicam jam a pluribus delatam, indiscussam transire nec possumus nec debemus. Quapropter si contigerit hac in aestate legatos nostros ad partes illas proficisci, praecipimus ut coram eis causam objectionis tuae diligenter exponas, et diffinitioni eorum obedienter pareas. Quod si aliquod impedimentum hoc fieri non permiserit, abhinc usque ad festivitatem sancti Andreae de objectis responsurus ad nos venias. Interim te volumus circa curam animarum subditarum tibi strenuum sollicitumque exhiberi, quatenus, cum ad nos veneris, ipsum bonae conversationis studium tam te, quam illos quibus praeesse videris, valeat commendare, et Algisi bona de te referentis verba confirmare.

Data Romae, octavo Kalendas Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXV.
AD MONACHOS SANCTI DIONYSII.
(Anno 1075.)**

Hortatur ad concordiam et pacem, dum eorum abbas se de Simonia purgaturus, vel coram legatis, vel coram se veniat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, monachis monasterii Sancti Dionysii, salutem et apostolicam benedictionem.

Abbatis vestri Ivonis infamia quampluribus referentibus ad aures nostras usque pervenit, videlicet quod Simoniace, hoc est per interventum pecuniae, obtinuerit abbatiam, cujus rei causa, quia hujusmodi infamiam indiscussam praeterire non debemus nec possumus, per litteras nostras sibi praecipiendo mandavimus, ut legatis nostris, si hac aestate ad partes illas eo venire contigerit, de objectis se purgaturum exhibeat. Quod si aliquibus intervenientibus causis legati non venerint, abhinc usque ad festivitatem sancti Andreae de objectis responsurum se nostrae audientiae repraesentet. Quapropter admonemus religionem vestram ut interim inter vos nulla discordia, nullum schisma diabolica fraude natum inveniatur; ipsi enim scitis quia in scissura mentium Deus non habitat, sed religioni atque ordinis vestri observationi sedato animo ac summa cum reverentia operam dantes, praedicto abbati humiliter obediatis, ne forte, quod absit! in vestro schismate monasterium vestrum in rebus corporeis et vos in anima damnum aliquod patiamini. Pro certo namque sciatis quoniam nos abbatiae Sancti Dionysii sollicite invigilare nunquam negligimus, sed secundum Apostolum honeste et cum ordine facere volumus. Sicut enim nocentem justificare nobis admodum est timendum, ita et innocentem damnare valde periculosum. De caetero prudenter vos habete, dilectissimi filii, memores nostri in orationibus vestris.

Data Romae, octavo Kalendas Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXVI.
AD BURCHARDUM**

HALBERSTADIENSEM EPISCOPUM. (
Anno 1075.)

Praecipit, sicut ante per legatos fecerat, ut fornicationem ex clero evellat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, BURCHARDO Helvestensi [forte, Halberstadiensi vel Halberstatensi, et sic in Mutin.] archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Non ignorare te, frater charissime, credimus de ordinum ecclesiasticorum castitate sanctae sedis apostolicae statuta antecessorum nostrorum et nostro deinceps studio per litteras et legatos longe lateque promulgata. Nam et anno praecedente confratres nostri et episcopi in partes illas directi te convenerunt, et nostro nomine hujus tibi operis obedientiam studiosius inculcarunt. Sed neque propterea has rursus de eadem re tibi litteras superfluas judicavimus, Apostolo dicente: Fratres, eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium (Philip. III). Si enim fratrum nostrorum exhortatione monitus in id opus manus continuo misisti, ad hoc valebunt litterae, ut, sicut dicitur, currentem currere concitatus impellamus. Sin autem hucusque cessasti, somno torporis expulso ad evigilandum stimulo increpationis excitemus. Nos enim de taciturnitate nostra damnari metuimus, si conservis nostris, his maxime qui alios docere idonei sunt, Domini pecuniam distribuere pigritamur. Urget nos enim timor illius maledicti quod per Salomonem depromitur: Maledictus homo qui abscondit frumenta in populo (Prov. XI). Et quod item per prophetam dicitur: Maledictus homo qui prohibet gladium suum a sanguine (Jer. XLVIII), id est verbum praedicationis ab increpatione carnalium. Sicut enim nos ad loquendum superiora exempla impellunt, ita et vos quae de obedientia passim scripta leguntur

adhortantur quae dicimus fraterna charitate suscipere. Nam legitur apud Samuelem: Melior est obedientia quam victimae: et auscultare magis quam offerre adipem arietum. Quoniam quasi peccatum hariolandi est, repugnare: et quasi scelus idolatriae, nolle acquiescere (I Reg. XV). Quod beatus Gregorius in Moralibus (lib. XXXV, c. 10) exponens dicit: Obedientia ergo est sine qua, quamvis fidelis quisque videatur, infidelis esse convincitur. Denique novit fraternitas tua quas proponimus regulas a sanctis Patribus esse praefixas, tantoque venerabilius observandas quanto constat non suo libitu, sed Spiritus sancti promulgasse afflatu. Quamobrem, charissime frater, instanter hortamur et apostolica auctoritate praecipimus quatenus et a legatis nostris ante cognita, et harum testimonio litterarum plenius inculcata, fideliter exsequaris, de agro Dominico zizania eradices, frumentum conserves, castos et religiosos clericos, ut tui officii cooperatores, benigne foveas, lubricos et incontinentes aut paterne corrigas, aut incorrigibiles a sacris altaribus arceas; et nisi tuis exhortationibus acquiescentes resipiscant, nec laici etiam officium eorum ullatenus audiant, ut quos nec timor nec amor divinus compungit, pudor saltem humanus retrahat ad sobrietatem. His si vigilanter institeris, et inobedientiae culpam poteris evadere, et a Domino praemium tibi multiplex et indeficiens comparare.

Data Romae, quarto Kalendas Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXVII.
AD ANNONEM
COLONIENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Ut habito suorum episcoporum concilio decreta apostolicae sedis de castitate clericorum promulget, et

servanda curet. Exponit quoque se in synodo contra Simoniacos statuta confirmasse.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, ANNONI Coloniensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Constat Ecclesiam Coloniensem inter caeteras regni Teutonici Ecclesias sanctae et apostolicae sedi, cui Deo auctore deservimus, ita fide et dilectione atque obsequiis ab annis prioribus esse devinctam ut singulari familiaritate et gratia charitatis apud eam tanquam apud matrem dulcissima filia praepolleat. Quem benevolentiae laudabilis usum ab antecessoribus nostris ad nos usque deductum non solum observare, sed etiam ampliare et augmentare pro rerum opportunitate et temporum modis omnibus sum paratus. Hinc etiam, charissime frater, de obedientia tui securior fiducialius adhortor et moneo, atque communis domini beati Petri auctoritate praecipio, ut ad castitatem clericorum praedicandam atque inculcandam, juxta Patrum decreta, et auctoritatem canonum, cum suffraganeis tuis omnibus studiosius accingaris, ut sponsae Christi, quae maculam nescit aut rugam (Ephes. V), candidatae et immaculatae familiae gratiosum exhibeatur officium. Novit enim fraternitas tua quia praecepta haec non de nostro sensu exsculpimus, sed antiquorum Patrum sanctiones Spiritu sancto praedicante prolatas officii nostri necessitate in medium propalamus, ne pigri servi subeamus periculum, si Dominicam pecuniam, quae cum fenore reposcitur, sub silentio abscondamus; quanquam huic sanctae Romanae Ecclesiae semper liquit semperque licebit contra noviter incrementos excessus nova quoque decreta atque remedia procurare quae, rationis et auctoritatis edita iudicio, nulli hominum sit fas, ut irrita, refutare. Urget nos etiam timor illius maledicti quod per Salomonem depromitur, usque ad id quod in superiore epistola ait (S.

GREG., libro XXXV Moral., cap. 10): Obedientia ergo est sine qua, licet fidelis quisque videatur, infidelis esse convincitur. Sed ut ea quae dilectioni tuae injungimus compendiosius efficaciusque prosequaris, cum fratribus et coepiscopis tuis concilium te cogere suademus, in quo, quam maximo poteris clericorum coetu congregato, leges canonicas et sedis apostolicae auctoritatem, tuamque et confratrum omnium, patenter promulgabis, quanta castitatis sit virtus, quamque ecclesiasticis gradibus necessaria, seu quam Sponsi virginis et Virginis sponsae cubiculariis sit competens, ut, Deo donante, nosti, latius exponens. Subinde firmiter pronuntiabis non ulterius sibi licere quod in perniciem sui hactenus usurparunt; cum tolerabilius omnino sit cessare ab officio quam incestam, vel etiam molestam suo Salvatori ingerere servitatem, et inde sibi iram coacervare atque supplicium, unde praemium debuit emereri. Quod si te fideliter haec et firmiter exsequentem tribulatio ac persecutio invenerit, respice ad eum qui dixit: Confidite, ego vici mundum (Joan. XVI). Nos quoque clypeo beati Petri munitos indubitanter noveris, seu ad repellendos hostes, si possumus, seu ad protegendum te omni hora paratissimos inveniri. Illud quoque fraternitati tuae notum esse volumus, contra Simoniacam haeresim in synodo confirmasse (nam a sanctis Patribus longe ante statum est), ac vehementer prohibuisse, ut neque ecclesiae ullatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur. Quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, eum a missae celebratione et Evangelii lectione omnimodis removemus, et ut haec diligenter observetis enixius admonemus.

Data Romae, quarto Kalendas Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXVIII.
AD WEZELINUM**

**ARCHIEPISCOPUM MAGDEBURGENSEM.
(Anno 1075.)**

Ejusdem fere argumenti.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, WEZELINO [VENCELINO] Magdeburgensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Legimus Josue, cum in populo Dei magistro succedens ducatum suscepisset, ita sollicita et vigilantia obedientia exercuisse officium ut, quod de aliis raro scriptum est, coelesti fretus virtute, elementis potentialiter imperaret. Nam et fluvium Jordanem ad transitum exercitus cursum naturalem sistere fecit, et solem volubili mobilitate in occasum anhelantem, donec adversarios ulcisceretur, quasi alter Creator stare praecepit. Is etiam muros Jericho septeno perlustrans circuitu sacerdotalium clangore tubarum subruit et evertit. Vides, charissime frater, quid fervens in divinis causis animus, quid prompta obedientia meruerit. Ad hujus similitudinem facti nos, qui populum Christianum instituendi magisterium suscepimus, mentem vigilanter intendere debemus, ne adversariae potestatis muros, contra verum Josue rebellantes et erectos, silentio nostro stare aut roborari patiamur. Quamobrem fraternitati tuae apostolica auctoritate injungimus atque praecipimus ut ad castitatem clericorum praedicandam et studiosius inculcandam buccina sacerdotali vehementius et instantius instrepas (Jos. VI), donec Jericho muros, id est defectionis opera et sordidae libidinis pollutiones dissipas et subvertas sicut ad prophetam [sicut ait propheta (deest forte, dicitur, HARD.): Posui te hodie super gentes et regna ut evellas, et destruas, et disperdas, et dissipas, et aedifices, et plantes (Jer. I). Non nostra decreta (quanquam licenter si opus esset possemus) vobis proponimus, sed a sanctis Patribus

statuta renovamus, ne nostro silentio servi Dominicam pecuniam abscondentis sententiam incurramus. Elabora igitur, insta opportune, importune, ut domus Dei tibi commissa purificetur quatenus et a nobis de obedientia tua gratias merearis, et tui laboris praemium recepturus in Domini tui gaudium laetus introducaris.

Data Romae, IV Kalendas Aprilis, indict. XIII.

**EPISTOLA LXIX.
AD CUNIBERTUM
EPISCOPUM TAURINENSEM.
(Anno 1075.)**

Arguit quod molestiis afficiat monachos Sancti Michaelis. Monet ut pacem cum abbate ineat, vel statuta die ad sedem apostolicam litis dirimendae causa accedat, interim a molestiis inferendis desistat, ne ipse cogatur illud monasterium de ejus subjectione eximere, et quos temere excommunicarat, absolvat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, CUNIBERTO Taurinensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Decuerat te, frater charissime, pro reverentia quam beato Petro, apostolorum principi et magistro universalis Ecclesiae, debes, nobiscum etiam servare unitatem et concordiam in vinculo charitatis et pacis, et labores nostros, ut in Christo proficerent et fructum facerent, saltem in attinentibus tibi et tecum actis juvare negotiis. Verum econtra, unde nos nec mirari nec dolore satis possumus, te immemorem nostrae dilectionis a nobis discrepare et ea quae colligere laboramus omni conatu ad dispergendum insistere, clamor fratrum monasterii Sancti Michaelis, imo multiplex angustia, quam multorum relationibus, te faciente, eos pati audivimus, manifesta

nobis indicia praestet. Meminisse enim debes quot et quanta dominus et antecessor noster, beatae memoriae Alexander papa, et nos ipsi, cum novissime apostolicam sedem et praesentiam nostram visitasses, de pace et tranquillitate ejusdem monasterii cum tua fraternitate egimus, ne diabolus servorum Dei saluti semper invidens et quieti, venenum suae nequitiae aliqua occasione ibi posset infundere, et devotas animas ab assidua orationum et divini famulatus meditatione divellere. Qua de re licet nobis optime promiseris, videlicet te aut competentem de omnibus cum abbate pacem facturum, aut, si id fieri non posset, sine omni laesione monasterii ad iudicium apostolicae discussionis rem denuo delaturum, tamen postquam a nobis discessisti, multo asperior atque crudelior contra venerabilem locum illum quam antea fueras, prout nobis relatum est, exstitisti; et quod detrimentum ejus foret, non solum exteriori fortitudine, sed episcopali etiam districtione dicere et facere non pepercisti. Unde non parum adversum te commoti esse possumus qui ad contemptum apostolicae auctoritatis nostraeque fatigationis dispendium nostris consiliis, admonitionibus, rogatibus, et justis officii nostri dispensationibus te obsistere intelligimus, ut pacem, quam servis Dei cum quanta per Deum cognoscimus consideratione justitiae providere cupimus, tu nec pati possis aut velis. Nunquidne existimas episcopos hanc in pastoralis regimine potestatem atque licentiam suscepisse ut monasteria, quae in suis parochiis consistunt, quantum velint opprimant, et studium religionis suae praelationis occasione, haec et illa potenter exigendo et potestatem suam exercendo, comminuant? An ignoras quod sancti Patres plerumque et religiosa monasteria de subiectione episcoporum et episcopatus de parochia metropolitanae sedis propter infestationem praesidentium diviserunt, et perpetua libertate donantes apostolicae sedi, velut principalia capiti suo membra, adhaerere sanxerunt? Percurre sanctorum Patrum privilegia, et invenies ipsis

etiam archiepiscopis officium, nisi forte ab abbate vocatis, in plerisque coenobiis facere prohibitum esse, ne forte monastica quies saecularium personarum frequentia et conversatione turbaretur.

Hoc itaque ne et nos illorum auctoritate et exemplo de praefato Sancti Michaelis monasterio facere cogamur, neve tu, dum immoderata quaeris, ea quae ex aequo tibi attinere videbantur juste amittas, apostolica te auctoritate monemus atque praecipimus, ut aut pacem cum abbate congrua conventionem et in commune proviso totius causae moderamine faciat, aut, si peccatis impediens hoc fieri nequiverit, in ventura sancti Martini festivitate ad apostolicam sedem te convocatum praesenti auctoritate cognoscas, quatenus, adjuvante Deo, litem vestram dirimere et justo fine concludere valeamus. Interim vero eadem auctoritate praecipimus ut neque vocando ad synodum, nec aliquo interdicto, denique nullo unquam exactionis modo abbatem, vel saepe fatum monasterium, aut servitores ejus, seu loca, vel bona illuc attinentia, per te, sive per tuorum aliquem laedere aut inquietare praesumas; et quos anathematis vinculo ex his qui partem illam attinent alligasti, quanquam hoc temere feceris, charitati tamen fraternae providentes, ut tu eos absolvas locum tibi et monita damus. Qua in re si tu moram feceris, aut aliqua occasione nobis obedire renueris, nostra apostolica auctoritate eos absolutos et ab omnibus interdicti vel excommunicationis tuae nexibus liberos esse noveris. Fac igitur, dilecte frater, ut vel nunc non incassum tibi scripsisse videamur. Crede nostris consiliis, acquiesce monitis, nec libeat tibi nos plurimis occupatos diutius causae hujus implicari laboribus, nec deneges nobis fraternum et unanimem consensum in componenda pace saepe fati coenobii, ne, dum nobis, imo beato Petro, obstare non desieris, in graviores culpam et irrevocabile detrimentum tuomet (quod non optamus) impetu

praecipiteris. Nam si deinceps ultra tenorem litterarum istarum supra memoratam causam in errorem et litigium trahere, aut monasterio infestationes aliquas inferre pertentaveris, nos, divina et apostolica fulti auctoritate, ut monasterium illud cum omnibus suis pertinentiis in perpetua libertate consistat, ut nullius magisterio vel iudicio post Deum, nisi sanctae Romanae Ecclesiae, subditum in proposito sanctae religionis sine laceratione Deo servire valeat, Deo adjuvante, procurabimus.

Data Romae, quinto Idus Aprilis, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXX.
AD GEUSAM HUNGARIAE DUCEM.
(Anno 1075.)**

Optat ut pax inter eum et regem Salomonem instauratur. Significat merito jus regni a Salomone rege ad eum fuisse translatum. Ejus erga se observantiam requirit, et quaecunque a Romana Ecclesia desiderat sibi litteris vult aperiri.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GEUSAE Hungariae duci, salutem et apostolicam benedictionem.

Si officii nostri est omnibus sua jura defendere, ac inter eos componere pacem, ac stabilire concordiam, multo magis ratio exigit, atque usus utilitatis exposcit ut seminemus charitatem inter majores, quorum pax aut odium redundat in plurimos. Unde nobis cura est et cordi pia sollicitudo inhaeret, quatenus inter te et consanguineum tuum Salomonem regem faciamus pacem, si possumus, ut justitia utrinque servata sufficiat unicuique quod suum est, terminum justitiae non transeat, metam bonae consuetudinis non excedat, sicque fiat in pace nobilissimum regnum Hungariae quod hactenus per se principaliter viguit, ut rex ibi non regulus fiat. Verum

ubi, contempto nobili dominio beati Petri apostolorum principis, cujus regnum esse prudentiam tuam latere non credimus, rex subdidit se Teutonico regi et reguli nomen obtinuit, Dominus autem injuriam suo illatam principi praevidens, potestatem regni suo ad te iudicio transtulit. Et ita si quid in obtinendo regno juris prius habuit, eo se sacrilega usurpatione privavit. Petrus enim a firma petra dicitur, quae portas inferi confringit, atque adamantino rigore destruit, et dissipat quidquid obsistit. Quapropter si quid vis, si quid habere a Romana Ecclesia digne speras, nobis confidenter volumus ut aperiās et quae tua sit devotio erga universalem matrem, qualiterve illi statueris obedire sanctamque reverentiam exhibere operibus, sicut te decet, ostendas. Quae autem hic minus scripsimus, horum portitoribus tibi dicenda relinquimus, quia de illorum fidelitate satis confidimus. Omnipotens Deus, qui beato Petro potestatem ligandi atque solvendi principaliter tribuit, ejus precibus te tuosque in Christo fideles a cunctis peccatis absolvat, et ad vitam perducatur aeternam.

Data Romae, decimo octavo [XV] Kalendas Maii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXXI.
AD WRATISLAUM BOHEMORUM DUCEM.
(Anno 1075.)**

Commendat Fredericum ejus nepotem, ut beneficium a suo patre relictum illi concedat, vel aliud tribuat. Monet ut dissidiis sublatis pacem in sua ditone servandam curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **WRATISLAO** Bohemorum duci, salutem et apostolicam benedictionem.

Fredericus, nepos vester, et Romanae Ecclesiae fidelis, nos humilibus precibus flagitavit quatenus tuae nobilitatis prudentiam rogaremus, ut beneficium, quod sibi pater suus reliquit, eum permetteretis habere et in omni pacis quietudine possidere; cujus supplicibus orationibus flexi, nobilitatis vestrae serenitatem obnixe rogamus ut, si scitis eum habere justitiam, tum quia os tuum et caro est, ductus proprietate sanguinis, tum quia ad refugium apostolicae miserationis confugit, aut beneficium illud sibi reddatis, aut contracambium tribuatis quod sibi sit acceptabile, et tui condecet generis dignitatem. Quod si justitiam non videtur habere, rogamus tamen ut pro charitate et reverentia beati Petri apostolorum principis, cujus praesidia humiliter postulavit, aliquod sibi beneficium, quo possit honeste vivere, tribuatis. Non pigeat itaque nobilitatem tuam in hoc nostras preces audire, beatumque Petrum in hoc tibi debitorem facere, quoniam nos parati sumus favere tibi in quibus possimus justitia duce. Praeterea monemus ut studeatis terram vestram, et vestri honoris regimen firmissimae pacis foedere undique praemunire, scilicet ut nullius litis scandalum in tuo regimine versari permittas, praecipue inter te et fratres tuos, et Pragensem et Holomucensem episcopum, quoniam, sicut qui discordiae et litibus vacant procul dubio diaboli sunt filii, sic qui paci dant operam filii Dei vocantur, ipsa Veritate attestante quae ait: Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur (Matth. V). Omnipotens Deus mentem tuam illuminet, sicque te faciat per bona transire temporalia ut merearis adipisci aeterna.

Data Romae, decimo octavo [XV] Kalendas Maii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXXII.
AD BOHEMOS.
(Anno 1075.)**

Hortatur ad bene casteque vivendum.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, universis in Bohemia constitutis majoribus atque minoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex consideratione sedis cujus licet indigni, administrationem gerimus, debitores, sicut scitis, sumus fidelibus et infidelibus; fidelibus, ut quod bene proponunt perseveranter teneant; infidelibus, ut ad Creatorem suum credendo, et praeterita facinora puniendo, convertantur. Unde quia relatione episcoporum patriae vestrae limina apostolorum visitantium accepimus quosdam vestrum per viam mandatorum Dei incedere, quosdam vero nonnullis periculis male vivendo subjacere, studuimus vos paterna charitate commonere, quatenus et boni meliores fiant, et qui reprehensibiliter vivunt irreprehensibiles se exhibeant. Primum scilicet vos ex toto corde, et ex tota anima, et ex omni virtute vestra Deum et proximum sicut vosmetipsos diligere, pacem, sine qua nemo Deum videbit, inter vos constituere, non solum clericos, sed et laicos castitatem servare, decimas Deo, a quo tam vitam quam vitae sustentationem suscipitis, fideliter dare, ecclesiis vestris debitum honorem impendere, eleemosynis atque hospitalitati devote insistere. Haec et his similia, quae ad salutem animarum vestrarum pertinent, licet pontifices vestros sufficienter scire ac vobis insinuare non ignoremus, tamen quia verba nostra ex reverentia beati Petri constat vos charius atque avidius recipere, ipsa vestra audiendi aviditas quae ab aliis dari possunt nos documenta dare compellit, ut tanto sollicitius vobis debitum reddamus exhortationis quanto beatum Petrum in eadem nostra exhortatione devotius attenditis. Vos igitur, dilectissimi, carnalia desideria fugite, ad coelestia et semper duratura patriae coelestis gaudia

mentes erigite, beatum Petrum, cui a Deo potestas principaliter et in terra ligandi atque solvendi data est, devotissimi servitii fidelitate debitorem facite, quatenus post dissolutionem terrenae habitationis nostrae, cui quotidie volentes nolentesque propinquatis, nec multo post in vermes et cinerem redigendi, ejus praestantissimum ante districtum Judicem patrocinium sentiatis.

Data Romae, decimo septimo Kal. Maii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXXIII.
AD BOLESLAUM POLONORUM DUCEM.
(Anno 1075.)**

Commendat ejus erga se observantiam. Mittit legatos pro episcoporum causis, qui et pauci erant, et metropolitanum non habebant. Hortatur ut illos adjuvet, bene vivat, recte se gerat in regimine suo, et pecunias regi Russorum ablatas restituendas curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **BOLESLAO** duci Polonorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam honor, qui ministris et dispensatoribus exhibetur, ad reverentiam dominorum propriam attinere dignoscitur, procul dubio gratanter et cum multa dilectione ministrantium labor officiaque suscipiuntur, ab his dico qui praelatorum personas et auctoritatem ex corde diligere comprobantur. In hoc autem cognoscimus quod excellentia vestra beatum Petrum apostolorum principem sinceris affectibus diligit, et ad reverentiam ejus ardenti spiritu dilatatur, quoniam gratuita devotione vestris eum oblationibus honorantes, debitorem vobis fieri desiderastis, et sicut in Domino confidimus, promeruistis. Unde et nos, qui illius servi dicimur et esse cupimus,

vestrae charitati in Christo connexi sumus, et curam ministerii, ad quod sub obedientia apostolici principatus occulta Dei dispensatio nos, licet indignes, ordinavit atque constituit, in ea parte, qua vobis necessarium et honestum fore cognoverimus, tanto sollicitius vobis impartiri cupimus quanto fidem et charitatem vestram et in obediendo promptiorem, et in promerendo devotiorem intelligimus. Verum quia Christianae religionis ordo et provida dispensatio ab his permaxime post Deum pendet qui Dominici gregis pastores et rectores esse videntur, illud nobis primo attendendum est quod episcopi, terrae vestrae non habentes certum metropolitanae sedis locum, nec sub aliquo positi magisterio, huc et illuc pro sua quisque ordinatione vagantes, ultra regulas et decreta sanctorum Patrum liberi sunt et absoluti. Deinde vero quod inter tantam hominum multitudinem adeo pauci sunt episcopi et amplae singulorum parochiae ut in subjectis plebibus curam episcopalis officii nullatenus exsequi aut rite administrare valeant. Pro his igitur et aliis causis, quas hic scribere omisimus, hos legatos ad vos direximus, quatenus vobiscum pertractatis negotiis quae ad ecclesiasticam curam et aedificationem corporis Christi (quod est fidelium congregatio) pertinere videntur, quae emendanda sunt, aut ipsi juxta sanctorum Patrum statuta diffiniant, aut nobis diffinienda referant. Eos itaque, sicut nos, audite, memores quod in missione discipulorum per Evangelium Veritas dicat: Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit (Luc. X). Et ut fructuosus apud vos cursus fatigationis eorum fiat, propter reverentiam apostolicae legationis qua funguntur, consiliis et benigno favore juvate. De caetero admonemus vos et exhortamur in Domino, ut diem ultimum vitae vestrae, quem ignoratis quando veniat, et terrorem futuri iudicii semper coram oculis habentes, commissam vobis potestatem sollicita et Deo placita administratione gerere studeatis, praeparantes vobis divitias in operibus bonis et thesaurizantes firmum et immobile fundamentum, ut

vitam aeternam possideatis. Scire enim debetis quoniam supernus Arbiter quae vobis commisit irrequisita non relinquet; cui tanto districtius responsuri estis quanto ampliora sunt jura et judiciorum moderamina quae tenetis. Deus autem omnipotens, cujus majestas est super omnes principatus et regna, dirigat cor et actus vestros ad omne opus bonum in omni prudentia et exercitatione virtutum, quatenus, expleto cursu hujus lubricae et cito periturae lucis, beatorum Petri et Pauli apostolorum principum meritis et intercessionibus ad veram et sempiternam gloriam pervenire mereamini; detque vobis, devicta per Jesum Christum Dominum nostrum inimicorum vestrorum superbia, pacis et tranquillitatis gaudia, ut ex donis quoque praesentibus cognoscatis futura quanto sint desiderio appetenda. Quae nimirum si vos delectant, inter omnia servanda vobis est charitas, quam (quod inviti dicimus) in pecunia, quam regi Russorum abstulistis, violasse videmini. Quapropter condolentes vobis, multum vos rogamus et admonemus, ut pro amore Dei et sancti Petri quidquid sibi a vobis vel vestris ablatum est restitui faciatis, non ignorantes quoniam qui aliorum bona injuste auferunt, nisi emendaverint si emendare poterint, nullatenus in regno Christi et Dei partem habere credendi sunt. Hoc autem a vobis eadem charitate, qua dicimus, pro salute animae vestrae recipi concupiscimus

Data Romae, septimo [XII] Kalendas Maii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXXIV.
AD DEMETRIUM REGEM RUSSORUM.
(Anno 1075.)**

Scribit Russiae regnum eorum consensu accedente eorum filio se tradidisse; ipsorumque petitionibus se paratum ostendit. Rogat ut suos legatos benigne excipiant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, DEMETRIO regi Russorum et reginae uxori ejus, salutem et apostolicam benedictionem.

Filius vester, limina apostolorum visitans, ad nos venit, et quod regnum illud dono sancti Petri per manus nostras vellet obtinere, eidem beato Petro apostolorum principi debita fidelitate exhibita, devotis precibus postulavit, indubitanter asseverans illam suam petitionem vestro consensu ratam fore ac stabilem, si apostolicae auctoritatis gratia ac munimine donaretur. Cujus votis et petitionibus, quia justa videbantur tum ex consensu vestro, tum ex devotione poscentis, tandem assensum praebuimus, et regni vestri gubernacula sibi ex parte beati Petri tradidimus, ea videlicet intentione atque desiderio charitatis ut beatus Petrus vos, et regnum vestrum omniaque vestra bona sua apud Deum intercessione custodiat, et cum omni pace, honore quoque et gloria idem regnum usque in finem vitae vestrae tenere vos faciat, et hujus militiae finito cursu impetret vobis apud supernum Regem gloriam sempiternam. Quin etiam nos paratissimos esse noverit vestrae nobilitatis serenitas, ut ad quaecunque justa negotia hujus sedis auctoritatem pro sua necessitate petierit, procul dubio continuo petitionum suarum consequetur effectum. Praeterea ut haec et alia multa quae litteris non continentur cordibus vestris arctius infigantur, misimus hos nuntios nostros, quorum unus vester notus est et fidus amicus, qui et ea quae in litteris sunt diligenter vobis exponent, et quae minus sunt viva voce explebunt. Quibus pro reverentia beati Petri, cujus legati sunt, vos mites et affabiles praebeatis et quidquid vobis dixerint, ex parte nostra patienter audiatis atque indubitanter credatis; et quae ibi ex auctoritate apostolicae sedis negotia tractare voluerint et statuere, nullorum malo ingenio turbare permittatis, sed potius eos sincera charitate favendo juvetis. Omnipotens Deus

mentes vestras illuminet, atque per temporalia bona faciat vos transire ad gloriam sempiternam.

Data Romae, XV Kalendas Maii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXXV.
AD SUENIUM REGEM DANORUM.
(Anno 1075.)**

Queritur de principum inobedientia erga Romanam Ecclesiam. Commendat eum de debita erga sedem apostolicam observantia. Se paratum ostendit ad ei gratificandum; petitque ut per legatos sibi significet an nunc eadem velit quae a praedecessore suo Alexandro postulaverat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SUENIO** [SUENONI], regi Danorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Apud antecessores nostros juris et consuetudinis erat charitativis legationibus docere viam Domini universas nationes, corripere in his quae arguenda erant omnes reges et principes, et ad aeternam beatitudinem cunctos invitare legalibus disciplinis. Plus enim terrarum lex Romanorum pontificum quam imperatorum obtinuit. In omnem terram exivit sonus eorum (Psal. XVIII, 5); et quibus imperavit Augustus, imperavit Christus. Nunc vero reges et praesides terrae contemptores facti ecclesiasticae legis, qui amplius justitiam servare et eam defendere debuerant, ad tot irrogandas Ecclesiae contumelias convenerunt, atque ad tantam inobedientiam, quae, secundum Samuelem, similis est idololatriae, devoluti sunt, ut fere jam quiescentibus legationibus nostris, quoniam pene sine fructu videntur, verba nostra tantummodo orando convertemus ad Dominum regum et Deum ultionum. Sed quia scimus te, et

fortissimam gentem tuam, quae freno sapientiae tuae moderatur, circa matrem omnium Ecclesiarum debitam reverentiam exhibere quae tanto est beato Petro humilior quanto in fortitudine sua sublimior. Ideo tibi dilectissimo filio nostro litteras mittimus atque paterna affectione mandamus, ut si quid est, unde indiges, quod auctoritas Romanae Ecclesiae possit tibi juste largiri, per nuntios tuos, et per hos quos nunc mittimus, nobis notum facias, quatenus, in quantum fas est, te honoremus, et praedictam reverentiam nobilissimi regni tui merita dignitate donemus. Bonam enim famam de te accepimus, quae precibus beati Petri et Pauli nunquam te deserat, imo ad gloriam utriusque vitae capessendam, ut desideramus, cumuletur semper et crescat. Quia vero apud antecessorem nostrum beatae memoriae Alexandrum quaedam expetisti, quibus beatum Petrum debitorem faceres, imo tibi et regno tuo nobile patrocinium ejus acquirereres, per eosdem legatos mandes utrum eadem voluntas sit an fuerit passa defectum, aut, quod magis optamus, susceperit augmentum. Ego enim cum in archidiaconatus officio essem, multum diligebam te, et, mihi videbatur, diligebam a te; sed ubi pastorale officium, quod in dilectione Dei et proximi quasi in fundamento consistit, licet indignus accepi, charitas quam habueram circa te major facta est quae, te proficiente in melius, semper in majorem gradum Deo propitio augeatur.

Data Romae, decimo quinto Kalendas Maii, indictione decima tertia.

**EPISTOLA LXXVI.
AD BAMBERGENSES.
(Anno 1075.)**

Significat Bambergensem episcopum Simoniacum a se depositum. Interdicit ne quisquam illius Ecclesiae bona diripere vel alienare praesumat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Bambergensis Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum est [vobis] pene omnibus in Teutonicis partibus habitantibus quod Bambergensis Ecclesia specialis quodammodo filia adhaeret matri suae Romanae Ecclesiae, cui Deo auctore deservimus, licet indigni, ac proinde tanto sollicitius vigilantiae nostrae nos oportet sibi curam impendere, quanto familiaris apostolicae sedis est munimine contuenda. Unde quia quidam idiota praedictam Ecclesiam Simoniacae perfidiae haeretica pravitate subversus invaserat, eam a iugo sacrilae pervasionis illius provida consideratione liberare studuimus. Exemimus quidem gladium apostolorum principis Petri, et in eum apostolica auctoritate sententiam promulgavimus. Verum quia in exclusione talium solent Ecclesiae multa damna pati, et bona earum distrahi et disperdi, dignum duximus imminenti damno Ecclesiae praecavere, ac proinde sacrilegis et tyrannis apostolica auctoritate resistere, interdicens, ne occasione exclusionis illius res ecclesiae auferre vel quolibet modo alienare praesumant. Quapropter ex parte Dei et apostolorum Petri et Pauli interdicens, ut nulla alicujus dignitatis, seu potestatis, sive cujuslibet conditionis, persona res jam saepe fatae Ecclesiae, maxime thesaurum et praedia auferre, vel aliquo modo alienare injuste diripiendo praesumat, donec omnipotens Deus per interventum beati Petri Ecclesiae illi idoneum pastorem provideat. Si quis vero contra hujus interdictionis paginam venire tentaverit, noverit se gratiam sancti Petri amittere, et apostolicae animadversionis ultione plectendum.

Data Romae, XII Kalendas Maii, indictione XIII.

**EPISTOLA LXXVII.
AD GEBOARDUM
SALTZBURGENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Increpat quod cum a sede apostolica impetrasset ut dioecesis suae portio decideretur, et in ea episcopus constitueretur, episcopum quidem in partem sollicitudinis admiserit, decimas autem omnes sibi retinuerit; ideo monet ut ecclesiae suas decimas relinquat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, GEBOARDO [GEBEARDO] Saltzburgensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Meminimus dilectionem tuam annis superioribus apostolicam sedem adiisse atque a praedecessore nostro bonae memoriae Alexandro, me etiam favente atque assensum praebente, imperasse ut parochiae tuae portionem prae amplitudine sui decideres, atque in ea episcopatum et episcopum ad superabundantem regiminis curam supplendam statueres. Quam tuae mentis intentionem tanto alacrius audivimus atque ut adimpleretur studuimus quanto te religiosius id petere, atque multorum saluti prodesse velle intelleximus. Quis enim cui spiritualia lucra cordi sint, his praesertim temporibus, cum juxta Apostolum, Omnes quaerunt quae sua sunt, non quae Jesu Christi (Philip. II), non libentissime amplectatur voluntatem divitias terrenas animarum saluti postponentem? Sed his diebus ad nos perlatum est de eodem bono proposito tuo, quod nos vehementer contristavit et laetitiae priori quasi quasdam moeroris nebulas effudit. In quo prudentiam tuam et religionem multum admirati sumus id tibi ullatenus

persuaderi potuisse, ut ad hoc te factum debuisses inflectere. Comperimus enim, episcopo, ut praefati sumus, in parte procurationis tuae composito, illum quidem in societatem laboris misisse, sed tibi fructum laboris, scilicet decimas retinuisse. Quod si verum est, graviter dolemus in tam praeclaro tuae dilectionis opere cupiditatem, quae radix omnium malorum est, locum sibi potuisse subripere, ut operarium in vineam Domini mitteres, et eum operis mercede fraudares. Quamobrem charitatem tuam admonitam esse volumus, ut quod devote Deo obtulisti serenum et sincerum sine fuci admistione persolvas, plausibilem humani favoris laudem caveas, et quod spe aeternae retributionis coepisti in securitate ejusdem remunerationis expleas, et ecclesiam suarum decimarum redditibus investias.

Data Romae, decimo quinto Kalendas Julii, indictione decima tertia.

LIBER TERTIUS REGISTRI.

Anno Dominicae Incarnationis millesimo septuagesimo quinto, indictione decima tertia.

EPISTOLA PRIMA. AD BAMBERGENSES. (Anno 1075.)

Confirmat sententiam in Herimannum episcopum eo quod iudicio sedis apostolicae se subtraxerat, et Simoniace Ecclesiam invaserat ejusque bona dilapidaverat. Eum anathematizat et sacerdotali officio privat; et item eos qui ab eo aliqua ecclesiae praedia acceperunt ut ei faverent, quousque apostolicae sedi se praesentet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Bambergensis Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras quas Poppo praepositus Ecclesiae vestrae cum his qui secum erant decepti, simulata poenitentia falsaque religione Herimanni olim dicti vestri episcopi, incaute a nobis nimia sub festinatione recedentes, ad vos deferre neglexerunt nostro sigillo insignitas, idcirco vobis ad praesens dirigere dignum duximus ut in eis manifeste cognoscatis quae fuerit de jam dicto pseudoepiscopo nostra voluntas, quamque sententiam damnationis iudicio sanctae apostolicae sedis in eum promulgavimus indubitanter credentes quoniam nullius supplicatio, aut fraudulenta suggestio ab eadem voluntate, sive sententia, ex eo quo se iudicio sanctae apostolicae sedis subtrahit, animum nostrum potuit revocare, vel nunquam Deo auctore mutare valebit. Verum quia sub obtentu religionis ac mentitae poenitentiae sanctam Bambergensem Ecclesiam, specialem quodammodo sanctae Romanae Ecclesiae filiam, tyrannide conatus est confundere, bonaque illius dilapidare atque disperdere, priorem sententiam confirmantes, ad cumulum damnationis ejus hoc addimus, ut irrecuperabiliter ab episcopali officio semotus, a sacerdotali quoque sit omnino seclusus quousque apostolicae se audientiae repraesentet, paratus eam cautionem facere quam vestrae Ecclesiae cognoverimus expedire. Ab episcopali vero officio eum ideo segregamus, quia Simoniace invasit Ecclesiam. Sacerdotali quoque eum idcirco privamus, quoniam sub specie sanctitatis visus est eam dilaniare atque confundere. Et quia tanta mala contra Ecclesiam quoquo modo olim sibi commissam exercere non timuit, anathematis eum vinculo innodamus, quousque supradicto modo se apostolicae audientiae repraesentet, nisi forte in extremis ductus dignam poenitentiam accipiat; eo tamen tenore, ut si convaluerit, simili modo,

ut dictum est, se apostolicae sedi repraesentare festinet. Eodem quoque anathemate percutimus eos qui ab initio promotionis ejusdem aliqua praedia Ecclesiae ab eo acceperunt, ut sibi faverent ad ejus malitiam contuendam, praemaxime illos qui, postquam se apostolicae sedis judicio subtraxit, ab eo aliquid in praediis vel in thesauris Ecclesiae acceperunt ad confovendum eum, ut in sua pertinacia perseveret, nisi resipuerint, videlicet ut condigna satisfactione quod praedicto sacrilegio peccaverunt emendent, nobisque suam poenitentiam resignare festinent.

Data Laurenti, decimo tertio Kalendas Augusti, indictione decima tertia.

**EPISTOLA II.
AD SIGEFRIDUM
MOGUNTINUM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Ejusdem fere argumenti.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **SIGEFRIDO** Moguntino archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Qualiter Bambergensis Herimannus, jam nunc [Hermannus Bambergensium nunc] non episcopus, hoc anno Romam poenitens [lege, petens. Et sic in Mutin.] se habuerit, vel qualiter se judicio apostolicae sedis subtraxerit, quave fraude clericos praedictae Ecclesiae sub obtentu poenitentiae deceperit, et quomodo res ejusdem sibi contra Deum commissae Ecclesiae pejus quam prius destruxerit, et in clericos quondam sibi commissos sicut tyrannus surrexerit, vestra, ut reor, cognoscit fraternitas et certa dolet tristitia. Quocirca nos ulterius tantas non valentes impune ferre nequitias, et

noviter inventas saevitias, maxime circa eam, quae beato Petro specialiter commissa est Ecclesia, iudicio sancti Spiritus per ejusdem auctoritatem beati Petri apostolorum principis praedictum Herimannum ab officio episcopali atque sacerdotii deposuimus, et in perpetuo depositum censemus. Et quia haeresi junxit sacrilegium, et sacrilegio apertam tyrannidem, excommunicationis vinculo eum alligavimus, quousque se apostolicae sedi repraesentet, quam conatus est non solum decipere, sed etiam dolo malo irridere. Si autem ad ultimum sibi diem pervenerit, non ei poenitentiam et communionem denegamus, sed mox, ut poterit, apostolicam adire sedem, omnino illi praecipimus. Haec ut publice maxime fratribus tibi subjectis coepiscopis notifies volumus, et ex parte beati Petri praecipimus, ut secundum sanctorum instituta Patrum summopere procures in praedicta Bambergensi Ecclesia pastorem ordinare; quatenus quod in praedicto Simoniaco negligenter egisti, comproberis emendare.

Data Laurenti, decimo tertio Kalendas Augusti, indictione decima tertia.

**EPISTOLA III.
AD HENRICUM REGEM ROMANORUM.
(Anno 1075.)**

De Herimanno Bambergensi eadem quae in superiori. Regem praeterea monet, ut Ecclesiam Bambergensem recte ordinari curet.

GREGORIUS episcopus, servorum Dei, **HENRICO** regi, salutem et apostolicam benedictionem.

Inter caetera bonarum virtutum opera, fili charissime, ad quae te meliorationis studio assurgere fama referente audivimus, duobus te modis sanctae matri

tuae, Romanae Ecclesiae scilicet, eminentius commendasti. In altero quidem, quia Simoniacis viriliter resistis; in altero vero quia clericorum castitatem, utpote servorum Domini, et libenter approbas et efficaciter desideras adimplere. Quibus de causis signum nobis proposuisti, opitulante Deo, altiora de te et praestantiora quaeque sperandi. Quapropter et haec te firmiter retinere valde optamus, et Dominum Deum nostrum ut ea tibi cumulatus augere dignetur suppliciter obsecramus. Caeterum de Bambergensi Ecclesia, quae sui fundatoris institutione sanctae et apostolicae sedi, tanquam humeri capiti, membrum scilicet propinquius specialiori quadam cura sollicitudinis inhaeret, vehementer dolemus, et ejus desolationi pro viribus occurrere, opulari et consulere, officii nostri necessitate impellimur. Simoniacus enim ille Herimannus dictus episcopus hoc anno ad synodum Romam vocatus venire contempsit; sed cum propius Romam accessisset, in itinere substitit, et praemittens nuntios suos cum copiosis muneribus, noto sibi artificio innocentiam nostram et confratrum nostrorum integritatem pactione pecuniae attentare, atque, si fieri posset, corrumpere molitus est. Quod ubi praeter spem evenit, jam de damnatione sua securior, festinanter retrocessit, et blandis fallacibusque promissis clericorum qui secum erant animas lactans, aiebat se, si patriam repedare posset, ab episcopatu cessaturum et monasticae vitae professionem subiturum. Quam sponsonem qualiter impleverit, celsitudinem tuam, fili charissime, non latet. Quin etiam temeraria ulterius progressus audacia, clericos Ecclesiae suae, salutem et honorem quaerentes, bonis suis despoliavit, et, nisi eum tua, ut audivimus, regalis potentia refregisset, penitus confudisset. His excessibus diligenter consideratis, ab episcopali eum atque sacerdotali officio dejecimus. Insuper quoniam Bambergensem Ecclesiam, apostolica beati Petri tuitione munitam, crudelius atque molestius quam ante infestare praesumpsit, anathematis eum

vinculo innodavimus, donec ecclesiasticam dignitatem illicite usurpatam deponat, et se nihilominus sedis apostolicae iudicio repraesentet. Nunc ergo, excellentissime fili, sublimitatem tuam hortamur, et pro nostrae sollicitudinis debito suademus, ut religiosorum consilio virorum eadem ecclesia ita secundum Deum ordinetur, quatenus beati Petri, cujus nomini et defensionis attitulata est, intercessione, divinae merearis obtinere suffragia protectionis. Quid vero hac ipsa de causa Sigefrido confratri nostro Moguntino episcopo, et eidem Bambergensi clero et populo scripserim, ex litteris ad eos datis ad liquidum poteris cognocere.

Data Romae, decimo tertio Kalendas Augusti.

**EPISTOLA IV.
AD SIGEFRIDUM
MOGUNTINUM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1075.)**

Hortatur ad pastorale munus fideliter obeundum. Praecipit ut inquirat, num Stasburgensis episcopus Simoniacae labis sit reus. Arguit eos qui concilium a se indictum differendum esse censebant; eique injungit ut Simoniam et fornicationem evellendam curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, SIGEFRIDO Moguntino archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Plurimas in tuis litteris, frater, excusabiles, et quantum ad humanum spectat iudicium validas protulisti rationes. Nec nobis quoque viderentur infirmae, si hujusmodi possent in divino nos examine excusare. Rata siquidem videtur excusatio regni motus ac perturbatio, bella et seditioes, invasiones hostium ac perditio rerum vestrarum, insuper et formido necis, quam nostris dicitis

fratribus imminere principis odio; vel ne hi qui de diversis partibus invicem inimicantur, si in unum conveniant, usque ad internecionis bella consurgant. Quae sane omnia satis videntur ad cujuspiam excusationem idonea. Verum si consideremus quantum ab humanis iudicia distant divina, nihil pene reperimus quod in superno examine excusabile proferamus, ut ab animarum lucris retrahi sine periculo valeamus; non damna siquidem rerum, non malorum simultates, aut ira potentum, non ipsius salutis quoque nostrae vitaeque dispendium. In hoc quippe mercenarii a pastoribus distant quod hi, lupo veniente, dum sibi non ovibus metuunt, gregis directionem dispersionemque contemnentes, eis relictis, effugiunt; pastores vero qui suas diligunt oves, eas nequaquam deserunt imminente periculo, pro quibus quoque non dubitant propriae vitae subire exitium. Quapropter oportet et nos studiis pastoralis officii insistere vigilanter, atque ad Domini gloriam ovium semper suarum salutem quaerere, ad gregis custodiam socios instigare, et ut recto gressu commissis ovibus praecedant salubriter commonere. Namque si fratres nostros consideremus delinquere, et tacemus, si denique errare, et non eos ad rectitudinis semitam monendo revocare conemur, nonne et ipsi delinquimus, et errare merito judicamur? etenim qui negligit culpas emendare, committit. Et cur Heli sacerdos in Silo periit? et quid est quod Dominus loquitur per prophetam? Maledictus, inquit, qui prohibet gladium suum a sanguine (Jer. XLVIII), id est verbum praedicationis a carnalium vitae interfectione. Ut autem ad id quod ad praesens premit animum et quod quasi causa est nostri sermonis veniamus, quomodo ea patienter perferre valemus quae de fratris nostri Strasburgensis episcopi moribus audivimus, et certa esse nonnulla veraci relatione cognovimus? Unde volumus atque praecipimus quatenus unum, quod apud nos adhuc manet in dubium, Simoniacae videlicet haereseos contagium, diligenter

discutias, et quidquid super eo certum repereris nobis intimare non differas, quatenus, si verum fuerit, Christi Ecclesia tantis sordibus emundetur, et illius animae, ne pereat, subveniatur; si vero (quod magis optamus) falsum, tanta infamia procul ab eo, adjuvante nos divina gratia, propellatur. Illi vero qui dicunt concilium quod vobis indiximus esse differendum, rogamus respondeant: Regii milites dudum, ut se ad bella pararent admoniti, quid tunc essent acturi, cum hostes in regia aula armis jam et igne saevirent? Dicant ergo utrum arma deberent ad ipsos hostes perturbandos et conterendos violenter corripere, an quid hostes agerent tantum inertes considerare. Quid enim aliud maligni spiritus agunt, nisi quod Christi Ecclesiam igne vitiorum incessanter devastare contendunt? Et quid regios milites, sanctos videlicet sacerdotes, oportet facere, nisi adversus eorum saevitiam clypeo charitatis munitos gladio divini verbi accinctos auctoritatis vigore consurgere? Quod autem dicis quosdam fratres non posse ad concilium convenire ob principis inimicitiam, dicimus ei [forte, eis, HARD., et sic in Mutin.] sufficere, si de suis clericis dirigant, qui pro eis valeant respondere. Sed quoniam non ignoramus quod a pluribus carnalibus ac saecularibus dehorteris, ne in vinea Domini pro animarum lucris fortiter ac fideliter opereris, ne tuarum forte rerum, aut odiorum potentum discrimen incurras, te ex parte Dei omnipotentis et auctoritate beati Petri rogamus et monemus, quatenus nullius odio aut gratia, seu aliqua terrenarum rerum jactura, a rectitudinis tramite declinare praesumas; quin omnia, prout Spiritus sanctus donaverit, diligenter examines, et nobis quidquid certum constiterit quantocius insinuare procures. Multum namque debet nobis videri pudendum, quod quilibet saeculares milites quotidie pro terreno principe suo in acie consistunt, et necis perferre discrimina vix expavescunt: et nos, qui sacerdotes Domini dicimur, non pro illo nostro rege pugnemus, qui omnia fecit ex nihilo, quique non abhorruit mortis pro nobis

subire dispendium, nobisque promittit meritum sine fine mansurum. Hoc autem adhuc tuae fraternitati injungimus quatenus de Simoniaca haeresi ac fornicatione clericorum, sicut ab apostolica sede accepisti, studiose perquiras, et quidquid retroactum inveneris, legaliter punias, et funditus reseces, ac ne quidquid ulterius [forte, ne quid ulterius, HARD., et sic in Mutin.] fiat penitus interdicas.

Data Romae, tertio Nonas Septembris, indictione incipiente decima quarta.

**EPISTOLA V.
AD BEATRICEM ET MATHILDEM EJUS FILIAM.
(Anno 1075.)**

Queritur de inconstantia regis Henrici, qui cum scripsisset se occultam legationem missurum propter principes sui regni, quos magis de discordia quam de pace gaudere intelligebat, nunc mutato consilio omnia palam fieri volebat. Unde colligit illum pacem ex animo non cupere. De Gotefredo qui promissam fidem violaverat explicat quid sentiat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **BEATRICI** duci, et **MATHILDI** filiae ejus, salutem et apostolicam benedictionem.

Non parum de vobis miramur quod de his quae per vestras litteras mandastis nobis consulere decrevistis, cum constet apud vos quod idem rex duos ac nobiles ac religiosos viros ad nos ante mensem Augustum legatos miserit, qui videlicet adhuc nobiscum manent, per quos talia mandavit: Noverit vestra sanctitas, Pater, quoniam dum ego pene omnes principes mei regni de nostra magis discordia quam de mutua pace gaudere percipio, ad vos istos nuntios latenter dirigo, quos satis nobiles ac

religiosos esse cognosco, et pacis bonum inter nos optare conjungi nequaquam dubito. Hoc autem quod mando, neminem scire volo praeter vos, dominam matremque meam, atque amitam Beatricem et filiam ejus Mathildem. Me vero, adjuvante Domino, de expeditione Saxonica redeunte, alios legatos dirigam, quam familiariores ac fideiiores habebō, per quos omnem vobis meam voluntatem et reverentiam, quam beato Petro et vobis debeo, significabo. Postea vero praefatis legatis dicendo mandavit quatenus non mirarentur, nec graviter ferrent quod promissos minime adhuc direxerit nuntios, eisque non fieret onerosum eos, donec ipse mitteret, praestolari, quoniam procul dubio illos missurus erat, et in eadem sententia immobiliter permanebat. Nunc autem qualiter hoc consilium verum sit, et quod facere latenter disposuerat palam fieri velit, penitus miramur, nisi quod datur intelligi, quia ipse nequaquam hanc cupiat pacem componi, quam modo vult palam eis fieri, quibus eam antea volebat abscondi, et de quibus idem testabatur magis eos de nostra discordia quam de mutua concordia laetari. Quapropter vos scire volumus nos huic petitioni nullatenus consensuros, quoniam quod modo inventum est non videtur beato Petro ac nobis honorabile velle ejus utilitati provenire. Quod si ad prius revertatur consilium, id videtur salubrius nobisque sequendum. De consilio vero quod expetistis a nobis quid vobis sit respondendum Gotefredo nescimus, cum ille aperte infregerit quod vobis juramento promisit, nec certum quidquam de ipsius promissionibus credere valeamus. Verum si aliquod foedus, quod a sanctorum Patrum sanctione non discrepet, inire cum eo poteritis, nobis laudandum videtur; sin autem, charitatem, qua nos Deus conjunxit, nullo modo posse dissolvi aut aliquatenus minorari, certissime apud vos constare optamus. Unde si vos dilexerit, eum diligemus, si vero ex sua culpa odio habere coeperit, sicut charissimas filias modis quibus poterimus vos diligendo, ei Deo favente, resistemus.

Data Romae, tertio Idus Septembris, indictione decima quarta.

Depositio regis Henrici filii imperatoris Henrici, et absolutio omnium qui sibi praestiterant juramentum.

Beate Petre, apostolorum princeps, inclina, quaesumus, pias aures tuas nobis, etc., ut infra in concilio Romano III.

**EPISTOLA VI.
AD UNIVERSOS CHRISTIANOS.
(Anno 1075.)**

Injuriam apostolicae sedis exaggerans, hortatur ad divinam opem implorandam, ut aut impios ad poenitentiam convertat, aut eorum consilia reprimat, eisque exemplum anathematizationis regis mittit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus qui cupiunt se annumerari inter oves quas Christus beato Petro commisit, salutem et apostolicam benedictionem.

Audistis, fratres, novam et inauditam praesumptionem, audistis sceleratam schismaticorum et nomen Domini in beato Petro blasphemantium garrulitatem et audaciam, audistis superbiam ad injuriam et contumeliam sanctae et apostolicae sedis elatam, qualem vestri patres nec viderunt nec audierunt unquam, nec Scripturarum series aliquando a paganis vel haereticis docet emersam; cujus mali etsi aliquod unquam post fundatam et propagatam fidem Christi praecessisset exemplum, omnibus tamen fidelibus pro tanto contemptu et conculcatione apostolicae, imo divinae auctoritatis, dolendum foret et gemendum. Quapropter si beato Petro claves regni coelorum a

Domino Deo nostro Jesu Christo traditas esse creditis, et vobis per manus ipsius ad aeternae vitae gaudia introitum patere cupitis, cogitandum vobis est quantum nunc de irrogata sibi injuria dolere debeat. Nisi enim hic, ubi per discrimina tentationum vestra fides et corda probantur, socii passionum efficiamini, procul dubio non estis digni ut participes futurae consolationis et filii regni coelestem coronam et gloriam sortiamini. Rogamus igitur charitatem vestram, ut instanter divinam misericordiam implorare studeatis, quatenus aut corda impiorum ad poenitentiam vertat, aut reprimendo eorum nefanda consilia, quam insipientes et stulti sunt qui petram a Christo fundatam evertere, et divina privilegia violare conantur, ostendat. Qualiter autem aut pro quibus causis beatus Petrus anathematis vinculo regem alligaverit, in chartula quae huic inclusa est plene potestis cognoscere.

**EPISTOLA VII.
AD HENRICUM REGEM ROMANORUM.
(Anno 1075.)**

Laetatur regem religiosus viris discordiae causam, quae inter eos intercedebat, commisisse, quorum consilio ait se eum ad Ecclesiae gremium recepturum. Hortatur ut erga Saxones devictos clementer se gerat, et in locum Herimanni depositi alium in Bambergensi Ecclesia canonice subrogandum curet.

GREGORIUS episcopus servus servorum Dei HENRICO regi, salutem et apostolicam benedictionem.

Quando litteras tuae magnitudinis accepi, longe ab urbe maxime [forte, maximae, HARD.] causa infirmitatis aberamus, cum quibus [f., et ab his, sic et in Mutin.] necessarium erat tractare quid vestrae legationi ad plenum, sicut oportet, responderem. Vester etiam nuntius, horum videlicet portitor, ob praedictam causam aegritudinis timebat nobiscum manere. Sed quia

desideramus non solum vobiscum, quem Deus in summo rerum posuit culmine, sed etiam cum omnibus hominibus pacem quae in Christo est habere, jusque suum unicuique observare, cupimus summopere corde et animo adhaerere. Novi enim (quod te credo non ignorare) quia qui Deum revera diligunt, et Romanam Ecclesiam Romanumque imperium, ac vindictam suorum criminum non pertimescunt, inter nos pacem et concordiam inserere agendo vel orando concupiscunt. Quapropter bonam concepi fiduciam, quia hanc nostram, imo totius Ecclesiae causam, religiosis hominibus coepisti committere, qui nos non nostra injuste diligunt, et ut Christiana instauretur religio solam intentionem requirunt. Ego autem (ut paucis loquar) horum consilio paratus sum, Christo favente, gremium tibi sanctae Romanae Ecclesiae aperire, teque ut dominum fratrem et filium suscipere, auxiliumque prout oportuerit praebere, nihil aliud a te quaerens, nisi ut ad monita tuae salutis non contempnas aurem inclinare, et Creatori tuo, sicut te decet, non contradicas offerre gloriam et honorem. Valde quippe indignum est ut honorem, quem a conservis et fratribus nostris exigimus, Creatori et Redemptori nostro reddere contempnamus. Moveat itaque nos divina promissio, qua dicitur: Ego glorificantes me glorificabo, et qui me contemnunt, erunt ignobiles (I Reg. II); et offeramus ei quod placet nobis hac in via [vita] saeculari, ut perfruamur in coelestibus dono spirituali. De superbia vero Saxonum vobis injuste resistentium, quae divino iudicio a facie vestra contrita est, et gaudendum est pro pace Ecclesiae, et dolendum, quia multus Christianorum sanguis effusus est. Vos autem in talibus plus honorem Dei et justitiam ejus procurate defendere quam honori proprio providere; securius enim quilibet princeps mille impios potest causa justitiae punire quam propriae causa gloriae quemlibet Christianum gladio sternere. Omnia enim creavit et regit, qui dixit: Ego gloriam meam non quaero (Joan. VIII). Saluti quippe nostrae tunc vere

providemus, cum in cunctis nostris actibus gloriam Dei proponimus. De Herimanno vero quondam nuncupato Bambergensi episcopo, noverit vestra sublimitas, quia jamdiu est ex quo per quemdam ejusdem Ecclesiae clericum vobis nostroque confratri Sigifredo Moguntino archiepiscopo et clericis praedictae Ecclesiae misimus per nostras litteras quod auctoritate apostolicae sedis ab omni episcopali et sacerdotali dignitate sit depositus, et anathematis vinculo alligatus, quia non timuit Simoniacae haeresi sacrilegium adjicere, sanctamque Ecclesiam sibi commissam sicut tyrannus devastare. Unde rogavimus et ex parte beati Petri praecepimus et praecipimus, ut in praedicta Ecclesia secundum Deum talis pastor ordinetur, qui quod fur et latro mactavit Deo favente vivificet, et quod ille dissipavit valeat resarcire. Omnipotens Deus, a quo cuncta bona procedunt, meritis et intercessione beatorum apostolorum Petri et Pauli sua pietate in hac vita vos [nos] protegat, et cum dupla victoria perducatur [nos] ad vitam aeternam.

**EPISTOLA VIII.
AD TEDALDUM CLERICUM MEDIOLANENSEM.
(Anno 1075.)**

Arguit eum quod, superstate episcopo canonice electo, se in illius locum intruserit. Monet ut synodum proxime habendam accedat, eique ad se venienti fidem publicam promittit, praecipiens ne interim sacros ordines suscipiat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **TUDALDO** Mediolanensi clerico, salutem et apostolicam benedictionem, si obedierit.

Nuntiatum nobis est a quibusdam nostris [vestris] fidelibus et tuis amicis te amicitiam nostram cupere et expetere, quam nos quidem etiam non quaesitam gratis offerimus; quaesitam vero promptissime damus, si in his

quae Dei sunt, nostris monitis, imo divinae voluntati ad justitiam te acquiescere velle cognoverimus. In causa etenim quam suscepisse videris, et nostrae sollicitudini necessitatem gravioris sarcinae superaddidisti, et teipsum quibus non oportuit implicuisti; in qua nimirum causa, sicut periculosum nobis esset aliquid ultra limitem aequitatis prosequi, ita etiam justitiae regulas declinare et sub silentio dissimulare putamus. Non autem prudentiam tuam ignorare credimus, quod ad episcopalem cathedram, in qua positus es, ante te alia quae adhuc superstes est fuerit assignata persona; quae nisi justis rationibus prius excepta fuerit, legitimum in ea tibi aut cuiquam patere locum nec canonica nec apostolica censura permittit. Nam de illo quid dicendum nobis est, qui dum honorem ejusdem sedis nefandis affectaret desideriis, quod justitia sibi denegavit sacrilega vi et armis invadere ac diripere non pepercit, quem ambitionis culpa, quam deserere noluit, usque ad justam damnationis tuae perniciem traxit? De eo nobis est sermo qui nobiscum est, quem electum in eadem Ecclesia certe cognovimus; sed cur reprobari debeat, nulla adhuc deprehendere potuimus ratione. Quapropter, teste conscientia nostra, sincero charitatis affectu te admonemus ut si Ecclesiam diligis, et te pariter atque illam a periculo confusionis eripere cupis, ad proximam synodum, quam in prima hebdomada venturae Quadragesimae, Deo annuente, celebrare disposuimus, vel, si malles, ante synodum apostolica limina et nostram requiras praesentiam, quatenus de introitu tuo, priusquam te gravius praecipites, aequa, opitulante Deo, examinatione peracta, quod tu ipse tutum tibi fore cognoveris absque impedimento et periculo animae tuae sequi ac tenere possis. Nec dubitandum tibi credas, si huic, qui nobiscum est, dictante justitia cessandum esse perspexerimus, quin in promotione tua benevola concessione ad honorem omnipotentis Dei et beati Ambrosii assensum pariter praebeamus et studium. Ad

tollendam vero totius periculi suspicionem, securitatem tibi per manus filiarum nostrarum Beatricis et ejus filiae Mathildis promittimus, et indubitanter damus, ut nihil tibi, vel his qui in tuo comitatu fuerint, contrarietatis a nobis vel nostris inferatur; sed in rebus et personis vestris, tam in veniendo quam redeundo, tuti penitus et illaesi, Deo custodiente, maneatis, ostensa solummodo et confirmata ea quae in causa tua fuerit tenenda sententia. Interim quoque ex parte Dei omnipotentis, et apostolica beati Petri auctoritate, tibi praecipimus ut nullum de sacris ordinibus gradum recipere praesumas, sciens quoniam si non obediens nobis modo non credideris, poenitebit te quandoque, cum tuamet praecipitatione te eo mersum videbis, unde cum volueris salvum te eripere non possis. Si qui igitur non percipientes ea quae Dei sunt, aliter tibi suggerere et persuadere incipiant, ostentantes quanta tibi sint in rege praesidia, quanta in tua nobilitate potentia, quanta etiam in civibus tuis adjutoria, tutum tibi illis credere non existimes, considerans quid Scriptura dicat: Maledictus homo, qui spem suam ponit in homine (Jer. XVII, 7). Atque hoc in animo gerens, quod regum et imperatorum virtus, et universa mortalium conamina, contra apostolica jura et omnipotentiam summi Dei quasi favilla computentur et palea, nullius unquam instinctu vel fiducia adversus divinam et apostolicam auctoritatem obstinata temeritate te rebellem et pertinacem fieri libeat.

Data Romae, VIII [VI] Idus Septembris [Decembris], ind. XIV.

EPISTOLA IX.
AD SUFFRAGANEOS ECCLESIAE MEDIOLANENSIS
(Anno 1075.)

Significat se Tedaldum in Mediolanensi Ecclesia intrusum ad synodum vocasse. Praecipit eis ne ullus audeat eum ad sacros ordines promovere.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, fratribus, et episcopis coepiscopis, GREGORIO Vercellensi, CUNIBERTO Taurinensi, INGONI [HUGONI] Astensi, OGERIO Eporediensi, OPIZONI Laudensi, et caeteris suffraganeis sanctae Mediolanensis Ecclesiae obedientibus apostolicae sedi, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis esse volumus de Tedaldo Mediolanensi clerico, quem rex, praeterquam nobis litteris ac legatorum verbis promiserit, in Mediolanensem Ecclesiam posuit, quod episcopalem sedem, ad quam alia prius quae adhuc superstes est fuerit assignata persona, non satis ordinate suscepisse videtur. Quod cum per quosdam fideles nostros nostram requireret amicitiam, scripsimus ei hoc nos multum velle et cupere, atque eo pacto facillimum convenire posse, si requisitis apostolorum liminibus et nostra praesentia causam promotionis suae puram atque probabilem ostendere vellet et posset. Ad quod exsequendum amicabiliter eum vocavimus, et praefixo sibi termino ad proximam synodum venturae Quadragesimae, aut, si malit, ante synodum firmam securitatem veniendi ad nos et redeundi ex nostra parte promisimus, et dare parati sumus. Insuper etiam ne interim aliquem de sacris ordinibus gradum recipiat apostolica ei auctoritate interdiximus. Quod item et vobis per eam quam beato Petro apostolorum principi debetis obedientiam, et ex nostra quam per illum, licet indigni, suscepimus, apostolica auctoritate interdiximus ut nullus vestrum ad promotionem alicujus ordinis manum ei praesumat imponere, donec oblata nobis sua praesentia, quid de introitu ejus judicandum et statuendum sit sincera, Deo adjuvante, possimus examinatione

discernere. Quod quidem cum communi consilio et conjuncta omnium vestrorum discretione ac iudicio fieri permaxime cupimus, si vel illius Ecclesiae cura, vel respectus apostolicae reverentiae, aut nostra charitas vos ad hoc negotium convocare poterit. Videte igitur ne quis vestrum contempto hoc interdictu ad illius pariter et sui periculum manum extendat, quoniam si quis, quod non credimus, in ea praesumptione se occupare proruperit, continuo se a gratia beati Petri et nostra dilectione, nec non a communione sacri corporis et sanguinis Domini sequestratum esse cognoscat. Verum id agite, id, si Dominum diligitis, efficere procurate, ut frater ille, dum potest, dum locum habet, sibi et Ecclesiae consulat, paci vestrae et saluti tantae multitudinis hominum pene periclitantium provideat, nec suamet praecipitatione casum petens multos secum ad commune periculum trahat. In quo nunc apparebit quis sit pastor in vobis iniquitati aperte resistens, quis sit fur simulationem faciens, quis latro manifeste iustitiae contradicens. Considerate ergo quomodo caute ambuletis, quia sicut durum est contra stimulum calcitrare, sic asperum est sanctae Romanae Ecclesiae contraire, cui vos tanquam matri semper oportet obedire.

Data Romae, sexto Idus Octobris [Decembris], indictione decima quarta.

**EPISTOLA X.
AD HENRICUM REGEM ROMANORUM
(Anno 1075.)**

Arguit quod cum excommunicatis communicet. Monet ut si ita est, ab aliquo episcopo absolutionem petat. Miratur eum litteris et legationibus devotum se erga Romanam Ecclesiam ostendere; re tamen eidem adversari, et decreta a se in synodo edita non observare. Hortatur ad veram obedientiam Romanae Ecclesiae praestandam.

Demum monet ne ecclesiasticae libertati velit esse impedimento.

Considerantes ac sollicite pensantes quam districto iudici de dispensatione crediti nobis per beatum Petrum apostolorum principem ministerii rationem reddituri sumus, cum dubitatione apostolicam tibi benedictionem mandavimus, quoniam iudicio sedis apostolicae ac synodali censura excommunicatis communionem tuam scienter exhibere diceris. Quod si verum est, tu ipse cognoscis quod nec divinae nec apostolicae benedictionis gratiam percipere possis, nisi his qui excommunicati sunt a te separatis et compulsis ad poenitentiam de transgressione tua condigna poenitudine et satisfactione prius absolutionem consequaris et indulgentiam. Unde excellentiae tuae consulimus ut, si in hac re te culpabilem sentis, celeri confessione ad consilium religiosi alicujus episcopi venias, qui cum nostra licentia congruam tibi pro hac culpa injungens poenitentiam te absolvat, ut nobis tuo consensu modum poenitentiae tuae per epistolam suam veraciter intimare audeat. De caetero mirum nobis valde videtur quod toties nobis tam devotas epistolas et tantam humilitatem tuae celsitudinis per legatorum tuorum verba transmittis, filium te sanctae matris Ecclesiae et nostrum vocas in fide subjectum, in dilectione unicum, in devotione praecipuum, postremo cum omni affectu dulcedinis et reverentiae te commendas, re tamen et factis asperrimum, canonicis atque apostolicis decretis in his quae ecclesiastica religio maxime poscit te contrarium ostendis. Nam ut de reliquis taceamus, quod de causa Mediolanensi per matrem tuam, per confratres nostros episcopos quos ad te misimus, nobis promiseras, qualiter attenderis, aut quo animo promiseris, ipsa res indicat, et nunc quidem ut vulnus vulneri infligeres, contra statuta apostolicae sedis tradidisti Firmanam et Spoletanam Ecclesiam; si tamen ab homine tradi Ecclesia aut donari potest quibusdam personis nobis etiam ignotis;

quibus non licet nisi probatis et ante bene cognitis regulariter manum imponere. Decuerat regiam dignitatem tuam, cum te filium Ecclesiae confiteris, honorabilius magistrum Ecclesiae, hoc est beatum Petrum apostolorum principem intueri, cui, si de Dominicis ovibus es, Dominica voce et potestate ad pascendum traditus es, dicente sibi Christo: Petre, pasce oves meas (Joan. XVII), et iterum: Tibi traditae sunt claves regni coelorum, et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis; et quodcunque solveris super terram, erit solutum et in coelis (Matth. XVI). In cujus sede et apostolica administratione dum nos qualescunque peccatores et indigni divina dispositione vicem suae potestatis gerimus, profecto quidquid ad nos vel per scripta, ut nudis verbis miseris ipse recipit; et dum nos aut elementa percurrimus, aut loquentium voces auscultamus, ipse ex quo corde mandata prodierint subtili inspectione discernit.

Quapropter providendum esset tuae celsitudini, ne erga sedem apostolicam in verbis et legationibus tuis aliqua inveniretur discrepantia voluntatis, et in his, per quae Christiana fides et status Ecclesiae ad aeternam salutem maxime proficit, non nobis, sed Deo omnipotenti debitam non denegares reverentiam, quanquam apostolis eorumque successoribus Dominus dicere dignatus sit: Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit (Luc. X). Scimus enim quoniam qui fidelem Deo obedientiam exhibere non renuit, in his quae sanctorum Patrum statuta sequentes dixerimus, veluti si ab ore ipsius apostoli accepisset, nostra monita servare non spernit. Nam si propter reverentiam cathedrae S. Moysi Dominus praecepit apostolis ut quaecunque Scribae et Pharisei super eam sedentes dicerent observarent, non dubium est quin apostolica et evangelica doctrina, cujus sedes et fundamentum Christus est, cui omni veneratione a fidelibus per eos qui in ministerium praedicationis electi sunt, suscipienda et tenenda sit. Congregata namque hoc

in anno apud sedem apostolicam synodo, cui nos superna dispensatio praesidere voluit, cui etiam nonnulli tuorum infuere fidelium, videntes ordinem Christianae religionis multis jam labefactatum temporibus, et principales ac proprias lucrandarum animarum causas diu prolapsas, et suadente diabolo conculcatas, concussi periculo et manifesta perditione Dominici gregis, ad sanctorum Patrum decreta doctrinamque recurrimus, nihil novi, nihil adinventione nostra statuentes, sed primam et unicam ecclesiasticae disciplinae regulam, et tritam sanctorum viam relicto errore repetendam et sectandam esse censuimus. Neque enim alium nostrae salutis et aeternae vitae introitum Christi ovibus eorumque pastoribus patere cognoscimus, nisi quem ab ipso monstratum qui dixit: Ego sum ostium; per me si quis introierit, salvabitur, et pascua inveniet (Joan. X): et ab apostolis praedicatum, et a sanctis Patribus observatum in evangelica et in omni divinarum Scripturarum pagina didicimus.

Hujus autem decreti, quod quidam dicunt, humanos divinis honoribus praeponentes, importabile pondus, et immensam gravitudinem; nos autem magis proprio vocabulo, recuperandae salutis necessariam veritatem vocamus et lucem, non solum a te, vel ab his qui in regno tuo sunt, sed ab omnibus terrarum principibus et populis qui Christum confitentur et colunt, devote suscipiendam et observandam adjudicamus. Quanquam hoc multum desideremus et te permaxime deceret, ut sicut caeteris gloria, honore virtuteque potentior, ita esses et in Christi devotione sublimior. Attamen ne haec supra modum tibi gravia aut iniqua viderentur, per tuos fideles tibi mandavimus ne pravae consuetudinis mutatio te commoveret, mitteres ad nos quos sapientes et religiosos in regno tuo invenire posses; qui si aliqua ratione demonstrare vel astruere possent, in quo salvo aeterni Regis honore, et sine periculo animarum nostrarum promulgatam sanctorum Patrum possemus temperare

sententiam, eorum consiliis condescenderemus. Quod quidem etsi a nobis tam amicabiliter monitus non fuisses, aequum tamen fuerat, ut prius in quo te gravaremus, aut tuis honoribus obstaremus, rationabiliter a nobis exigeres quam apostolica decreta violares. Verum quanti aut nostra monita aut observantiam justitiae feceris, in his quae postmodum a te gesta et disposita sunt declaratur. Sed quia dum adhuc longa Dei patientia ad emendationem te invitat, crescente intelligentia tua ad obedientiam mandatorum Dei cor et animum tuum flecti posse speramus. Paterna te charitate monemus, ut Christi super te imperium recognoscens, honorem tuum ejus honori praeponere quam sit periculosum cogites, et libertatem Ecclesiae, quam sponsam sibi coelesti consortio jungere dignatus est, non jam tua occupatione impedias, sed quo maxime crescat Deo omnipotenti et beato Petro, a quibus et tua mereatur amplificari gloria, auxilium tuae virtutis fidei devotione exhibere incipias. Quod nimirum, pro collata tibi ex hostibus tuis victoria, nunc te permaxime illis debitum fore cognoscere debes, ut dum te memorabili prosperitate laetificant, ex concessis beneficiis devotionem videant. Atque hoc ut timor Dei, in cujus manu et potestate omne regnum est et imperium, praecordiis tuis altius quam nostra admonitio infigat, in mente habeas quid Sauli post adeptam victoriam, qua propheta jubente usus est, de suo triumpho glorianti, et ejusdem prophetae monita non exsequenti acciderit, et qualiter a Domino reprobatus sit; quanta vero gratia S. David regem ex merito humilitatis inter virtutum insignia subsecuta fuit. Denique super his quae in epistolis tuis visa ac cognita reticemus, non antea tibi certa responsa dabimus, donec legati tui Rabbodi Adelprech [Adelprecus] et Vodescal Requos [Vodescalcus, quos] his adjunximus, ad nos reversi, super his quae illis tecum agenda commisimus tuam nobis plenius aperiant voluntatem.

Data Romae, sexto Idus Januarii, indictione decima quarta.

**EPISTOLA XI.
AD ARNALDUM
EPISCOPUM ACHERUNTINUM.
(Anno 1075.)**

Potestatem facit a peccatis absolvendi Rogerium comitem una cum ejus militibus contra paganos pugnaturis, si tamen poenitentiam egerint. Monet ut ad religionem inter paganos propugnandam eosdem incitet. Paratum se ostendit Robertum ab excommunicatione absolvere, si devotum erga Romanam Ecclesiam se ostenderit. Injungit ut Balduino Melphitano episcopo post peractam poenitentiam episcopale munus reddat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, **ARNALDO** fratri et coepiscopo **ACHERUNTINO**, salutem et apostolicam benedictionem.

Noverit fraternitas tua quoniam Rogerius comes, frater Roberti ducis, apostolicae sedis benedictionem et absolutionem requirit, ejusque filius vocari et esse desiderat. Quapropter pastoralis cura hoc laboris onus tibi imponimus, imo ex parte beati Petri imperamus, ut postposita omni torporis desidia illum adeas, eumque hujus nostri praecepti auctoritate fultus, si nobis parere, sicut pollicitus est, voluerit, et poenitentiam (ut oportet Christianum) egerit, ab omni peccatorum suorum vinculo, tam illum quam etiam suos milites qui cum eo contra paganos (ita tamen ut agant poenitentiam) pugnaturi sunt, peccatis maxime absolvas. Addimus praeterea ut eum pia admonitione admoneas quatenus se capitalibus criminibus custodiat, et Christiani nominis culturam inter paganos amplificare studeat, ut de eisdem hostibus victoriam consequi mereatur. Amplius si de Roberto duce

fratre suo aliquid tibi retulerit, respondeas ei quoniam Romanae Ecclesiae janua misericordiae omnibus patet, quicumque poenitentiae amore ducti offensionis scandala deserunt, et ad rectitudinis viam inoffenso pede regredi concupiscunt. Si igitur dux Robertus sanctae Romanae Ecclesiae, sicut filius, parere exoptat, paratus sum paterno amore eum suscipere, et suo consilio ei justitiam conservare, et ab excommunicationis vinculo penitus absolvere, et inter divinas oves eum adnumerare. Quod si renuerit idem Robertus dux, ut cum eo ultra communicet ex parte apostolicae sedis licentiam non poterit impetrare. Hoc etiam tuae fraternitati injungimus ut confratri nostro Balduino Melphitano episcopo, qui correctionem universalis matris humiliter et audivit et observavit, sicut a fratribus nostris accepimus, officium episcopale hujus nostri praecepti fultus auctoritate, ex parte beati Petri, post poenitentiam datam de aliquibus excessibus, reddas et sicut ego pro illo preces confratris nostri Stephani Trojani auctori episcopi, ita ipse illum de sua salute nostri ex parte monitus audire procuret, suamque vitam semper in melius, Deo adjuvante, perducatur.

Data Romae, secundo Idus Martii, indictione decima quarta.

**EPISTOLA XII.
AD UDONEM, THEODORICUM
ET HERIMANNUM EPISCOPOS.
(Anno 1076.)**

Monet ut a schismaticis caveant, et quod eorum suasionem deliquerunt corrigant; utque episcopum Tullensem, qui contra sedem apostolicam insurrexerat moneant ut pontifici obediat; quod si parere noluerit, excommunicatum illum denuntient.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, fratribus et coepiscopis **UDONI** Trevirensi, **THEODORICO** Viridunensi, et **HERIMANNO** Metensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras apostolicae sedis ideo vobis dirigendas esse censuimus, quia schismaticis, qui contra Dominum et auctoritatem sanctae Romanae Ecclesiae se erexerunt, non sponte vos consensisse intelleximus. Qua in re qualiter respiscere vos oporteat, cum eandem quam nos habemus fidem, et de sanctorum Patrum libris scientiam habeatis, omisimus significare, sperantes fraternitatem vestras stultissimam inimicorum nostrorum praesumptionem detestari, et in ea qua debetis, et soliti estis devotione et amore sanctae apostolicae sedi fideliter uniri. Unde rogamus et admonemus ut quod schismaticorum persuasione deliquistis competenti emendatione corrigatis, ut sicut mater vestra de excessu vestro condoluit, ita de satisfactione laetetur. Volumus etiam ut vice nostra Pipponem Tullensem episcopum admoneatis, quatenus ea quae sibi injunximus deinceps facere non omittat. Decuerat enim ut de objectis sibi debuisset respondere magis quam contra auctoritatem principis apostolorum ad defensionem iniquitatum suarum arma corripere, atque regem sollicitare id contra nos praesumere, quod nunquam licuit, neque, Deo annuente, licebit in aliquem clericorum fieri. Qui si verba exhortationis nostrae contempserit, auctoritate beati Petri eum a communione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi separatum esse sibimet notificetis et non solum in anima, sed in corpore ipsius principis apostolorum ultione digna fore puniendum.

**EPISTOLA XIII.
AD ROSELLANOS.
(Anno 1076.)**

Exponit sententiam latam in causa quae vertebatur inter Ecclesiam Rosellanam et Populoniensem.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Rosellanae Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Quia officii nostri est discordes ad concordiam revocare, discordiam inter Rosellanam et Populoniensem Ecclesiam graviter exortam diligenti examinatione discussimus. Tandem post varias utrinque prolatas rationes claruit non solum per privilegia apostolicae sedis, verum etiam per quoddam diffinitionis scriptum, praesentia Silvestri papae, et clericorum Romanorum iudicio confirmatum, quidquid in quaestione fuerat Rosellanae Ecclesiae pertinere. Unde collaudatione tam episcoporum quam etiam Romanae Ecclesiae clericorum, praefatam litem eo tenore decidimus, ut investitura Rosellano episcopo deinceps concessa, si ante proximum Dominicae ascensionis festum aliquam scriptionem Populoniensis episcopus ostenderit, quae ostensa nobis papae Silvestri juste improbare videatur, Populoniensis episcopus ad reclamandum et renitendum licenter admittatur. Sin autem ab eadem festivitate huiusmodi controversia perpetuum silentium habeat, et Rosellana Ecclesia apostolicae sedis iterata diffinitione fulta, in perpetuum ab hac quaestione quiescat, et insuper deinceps privilegium [forte, per privilegium munita. HARD] diffinitionem nostram latius continens munitum, praedia, quorum lis tantis temporibus ventilata est, sine aliqua molestatione possideat.

**EPISTOLA XIV.
AD DOMINICUM
PATRIARCHAM GRADENSEM.
(Anno 1076.)**

Gratias agit de ejus observantia erga Romanam Ecclesiam. Ostendit ideo Teutonicos et Longobardos episcopos contra se insurgere, quia eorum criminibus obviam iret. De Giraldo Sipontino episcopo respondere in aliud tempus differt.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, DOMINICO patriarchae Gradensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Quia matrem tuam sanctam Romanam Ecclesiam (sicut in tuis litteris continetur) te puro corde venerari, nosque pro amore apostolorum principis sincera charitate diligere profiteris, fraternitati tuae grates referimus, et rependendo vicem ejusdem dilectionis tam Ecclesiae tuae, quam tibi salvo libramine aequitatis honori vestro providere semper parati sumus. Quoniam vero mirari ac nimium te dolere dixisti, quod Longobardi, atque nonnulli Teutonicorum episcopi in nos insaniendo tam vehementi odio inardescunt, nullius culpaе nostrae conscientia inde redarguit. Sed scimus ob nil aliud eos illo conamine niti, nisi quod ex praecepto Dei atque sanctorum praedecessorum nostrorum illorum perversitatibus obviamus, eosque ad rectum tramitem justitiae reducere, si possibile esset, ex debito sollicitudinis divina dispensatione nobis superimpositae procuramus. De litteris autem a fraternitate tua nobis directis, nullo studio comperire potuimus, quod hinc illuc fuerint reportatae. Super quaestione quoque confraternitas tua de Giraldo Spontino episcopo nobis suggestit, ad praesens pro absentia episcopi vobis respondere non possumus. Cum autem venerit, Deo concedente, causa diligenter exquisita, justitiae [forte, justa, HARD.] providebimus. Principis vero vani negotium nulla ratione videre possumus, ut ad praesens illum quem postulat consequi possit vel debeat habere effectum.

Data Romae, indictione decima quarta.

**EPISTOLA XV.
AD WIFREDUM
MEDIOLANENSEM MILITEM.
(Anno 1076.)**

Insinuat Normannos cupidos esse componendae pacis, seque sperare eos ad fidelitatem sancti Petri reversuros, cum Henrico quoque rege se pacem habiturum, si mores mutaverit. Hortatur ut in Ecclesiae defensione perseveret, et alios idem facere moneat.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, Wifredo Mediolanensium episcopi [Mediolanensi militi] salutem et apostolicam benedictionem.

Quia sollicitum te de honore Christianae fidei litteris tuis significasti, aequum duximus prudentiae tuae rescribere. Scias igitur Normannos verba componendae pacis nobiscum habere; quam libentissime jam fecissent, et beato Petro, quem solummodo dominum et imperatorem post Dominum habere desiderant, humiliter satisfacissent, si voluntati eorum in quibusdam annueremus. Sed, Deo auxiliante, hoc non cum detrimento, sed cum augmento Romanae Ecclesiae in proximo speramus facere, et eos ad fidelitatem beati Petri firmiter et stabiliter revocare. Cum rege quoque Alemaniae de componenda pace multis jam vicibus quidam aures nostras interpellaverunt, quibus nos respondimus, cum eo nos pacem velle habere, si ipse cum Deo pacem studuerit habere, et ea quae ad periculum sanctae Ecclesiae, et ad cumulum perditionis suae commisit, juxta quod saepe a nobis admonitus est emendaverit. Sed quia in potentia divinae virtutis magis quam in homine fidem, spem et omnes cogitatus nostros collocavimus, volumus ut tu etiam, quem ad confortandos

Christi milites animum et fortitudinem resumpsisse intelligimus, firmiter in Deo confidas; et exspecta ejus auxilium et consolationem tibi et omnibus justitiam et legem Dei diligentibus adfuturam et diaboli membra, non nisi quantum Deus permiserit, innocentiae nostrae nocitura. Ecce diabolus palam in mundo dominatur, ecce omnia membra sua se exaltasse laetatur; sed qui dixit: Confidite, quia ego vici mundum (Joan. XVI) det vobis certissimam fidem festinanter se Ecclesiae suae succurrere, et diabolum et membra ejus omnino confundere. Antiquas enim et nostri temporis considerantes permutationes probabiliter invenimus dominium diaboli tanto minus duravisse, quanto magis visum fuit exaltari, et in Christianam religionem praevaluisse. Tu itaque, charissime fili, confortare in Domino, et in potentia virtutis ejus (Ephes. VI), et eos conforta quos in Christiana fide cognoveris permanere; eos autem qui fidem Christianam operibus negaverunt ut resipiscant admone, ut erubescant in servitute diaboli vivere. Quae autem hic minus scribimus, cum locuti fuerimus cum fidelibus sancti Petri, plenius indicabimus, vobisque adjutorium, Deo favente, dare curabimus. Omnipotens Deus meritis summae dominae et beatorum apostolorum Petri et Pauli atque beati Ambrosii precibus mentes vestras illuminet, et in lege sua vos semper stabiliat, ut mereamini cum his adnumerari qui diabolum cum suis membris judicabunt et cum Christo semper regnabunt.

Data Romae, indictione decima quarta.

**EPISTOLA XVI.
AD RICHERIUM
ARCHIEPISCOPUM SENONENSEM.
(Anno 1076.)**

Queritur de injuriis ab Aurelianensi episcopo Ecclesiae suae illatis, de illius inobedientia et Simonia. Vult eum moneat ut suae Ecclesiae satisfaciat, et, nisi paruerit, excommunicetur.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei RICHERIO Senonensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatem tuam intellexisse credimus quantum injuriae Aurelianensis Ecclesiae negligentia episcopi sui, imo agente ipso, sustinuerit, et quam injuste patientia apostolicae sedis abusus fuerit; quae iniquitates suas auribus nostris delatas non solum discutere distulit, verum etiam regis Francorum eum ejicere cupientis accusationibus nullum assensum praebuit, imo quidquid in periculum suum fieri excogitaverat, studio vigilantissimae sollicitudinis impedivit. Non enim videbanter hujus accusationis verba, etiamsi vera essent, suscipienda, neque in cum aliquid, nisi legali discussione et judicio, promulgandum. Sed ipse hujus mansuetudinis et tantae charitatis oblitus, fructum inobedientiae matris suae Romanae Ecclesiae dicitur reddidisse, privilegium venerandae memoriae antecessoris nostri papae Alexandri confringendo, et excommunicato a nobis Eurardo impudenter communicando, et non solum ipsam decaniam, sed fere omnia Ecclesiae ministeria Simoniace vendendo, a Deo suspensam, ut olim apostolicae sedis sententiam operum suorum nequitia merito videatur in se provocasse. Unde volumus religionem tuam praefatum episcopum commonere, quatenus Deo et Ecclesiae suae satisfaciat et ita emendare studeat, ut et querela clericorum omnino sopiatur, et infamia sua ad aures apostolicae sedis ulterius super his excessibus non referatur. Quod si forte litteris nostris, quae per te sibi mittuntur, et commonitioni tuae inobediens extiterit, auctoritatem beati Petri principis apostolorum, usque ad

dignam satisfactionem a communione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi eum separe, quatenus quantum factis suis Dominum offenderit vel in hoc recognoscat.

Data Romae [deest Romae], mense Aprili, ind. XIV.

**EPISTOLA XVII.
AD RAINERIUM
EPISCOPUM AURELIANENSEM.
(Anno 1076.)**

Arguit eum temeritatis, praecipitque ut canonicos et Joschelinum praeposituram, Benedictum vero canoniam possidere sinat, et pauperum canoniam restituat, donec Romam de suis criminibus rationem redditurus veniat.

GREGORIUS episcopus servus servorum Dei, **RAINERIO** Aurelianensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem, si obedierit.

Graviter et usque ad ulciscendam tuae temeritatis audaciam contra te merito commoveremur, nisi apostolica mansuetudine detineremur. Ipse enim meminisse debes et potes qualiter venerandae memoriae praedecessor noster, Alexander papa decaniam [de decania] Sanctae Crucis, viso donationis tuae ex eadem praepositura decreto, illud canonicis tuis deferentibus, eis per munimina apostolicae roborationis, juxta morem tuae donationis confirmaverit, et subscripto anathemate apostolicae auctoritatis, tam te quam omnes homines, a violentia jam dictae praepositurae per privilegium suae confirmationis compescuerit. Cujus anathema excommunicato Eurardo [Everardo] communicando, quodque etiam durius est (sicut dicitur) ab eo pretium accipiendo, temerario ausu incurrere non timuisti, et totam Ecclesiam perturbare nefario fastu superbiae

ductus pro nihilo habuisti. Unde praesumptionem tuam juste quidem coercere apostolicae animadversionis vindicta deberemus, sed spe futurae emendationis adhuc excessus tuos sufferimus. Apostolica itaque tibi auctoritate praecipimus, quatenus a tanta temeritate jam animum revoces, et praedictam praeposituram canonicis, et Joschelino qui eam [Loschelino qui etiam] ab eis habet, in tuta pacis tranquillitate possidere permittens, nullam deinceps illis molestiam inferas. Volumus enim eos sic cuncta quae illis praepositurae sunt in integrum possidere cum omni pacis quiete ut privilegium beatae memoriae praedecessoris nostri Alexandri papae, nec in minima qualibet parte videatur infringi. Quin etiam praecipimus ut abhinc usque ad festivitatem Omnium Sanctorum, tam de his quam de multis aliis quae tibi objiciuntur, rationem redditurus te nostro conspectui repraesentes, et interim haec omnia quae superius memorantur canonici et Joschelinus, quae [forte, qui, HARD., ita et in Mutin.] ab eis praeposituram tenet, in pace possideant, abbatiamque suam idem Joschelinus cum omnibus suis aliis rebus mobilibus et immobilibus similiter teneat, et in pace nullam controversiam a te aliquo modo submissam patiendo possideat. Benedictus quoque canoniam suam sub eadem pacis tranquillitate interim habeat. Praecipimus etiam ut canoniam concessam alimoniae pauperum, quam ab eo usu subtractam diceris vendidisse, ad eundem usum restituas. Si quidem his nostris praeceptis ac monitis obedienter obtemperaveris, et quae in illis continentur cuncta patienter impleveris, laetabimur propter pacem Ecclesiae, alioquin scias te ab omni episcopali officio esse suspensum, et a communione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi separatum.

Data Romae, mense Aprili, indictione decima quarta.

EPISTOLA XVIII. AD SIMEONEM

**EPISCOPUM IN HISPANIA.
(Anno 1076.)**

Commendat ejus erga Romanam Ecclesiam observantiam. Hortatur ut apostolicae sedis decreta firmiter amplectatur, et Romanum ordinem observari curet. Respondet ei se velle apostolicae sedis decreta de celebrandis Ecclesiae officiis ab illis custodiri; ideo monet ut ea in Hispania et Gallicia servari curet.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, SIMEONI Hispaniarum episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Cognitis fraternitatis tuae litteris, gaudio sumus repleti, quoniam eam quam erga Romanam Ecclesiam fidem et devotionem geris in eis plene agnovimus, et quod non adulterino eam more deserere, sed legitimae prolis successione amplecti desideras. Quapropter, charissime frater, necesse est ut bene incoeptum recto itinere gradiatur; nec haeretica debet pravitate minui quod apostolica constat traditione sancitum. Apostolica enim sedes, cui quamvis immeriti Deo auctore praesidemus, ipso gubernante firma permansit ab ipsis primordiis, eoque tuente illibata perpetuo permanebit, testante eodem Domino: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua; et tu, aliquando conversus, confirma fratres tuos (Luc. XXIII). His itaque fulta praesidiis Romana te cupit scire Ecclesia quod filios, quos Christo nutrit, non diversis uberibus, nec diverso cupit alere lacte, ut, secundum Apostolum, sint unum, et non sint in eis schismata (I Cor. I): alioquin non mater, sed scissio vocaretur. Quapropter notum sit tibi cunctisque Christi fidelibus super quibus consuluisti quod decreta, quae a nobis, imo a Romana constat Ecclesia prolata sive confirmata, in peragendis a vobis ejusdem Ecclesiae officiis inconcussa volumus permanere, nec eis acquiescere, qui luporum morsibus et

veneficiorum molimine vos inficere desiderant. Nec dubitamus quod, secundum Apostolum, introeant in vos lupi graves, lupi rapaces, non parcentes (Act. XX), quibus resistendum fortiter est in fide. Ideoque, dilectissime frater, certa et usque ad sanguinis effusionem, si opportunum fuerit, desuda. Indignum enim et pro ridiculo potest haberi quod saeculares homines, pro tam vili pretio, tamque Deo odibili commercio, seipsos periculo ultroneos exhibeant, et fidelis quisque irruentibus cedat hostibus terga. Non enim ab eis poterit acquiri virtus qui facile corruunt quo trahuntur. Quod autem filii mortis dicunt se a nobis litteras accepisse, sciatis per omnia falsum esse. Procura ergo ut Romanus ordo per totam Hispaniam et Galliciam, et ubicunque poteris, in omnibus rectius teneatur.

Data Romae, mense Maii, indictione decima quarta.

**EPISTOLA XIX.
AD CYRIACUM
CARTHAGINENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 1076.)**

Cum in Africa duo tantummodo reperirentur episcopi, vult ut alium eligant, et ad se consecrandum mittant.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri **CYRIACO** Carthaginensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Pervenit ad aures nostras quod Africa quae pars mundi esse dicitur, quaeque etiam antiquitus, vigente ibi Christianitate, maximo episcoporum numero regebatur, ad tantum periculum devenerit, ut in ordinando episcopo tres non habeat episcopos. Qua in re maximum Christianae religionis periculum considerantes, et in maximo agro paucis operariis desudantibus, corde tenus

compatientes, consulimus vobis, videlicet tibi et illi cui nuper manum imposuimus, ut aliquam personam secundum constitutionem sanctorum Patrum eligatis, nobisque eam litteris vestris fultam mittatis, quatenus ipso Deo cooperante, a nobis ordinato vobisque remisso, necessitati Ecclesiarum, ut sancti canones praecipiant, episcoporum ordinationibus succurrere valeatis et ut Christiana gens quotidie gaudeat, atque proficiat pastoralis regimine, et labor, qui supra vires vos opprimit, levior sit ex sociorum necessaria administratione.

Data Romae, mense Junii, indictione decima quarta.

**EPISTOLA XX.
AD HIPPONENSES.
(Anno 1076.)**

Hortatur ad obedientiam archiepiscopi, et ad mutuam charitatem servandam.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Hipponensi in Mauritania Sitiphensi, id est in Africa, constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Servandum archiepiscopum, quem a vobis electum ad nos consecrandum misistis, juxta petitionem vestram, secundum legem nostram, divina favente clementia consecravimus, atque consecratum, nostrisque legalibus moribus, in quantum possibilitas spatiumque temporis indulset, diligenter instructum, ad vos remisimus. Quem cum omni devotione mutuae charitatis omnique reverentia Christianae religionis rogamus ac paterna charitate vos monemus suscipere, et omnem obedientiam divinae legis vos hortamur sibi humiliter exhibere, quatenus populi [omnes populi] Sarracenorum qui circa vos sunt, videntes sinceritatem fidei vestrae, puritatem quoque mutuae inter vos divinae charitatis ac fraternae

dilectionis potius ad aemulationem, quam ad contemptum Christianae fidei, ex vestris operibus provocentur; oportet enim vos considerantes glorificent Patrem vestrum qui in coelis est. Agite igitur, dilectissimi filii, secundum praeceptum Domini nostri Jesu Christi, dicentis ad discipulos suos: Diligite vos invicem, sicut ego dilexi vos. Majorem charitatem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis (Joan. XV; I Joan. IV). Apostolus quoque Paulus, magister et doctor gentium, dicit: Si Dominus noster Jesus Christus ponit animam suam pro ovibus suis, ac dedit sanguinem suum redemptionem pro multis, debemus et nos pro fratribus animam ponere. (I Tim. II; I Joan. III). Sic itaque vos sedulos erga cultum Christianae religionis exhibete, dilectissimi atque amantissimi fratres, quatenus post hujus vitae pelagus ad portum perpetuae quietis atque aeternae beatitudinis feliciter pervenire possitis, largiente ipso Redemptore Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia [infinita] saecula saeculorum. Amen.

**EPISTOLA XXI.
AD ANZIR REGEM MAURITANIAE.
(Anno 1076.)**

Scribit se Servandum episcopum juxta ejus petitionem consecrasset. Gratias agit de muneribus missis, et de captivis Christianis dimissis. Commendat quosdam ab Alberico et Cincio Romanis ad eum missos.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei **ANZIR** [ANAZIR] regi Mauritaniae Sitiphensis provinciae in Africa, salutem et apostolicam benedictionem.

Nobilitas tua hoc in anno litteras suas nobis misit quatenus Servandum presbyterum episcopum, secundum Christianam constitutionem, ordinaremus; quod, quia petitio tua justa et optima videbatur, facere studuimus.

Missis etiam ad nos muneribus, Christianos, qui apud vos captivi tenebantur, reverentia beati Petri principis apostolorum, et amore nostro dimisisti, alios quoque captivos te dimissurum promisisti. Hanc denique bonitatem Creator omnium Deus, sine quo nihil boni facere, imo nec cogitare possumus, cordi tuo inspiravit; ipse qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (Joan. I) in hac intentione mentem tuam illuminavit. Nam omnipotens Deus, qui omnes homines vult salvos facere, et neminem perire (I Tim. II), nihil est quod in nobis magis approbet quam ut homo post dilectionem suam hominem diligat, et quod sibi non vult fieri, alii non faciat (Matth. VII). Hanc itaque charitatem nos et vos specialibus nobis quam caeteris gentibus debemus, qui unum Deum, licet diverso modo, credimus et confitemur, qui eum Creatorem saeculorum et gubernatorem hujus mundi quotidie laudamus et veneramur. Nam sicut Apostolus dicit: Ipse est pax nostra qui fecit utraque unum (Ephes. II). Sed hanc tibi gratiam a Deo concessam plures nobilium Romanorum per nos cognoscentes, bonitatem et virtutes tuas omnino admirantur et praedicant. Inter quos duo familiares nostri Albericus et Cincius, et ab ipsa pene adolescentia in Romano palatio nobiscum enutriti, multum desiderantes in amicitiam et amorem tuum devenire, et de his quae in patribus nostris placuerit tibi libenter servire, mittunt ad te homines suos, ut per eos intelligas quantum te prudentem et nobilem habeant, et quantum tibi libenter servire velint et valeant. Quos magnificentiae tuae commendantes rogamus, ut eam charitatem, quam tibi tuisque omnibus semper impendere desideramus, eis pro amore nostro et recompensatione fidelitatis praedictorum virorum impendere studeas. Scit enim Deus quia pure ad honorem Dei te diligimus, et salutem et honorem tuum in praesenti et in futura vita desideramus. Atque ut ipse Deus in sinum beatitudinis sanctissimi patriarchae S.

**Abrahae post longa hujus vitae spatia te perducatur corde
et ore rogamus.**